

Jord- och skogsbruk, fiske med anslutande näringsar

23

Förslag till statsbudget för 2006

Jord- och skogsbruk, fiske med anslutande näringar

Innehållsförteckning

1	Förslag till riksdagsbeslut	13
2	Lagförslag.....	17
2.1	Förslag till lag om ändring i skogsvårdslagen (1979:429)	17
2.2	Förslag till lag om ändring i jordförvärvslagen (1979:230)	20
2.3	Förslag till lag om ändring i växtförädlarrättslagen (1997:306)	21
2.4	Förslag till lag om ändring i lagen (1977:729) om Patentbesvärshöjningen.....	22
2.5	Förslag till lag om ändring i utsädeslagen (1976:298)	23
3	Utgiftsområde 23 Jord- och skogsbruk, fiske med anslutande näringar	25
3.1	Omfattning.....	25
3.2	Utgiftsutveckling	26
3.3	Skatteutgifter.....	27
4	Skogspolitik	29
4.1	Omfattning.....	29
4.2	Utgiftsutveckling	29
4.3	Skatteutgifter.....	30
4.4	Mål	31
4.5	Insatser	31
4.5.1	Insatser inom politikområdet.....	31
4.5.2	Insatser utanför politikområdet	33
4.6	Resultatredovisning	33
4.6.1	Resultat	33
4.6.2	Analys och slutsatser	35
4.7	Revisionens iakttagelser.....	37
4.8	Politikens inriktning	37
4.9	Budgetförslag	38
4.9.1	41:1 Skogsstyrelsen ¹	38
4.9.2	41:2 Insatser för skogsbruket.....	39
4.9.3	41:3 Internationellt skogssamarbete	40
4.9.4	41:4 Från EG-budgeten finansierade medel för skogsskadeövervakning	40
5	Djurpolitik	43
5.1	Omfattning.....	43

5.2	Utgiftsutveckling.....	44
5.3	Mål.....	45
5.4	Insatser.....	45
5.4.1	Insatser inom politikområdet.....	45
5.4.2	Insatser utanför politikområdet.....	48
5.5	Resultatredovisning.....	48
5.5.1	Mål och indikatorer.....	48
5.5.2	Resultat.....	48
5.5.3	Analys och slutsatser.....	51
5.6	Revisionens iakttagelser.....	51
5.7	Politikens inriktning.....	52
5.8	Budgetförslag.....	53
5.8.1	42:1 Statens veterinärmedicinska anstalt.....	53
5.8.2	42:2 Bidrag till distriktsveterinärorganisationen.....	54
5.8.3	42:3 Djurhälsovård.....	55
5.8.4	42:4 Bekämpande av smittsamma husdjursjukdomar.....	56
5.8.5	42:5 Ersättningar för viltskador m.m.....	57
5.8.6	42:6 Djurskyddsmyndigheten.....	58
6	Livsmedelspolitik.....	61
6.1	Omfattning.....	61
6.2	Utgiftsutveckling.....	62
6.3	Skatteutgifter.....	63
6.4	Mål.....	63
6.5	Insatser.....	63
6.5.1	Insatser inom politikområdet.....	63
6.5.1.1	Jordbruk.....	63
6.5.1.2	Fiske.....	66
6.5.1.3	Säkra livsmedel.....	68
6.5.2	Insatser utanför politikområdet.....	69
6.6	Resultatredovisning.....	70
6.6.1	Mål och indikatorer.....	70
6.6.2	Resultat.....	70
6.6.2.1	Jordbruk.....	70
6.6.2.2	Fiske.....	74
6.6.2.3	Säkra livsmedel.....	77
6.6.3	Analys och slutsatser.....	79
6.6.3.1	Jordbruk.....	79
6.6.3.2	Odling av hampa.....	80
6.6.3.3	Fiske.....	82
6.6.3.4	Säkra livsmedel.....	83
6.7	Revisionens iakttagelser.....	84
6.8	Politikens inriktning.....	84
6.8.1	Jordbruk.....	84
6.8.2	Ändring i växtförädlarrättslagen (1997:306), lagen (1977:729) om Patentbesvärsrätten samt utsädeslagen (1976:298).....	87
6.8.3	Fiske.....	87
6.8.4	Säkra livsmedel.....	88
6.9	Budgetförslag.....	89
6.9.1	43:1 Statens jordbruksverk.....	89
6.9.2	43:2 Bekämpande av växtsjukdomar.....	91

6.9.3	43:3 Gårdsstöd och djurbidrag m.m.	91
6.9.4	43:4 Intervention och exportbidrag för jordbruksprodukter.....	93
6.9.5	43:5 Räntekostnader för förskottrade arealersättningar m.m.	94
6.9.6	43:6 Fiskeriverket.....	95
6.9.7	43:7 Strukturstöd till fisket m.m.....	96
6.9.8	43:8 Från EG-budgeten finansierade strukturstöd till fisket m.m. ...	96
6.9.9	43:9 Fiskevård	97
6.9.10	43:10 Livsmedelsverket.....	98
6.9.11	43:11 Livsmedelsekonomiska institutet	99
6.9.12	43:12 Livsmedelsstatistik.....	99
6.9.13	43:13 Jordbruks- och livsmedelsstatistik finansierad från EG- budgeten	100
6.9.14	43:14 Åtgärder inom livsmedelsområdet.....	100
6.9.15	43:15 Bidrag till vissa internationella organisationer m.m.....	101
7	Landsbygdspolitik	103
7.1	Omfattning.....	103
7.2	Utgiftsutveckling	103
7.3	Mål	104
7.4	Insatser	104
7.4.1	Insatser inom politikområdet.....	104
7.4.2	Insatser utanför politikområdet	108
7.5	Resultatredovisning	109
7.5.1	Mål och indikatorer.....	109
7.5.2	Resultat	109
7.5.3	Analys och slutsatser	115
7.6	Revisionens iakttagelser.....	115
7.7	Politikens inriktning	115
7.7.1	Landsbygdspolitiken.....	115
7.7.2	Ändring i jordförvärvslagen (1979:230)	117
7.8	Budgetförslag	117
7.8.1	44:1 Åtgärder för landsbygdens miljö och struktur	117
7.8.2	44:2 Från EG-budgeten finansierade åtgärder för landsbygdens miljö och struktur	119
7.8.3	44:3 Miljöförbättrande åtgärder i jordbruket	120
7.8.4	44:4 Stöd till jordbrukets rationalisering m.m.	121
7.8.5	44:5 Stöd till innehavare av fjällägenheter m.m.....	122
7.8.6	44:6 Återföring av skatt på handelsgödsel och bekämpningsmedel m.m.	123
7.8.7	44:7 Åtgärder för att främja ekologisk produktion	123
8	Samepolitik	125
8.1	Omfattning.....	125
8.2	Utgiftsutveckling	126
8.3	Mål	126
8.4	Insatser	126
8.4.1	Insatser inom politikområdet.....	126
8.4.2	Insatser utanför politikområdet	128
8.5	Resultatredovisning	129
8.5.1	Mål och indikatorer.....	129
8.5.2	Resultat	129

8.5.3	Analys och slutsatser.....	132
8.6	Revisionens iakttagelser	132
8.7	Politikens inriktning.....	132
8.8	Budgetförslag.....	134
8.8.1	Sametinget.....	134
8.8.2	45:1 Främjande av rennäringen m.m.	134
9	Utbildningspolitik och Forskningspolitik under utgiftsområdena 16 och 20.....	137
9.1	Budgetförslag.....	137
9.1.1	25:1 Sveriges lantbruksuniversitet	137
9.1.2	26:1 Forskningsrådet för miljö, areella näringar och samhällsbyggande: Forskning och samfinansierad forskning.....	140
9.1.3	26:2 Bidrag till Skogs- och lantbruksakademien.....	142

Tabellförteckning

Anslagsbelopp	15
3.1 Utgiftsutveckling inom utgiftsområdet	26
3.2 Härledning av ramnivån 2006–2008. Utgiftsområde 23 Jord- och skogsbruk, fiske med anslutande näringar	27
3.3 Ramnivå 2006 realekonomiskt fördelad för utgiftsområde 23 Jord- och skogsbruk, fiske med anslutande näringar	27
3.4 Skatteutgifter	27
4.1 Utgiftsutveckling inom politikområdet Skogspolitik	29
4.2 Skatteutgifter inom politikområdet Skogspolitik	30
4.3 Anslagsutveckling	38
4.4 Offentligrättslig verksamhet	38
4.5 Uppdragsverksamhet	38
4.6 Härledning av anslagsnivån 2006–2008, för 41:1 Skogsstyrelsen	39
4.7 Anslagsutveckling	39
4.8 Härledning av anslagsnivån 2006–2008, för 41:2 Insatser för skogsbruket	40
4.9 Anslagsutveckling	40
4.10 Härledning av anslagsnivån 2006–2008, för 41:3 Internationellt skogssamarbete	40
4.11 Anslagsutveckling	40
4.12 Härledning av anslagsnivån 2006–2008, för 41:4 Från EG-budgeten finansierade medel för skogsskadeövervakning	41
5.1 Utgiftsutveckling inom politikområdet	44
5.2 Anslagsutveckling	53
5.3 Uppdragsverksamhet	53
5.4 Härledning av anslagsnivån 2006–2008, för 42:1 Statens veterinärmedicinska anstalt	54
5.5 Anslagsutveckling	54
5.6 Offentligrättslig verksamhet	54
5.7 Uppdragsverksamhet	54
5.8 Härledning av anslagsnivån 2006–2008, för 42:2 Bidrag till Distriktsveterinärorganisationen	55
5.9 Anslagsutveckling	55
5.10 Beställningsbemyndigande om ekonomiska åtaganden	56
5.11 Härledning av anslagsnivån 2006–2008, för 42:3 Djurhälsovård	56
5.12 Anslagsutveckling	56
5.13 Beställningsbemyndigande om ekonomiska åtaganden	57
5.14 Härledning av anslagsnivån 2006–2008, för 42:4 Bekämpande av smittsamma djursjukdomar	57
5.15 Anslagsutveckling	57
5.16 Härledning av anslagsnivån 2006–2008, för 42:5 Ersättningar för viltskador m.m.	58
5.17 Anslagsutveckling	58

5.18 Offentligrättslig verksamhet	58
5.19 Beställningsbemyndigande om ekonomiska åtaganden	59
5.20 Härledning av anslagsnivån 2006–2008, för 42:6 Djurskyddsmyndigheten	59
6.1 Utgiftsutveckling inom politikområdet	62
6.2 Skatteutgifter	63
6.3 Åkerarealens fördelning i hektar	71
6.4 Fakta om mjölkproduktion	72
6.5 Länsmöten och kommuner inspekterade av Livsmedelsverket	78
6.6 Anslagsutveckling	89
6.7 Offentligrättslig verksamhet	89
6.8 Uppdragsverksamhet	90
6.9 Offentligrättslig verksamhet Statens växtsortnämnd	90
6.10 Härledning av anslagsnivån 2006–2008, för 43:1 Statens jordbruksverk	90
6.11 Anslagsutveckling	91
6.12 Härledning av anslagsnivån 2006–2008, för 43:2 Bekämpande av växtsjukdomar	91
6.13 Anslagsutveckling	91
6.14 Stödbelopp per hektar för grödor	92
6.15 Stödbelopp för djurbidrag 2004 per den 16 juni 2005	92
6.16 Beställningsbemyndigande om ekonomiska åtaganden	92
6.17 Härledning av anslagsnivån 2006–2008, för 43:3 Gårdsstöd och djurbidrag m.m.	93
6.18 Anslagsutveckling	93
6.19 Beställningsbemyndigande om ekonomiska åtaganden	93
6.20 Härledning av anslagsnivån 2006–2008, för 43:4 Intervention och exportbidrag för jordbruksprodukter	94
6.21 Anslagsutveckling	94
6.22 Härledning av anslagsnivån 2006–2008, för 43:5 Räntekostnader för förskottade arealersättningar m.m.	95
6.23 Anslagsutveckling	95
6.24 Uppdragsverksamhet	95
6.25 Härledning av anslagsnivån 2006–2008, för 43:6 Fiskeriverket	96
6.26 Anslagsutveckling	96
6.27 Härledning av anslagsnivån 2006–2008, för 43:7 Strukturstöd till fisket m.m.	96
6.28 Anslagsutveckling	96
6.29 Härledning av anslagsnivån 2006–2008, för 43:8 Från EG-budgeten finansierade strukturstöd till fisket m.m.	97
6.30 Anslagsutveckling	97
6.31 Härledning av anslagsnivån 2006–2008, för 43:9 Fiskevård	97
6.32 Anslagsutveckling	98
6.33 Offentligrättslig verksamhet	98
6.34 Uppdragsverksamhet	98
6.35 Härledning av anslagsnivån 2006–2008, för 43:10 Livsmedelsverket	98
6.36 Anslagsutveckling	99
6.37 Härledning av anslagsnivån 2006–2008, för 43:11 Livsmedelsekonomiska institutet	99
6.38 Anslagsutveckling	99
6.39 Härledning av anslagsnivån 2006–2008, för 43:12 Livsmedelsstatistik	100
6.40 Anslagsutveckling	100
6.41 Härledning av anslagsnivån 2006–2008, för 43:13 Jordbruks- och livsmedelsstatistik finansierad från EG-budgeten	100

6.42	Anslagsutveckling.....	100
6.43	Härledning av anslagsnivån 2006–2008, för 43:14 Åtgärder inom livsmedelsområdet.....	101
6.44	Anslagsutveckling.....	101
6.45	Härledning av anslagsnivån 2006–2008, för 43:15 Bidrag till vissa internationella organisationer m.m.	101
7.1	Utgiftsutveckling inom politikområdet.....	103
7.2	Insatser under politikområde Landsbygdspolitik.....	104
7.3	Areal ängs- och betesmarker i förhållande till fastställda mål.....	110
7.4	Anslagsutveckling.....	117
7.5	Beställningsbemyndigande om ekonomiska åtaganden	118
7.6	Härledning av anslagsnivån 2006–2008, för 44:1 Åtgärder för landsbygdens miljö och struktur.....	119
7.7	Anslagsutveckling.....	119
7.8	Beställningsbemyndigande om ekonomiska åtaganden	119
7.9	Härledning av anslagsnivån 2006–2008, för 44:2 Från EG-budgeten finansierade åtgärder för landsbygdens miljö och struktur	120
7.10	Anslagsutveckling.....	120
7.11	Beställningsbemyndigande om ekonomiska åtaganden	121
7.12	Härledning av anslagsnivån 2006–2008, för 44:3 Miljöförbättrande åtgärder i jordbruket	121
7.13	Anslagsutveckling.....	121
7.14	Härledning av anslagsnivån 2006–2008, för 44:4 Stöd till jordbrukets rationalisering m.m.....	122
7.15	Anslagsutveckling.....	122
7.16	Härledning av anslagsnivån 2006–2008, för 44:5 Stöd till innehavare av fjällägenheter m.m.	122
7.17	Anslagsutveckling.....	123
7.18	Härledning av anslagsnivån 2006–2008, för 44:6 Återföring av skatt på handelsgödsel och bekämpningsmedel m.m.	123
7.19	Anslagsutveckling.....	123
7.20	Beställningsbemyndigande om ekonomiska åtaganden	124
7.21	Härledning av anslagsnivån 2006–2008, för 44:7 Åtgärder för att främja ekologisk produktion	124
8.1	Utgiftsutveckling inom politikområdet.....	126
8.2	130
8.3	131
8.4	Anslagsutveckling.....	134
8.5	Beställningsbemyndigande om ekonomiska åtaganden	134
8.6	Härledning av anslagsnivån 2006–2008, för 45:1 Främjande av rennäringen m.m.....	135
9.1	Anslagsutveckling.....	137
9.2	Uppdragsverksamhet.....	138
9.3	Examinationsmål för forskarutbildningen	138
9.4	Resultat för forskarutbildning	139
9.5	Härledning av anslagsnivån 2006–2008, för 25:1 Sveriges lantbruksuniversitet.....	140
9.6	Anslagsutveckling.....	140
9.7	Bemyndigande om ekonomiska åtaganden	141

9.8 Härledning av anslagsnivån 2006–2008, för 26:1 Forskningsrådet för miljö, areella näringar och samhällsbyggande: Forskning och samfinansierad forskning.....	142
9.9 Anslagsutveckling.....	142
9.10 Härledning av anslagsnivån 2006–2008, för 26:2 Bidrag till Skogs- och lantbruksakademien	143

Diagramförteckning

3.1 Utgiftsområde 23 år 2006.....	25
3.2 Utgiftsutveckling 2000–2005.....	27
6.1 Index över prisutvecklingen för vissa animaliska produkter sedan 2000.....	72
6.2 Prisutvecklingen inom jordbruket.....	73
7.1 Miljö- och landsbygdsåtgärder 2000–2006.....	106

1 Förslag till riksdagsbeslut

Regeringen föreslår att riksdagen

1. antar förslaget till lag om ändring i skogs-
vårdslagen (1979:429) (avsnitt 2.1 och
4.6.2),
2. antar förslaget till lag om ändring i jordför-
värvslagen (1979:230) (avsnitt 2.2 och
7.7.2),
3. antar förslaget till lag om ändring i växt-
förädlarrättslagen (1997:306), lag om änd-
ring i lagen (1977:729) om Patentbesvär-
rätten samt lag om ändring i utsädeslagen
(1976:298) (avsnitt 2.3, 2.4, 2.5 och 6.8.2),
4. bemyndigar regeringen att under 2006 för
ramanslaget 42:3 *Djurhälsovård* besluta om
bidrag som inklusive tidigare gjorda åtagan-
den medför utgifter på högst 2 000 000
kronor under 2007 (avsnitt 5.8.3),
5. bemyndigar regeringen att under 2006 för
ramanslaget 42:4 *Bekämpande av smitt-
samma husdjursjukdomar* besluta om
bidrag som inklusive tidigare gjorda åtagan-
den medför utgifter på högst 2 000 000
kronor under 2007 (avsnitt 5.8.4),
6. bemyndigar regeringen att för 2006 låta
Kammarkollegiet ha tillgång till en kredit
på myndighetens särskilda räntekonto för
Viltvårdsfonden i Riksgäldskontoret på
högst 5 000 000 kronor (avsnitt 5.8.5),
7. bemyndigar regeringen att under 2006 för
ramanslaget 42:6 *Djurskyddsmyndigheten*
besluta om bidrag som inklusive tidigare
gjorda åtaganden medför utgifter på högst
10 000 000 kronor under 2007 och högst
10 000 000 kronor under 2008 (avsnitt
5.8.6),
8. bemyndigar regeringen att för 2006 låta
Statens jordbruksverk ha tillgång till en
kredit på myndighetens särskilda ränte-
konto för EU-verksamhet i Riksgäldskon-
toret på högst 7 100 000 000 kronor
(avsnitt 6.9.1),
9. bemyndigar regeringen att under 2006 för
ramanslaget 43:3 *Gårdsstöd och djurbidrag
m.m.* godkänna stöd som inklusive tidigare
gjorda åtaganden medför utgifter på högst
6 476 500 000 kronor under 2007 (avsnitt
6.9.3),
10. bemyndigar regeringen att under 2006 för
ramanslaget 43:4 *Intervention och export-
bidrag för jordbruksprodukter* godkänna stöd
som inklusive tidigare gjorda åtaganden
medför utgifter på högst 350 000 000 kro-
nor 2007 och högst 10 000 000 kronor 2008
(avsnitt 6.9.4),
11. bemyndigar regeringen att under 2006 för
ramanslaget 44:1 *Åtgärder för landsbygdens
miljö och struktur* besluta om bidrag som
inklusive tidigare gjorda åtaganden medför
utgifter på högst 755 332 000 kronor 2007,
högst 331 103 000 kronor 2008, högst
242 065 000 kronor 2009, högst 86 500 000
kronor 2010 och högst 15 000 000 kronor
därefter (avsnitt 7.8.1),
12. bemyndigar regeringen att under 2006 för
ramanslaget 44:2 *Från EG-budgeten finan-
sierade åtgärder för landsbygdens miljö och*

struktur besluta om bidrag som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför utgifter på högst 860 000 000 kronor 2007, högst 441 452 000 kronor 2008, högst 247 048 000 kronor 2009, högst 86 500 000 kronor 2010 och högst 15 000 000 kronor därefter (avsnitt 7.8.2),

13. bemyndigar regeringen att under 2006 för ramanslaget 44:3 *Miljöförbättrande åtgärder i jordbruket* besluta om bidrag som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför utgifter på högst 8 000 000 kronor under 2007 och högst 2 000 000 kronor 2008 (avsnitt 7.8.3),
14. bemyndigar regeringen att under 2006 för ramanslaget 44:7 *Åtgärder för att främja ekologisk produktion* besluta om bidrag som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför utgifter på högst 10 000 000 kronor under 2007 och högst 3 000 000 kronor 2008 (avsnitt 7.8.7),
15. bemyndigar regeringen att under 2006 för ramanslaget 45:1 *Främjande av rennäringen m.m.* besluta om bidrag som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför utgifter på högst 4 000 000 kronor under 2007 (avsnitt 8.8.2),
16. bemyndigar regeringen att under 2006 för ramanslaget 26:1 *Forskningsrådet för miljö, areella näringar och samhällsbyggande: Forskning och samfinansierad forskning* besluta om bidrag som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför utgifter på högst 275 000 000 kronor 2007, högst 270 000 000 kronor 2008 och högst 85 000 000 kronor därefter (avsnitt 9.1.2) samt
17. för 2006 anvisar anslagen under utgiftsområde 23 *Jord- och skogsbruk, fiske med anslutande näringar* enligt följande uppställning:

Anslagsbelopp*Tusental kronor*

Anslag	Anslagstyp	
25:1 Sveriges lantbruksuniversitet	Ramanslag	1 382 014
26:1 Forskningsrådet för miljö, areella näringar och samhällsbyggande: Forskning och samfinansierad forskning	Ramanslag	251 737
26:2 Bidrag till Skogs- och lantbruksakademien	Ramanslag	1 177
41:1 Skogsstyrelsen	Ramanslag	322 985
41:2 Insatser för skogsbruket	Ramanslag	686 873
41:3 Internationellt skogssamarbete	Ramanslag	1 397
41:4 Från EG-budgeten finansierade medel för skogsskadeövervakning	Ramanslag	5 964
42:1 Statens veterinärmedicinska anstalt	Ramanslag	101 223
42:2 Bidrag till distriktsveterinärorganisationen	Ramanslag	96 810
42:3 Djurhälsovård	Ramanslag	14 708
42:4 Bekämpande av smittsamma husdjursjukdomar	Ramanslag	124 349
42:5 Ersättningar för viltskador m.m	Ramanslag	86 975
42:6 Djurskyddsmyndigheten	Ramanslag	92 288
43:1 Statens jordbruksverk	Ramanslag	319 010
43:2 Bekämpande av växtsjukdomar	Ramanslag	2 563
43:3 Gårdsstöd och djurbidrag m.m.	Ramanslag	6 069 910
43:4 Intervention och exportbidrag för jordbruksprodukter	Ramanslag	1 407 504
43:5 Räntekostnader för förskotterade arealersättningar m.m.	Ramanslag	78 939
43:6 Fiskeriverket	Ramanslag	111 411
43:7 Strukturstöd till fisket m.m.	Ramanslag	28 220
43:8 Från EG-budgeten finansierade strukturstöd till fisket m.m.	Ramanslag	83 414
43:9 Fiskevård	Ramanslag	26 832
43:10 Livsmedelsverket	Ramanslag	158 855
43:11 Livsmedelsekonomiska institutet	Ramanslag	10 136
43:12 Livsmedelsstatistik	Ramanslag	23 982
43:13 Jordbruks- och livsmedelsstatistik finansierad från EG-budgeten	Ramanslag	7 356
43:14 Åtgärder inom livsmedelsområdet	Ramanslag	14 910
43:15 Bidrag till vissa internationella organisationer m.m.	Ramanslag	36 866
44:1 Åtgärder för landsbygdens miljö och struktur	Ramanslag	2 815 662
44:2 Från EG-budgeten finansierade åtgärder för landsbygdens miljö och struktur	Ramanslag	1 876 894
44:3 Miljöförbättrande åtgärder i jordbruket	Ramanslag	11 830
44:4 Stöd till jordbrukets rationalisering m.m.	Ramanslag	2 982
44:5 Stöd till innehavare av fjällägenheter m.m.	Ramanslag	1 529
44:6 Återföring av skatt på handelsgödsel och bekämpningsmedel m.m.	Ramanslag	64 386
44:7 Åtgärder för att främja ekologisk produktion	Ramanslag	29 820
45:1 Främjande av rennäringen m.m.	Ramanslag	46 718
Summa		16 398 229

2 Lagförslag

Regeringen har följande förslag till lagtext.

2.1 Förslag till lag om ändring i skogsvårdslagen (1979:429)

Härigenom föreskrivs i fråga om skogsvårdslagen (1979:429)¹ dels att i 8–10, 10 a, 13, 14, 16, 18, 21, 23–25, 27 och 36 §§ ordet ”skogsvårdsstyrelsen” i olika böjningsformer skall bytas ut mot ”Skogsstyrelsen” i motsvarande form, dels att 33, 34, 35, 40 och 41 §§ skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

Skogsstyrelsen utövar *den centrala tillsynen* över efterlevnaden av denna lag och med stöd av lagen meddelade föreskrifter utom när det gäller 32 a–32 g §§. *Skogsvårdsstyrelsen utövar den närmare tillsynen inom sitt verksamhetsområde.*

33 §²

Skogsstyrelsen utövar *tillsyn* över efterlevnaden av denna lag och med stöd av lagen meddelade föreskrifter utom när det gäller 32 a–32 g §§.

¹ Lagen omtryckt 1993:553.

Senaste lydelse av

8 § 2005:390

10 § 2005:390

10 a § 2005:390

14 § 1998:1539

36 § 2005:390.

² Senaste lydelse 2002:614.

34 §³

En tillsynsmyndighet har rätt att på begäran få de upplysningar och handlingar som behövs för tillsynen enligt denna lag eller enligt föreskrifter som meddelats med stöd av lagen.

En tillsynsmyndighet har vidare rätt att hos den som yrkesmässigt bedriver produktion av, handel med eller införsel av skogsodlingsmaterial få tillträde till mark, transportmedel, byggnader och stängda utrymmen, dock inte bostäder, för tillsyn enligt denna lag eller enligt föreskrifter som meddelats med stöd av lagen.

En tillsynsmyndighet får begära handräckning av kronofogdemyndigheten för att få sådant tillträde som avses i andra stycket.

Tillsynsmyndigheten har rätt att på begäran få de upplysningar och handlingar som behövs för tillsynen enligt denna lag eller enligt föreskrifter som meddelats med stöd av lagen.

Tillsynsmyndigheten har vidare rätt att hos den som yrkesmässigt bedriver produktion av, handel med eller införsel av skogsodlingsmaterial få tillträde till mark, transportmedel, byggnader och stängda utrymmen, dock inte bostäder, för tillsyn enligt denna lag eller enligt föreskrifter som meddelats med stöd av lagen.

Tillsynsmyndigheten får begära handräckning av kronofogdemyndigheten för att få sådant tillträde som avses i andra stycket.

35 §

En tillsynsmyndighet får meddela de förelägganden och förbud som behövs för att denna lag eller föreskrift som har meddelats med stöd av lagen skall efterlevas.

Ett föreläggande eller förbud får meddelas sedan det har visat sig att myndighetens råd inte har följts. I brådskande fall eller när det behövs för att bevara natur- eller kulturmiljövärden eller när det annars finns särskilda skäl, får dock ett föreläggande eller förbud meddelas omedelbart.

Förelägganden och förbud kan förenas med vite.

Tillsynsmyndigheten får meddela de förelägganden och förbud som behövs för att denna lag eller föreskrift som har meddelats med stöd av lagen skall efterlevas.

40 §⁴

Skogsvårdsstyrelsens beslut enligt denna lag eller enligt föreskrifter som har meddelats med stöd av lagen får överklagas hos Skogsstyrelsen.

Skogsstyrelsens beslut i ett särskilt fall enligt lagen eller enligt föreskrifter som har meddelats med stöd av lagen får överklagas hos *allmän förvaltningsdomstol*. Detsamma gäller beslut om avslag på ansökan om information enligt 26 § personuppgiftslagen (1998:204) och beslut om rättelse enligt 28 § samma lag.

Naturvårdsverket får överklaga

Skogsstyrelsens beslut enligt denna lag eller enligt föreskrifter som har meddelats med stöd av lagen får överklagas hos *allmän förvaltningsdomstol*. Detsamma gäller beslut om avslag på ansökan om information enligt 26 § personuppgiftslagen (1998:204) och beslut om rättelse enligt 28 § samma lag.

Naturvårdsverket får överklaga *Skogsstyrelsens* beslut i fall som avses i 25 § andra stycket.

³ Senaste lydelse 2002:614.

⁴ Senaste lydelse 2002:614.

skogsvårdsstyrelsens beslut i fall som avses i 25 § andra stycket.

Prövningstillstånd krävs vid överklagande till kammarrätten.

41 §

En myndighet får bestämma att dess beslut skall gälla omedelbart.

Skogsstyrelsen får bestämma att dess beslut skall gälla omedelbart.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2006.

2.2 Förslag till lag om ändring i jordförvärvslagen (1979:230)

Härigenom föreskrivs att 9 § jordförvärvslagen (1979:230) skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

9 §⁵

Fråga om tillstånd enligt denna lag prövas av länsstyrelsen, om inte regeringen föreskriver att prövningen skall göras av *jordbruksverket*.

Fråga om tillstånd enligt denna lag prövas av länsstyrelsen, om inte regeringen föreskriver att prövningen skall göras av *Jordbruksverket*.

Regeringen får meddela föreskrifter om avgifter för prövning av ansökan om förvärvstillstånd enligt denna lag.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2006.

⁵ Senaste lydelse 1990:1492.

2.3 Förslag till lag om ändring i växtförädlarrättslagen (1997:306)

Härigenom föreskrivs i fråga om växtförädlarrättslagen (1997:306)⁶
dels att i 3 kap. 6 a §, 5 kap. 2, 4, 7–10 §§, 8 kap. 2, 6–7 §§ samt 10 kap. 4–6 §§, ordet ”Växsortnämnden” i alla dess böjningsformer skall bytas ut mot ”Statens jordbruksverk”,
dels att i 5 kap. 1 §, 6 kap. 3 §, 8 kap. 1 §, 10 kap. 2 §, 11 kap. 1 § samt 12 kap. 1 § ordet ”Statens växsortnämnd” skall bytas ut mot ”Statens jordbruksverk”,
dels att i 5 kap. 4, 7–9 §§, 6 kap. 3 § samt i 8 kap. 2 § ordet ”nämnden” skall bytas ut mot ”verket”.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2006.

⁶ Senaste lydelse av
3 kap. 6 a § 2000:1159.
5 kap. 4 § 2000:1159.

2.4 Förslag till lag om ändring i lagen (1977:729) om Patentbesvärsrätten

Härigenom föreskrivs i fråga om lagen (1977:729) om Patentbesvärsrätten⁷ att ordet ”Statens växtsortnämnd” i 1 § skall bytas ut mot ”Statens jordbruksverk”.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2006.

⁷ Senaste lydelse av 1 § 1997:307.

2.5 Förslag till lag om ändring i utsädeslagen (1976:298)

Härigenom föreskrivs i fråga om utsädeslagen (1976:298)⁸
dels att ordet ”Statens utsädeskontroll” i 5 § skall bytas ut mot ”Statens jordbruksverk”,
dels att ordet ”Utsädeskontrollen” i 7 § skall bytas ut mot ”Statens jordbruksverk”.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2006.

⁸ Senaste lydelse av
5 § 2000:1262.
7 § 1992:1682.

3 Utgiftsområde 23 Jord- och skogsbruk, fiske med anslutande näringar

3.1 Omfattning

Utgiftsområde 23 Jord- och skogsbruk, fiske med anslutande näringar omfattar 36 anslag fördelade på sju politikområden. Det mest omfattande politikområdet är Livsmedelspolitik som i första hand omfattar verksamheterna jordbruks- och trädgårdsnäringarna, fiskerinäringen samt livsmedel. Övriga politikområden är Landsbygdspolitik, Djurpolitik, Samepolitik, Skogspolitik, Utbildningspolitik och Forskningspolitik. Inom utgiftsområdet ryms följande myndigheter: Statens jordbruksverk, Fiskeriverket, Statens veterinärmedicinska anstalt, Djurskyddsmyndigheten, Livsmedelsverket, Livsmedelsekonomiska institutet, Sveriges lantbruksuniversitet samt Skogsstyrelsen. Sametinget redovisas under utgiftsområde 1 Rikets styrelse. Från och med den 1 januari 2006 inordnas verksamheten vid Statens utsädeskontroll och Statens växtsortnämnd i Jordbruksverket.

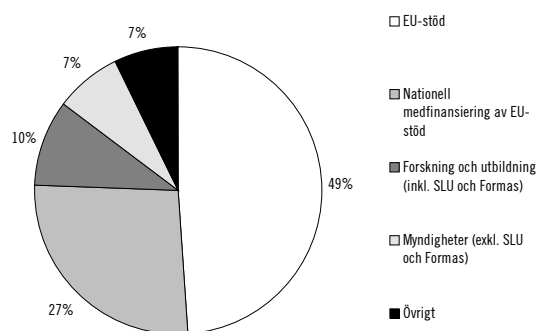
Jordbruksdepartementet ansvarar för utgiftsområde 23 Jord- och skogsbruk, fiske med anslutande näringar. För frågor som rör skogsnäringen och skogsvården ansvarar dock Näringsdepartementet. Jordbruksdepartementet har vidare ett samordningsansvar för frågor som rör samerna. Politikområdet Samepolitik omfattar också anslag under andra utgiftsområden. Anslagen för utbildning och forskning ingår i politikområden för vilka Utbildningsdepartementet ansvarar. I Jordbruksdepartementets verksamhet ingår sedan 2003 politikområdet Konsumentpolitik under utgiftsområde 24 Näringsliv.

För budgetåret 2006 föreslås att sammanlagt 16,4 miljarder kronor anslås för utgiftsområdet.

Ungefär 50 procent av utgifterna finansieras från EU-budgeten. Merparten av EU-stödet avser obligatoriska åtgärder såsom gårdsstöd, djurbidrag, intervention och exportbidrag. Därtill kommer delfinansierade stöd och ersättningar som förutsätter nationell medfinansiering. Till dessa hör landsbygdsprogrammet och strukturplanen för fiskerinäringen i Sverige.

I diagrammet nedan visas fördelningen av medel inom utgiftsområdet.

Diagram 3.1 Utgiftsområde 23 år 2006

- EU-stöd (8,0 miljarder kronor): Finansiering från EU-budgeten. Gårdsstöd, intervention, miljöersättningar, m.m. En del av EU-stödet förutsätter nationell medfinansiering.
- Nationell medfinansiering av EU-stöd (4,4 miljarder kronor): Till exempel strukturstöd, miljöersättningar och regionalstöd.
- Forskning och utbildning (1,6 miljarder kronor): SLU och stöd till forskning.

- Myndigheter (1,2 miljarder kronor): Jordbruksverket, Skogsstyrelsen, m.fl. (ej SLU).
- Övrigt (1,2 miljarder kronor): Nationellt stöd, bekämpande av smittsamma husdjursjukdomar, m.m.

3.2 Utgiftsutveckling

Verksamhetsutfall och ekonomiskt utfall

Utgifterna inom utgiftsområdet har ökat kraftigt det senaste decenniet.

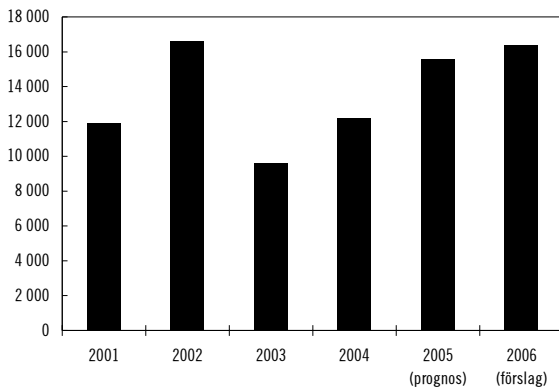
En i vissa delar väsentligt reformerad gemensam jordbrukspolitik har genomförts fr.o.m. den 1 januari 2005. Reformen beräknas inte medföra ökade utgifter i statsbudgeten. Den tidigare beslutade reformen av mjölksektorn från 2003 kommer att leda till en viss ökning av utgifterna de närmaste åren. De större variationerna i utgiftsutvecklingen som framgår av diagram 3.2 har förorsakats av olika val av tidpunkt för utbetalning av arealstöden och motsvaras således inte av några faktiska förändringar i verksamheten.

Tabell 3.1 Utgiftsutveckling inom utgiftsområdet

Miljoner kronor

	Utfall 2004	Budget 2005 ¹	Prognos 2005	Förslag 2006	Beräknat 2007	Beräknat 2008
Politikområde Djurpolitik	436	509	502	516	521	526
Politikområde Forskningspolitik	232	238	235	253	282	330
Politikområde Landsbygds politik	2 936	4 114	4 467	4 803	4 214	4 214
Politikområde Livsmedels politik	6 742	7 862	8 286	8 380	8 809	8 859
Politikområde Samepolitik	50	47	46	47	47	47
Politikområde Skogspolitik	533	693	687	1 017	855	711
Politikområde Utbildnings politik	1 289	1 356	1 338	1 382	1 410	1 456
Totalt för utgiftsområde 23	12 219	14 819	15 562	16 398	16 139	16 143

¹ Inklusive tilläggsbudget i samband med 2005 års ekonomiska vårproposition (bet. 2004/05:FIU21) och förslag på tilläggsbudget i samband med budgetpropositionen för 2006.

Diagram 3.2 Utgiftsutveckling 2000–2005**Tabell 3.2 Härledning av ramnivå 2006–2008. Utgiftsområde 23 Jord- och skogsbruk, fiske med anslutande näringar**

	Miljoner kronor		
	2006	2007	2008
Anvisat 2005 ¹	14 656	14 656	14 656
<i>Förändring till följd av:</i>			
Pris och löneomräkning ²	55	103	155
Beslut	1 671	1 361	1 307
Överföring till/från andra utgiftsområden	16	19	24
Övrigt	0	0	0
Ny ramnivå	16 398	16 139	16 143

¹ Statsbudget enligt riksdagens beslut i december 2004 (bet. 2004/05:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut på tilläggsbudget under innevarande år.

Tabell 3.3 Ramnivå 2006 realekonomiskt fördelad för utgiftsområde 23 Jord- och skogsbruk, fiske med anslutande näringar

	Miljoner kronor	
	2006	
Transfereringar ¹	12 648 184	
Verksamhetskostnader ²	3 734 608	
Investeringar ³	15 437	
Summa ramnivå	16 398 229	

¹ Med transfereringar avses inkomstöverföringar dvs. utbetalningar av bidrag från staten t.ex. hushåll, företag eller kommuner utan att staten erhåller någon direkt motprestation.

² Med verksamhetskostnader avses resurser som de statliga myndigheterna använder i verksamheten, t.ex. utgifter för löner, hyror och inköp av varor och tjänster.

³ Med investeringar avses utgifter för anskaffning av varaktiga tillgångar såsom byggnader, maskiner, immateriella tillgångar och finansiella tillgångar.

Den realekonomiska fördelningen baseras på utfallet 2004 samt kända förändringar av anslagens användning.

3.3 Skatteutgifter

Tabell 3.4 Skatteutgifter

	Miljoner kronor	
	2005	2006
Skogspolitik	1 950	740
Livsmedelspolitik	1 780	1 790
Totalt för utgiftsområde 23	3 730	2 530

Samhällets stöd till företag och hushåll inom utgiftsområde 23 Jord- och skogsbruk, fiske med anslutande näringar redovisas i huvudsak på statsbudgetens utgiftssida. Vid sidan av dessa stöd finns det även stöd på budgetens inkomstsida i form av avvikelser från en likformig beskattning, s.k. skatteutgifter. Avvikelse från en likformig beskattning utgör en skatteförmån om t.ex. en viss grupp av skattskyldiga omfattas av en skattelättnad i förhållande till en likformig beskattning och som en skattesanktion om det rör sig om ett ”överuttag” av skatt. Många av skatteutgifterna har införts, mer eller mindre uttalat, som medel inom specifika politikområden som t.ex. konjunktur-, bostads-, miljö- eller arbetsmarknadspolitik. Dessa skatteutgifter påverkar statsbudgetens saldo och kan därför jämföras med stöd på budgetens utgiftssida. En utförlig beskrivning av redovisningen av skatteutgifterna finns i bilaga 2 till 2005 års ekonomiska vårproposition. I det följande, under respektive politikområde, redovisas de nettoberäknade skatteutgifterna med politikområdesanknytning som är att hänföra till utgiftsområde 23 Jord- och skogsbruk, fiske med anslutande näringar.

4 Skogspolitik

4.1 Omfattning

Området Skogspolitik omfattar den skogspolitik som beslutades av riksdagen år 1993 (prop. 1992/93:226, bet. 1992/93:JoU15, rskr. 1992/93:352). Inom politikområdet rymmer de flesta statliga ekonomiska medel som har beslutats för att nå de skogspolitiska målen. I budgetpropositionen behandlas särskilt skogsvårdsorganisationen som består av Skogsstyrelsen och skogsvårdsstyrelserna. Skogsstyrelsen är central förvaltningsmyndighet med ansvar för frågor som rör skogsbruket och chefsmyndighet för de tio regionala skogsvårdsstyrelserna. Regeringens förslår i denna proposition att Skogsstyrelsen och skogsvårdsstyrelserna sammanförs till en

sammanhållen nationell myndighet från den 1 januari 2006.

De anslag som finns inom politikområdet avser i huvudsak skogsvårdsorganisationens förvaltningsanslag och anslag till miljöinriktade insatser inom skogsbruket. Därtill kommer ett mindre anslag för vissa svenska åtgärder på det internationella skogsområdet. Skogsvårdsorganisationen bedriver även uppdragsverksamhet som inte finansieras över statsbudgeten. Ett fåtal åtgärder på skogsområdet medfinansieras av EU inom ramen för Jordbruksfonden i strukturfondsprogrammet och Sveriges miljö- och landsbygdsprogram.

4.2 Utgiftsutveckling

Tabell 4.1 Utgiftsutveckling inom politikområdet Skogspolitik

Miljoner kronor

	Utfall 2004	Budget 2005 ¹	Prognos 2005	Förslag 2006	Beräknat 2007	Beräknat 2008
41:1 Skogsstyrelsen	315,9	315,9	310,9	323,0	328,4	334,1
41:2 Insatser för skogsbruket	214,4	369,2	365,1	686,9	519,9	369,9
41:3 Internationellt skogssamarbete	1,2	1,4	1,4	1,4	1,4	1,4
41:4 Från EG-budgeten finansierade medel för skogsskadeövervakning	1,3	6,0	6,0	6,0	6,0	6,0
Totalt för politikområde skogspolitik	532,8	692,5	687,4	1 017,2	855,5	711,3

¹ Inklusive tilläggsbudget i samband med 2005 års ekonomiska vårproposition (bet. 2004/05:FiU21) och förslag på tilläggsbudget i samband med budgetpropositionen för 2006.

4.3 Skatteutgifter

Begreppet skatteutgifter förklaras närmare under avsnitt 3.3. Skatteutgifterna som hänförs till skogspolitiken redovisas i nedanstående tabell.

Tabell 4.2 Skatteutgifter inom politikområdet Skogspolitik

Miljoner kronor

	Prognos 2005	Prognos 2006
Avverkningsrätt till skog	-	-
Skogsavdrag	-	-
Anläggning av ny skog m.m.	220	210
Tillfällig koldioxidskattebefrielse för dieselbränsle till arbetsmaskiner inom skogsbruksnäringen	50	50
Tillfällig energiskattebefrielse för dieselbränsle till arbetsmaskiner inom skogsbruksnäringen	80	80
Skattereduktion för stormskadad skog	1 600	400
Totalt politikområde Skogspolitik	1 950	740

Avverkningsrätt till skog

Enligt god redovisningssed uppkommer intäkten när bindande avtal träffats. Enligt gällande lagstiftning tillämpas dock i detta fall kontantprincipen, vilket innebär att beskattningen skjuts upp, varför en räntefri kredit uppstår i näringsverksamhet. Räntan på krediten borde utgöra underlag för skatt på inkomst av näringsverksamhet och särskild löneskatt.

Skogsavdrag

Vid avyttring av skog får fysisk person under innehavstiden avdrag med högst 50 procent av anskaffningsvärdet, medan avdraget för juridiska personer är begränsat till 25 procent. Vid taxeringen för ett visst beskattningsår får avdrag göras med högst halva den avdragsgrundande skogsintäkten. Syftet med avdragsrätten är att undanta rena kapitaluttag från beskattning. Å andra sidan saknas anledning att ge avdrag när värdeökningen på skogstillväxten överstiger gjorda uttag. Skatteutgiften uppkommer genom den schablon som är vald för beräkning av avdragets storlek och avser inkomstskatt och särskild löneskatt.

Anläggning av ny skog m.m.

Utgifter för anläggning av ny skog och dikning som främjar skogsbruk skall omedelbart kostnadsföras. Utgifter för inköp av och plantering av träd och buskar för frukt och bärodling får dras av omedelbart. Skatteutgiften utgörs av ränteeffekten på den omedelbara avskrivningen och avser skatt på inkomst av näringsverksamhet och särskild löneskatt.

Tillfällig koldioxidskattebefrielse för dieselbränsle till arbetsmaskiner inom skogsbruksnäringen

Befrielse medges från koldioxidskatt för diesel som förbrukas i skogsverksamhet i södra Sverige fr.o.m. den 8 januari 2005 t.o.m. utgången av 2006. Detta för att underlätta omhändertagandet av stormfälld skog efter den svåra stormen i början av 2005. Normen utgörs av skattesatsen för diesel till arbetsmaskiner inom skogsbruket.

Tillfällig energiskattebefrielse för dieselbränsle till arbetsmaskiner inom skogsbruksnäringen

Befrielse medges från energiskatt för diesel som förbrukas i skogsverksamhet i södra Sverige från och med den 8 januari 2005 till och med utgången av 2006. Detta för att underlätta omhändertagandet av stormfälld skog efter den svåra stormen i början av 2005. Normen utgörs av full skattesats på dieselolja.

Skattereduktion för stormskadad skog

Med anledning av de skador på skogsbeståndet, som uppstått i samband med den svåra stormen i början av 2005, ges en skattereduktion under två år. Inriktningen är att reduktionen skall ges i förhållande till den mängd stormskadat virke som under 2005 och 2006 forslas ut ur den stormskadade skogen. Reduktionen utgör ett statligt stöd som måste notifieras och godkännas av Europeiska kommissionen innan den kan träda i kraft. Till den del skattereduktionen beviljas privatpersoner (fysiker) avser skatteutgiften skatt på inkomst av tjänst. Till den del skattereduktionen beviljas företag (juridiker)

avser skatteutgiften skatt på inkomst av näringsverksamhet.

4.4 Mål

Skogen är en nationell tillgång som skall skötas så att den uthålligt ger en god avkastning samtidigt som biologisk mångfald bibehålls. Vid skötseln skall hänsyn tas även till andra allmänna intressen. Målet för politikområdet är långsiktigt och gäller således under många år.

Skogspolitiken kännetecknas av att den har två jämställda mål, ett produktionsmål och ett miljömål.

Produktionsmålet innebär att skogen och skogsmarken skall utnyttjas effektivt och ansvarsfullt så att den ger en uthålligt god avkastning. Skogsproduktionens inriktning skall ge handlingsfrihet i fråga om användningen av vad skogen producerar.

Miljömålet innebär att skogsmarkens naturgivna produktionsförmåga skall bevaras. Biologisk mångfald och genetisk variation i skogen skall säkras. Skogen skall brukas så att växt- och djurarter som naturligt hör hemma i skogen ges förutsättningar att fortleva under naturliga betingelser och i livskraftiga bestånd. Hotade arter och naturtyper skall skyddas. Skogens kulturmiljövärden samt dess estetiska och sociala värden skall värnas.

Skogspolitiken utvärderas regelbundet och en första utvärdering redovisades för riksdagen våren 1998 (prop. 1997/98:158, bet. 1998/99:MJU3, rskr. 1998/99:32). Regeringen gjorde då bedömningen att skogspolitikens mål skulle ligga fast. Riksdagen hade ingen erinran mot detta. Den andra utvärderingen av skogspolitikens effekter redovisades till regeringen av Skogsstyrelsen i december 2001 och regeringen har i skrivelsen *Uppföljning av skogspolitiken* (skr. 2003/04:39) redovisat utvärderingen för riksdagen. Regeringen anser med stöd av utvärderingen att skogspolitikens mål bör ligga fast. När det gäller möjligheten att nå målen pekar redovisningen på att det krävs förbättringar på flera delområden. I skrivelsen anger regeringen områden som bör prioriteras för att fortsatt förbättra genomförandet av den nationella skogspolitiken. Regeringen anser att skogens sociala värden behöver lyftas fram tydligare. Skogen har stora värden för rekreation och friluftsliv och

därmed för folkhälsan. Det är viktigt att stimulera barn och ungdomar med olika bakgrund att uppleva skog och natur, vilket inte alltid sker naturligt längre i vårt alltmer urbaniserade samhälle. Den tätortsnära skogen har i detta sammanhang särskild betydelse.

4.5 Insatser

4.5.1 Insatser inom politikområdet

Statens insatser inom politikområdet utgörs av de medel som har beslutats för att nå skogspolitikens mål. Merparten av dessa administreras av skogsvårdsorganisationen. Dess grundläggande uppgift är att göra en avvägning mellan de två jämställda skogspolitiska målen, produktionsmålet och miljömålet. Viktiga insatser sedan länge är rådgivning, tillsyn, information och utbildning. Dessa insatser har fått ökad betydelse genom 1993 års skogspolitiska beslut som starkt betonar skogsägarnas frihet och eget ansvar för att de skogspolitiska målen nås. Skogsvårdsorganisationens uppgift är mot denna bakgrund främst att ge skogsägarna råd och informera om hur olika skogsbruksåtgärder bör utföras för att de båda skogspolitiska målen skall tillgodoses. Skogsvårdsorganisationen är tillsynsmyndighet för skogsvårdslagstiftningen utom vad gäller miljöbalkens bestämmelser om reservat och markavvattning.

Anslagen för ersättning till skogsbruket för beslut om biotopskyddsområden och naturvårdsavtal har ökat under senare år för att de miljöpolitiska målsättningarna som lagts fast i miljö kvalitetsmålet Levande skogar skall nås.

Skogsägarens egna insatser är avgörande för att skogspolitikens mål skall kunna nås. Detta gäller inte minst miljö kvalitetsmålet Levande skogar. Frivilliga hänsynstaganden i form av särskilt anpassad skogsskötsel och frivilligt avsatta områden kompletteras av landskapsekologisk planering av skogslandskapet.

Parlamentet och rådet antog en förordning (nr 2152/2003) den 17 november 2003 om övervakning av skogar och miljösamspel i gemenskapen (se vidare anslaget 41:4 *Från EG-budgeten finansierade medel för skogsskadeövervakning*). Programmet ger möjlighet till högst 50 procents finansiering via EU.

Regeringen beslutade i december 2002 om att tillsätta en förhandlare för att ta fram en nationell strategi för att öka användningen av trä och träprodukter i byggandet. Förhandlaren redovisade i januari 2004 underlag för en sådan strategi (Ds 2004:01). Strategin har tagits fram i samråd med företrädare för skogsnäringen och byggsektorn. Strategin innehåller förslag till åtgärder från såväl näringslivet som staten. Regionala och nationella konsekvenser har särskilt beaktats. Uppdraget är i linje med riksdagens önskemål (bet. 2001/02:NU12, rskr. 2001/02:231).

Med en ökad användning av trä i byggandet nationellt och internationellt får skogen som resurs en ökad betydelse. En utvecklad och lönsam vidareförädlingsindustri medför att betalningsförmågan för den svenska skogsråvaran bibehålls eller stärks. Trä utgör som förnybar råvara en lämplig produkt för en hållbar utveckling och ett byggande baserat på trä är positivt ur klimat- och miljösynpunkt.

I enlighet med strategin har regeringen utsett en ordförande med uppdrag att verka för att åtgärdsförslagen i träbyggnadsstrategin genomförs. Berörda företrädare från skogsnäringen, byggsektorn och myndigheter skall delta i arbetet. Ordföranden skall årligen lämna en redogörelse för arbetet till regeringen.

Riksdagen beslutade i juni 2005 om ändringar i skogsvårdslagen i enlighet med regeringens proposition 2004/05:58. Syftet är att försvåra för oseriösa skogsägare att kunna avverka en skogsfastighet och därefter sälja utan att först sörja för lagstadgade återväxtåtgärder. I anslutning till propositionen behandlade riksdagen även de aktiviteter som föranletts av vinterns svåra storm i södra Sverige. Arbetet med att lindra effekterna av stormen för de drabbade och att få ut virket ur skogen för att rädda virkesvärdet och förhindra ytterligare skador på stående skog på grund av insektsangrepp har varit en av de viktigaste uppgifterna.

Riksdagen beslutade i juni 2005, i enlighet med regeringens ekonomiska vårproposition 2004/05:100 om en mängd åtgärder för att lindra effekterna för de skogsägare som drabbades av stormen i södra Sverige i januari 2005. Beslut fattades om stöd för uttransporterat virke genom en skattereduktion omfattande 50 kronor per kubikmeter. Stödet beräknas uppgå till 2 miljarder kronor. Utöver detta beslutades om ett stöd för extra kostnader för lagring av virke.

Stödet får uppgå till högst 500 miljoner kronor. Dieselskatten för skogsbrukets arbetsmaskiner tas tillfälligt bort i stormområdet under åren 2005 och 2006, vilket ger ett inkomstbortfall för staten beräknat till 200 miljoner kronor. Extra stöd för underhåll och reparationer av skogsbilvägar och andra berörda enskilda vägar, samt för att reparera körskador i skogsmark med höga naturvärden om 100 miljoner kronor har också beslutats.

Regeringen har uppdragit åt Skogsstyrelsen att övervaka, dokumentera och informera om utvecklingen av de populationer skadeinsekter som kan komma att utvecklas med anledning av stormen. Skogsstyrelsen skall även redovisa sina erfarenheter av arbetet med insatser efter stormen. Skogsstyrelsen skall vidare i samverkan med Naturvårdsverket och andra berörda myndigheter utvärdera de ekologiska, ekonomiska och sociala konsekvenserna av stormen för skogsbruket.

Regeringen har dessutom sänkt ban- och farledavgifterna för transporter av stormfällt virke. Denna åtgärd tillsammans med skattereduktionen, lagring av virke och tillfälliga borttagningen av dieselskatten utgör statsstöd och måste därför godkännas av EU-kommissionen innan de kan utbetalas.

Regelförenklningar har genomförts, bl.a. för att underlätta tillstånd till lagring av virke. Skogsstyrelsen har bl.a. beslutat om ändrade föreskrifter för hur mycket virke som får lämnas kvar i skogen. Det senare för att skogsägare som av logistiska skäl inte kan få ut virket ur skogen i tid inte skall behöva bryta mot lagen.

Vidare beslutade regeringen i juni 2005 att omfördela 40 miljoner kronor inom ramen för miljö- och landsbygdsprogrammet till rådgivnings och kompetensutvecklingsåtgärder riktade mot stormdrabbade skogsägare.

I samband med stormen ansökte svenska staten om medel från EU:s solidaritetsfond motsvarande 768 miljoner kronor. Eventuell ersättning kommer endast avse verifierade offentliga utgifter i direkt anslutning till stormen. EG-kommissionen har föreslagit att Sverige skall kunna beviljas högst upp till 81,73 miljoner euro ur fonden. Frågan behandlas och beslutas av budgetmyndigheterna (rådet och parlamentet) inom EU under hösten 2005.

Försöksverksamheten med vidgad samordnad länsförvaltning på Gotland fortsätter t.o.m. 2006. Försöksverksamheten innebär att Länsar-

betsnämnden och Skogsvårdsstyrelsen sedan 1998 har inordnats i Länsstyrelsen Gotland. Regeringen gav i december 2004 Statskontoret i uppdrag att utvärdera effekterna av verksamheten. Statskontoret lämnade i slutet av augusti sin rapport som remissbehandlas hösten 2005.

4.5.2 Insatser utanför politikområdet

Utbildning och forskning för skogsbrukets behov finansieras till stor del inom utgiftsområde 23 Jord- och skogsbruk, fiske med anslutande näringar genom bl.a. Sveriges lantbruksuniversitet, men även inom utgiftsområde 16 Utbildning och universitetsforskning. Insatser för skogsindustriell forskning görs också inom utgiftsområde 24 Näringsliv och av löntagarfondstiftelserna.

Natur- och kulturmiljöåtgärder, s.k. Gröna jobb, inom arbetsmarknadspolitiken har bl.a. stor betydelse för skogspolitikens miljömål.

Förvärv och intrångsättningar för bildande av naturreservat och skötsel av naturreservat på skogsmark finansieras över anslag inom utgiftsområde 20 Allmän miljö- och naturvård som disponeras av Naturvårdsverket.

Skogsbruket har på eget initiativ genomfört miljöcertifiering i stor utsträckning. Vid utgången av 2004 var ca 10 miljoner hektar av Sveriges drygt 23 miljoner hektar skogsmark certifierad enligt den s.k. FSC-standarden. Samtidigt var drygt 4 miljoner hektar skogsmark certifierad enligt den s.k. PEFC-standarden.

4.6 Resultatredovisning

4.6.1 Resultat

När det gäller resultatbedömningen för ett enskilt år är det svårt att göra en sådan för skogspolitiken. På grund av de långa ledtiderna från insatta åtgärder till dess att resultaten kan bedömas bör skogssektorn studeras över längre tidsperioder. Dessutom är det svårt att särskilja effekterna av myndigheternas verksamhet från effekterna av andra faktorer. Skogsvårdsorganisationens utvärdering av skogspolitikens effekter (SUS 2001) visade särskilt på svårigheterna att särskilja effekterna från olika påverkansfaktorer. Den pågående Skogsutredningen 2004 (dir.

2004:70) har i sitt mandat att undersöka olika möjligheter att särskilja påverkansfaktorer.

Skogssektorns samhällsekonomiska betydelse är relativt sett viktigare i den svenska ekonomin än vad fallet är i övriga EU-länder, med undantag för Finland. Skogssektorn bidrar med 3,2 procent av BNP, 13 procent av Sveriges totala varuexport och mer än hälften av Sveriges totala nettoexport (export minus import) vilket motsvarar 85 miljarder kronor i nettotillskott. Skogssektorn är bl.a. viktig för regional utvecklingspolitik, sysselsättning och infrastruktur.

Under 2004 var produktionen av svenska skogsindustriprodukter rekordhög. Produktionen av pappersmassa uppgick till 12,1 miljoner ton jämfört med 11,8 miljoner ton 2003. Mer än en tredjedel gick till export, främst till EU-länderna. Exportvärdet var ca 14 miljarder kronor. Produktionen av papper steg med 5 procent till 11,5 miljoner ton. Ungefär 90 procent gick till export vilket motsvarar ca 66,5 miljarder kronor. Mer än två tredjedelar av exporten gick till EU-länderna. Produktionen av sågade trävaror uppgick preliminärt till 16,9 miljoner kubikmeter varav 65 procent gick till export. Exportvärdet uppgick till 20,5 miljarder kronor.

Sysselsättningen i skogsnäringen beräknas till ca 90 000 personer (16 000 kvinnor och 74 000 män). Av dessa sysselsattes 16 000 (2 000 kvinnor och 14 000 män) inom skogsbruket, 38 000 (6 000 kvinnor och 32 000 män) inom trävaruindustrin och 36 000 (8 000 kvinnor och 28 000 män) inom massa-, pappers- och pappindustrin. Ytterligare närmare 100 000 personer beräknas vara sysselsatta i företag med direkt anknytning till skogsindustrin. Det rör sig främst om företag i transport-, verkstads-, kemi- och IT-industrin samt inom forskning och utbildning.

Enligt preliminära beräkningar låg avverkningen under 2004 på 85,0 miljoner skogskubikmeter vilket motsvarar 71 miljoner kubikmeter barkat virke. Det innebär en ökning med 2 procent jämfört med 2003. Avverkningens bruttovärde 2003 beräknas till 21 miljarder kronor, varav avverkningskostnader var ca 7 miljarder kronor och rotnettovärdet 14 miljarder kronor. Skogsnäringens totala produktionsvärde under 2002 var 182 miljarder kronor. Skogsindustrins förädlingsvärde var ca 14 procent av tillverkningsindustrins totala förädlingsvärde samma år. Det totala skogsbruksvärdet vid 1998 års allmänna fastighetstaxering var 181 miljarder

kronor. Skogsbruksvärdet efter den årliga omräkningen 2004 var 246 miljarder kronor.

Importen av rundvirke och flis under 2004 var 12,1 miljoner kubikmeter barkat virke. Det är en ökning med 6 procent jämfört med 2003. Det totala importvärdet av rundvirke och flis uppgick till 5 miljarder kronor under 2004. Importen spelar en viktig roll för skogsindustrins virkesförsörjning. Skogsindustrins rundvirkesförbrukning under 2003 var 70 miljoner kubikmeter barkat virke. Sågverksindustrin förbrukade 35 miljoner kubikmeter barkat virke samt producerade ca 11 miljoner kubikmeter biprodukter för förbrukningen inom massa- och pappersindustrin. Massa- och pappersindustrin förbrukade 34 miljoner kubikmeter barkat rundvirke och 11 miljoner fastkubikmeter biprodukter. Träskiveindustrin förbrukade 1 miljon kubikmeter.

Enligt konsekvensanalyser som utförts i Skogsstyrelsens regi bör det vara möjligt att med nuvarande skogsvårds- och naturvårdsambitioner successivt öka den uthålliga årliga avverkningen under den närmaste 100-årsperioden. Möjligheterna till ökade avverkningsvolymen skiljer sig dock över landet. Inom vissa regioner kan till och med de årliga avverkningarna minska på grund av skillnader i skogens åldersfördelning. Även med dessa avverkningsnivåer kommer virkesförrådet att fortsätta öka liksom andelarna lövträd, äldre lövrik skog, gammal skog och antalet gamla grova träd. Grundläggande förutsättningar för denna utveckling är en fortsatt strävan att nå de skogspolitiska målen.

Den senaste uppföljningen av förnygringsresultaten visar att 18 procent av de undersökta områdena inte uppfyller de krav som ställs i skogsvårdslagen. När det gäller generell naturvårdshänsyn uppfylls inte kraven i 22 procent av områdena. Båda utvärderingarna visar på ytterligare behov av insatser i form av rådgivning i produktions- och miljöfrågor samt tillsyn särskilt av återväxtåtgärder. Vidare behövs ökade insatser för områdesskydd.

Möjligheter har skapats för direktkommunikation via Internet mellan skogsvårdsstyrelsernas konsulenter och skogsägarna. Antalet besök på skogsvårdsorganisationens webbplats har fortsatt att öka. Informationstidningen Skogs-Eko har under 2004 distribuerats till skogsägare m.fl. i en upplaga på 280 000 exemplar.

Resultatet av ökad rådgivning, utbildning och information kommer inte att synas i skogen för-

rån om flera år. Vid halvtidsutvärderingen av LBU-programmet 2003 (SOU:2003:105) drogs slutsatsen att de skogsägare som deltog i skogsvårdsorganisationens kampanj Grönare Skog avsåg att utföra mer omfattande aktiviteter jämfört med icke-deltagare, när det gällde t.ex. röjning och plantering. Vidare visade skogsvårdsorganisationens utvärdering av skogspolitikens effekter (SUS 2001) på ett tydligt samband mellan förnygringsresultat och miljöhänsyn vid förnygringsavverkningar och direkta kontakter mellan skogsägare och skogsvårdsorganisationens personal.

I projektet Skog och historia samverkar Riksantikvarieämbetet med Skogsstyrelsen och Arbetsmarknadsverkets regionala och lokala organisationer. Regionala projekt kring inventering, utbildning och information har hittills bedrivits i mer än halva landet och uppskattningsvis har över 70 000 platser med fornlämningar eller kulturhistoriska lämningar påträffats.

Skogsvårdsorganisationen samarbetar med Skogsindustrierna, LRF Skogsägarna, Skogssällskapet, Sveriges lantbruksuniversitet m.fl. i organisationen Skogen i skolan. Skogen i skolans verksamhet nådde under 2004 ca 19 000 lärare, och ca 120 000 elever. Genom Skogen i skolan får lärare faktakunskaper, arbetsmetoder och material för att jobba med skogen och skogsnäringen i undervisningen. Verksamheten syftar till att öka intresset för skogen och alla dess värden.

Naturvårdsavtal och biotopskyddsområden är två verktyg för naturvård som administreras av skogsvårdsorganisationen. Totalt uppgick arealerna av dessa vid utgången av 2004 till ca 13 400 respektive ca 9 800 hektar produktiv skogsmark, varav ca 3 495 respektive 1 791 hektar produktiv skogsmark tillkom under 2004. Dessa siffror kan jämföras med att ca 4 400 respektive ca 1 950 hektar produktiv skogsmark tillkom under 2003. Den största delen av biotoparealen var äldre naturskogsartade skogar. Genomsnittersättningen under 2004 var för naturvårdsavtal 7 496 kronor per hektar och för biotopskydd 49 567 kronor per hektar.

Skogsvårdsorganisationens uppdragsverksamhet har alltid utgjort en betydande del av organisationens verksamhet. Verksamheten är självfinansierad och utgör ett viktigt inslag i en lokalt spridd distriktsorganisation, som ger organisationen ökade kontaktytor och trovärdighet mot skogsägare, entreprenörer och skogliga tjänste-

män. Samtidigt är uppdragen ett viktigt verktyg för att genomföra skogspolitiken. Exempelvis åskådliggör s.k. "Gröna skogsbruksplaner" de jämställda målen på fastighetsnivå och s.k. rot-poststämpling motsvarande på objektsnivå. I uppdragen åt Arbetsmarknadsverket bidrar skogsvårdsorganisationens projekt till de arbetsmarknadspolitiska målen samtidigt som de bidrar till skogens sociala värden.

Uppdragsverksamheten utgör 43 procent av verksamheten, beräknat som tjänstgöringsdagar, och 54 procent av omsättningen. Omsättningen ökade mycket kraftigt i förhållande till 2003. Ökningen beror på Gröna jobb som är ett arbetsmarknadsprojekt i samverkan med Arbetsmarknadsverket och svenska ESF-rådet. Uppdragsverksamheten förväntas öka ytterligare genom att regeringen i vårpropositionen 2005 beslutat satsa ytterligare medel på Gröna jobb.

Skogsvårdsorganisationen har i uppdrag att bidra till att målet för den regionala utvecklingspolitiken uppnås, bl.a. genom att vara samverkanspart i de regionala tillväxtprogrammen. Enligt årsredovisningen har omfattningen anpassats till möjligheterna att finansiera projekten och till det gensvar som skogsvårdsstyrelsernas tankar och idéer fått.

Skogsstyrelsen har i årsredovisningen redovisat hur kompetensförsörjningssituationen ser ut. Skogsvårdsorganisationen har en skev åldersfördelning med väntade stora pensionsavgångar. Medelåldern hos personalen är 49 år. 21 procent av personalen är kvinnor. Kompetensförsörjningsstrategin syftar därför till rekrytering av yngre personer med god teoretisk utbildning samt till att öka andelen kvinnor i ledande befattningar. Systematisk fördjupningsutbildning sker inom flera strategiskt viktiga områden.

Det jämställdhetspolitiska målet – kvinnor och män skall ha samma möjligheter, rättigheter och skyldigheter inom livets alla områden – och dess delmål skall också beaktas inom ramen för målet för politikområdet. För skogspolitiken gjordes själva jämställdhetsanalysen av skogsvårdsorganisationen, främst beroende på att myndigheten arbetar aktivt med jämställdhet. Slutsatser har diskuterats internt inom Regeringskansliet. I arbetet med jämställdhet har övervägts att ändra målformuleringar. Målen skulle kunna utvecklas så att det framgår att det rör sig om kvinnliga respektive manliga skogsägare. Men att utveckla målen ur ett genus-

perspektiv bedöms dock som otillräckligt eftersom målgrupperna skogsägare och allmänhet består av en mängd olika undergrupper. Därför har befintliga mål behållits med en komplettering om att öka anpassningen till olika målgrupper. För att kunna öka målgruppsanpassningen krävs därför åtgärder i form av inledande målgruppsanalyser för att t.ex. undersöka om det finns särskilda förutsättningar hos någon målgrupp som måste vara tillgodosett för att de ska kunna delta i eller tillgodogöra sig skogsvårdsorganisationens informations-, rådgivnings- och utbildningsverksamhet.

Arbetet på det internationella skogsområdet har för Skogsstyrelsens del präglats av förberedelser och medverkan i FN:s skogsforum (UNFF4), medverkan i FAO:s regionala arbete, bevakning av klimatkonventionen och konventionen om biologisk mångfald, deltagande i olika arbetsgrupper inom Nordiska Ministerrådet, deltagande i Baltic 21 och Barentssamarbetet m.m.

Skogsstyrelsens EU-arbete fokuserade under året på EU:s aktionsplan mot illegalt avverkat virke "Forest Law Enforcement Governance and Trade" och översynen av EU:s skogsstrategi. Vidare har arbetet med EU:s landsbygdsutvecklingsförordning samt EU:s strukturfonder tagit resurser i anspråk. Skogsstyrelsens EU-arbete och övrigt internationellt arbete har redovisats i två särskilda rapporter till regeringen.

4.6.2 Analys och slutsatser

Skogspolitikens mål

Fortsatta insatser kommer att krävas både av skogsnäringsen själv och av skogsvårdsorganisationen i syfte att nå de båda skogspolitiska målen. Arbetet med biotopskydd och naturvårdsavtal i syfte att uppnå miljökvalitetsmålet Levande skogar har utvecklats väl. Skogsvårdsstyrelsernas lokala anknytning, goda lokalkännedom och regelbundna kontakter med skogsägarna även i andra sammanhang antas vara de viktigaste framgångsfaktorerna, vilket även den skogspolitiska utvärderingen antyder. Skogsägarna är särskilt positiva till instrumentet naturvårdsavtal. Naturvårdsavtalen innebär inte ett permanent skydd för marken på samma sätt som biotopskydd eller naturreservat, utan det handlar om avtal som normalt tecknas på 50 år.

Rådgivning, och även tillsyn, har visat sig vara ett effektivt redskap för att nå skogspolitiskens mål. Rådgivningen är också ett mer effektivt medel för att nå skogspolitiskens mål än omfattande statliga subventioner som tillämpas i många andra länder. Regeringen bedömer därför att rådgivning och tillsyn, jämte biotopskydd och naturvårdsavtal, är de viktigaste statliga styrmedlen för att nå de skogspolitiska målen.

Regeringen redovisar i sin proposition 2004/05:150 *Svenska miljömål – ett gemensamt uppdrag* sin bedömning av miljökvalitetsmålet Levande skogar.

För att nå delmål 1, att skydda 30 000 hektar skogsmark som biotopskyddsområden och 50 000 hektar i naturvårdsavtal till 2010, krävs att takten i genomförandet av områdesskyddet ökas genom tydligare prioriteringar, ökade resurser och ett effektivare arbete. Därtill behövs fortsatt stöd från skogsvårdsorganisationen till skogsägare genom rådgivning och information för att nå delmål 2 (att öka mängden hård död ved, öka arealen äldre lövrik skog, öka arealen gammal skog samt öka arealen mark föryngrad med lövskog). Möjligheterna att nå delmål 3 om skydd av kulturmiljöer i skogen ökar, i förhållande till de bedömningar som gjordes i regeringens ovan nämnda proposition genom satsningen på s.k. Gröna jobb. Det sker genom ett ramavtal som slutits mellan Skogsstyrelsen, Arbetsmarknadsverket och svenska EFS-rådet. Skogsvårdsorganisationen ansvarar för uppemot 5 000 årsarbeten. Förutom de arbetsmarknadspolitiska målen kommer detta projekt att kunna bidra med den kunskapsuppbyggnad som krävs för att nå delmål 3.

Skogsvårdsorganisationen önskar avgiftsbelägga ansökan om dispens från den sk. sexveckorsregeln i föreskrifterna till 14 § skogsvårdslagen om att föryngringsavverkning skall anmälas minst sex veckor innan avverkningen påbörjas. Skälet är ett kraftigt ökat antal dispensansökningar, och de problem som detta medför för myndighetens möjligheter att planera sitt arbete och därmed optimalt utnyttja sina resurser. Frågan bereds för närvarande inom Regeringskansliet.

En ny myndighetsstruktur

Regeringens förslag: Skogsvårdslagen (1979:429) ändras med anledning av att Skogsstyrelsen och skogsvårdsstyrelserna sammanförs till en sammanhållen nationell myndighet från den 1 januari 2006.

Ärendet och dess beredning

Genom beslut den 19 maj 2004 bemyndigade regeringen statsrådet Messing att tillkalla en särskild utredare med uppdrag att utvärdera och se över skogspolitiken (dir. 2004:70).

Genom tilläggsdirektiv (dir. 2004:139) den 7 oktober 2004 beslutade regeringen att utredningen senast den 30 april 2005 skulle lämna ett delbetänkande som avser utvärdering och övervakning av skogsvårdsorganisationen. Utredningen redovisade uppdraget i delbetänkandet Skog till nytta för alla? (SOU 2005:39). Betänkandet har remissbehandlats.

Lagförslaget är lagtekniskt sett av enkel beskaffenhet. Regeringen anser därför att Lagrådets hörande skulle sakna betydelse. Yttrande från Lagrådet har därför inte inhämtats.

Utredningens förslag

Överensstämmer i huvudsak med regeringens. Utredningen har också lagt fram förslag bl.a. avseende den nya organisationens styrning.

Remissinstanserna

Flertalet remissinstanser lämnar förslaget utan erinran. Av *länsstyrelserna* avstyrker 17 förslaget och förordnar att skogsvårdsstyrelsernas verksamhet bör integreras i länsstyrelserna alternativt att man bör avvakta ansvarskommitténs arbete och skogsutredningens slutbetänkande.

Skälen för regeringens förslag

Regeringen delar, liksom flertalet remissinstanser, i stort utredarens syn på skogsvårdsorganisationen och utredarens förslag att göra organisationen till en myndighet. Regeringen anser vidare att förändringsarbetet i staten och på den enskilda myndigheten måste löpa kontinuerligt, samtidigt som man ser till vad som är bäst för staten som helhet. Den av utredningen föreslagna samlade myndigheten kommer att ge stora samordnings- och effektiviseringsmöjligheter.

Regeringen anser därför att Skogsstyrelsen och de regionala skogsvårdsstyrelserna fr.o.m. den 1 januari 2006 skall sammanföras till en sammanhållen nationell myndighet. Till följd av organisationsförändringen föreslås vissa följdändringar i skogsvårdslagen. Regeringen avser att återkomma till riksdagen senare med de övriga lagförslag som behövs till följd av den nya myndighetsstrukturen. Försöksverksamheten med vidgad samordnad länsförvaltning som bedrivs i Gotlands län berörs inte av förslaget.

Genomförandet av organisationsförändringen torde initialt medföra vissa omställningskostnader. Dessa bedöms kunna finansieras inom befintliga anslag för skogsvårdsorganisationen. Frågan om styrelseform för den nya myndigheten bereds för närvarande inom Regeringskansliet.

Om organisationsförändringen skulle innebära en övergång av verksamhet är 6 b Lagen (1982:80) om anställningsskydd tillämplig. Dessa regler innebär att anställningsavtalen, med de rättigheter och skyldigheter som följer av avtalen, automatiskt överförs om inte arbetstagararen motsätter sig övergången. Andra civilrättsliga avtal än anställningsavtal som ingåtts av den överlåtande myndigheten kan också överföras.

4.7 Revisionens iakttagelser

Riksrevisionen har inte haft några invändningar i revisionsberättelsen för 2004 avseende skogsvårdsorganisationen.

4.8 Politikens inriktning

I 1993 års skogspolitiska beslut slogs det fast att skogspolitiken måste ges en långsiktig och ekologisk inriktning. Det framhölls också att det inte är möjligt och rimligt att med alltför korta intervaller ändra grunderna för skogspolitiken mot bakgrund av det grundläggande kravet på god hushållning och med hänsyn tagen till de långa växttider som gäller för den svenska skogen. Beslut som fattas i dag och åtgärder som vidtas i vår generation ger resultat först för kommande generationer. Å andra sidan måste nya kunskaper och värderingar få komma till

uttryck i den konkreta utformningen och tillämpningen av skogspolitiken.

1993 års skogspolitik ger också skogsägaren frihet och eget ansvar att själv besluta hur de skogspolitiska målen skall nås. Skogsvårdslagstiftningen uttrycker statens minimikrav på skogsbruket. Den kompletteras av miljöbalken som innehåller vissa bestämmelser som skall medverka till att skogspolitikens miljömål tillgodoses. Statligt ekonomiskt stöd till skogsbruket är av begränsad omfattning. I princip lämnas endast sådant stöd till natur- och kulturmiljövårdsåtgärder som har en omfattning som går utöver de krav som ställs i skogsvårdslagstiftningen. Det är viktigt att poängtera att den svenska modellen med en avreglerad skogspolitik utan subventioner är närmast unik såväl i ett europeiskt som globalt perspektiv. Denna princip kännetecknar även de skogsbruksstöd som finns i de svenska strukturfondsprogrammen och miljö- och landsbygdsprogrammet.

Vid den första utvärderingen av 1993 års skogspolitik gjordes bedömningen att inget av de två målen hade nåtts men att målen borde ligga fast. De brister som konstaterades vad gällde lagstiftning, ekonomiska resurser för områdesskydd och kunskaper hos skogsägarna föranledde förändringar i skogsvårdslagen, skogsvårdsförordningen, samt Skogsstyrelsens föreskrifter och allmänna råd till dessa. Vidare förstärktes skogsvårdsorganisationens resurser för rådgivning till skogsägare under en treårsperiod. Möjligheter skapades för medfinansiering från EU av informationskampanjen Grönare skog. Resurserna för skydd av värdefulla skogsmiljöer i form av biotopskyddsområden och genom naturvårdsavtal förstärktes. Därutöver har också en kraftig förstärkning gjorts inom ramen för miljöpolitiken av resurserna för bildande av naturreservat på skogsmark.

Riksdagen beslutade i december 2001 om en ny regional utvecklingspolitik i enlighet med regeringens proposition *En politik för tillväxt och livskraft i hela landet* (prop. 2001/02:4, bet. 2001/02:NU4, rskr. 2001/02:118). Målet för politiken är väl fungerande och hållbara lokala arbetsmarknadsregioner med en god servicenivå i alla delar av landet. Skogspolitiken har av regeringen pekats ut som ett viktigt politikområde för uppfyllandet av den regionala utvecklingspolitikens mål. Inom politiken utgör de regionala tillväxtprogrammen centrala

instrument för det långsiktiga arbetet för en hållbar regional utveckling. Företrädare för skogspolitikområdet skall därför inom ramen för arbetet med de regionala tillväxtprogrammen bidra till att målet för den regionala utvecklingspolitiken uppnås.

Internationellt kommer regeringen att fortsätta verka för ett ekonomiskt, ekologiskt och socialt hållbart skogsbruk i alla delar av världen. Flera viktiga förhandlingar pågår på det globala planet. Det globala avtalet om tropiskt timmer (ITTA), där Sverige deltar på konsumentensida, håller på att omförhandlas. Inom FN pågår skogsförhandlingar sedan mer än 15 år. Bland de viktiga frågor som debatteras kan nämnas avskogning och resurser för hållbart skogsbruk i fattiga länder.

Den svenska skogspolitiken påverkas i allt större utsträckning av medlemskapet i EU, trots att ingen gemensam skogspolitik finns. Flera aktuella EU-förslag berör skogspolitiken. Det gäller de s.k. FLEGT-förhandlingarna om skogsvårdslagstiftningens efterlevnad framför allt när det gäller handel. Syftet är att förhindra import till EU av virke som avverkats i strid med exporterande lands lagstiftning, såväl skogslagstiftning som ekonomisk lagstiftning. Ett annat exempel är EU:s nya landsbygdsförordning om stöd för landsbygdsutveckling som berör skogspolitiken och de miljöinriktade åtgärderna i skogen.

EU:s skogsstrategi som antogs 1998 har utvärderats. EG-kommissionen skall uppdatera skogsstrategin och ta fram en handlingsplan för skog och skogsbruk. Utvecklingen måste följas noga när flera stora skogsländer blivit medlemmar i unionen under 2004.

4.9 Budgetförslag

4.9.1 41:1 Skogsstyrelsen¹

Tabell 4.3 Anslagsutveckling

Tusental kronor

År	Slagslag	Belopp	Anslags-sparande	Utgifts-prognos
2004	Utfall	315 916	-788	
2005	Anslag	315 934 ²		310 908
2006	Förslag	322 985		
2007	Beräknat	328 258 ³		
2008	Beräknat	334 059 ⁴		

¹ Anslaget benämndes tidigare Skogsvårdsorganisationen.

² Inklusive tilläggsbudget i samband med 2005 års ekonomiska vårproposition (bet. 2004/05:FiU21) och förslag på tilläggsbudget i samband med budgetpropositionen för 2006.

³ Motsvarar 322 985 tkr i 2006 års prisnivå.

⁴ Motsvarar 322 985 tkr i 2006 års prisnivå.

Anslaget disponeras av Skogsstyrelsen. Utgifterna för 2004 motsvarade i stort sett anslagsnivån för budgetåret.

Avgiftsbelagd verksamhet

Tabell 4.4 Offentligrättslig verksamhet

Tusental kronor

Offentligrättslig verksamhet	Intäkter till inkomsttitel (Som inte får disponeras)	Intäkter som får disponeras	Kostnader	Resultat (Intäkter – kostnader)
Utfall 2004	-	201	297	-96
Prognos 2005	-	235	170	65
Budget 2006	-	235	160	75

Tabell 4.5 Uppdragsverksamhet

Tusental kronor

Uppdragsverksamhet	Intäkter	Kostnader	Resultat (Intäkter – kostnader)
Utfall 2004	615 344	625 236	-9 892
(varav tjänsteexport)	8 132	8 967	-835
Prognos 2005	1 280 000	1 272 000	8 000
(varav tjänsteexport)	10 000	14 600	400
Budget 2006	1 650 000	1 648 000	2 000
(varav tjänsteexport)	17 000	16 600	400

Utfallet av uppdragsverksamheten för 2004 och prognosen för 2005 är till största delen beroende av de insatser som görs inom arbetsmarknadspolitikens ram. Den arbetsmarknadsrelaterade uppdragsverksamheten kommer att öka genom det avtal om ökad volym "Gröna jobb" som har beslutats.

Regeringens överväganden

Regeringen bedömer att ökade ambitioner inom EU om ökat samarbete kring skogsfrågor kommer att ställa höga krav på svenskt deltagande. Skogsstyrelsens EU-relaterade arbete kommer därför att öka.

Regeringen bedömer att samverkan mellan rennärning och skogsbruket behöver förbättras och föreslår därför att anslaget ökas med 2 000 000 kronor under en femårsperiod för upprättande av renbruksplaner.

Anslaget minskas med 1 895 000 kronor fr.o.m. 2006 till följd av en generell reduktion med 0,6 procent av företrädesvis anslag avsedda för förvaltning eller investeringsändamål. Mot bakgrund av ovanstående föreslår regeringen att 322 985 000 kronor anvisas under anslaget 41:1 *Skogsstyrelsen* för 2006. För budgetåren 2007 och 2008 beräknas anslagsbehoven till 328 258 000 kronor respektive 334 059 000 kronor.

Tabell 4.6 Härlledning av anslagsnivån 2006–2008, för 41:1 Skogsstyrelsen

Tusental kronor	2006	2007	2008
Anvisat 2005¹	315 934	315 934	315 934
<i>Förändring till följd av:</i>			
Pris och löneomräkning ²	6 946	12 217	18 016
Beslut	105	107	109
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	322 985	328 258	334 059

¹ Statsbudget enligt riksdagens beslut i december 2004 (bet. 2004/05:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut på tilläggsbudget under innevarande år.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel i 2005 års statsbudget. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning.

4.9.2 41:2 Insatser för skogsbruket

Tabell 4.7 Anslagsutveckling

Tusental kronor				
2004	Utfall	214 411	Anslags-sparande	30 487
2005	Anslag	369 200 ¹	Utgifts-prognos	365 121
2006	Förslag	686 873		
2007	Beräknat	519 873		
2008	Beräknat	369 873		

¹ Inklusivt tilläggsbudget i samband med 2005 års ekonomiska vårproposition (bet. 2004/05:FiU21) och förslag på tilläggsbudget i samband med budgetpropositionen för 2006.

Anslaget disponeras av Skogsstyrelsen och täcker kostnaderna för statsbidrag enligt förordningen (1993:555) om statligt stöd till skogsbruket och förordningen (2000:577) om stöd för miljö- och landsbygdsåtgärder. Anslaget finansierar bidrag till sådant ädellövskogsbruk som regleras särskilt i skogsvårdslagen (1979:429) och vissa natur- och kulturmiljövårdsåtgärder. Vidare täcker det statens kostnader för biotopskydd, naturvårdsavtal, vägstöd, lagringsstöd och återplanteringsstöd. Anslaget får dessutom finansiera vissa administrationskostnader hos Skogsstyrelsen.

Regeringens överväganden

Efter stormen i södra Sverige i januari 2005 riskerar stora mängder stormfällda träd att förstöras. Om timret blir kvar i skogen finns det risk för skador även på stående skog genom angrepp av skadeinsekter, som kan föröka sig i de stormfällda träden. Regeringen har tidigare avsatt medel (prop. 2004/05:100) för stöd till skogsbrukets merkostnader för lagring samt stöd för skogsbilvägar och andra enskilda vägar m.m. Lagringsstödet är till för iordningställande av nya lagringsplatser, bevattnings- och reningsanläggningar, personalkostnader inklusive utbildning och kostnader för mätning av timret. Anslaget ökades därför med 100 000 000 kronor 2005 efter förslag på tilläggsbudget i samband med 2005 års ekonomiska vårproposition. För 2006 och 2007 föreslår regeringen att anslaget ökas med 250 000 000 respektive 150 000 000 kronor för stöd till lagring.

Skogsbilvägar, andra enskilda vägar utan statligt stöd och skogsmark har utsatts och kommer att utsättas för hårdare slitage än normalt när stormfällt virke transporteras ut ur skogen. Medel har avsatts för vissa merkostnader för att återställa sådana skador. Anslaget ökades därför med 33 000 000 kronor 2005 efter förslag på tilläggsbudget i 2005 års ekonomiska vårproposition. Regeringen föreslår att anslaget ökas med 67 000 000 kronor för 2006.

Regeringen har vidare gett Skogsstyrelsen i uppdrag att övervaka, dokumentera och informera om utvecklingen av skadeinsekter med anledning av stormen. Skogsstyrelsen skall lämna information och rådgivning till skogsägarna samt löpande rapportera till berörda statliga myndigheter och kommuner. Anslaget öka-

des därför med 15 000 000 kronor 2005 efter förslag på tilläggsbudget i 2005 års ekonomiska vårproposition.

I de stormdrabbade områdena finns enligt Skogsstyrelsens beräkningar 180 000 hyggen varav ca 140 000 hektar är den skogsareal som måste återplanteras eller självföryngras efter stormen. Skogsstyrelsens har till regeringen lämnat förslag på hur ett återplanteringsstöd lämpligen bör utformas. Skogsstyrelsen förordar en princip att det för skogsägaren skall kosta ungefär lika mycket oberoende av vilken föryngringsmetod denne väljer. Regeringen bedömer att det finns ett stort behov av stöd för återplantering av de stormdrabbade områdena. Anslaget ökas därför med 150 000 000 kronor per år under perioden från och med 2006 till och med 2008.

Mot bakgrund av ovanstående föreslår regeringen att 668 873 000 kronor anvisas under anslaget 41:2 *Insatser för skogsbruket* för 2006. För 2007 och 2008 beräknas anslaget till 519 873 000 kronor respektive 369 873 000 kronor.

Tabell 4.8 Härledning av anslagsnivån 2006–2008, för 41:2 Insatser för skogsbruket

Tusental kronor	2006	2007	2008
Anvisat 2005¹	221 200	221 200	221 200
<i>Förändring till följd av:</i>			
Beslut	465 673	298 673	148 673
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	686 873	519 873	369 873

¹ Statsbudget enligt riksdagens beslut i december 2004 (bet. 2004/05:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut på tilläggsbudget under innevarande år.

4.9.3 41:3 Internationellt skogssamarbete

Tabell 4.9 Anslagsutveckling

Tusental kronor				
2004	Utfall	1 187	Anslags-sparande	760
2005	Anslag	1 405 ¹	Utgifts-prognos	1 387
2006	Förslag	1 397		
2007	Beräknat	1 397		
2008	Beräknat	1 397		

¹ Inklusive tilläggsbudget i samband med 2005 års ekonomiska vårproposition (bet. 2004/2005:FiU21) och förslag på tilläggsbudget i samband med budgetpropositionen för 2006.

De utgifter som belastar anslaget är bl.a. alleuropeiskt skogssamarbete, närområdessamarbete i

skogsfördrag inom Östersjöregionen samt nordiskt samarbete. FN:s skogssamarbete i form av främst FN:s skogsforum och FAO belastar också anslaget.

Regeringens överväganden

Under 2006 kommer främst det utvecklade när-områdessamarbetet inom ramen för bl.a. Baltic 21 samt bilaterala kontakter med nya stora skogsländer inom EU samt Ryssland att kräva resurser. Dessutom kommer svenskt deltagande vid FN:s skogsforum att kräva insatser.

Anslaget minskas med 8 000 kronor fr.o.m. 2006 till följd av en generell reduktion med 0,6 procent.

Mot bakgrund av ovanstående föreslår regeringen att 1 397 000 kronor anvisas under anslaget 41:3 *Internationellt skogssamarbete* för 2006. För 2007 och 2008 beräknas anslaget till oförändrat belopp.

Tabell 4.10 Härledning av anslagsnivån 2006–2008, för 41:3 Internationellt skogssamarbete

Tusental kronor	2006	2007	2008
Anvisat 2005¹	1 405	1 405	1 405
<i>Förändring till följd av:</i>			
Beslut	-8	-8	-8
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	1 397	1 397	1 397

¹ Statsbudget enligt riksdagens beslut i december 2004 (bet. 2004/05:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut på tilläggsbudget under innevarande år.

4.9.4 41:4 Från EG-budgeten finansierade medel för skogsskadeövervakning

Tabell 4.11 Anslagsutveckling

Tusental kronor				
2004	Utfall	1 274	Anslags-sparande	4 906
2005	Anslag	6 000 ¹	Utgifts-prognos	9 960
2006	Förslag	5 964		
2007	Beräknat	5 964		
2008	Beräknat	5 964		

¹ Inklusive tilläggsbudget i samband med 2005 års ekonomiska vårproposition (bet. 2004/05:FiU21) och förslag på tilläggsbudget i samband med budgetpropositionen för 2006.

Anslaget disponeras av Skogsstyrelsen och används i enlighet med EU:s förordning (nr 2152/2003) om övervakning av skogar och miljöspel. Den nationella delen av finansieringen för denna verksamhet sker över anslaget 41:1 *Skogsstyrelsen*.

Regeringens överväganden

Anslaget minskas med 36 000 kronor fr.o.m. 2006 till följd av en generell reduktion med 0,6 procent av företrädesvis anslag avsedda för förvaltning eller investeringsändamål.

Mot bakgrund av ovanstående föreslår regeringen att 5 964 000 kronor anvisas under anslaget 41:4 *Från EG-budgeten finansierade medel för skogsskadeövervakning* för 2006. För 2007 och 2008 beräknas anslaget till oförändrat belopp.

Tabell 4.12 Härledning av anslagsnivån 2006–2008, för 41:4 Från EG-budgeten finansierade medel för skogsskadeövervakning

Tusental kronor	2006	2007	2008
Anvisat 2005¹	6 000	6 000	6 000
<i>Förändring till följd av:</i>			
Beslut	-36	-36	-36
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	5 964	5 964	5 964

¹ Statsbudget enligt riksdagens beslut i december 2004 (bet. 2004/05:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut på tilläggsbudget under innevarande år.

5 Djurpolitik

5.1 Omfattning

Politikområdet omfattar verksamhet som avser djur som människan håller eller på annat sätt har tagit ansvar för samt den del av faunavården som avser viltvård.

Verksamhet vid Statens jordbruksverk med distriktsveterinärorganisationen, Statens veterinärmedicinska anstalt, Djurskyddsmyndigheten, Veterinära ansvarsnämnden, Livsmedelsverket, Naturvårdsverket, Sametinget och länsstyrelserna ingår.

Inom politikområdet Djurpolitik disponerar Jordbruksverket medel för att genomföra program för att säkra djurhälsan, inklusive åtgärder för att säkra foderkvaliteten. Medel avsätts också till beredskap mot, och förebyggande och bekämpande av, smittsamma djursjukdomar samt till obduktioner. Slutligen avsätts medel till olika kontroll- och bekämpningsprogram när det gäller framför allt nötkreatur, svin, fjäderfä, får, getter och fisk.

Jordbruksverkets veterinära fältverksamhet upprätthålls genom de statliga distriktsveterinärerna. Distriktsveterinärorganisationen är i princip rikstäckande, har ca 350 anställda och finns på mer än 90 platser.

Statens veterinärmedicinska anstalt (SVA) är veterinärmedicinskt expert- och serviceorgan för myndigheter och enskilda och utreder bl.a. uppkomst av, orsak till och spridningssätt av smittsamma sjukdomar som drabbar djur. Forsknings- och utvecklingsarbete bidrar till ökade kunskaper om smittor, foder och djurhållning. SVA ingriper vid utbrott av epizootier (smittsamma sjukdomar som kan ge upphov till epidemier hos djur) eller zoonoser (infektioner som kan överföras mellan djur och människa) och

ansvarar även för Zoonoscenter i Sverige. SVA är veterinärmedicinskt centrallaboratorium, svenskt referenslaboratorium enligt en rad EG-rättsakter samt den internationella expertfunktionen för viss molekylär diagnostik av virus (PCR-diagnostik) inom ramen för Världsgesamheten för djurhälsa (OIE).

På uppdrag av Jordbruksverket och andra myndigheter och organisationer genomför SVA analyser och tester för att en god beredskap och djurhälsostatus skall kunna säkerställas i Sverige. Jordbruksverkets och SVA:s uppgifter är att uppnå och vidmakthålla en god djur- och folkhälsa. Arbetet bedrivs genom förebyggande, diagnostiserande och bekämpande av infektionssjukdomar hos husdjur.

Djurskyddsmyndigheten inrättades den 1 januari 2004 och är den centrala förvaltningsmyndigheten avseende djurskydd enligt djurskyddslagen. Dessa uppgifter låg tidigare på Centrala försöksdjursnämnden (CFN), som har avvecklats, och hos Jordbruksverket. Djurskyddsmyndigheten är huvudman för de djurförsöksetiska nämnderna. Myndigheten skall också genom information öka kunskapen om djurskyddslagstiftningen.

Livsmedelsverket ansvarar inom djurområdet för kontroller vid slakt och på livsmedelsanläggningar genom besiktningveterinärer och annan tillsynspersonal. Länsstyrelserna utövar bl.a. tillsyn över veterinär verksamhet. Vid Veterinära ansvarsnämnden prövas anmälningar som gjorts mot veterinärer i deras yrkesutövning.

Sametingets och Naturvårdsverkets uppgifter inom djurpolitiken är att lämna bidrag till åtgärder för att förebygga skada av vilt samt att handlägga frågor om ersättning för sådan skada enligt viltskadeförordningen (2001:724). Natur-

vårdsverket kommer genom ett strukturerat uppdragsförhållande att finansiera en viss del av den verksamhet inom SVA som rör analys av utvecklingen av sjukdomstillstånd hos vilda djurpopulationer.

På internationellt plan bedrivs arbetet särskilt inom ramen för det nordiska samarbetet, inom Europarådet och i OIE. Myndigheterna inom politikområdet bidrar aktivt med att lämna underlag för detta samt till arbetet som bedrivs inom EU.

5.2 Utgiftsutveckling

Tabell 5.1 Utgiftsutveckling inom politikområdet

Miljoner kronor

	Utfall 2004	Budget 2005 ¹	Prognos 2005	Förslag 2006	Beräknat 2007	Beräknat 2008
<i>Anslag inom utgiftsområde 23</i>						
42:1 Statens veterinärmedicinska anstalt	98,9	99,7	97,6	101,2	102,9	104,8
42:2 Bidrag till distriktsveterinärorganisationen	93,3	94,7	93,4	96,8	98,1	99,4
42:3 Djurhälsovård	14,8	14,8	14,6	14,7	14,7	14,7
42:4 Bekämpande av smittsamma husdjursjukdomar	93,3	125,1	118,8	124,3	124,3	124,3
42:5 Ersättningar för viltskador m.m	83,6	87,5	86,3	87,0	87,0	87,0
42:6 Djurskyddsmyndigheten	52,1	86,7	90,9	92,3	93,9	95,8
Totalt för utgiftsområde 23	435,9	508,5	501,6	516,4	521,0	525,9
Totalt för politikområde Djurpolitik	435,9	508,5	501,6	516,4	521,0	525,9

¹ Inklusive tilläggsbudget i samband med 2005 års ekonomiska vårproposition (bet. 2004/05:FIU21) och förslag på tilläggsbudget i samband med budgetpropositionen för 2006.

5.3 Mål

Målet för politikområdet är ett gott djurskydd och ett gott hälsotillstånd bland djur i människans tjänst och att viltstammarna förvaltas på ett sådant sätt att oacceptabla skador på människor och egendom inte uppstår.

5.4 Insatser

5.4.1 Insatser inom politikområdet

Djurhälsa och folkhälsa

Regeringens proposition om förbättrad djurskydds- och livsmedelstillsyn (prop. 2004/05:72) som antogs av riksdagen den 13 april 2005 (bet. 2004/05:MJU10, rskr. 2004/05:200) syftar till att stärka den nuvarande tillsynen av djurskydd och livsmedel och göra den effektiv och likvärdig i alla kommuner. Lagändringarna trädde i kraft den 1 juli 2005 och innebär att tillsynen blir tydligare och förstärks genom att:

- det skall bli lättare för kommunerna att samverka om tillsynen,
- Djurskyddsmyndigheten och Livsmedelsverket skall ge ökat stöd till lokala myndigheter,
- krav införs på att alla kommuner skall ha en tillsynsplan,
- samrådsgrupper skall finnas i alla län,
- avgifterna skall ge större kostnadstäckning och
- bättre möjligheter ges att ingripa mot kommuner som brister i tillsynen.

EU har, efter flera års arbete, nu ett modernt regelverk för djurskydd, djurhälsa, foder, växtskydd och livsmedel (Europaparlamentets och rådets förordningar (EG) nr 882/2004, (EG) nr 852/2004, (EG) nr 853/2004, (EG) nr 854/2004 och (EG) nr 183/2005 samt rådets direktiv 2000/29/EG). Regelverket ger en bra grund för att upprätthålla ett gott djurhälso- och djurskyddsläge. En departementspromemoria (Ds 2005:31) om anpassningen av svensk lag till dessa nya EG-bestämmelser är under remissbehandling, som förberedelse till den proposition som regeringen avser att lämna våren 2006

om följdändringar i de svenska lagar som berörs av regelverket. Bland annat kommer en ny livsmedelslag och en ny lag om foder och animaliska biprodukter att föreslås.

Genom ett helhetsperspektiv på foderproduktion, foderanvändning och hantering av animaliska biprodukter skapas ökad livsmedels-säkerhet, bättre djurhälsa och bättre miljö. Dessa frågor hanteras aktivt inom EU. Europaparlamentets och rådets förordning om foderhygien ((EG) nr 183/2005) antogs formellt i januari 2005 och avser att förbättra foderkontrollen. Förordningen skall gälla för verksamhet som bedrivs av foderföretagare i alla led från primärproduktionen till utsläppandet av foder på marknaden. De nya regelverken innehåller bestämmelser om bl.a. spårbarhet, företagens egenkontroll, registrering och godkännande av foderanläggningar.

Nya bestämmelser om fodertillsatser ((EG) nr 1831/2003) tillämpas från oktober 2004. Bestämmelserna innebär bl.a. att de antibiotikasubstanser som i dag är godkända som fodertillsatser blir förbjudna fr.o.m. 2006. Därefter kommer användning av antibiotika inom djuruppfödningen endast att godkännas för veterinärt bruk.

Konsekvensändringar av förordningen om animaliska biprodukter ((EG) nr 1774/2002) har införts i den svenska lagstiftningen om foder respektive provtagning på djur och trädde i kraft den 1 januari 2004. Syftet är att förhindra att eventuell smitta sprids till människor och djur, genom djurhälso- och hygienregler för hantering, transport, lagring och användning av animaliska biprodukter.

EU-kommissionen presenterade i maj 2005 ett förslag till nytt direktiv för kontroll och bekämpning av aviär influensa (fågelinfluensa). Sverige har deltagit aktivt i det förberedande arbetet och bl.a. framfört att regelverket för bekämpning av aviär influensa bör anpassas till nya vetenskapliga rön, t.ex. att smittan kan överföras till människa. Det nya direktivet skall ersätta nu gällande direktiv från 1992 och innefattar EU:s framtida strategier avseende övervakning och åtgärder för både lågpatogena och högpatogena aviära influensavirusstammar.

Sverige är ledande i Europa när det gäller kunskap om smittvägar för campylobacter i slaktkycklingbesättningar. För att förmedla de svenska resultaten och skapa ett forum för informationsutbyte anordnade Sverige i oktober

2004 ett seminarium för EU:s medlemsländer och övriga nordiska länder. Det svenska campylobacterprogrammet som drivs av Jordbruksverket, SVA och näringen tillsammans har som mål att minska smittan från 10 procent till 2 procent i slaktkycklingbesättningar. Programmet medfinansieras av EU och fortgår även under 2005.

Genom intensivt påverkansarbete har Sverige aktivt bidragit till beslut i juni 2005 om att salmonellaprovtagning av köttberedningar blir obligatorisk i hela EU. Hittas salmonella får köttberedningen inte exporteras till andra länder, vilket innebär betydligt större trygghet för alla konsumenter, inte bara för de svenska. Genomförandet av EG-rättsakterna (Europaparlamentets och rådets direktiv 2003/99/EG om övervakning av zoonoser och zoonotiska smittämnen och Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 2160/2003 om bekämpning av salmonella och vissa andra livsmedelsburna zoonotiska smittämnen) pågår och kommer att ta flera år. Under 2004 har Sverige deltagit i EU-kommissionens arbetsgrupp för genomförandet av s.k. baslinjestudier som skall kartlägga förekomsten av salmonella hos fjäderfå i unionen. Baserat på studiernas resultat skall kvantitativa mål för unionens salmonellabekämpning fastslås. På sikt skall också salmonella hos svin omfattas av studien.

Arbetet med TSE-lagstiftningen (Transmissible Spongiform Encephalopathy) fortsatte 2004 och inriktades i första hand på att ändra och anpassa bilagorna till den s.k. TSE-förordningen ((EG) nr 999/2001), till BSE-utvecklingen (Bovine Spongiform Encephalopathy, ”galna kosjukan”) inom gemenskapen samt till nya vetenskapliga rön.

De nya reglerna om ”sällskapsdjurspass” som finns i Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 998/2003 tillämpas fullt ut från den 1 oktober 2004. Förenklingar i resandet har därmed skett för hund- och kattägare. Sverige, som är rabiesfritt, får genom särregler fortsätta att kräva att blodprov tagits på inresande hundar och katter för att kontrollera vaccineringen. Sverige får också fortsätta att kräva avmaskning för att hindra spridning av dvärgbandmask. Jordbruksverket har drivit ett informationsprojekt för att sprida kunskap till allmänheten om de nya reglerna och deras tillämpning. Antalet smugglade hundar från de nya EU-länderna har ökat och för att komma till rätta med detta

har Jordbruksverket och Tullverket inlett ett utökat samarbete.

Förhandlingar har pågått under 2004 om ett veterinärt avtal mellan EU och Ryssland för att underlätta handeln med levande djur samt varor och livsmedel med animaliskt ursprung. Som ett steg på vägen enades parterna i september 2004 om utformningen av de intyg som fr.o.m. den 1 januari 2005 skall användas av samtliga medlemsländer vid export till Ryssland.

Sverige beviljades tilläggsgarantier för vissa fisksjukdomar i februari 2004. Garantierna innebär att Sverige får upprätthålla särskilda djurhälsovillkor vid införsel av fisk.

Jordbruksverket har arbetat vidare enligt de riktlinjer som lades fast i beredskapsprojektet STUDS (Större utbrott av smittsamma djursjukdomar). Bland annat har Jordbruksverket koordinerat flera övningar, med deltagande av länsstyrelser, länspolisen, Lantbrukarnas Riksförbund m.fl. Även på nordiskt plan har en övning genomförts, något som är särskilt viktigt eftersom EU:s bekämpningsstrategi bygger på regionalisering som går över nationsgränserna.

SVA har dygnet-runt-beredskap och möjlighet att påbörja analysarbete inom sex timmar. En kvalitetssäkrad beredskapspärm med instruktioner över åtgärder vid sjukdomsutbrott finns. Det nya säkerhetslaboratoriet har stärkt den nationella beredskapen. Kriskommunikation är ett område som skall utvecklas ytterligare vid SVA.

Djurskydd

Frågan om skydd av djur under transport var föremål för intensiva förhandlingar inom EU under 2004. Sverige har agerat aktivt och därmed bidragit till att undvika ändringar som från svensk utgångspunkt hade varit försämringar i förordningen. Det gäller kontroversiella frågor som transporttider, viloperioder och utrymmeskrav vid långa transporter. Sverige arrangerade den 25 oktober 2004 ett seminarium, med syfte att påskynda diskussionen i de nya medlemsstaterna och i EU som helhet. Vid Jordbruks- och fiskerådet den 22–23 november 2004 nåddes en politisk överenskommelse som innebär skärpta regler om tillsyn, kontroller och utbildningskrav vid djurtransporter. Nyheter är bl.a. utbildningskrav för chaufförer, djurskötare och personal vid djurmarknader samt att fordon för långväga transporter skall vara utrustade med

satellitnavigeringssystem. Detta skall enligt en översynsklausul i förordningen följas upp i ett senare skede av nya regler om transporttider och utrymmeskrav.

Den 1 januari 2004 tog Djurskyddsmyndigheten i Skara över ansvaret för djurskydd enligt djurskyddslagen. En viktig uppgift för den nya myndigheten är att samverka med olika intressenter när det gäller djuromsorg. Det gäller såväl djurskyddsorganisationer och näringsidkare som allmänheten i övrigt. Djurskyddsmyndigheten har den 1 mars 2005 redovisat en handlingsplan med syfte att bidra till en begränsning av försöksdjursanvändningen, i enlighet med ett regeringsuppdrag. Förslagen bereds nu inom Regeringskansliet. En förordningsändring som genomfördes den 1 januari 2004 gav möjlighet att inrätta fler avdelningar i en djurförsöksetisk nämnd. Detta var orsakat av stor arbetsbelastning i vissa nämnder och förväntas korta provningstiderna.

Husdjursgenetiska resurser och utveckling av hästsektorn

Regeringen lade i januari 2005 fram en skrivelse till riksdagen om husdjursgenetiska resurser. Variationen hos husdjuren är en del av den biologiska mångfalden och bevarandet av husdjurens variation är en del av en hållbar utveckling. Med en stor genetisk variation finns goda möjligheter att genom urval i avelsarbetet kunna utveckla husdjuren för skiftande förhållanden, vilket har betydelse för livsmedelsförsörjningen.

För att konkret komma vidare i arbetet har regeringen givit Jordbruksverket i uppdrag att:

- ta fram ett underlag angående husdjursgenetiska resurser inför den fördjupade översynen av arbetet med att uppnå miljö kvalitetsmålen 2009,
- tillsätta grupper för att förbättra samordning och samverkan,
- kartlägga behovet av systematisk samling och lagring av genetiskt material och
- dels kartlägga och analysera konsekvenserna av hur nationella raser och små populationer kan påverkas av sjukdomsutbrott och andra katastrofer, dels föreslå en beredningsplan för hur ett bevarande kan säkerställas i dessa populationer.

Under 2004 har Sverige deltagit aktivt i det nordiska samarbetet inom Nordiska genbanken för husdjur. Sverige har också levererat en landrapport till FAO (Food and Agriculture Organization of the United Nations) som ett led i organisationens arbete med att ta fram en rapport som beskriver läget för de husdjursgenetiska resurserna i världen.

Regeringens skrivelse till riksdagen 2003/04:54 Handlingsplan för åtgärder inom hästsektorn innehöll förslag om en fortsatt utveckling av hästsektorn i Sverige. Skrivelsen har följts upp med flera åtgärder. En samarbetsgrupp om hästfrågor med företrädare från myndigheter och organisationer tillsattes under året och skall fortsätta sitt arbete även under 2005. För att kartlägga hästhållningens betydelse för miljö- och jordbrukspolitiken samt den hästrelaterade näringsverksamheten på landsbygden fick Jordbruksverket i uppdrag att utreda hur den nya inriktningen av den gemensamma jordbrukspolitiken påverkar hästsektorn, ett uppdrag som redovisades den 1 februari 2005. I skrivelsen till riksdagen betonades hur viktigt det är med säkerheten inom hästsporten och vid hantering av hästar. Konsumentverket har haft ett särskilt uppdrag att inleda arbetet med en strategi för tjänstesäkerhet med utgångspunkt i bl.a. hästrelaterade aktiviteter, vilket redovisades i november 2004. Förslagen bereds nu inom Regeringskansliet.

Viltvård

Den som jagar är enligt 49 § jaktförordningen (1987:905) skyldig att betala en viltvårdsavgift på 200 kronor per jaktår till Viltvårdsfonden. Medlen i Viltvårdsfonden används för att främja viltvården och andra liknande syften som är förenliga med syftet med jaktlagen. Fonden finansierar bl.a. viltforskning, bidrag till olika naturvårdsorganisationer samt medel till jägarorganisationernas arbete med jakt- och viltvård.

Regeringen har för 2005 preciserat Svenska Jägareförbundets uppdrag att leda delar av jakten och viltvården i Sverige. I det s.k. allmänna uppdraget ingår att tillhandahålla objektiv och lätt-tillgänglig sakkunskap om vilt (dock ej om stora rovdjur), jakt- och viltvårdsfrågor samt viss information om viltforskning. En förändring i uppdraget gäller rovdjursinventeringen där regeringen har beslutat att det arbetet inte skall

ingå i Jägarförbundets allmänna uppdrag. Länsstyrelserna ansvarar i dag för inventering av rovdjur.

5.4.2 Insatser utanför politikområdet

Jordbruksverket och Statens veterinärmedicinska anstalt (SVA) bedriver inom sina respektive ansvarsområden verksamhet under verksamhetsområdet Svåra påfrestningar och samverkansområdet Spridning av allvarliga smittämnen, giftiga kemikalier och radioaktiva ämnen. Samverkan om krisberedskap är god på djurhälsoområdet. SVA, Jordbruksverket, Livsmedelsverket och Djurskyddsmyndigheten har gemensamt formulerat mål om risk- och krishantering, vilka lämnats till Krisberedskapsmyndigheten (KBM). KBM stödjer Jordbruksverkets och SVA:s beredskapsverksamhet.

Kommunerna ansvarar i dag för den operativa djurskyddstillsynen. Ett antal nya redskap för att ytterligare stärka djurskyddet genom förbättrad tillsyn har beslutats av riksdagen (bet. 2004/05: MJU10, rskr. 2004/05:200) den 13 april 2005. Uppdragsgivarna, dvs. i första hand djurägarna, finansierar till ca 80 procent Distriktsveterinärorganisationen, som i övrigt finansieras av anslag över statsbudgeten. Olika producentorganisationer finansierar en betydande del av de svenska kontroll- och bekämpningsprogrammen. Läkemedelsindustrin ger vissa bidrag till forskning om alternativ till djurförsök. En anläggning för att omhänderta animaliska biprodukter enligt gällande handlingsplan projekteras inom den privata sektorn.

5.5 Resultatredovisning

5.5.1 Mål och indikatorer

Mål

Målet för politikområdet är ett gott djurskydd och ett gott hälsotillstånd bland djur i människans tjänst och att viltstammarna förvaltas på ett sådant sätt att oacceptabla skador på människor och egendom inte uppstår.

Indikatorer

Indikatorer för djurhälsa är andel hälsokontrollerade slaktsvin, andel registrerade sjukdomsanmärkningar på svin vid slakt, andel registrerade fall av juverinflammation, antibiotikaresistens i djurhållning samt antal utbrott av salmonella och smittsamma djursjukdomar (epizootier).

På djurskyddssidan är bl.a. försöksdjursanvändningen och andel kommuner med tillsynsplan indikatorer som används. Könsuppdelad statistik över beviljade forskningsprojekt inom djurskydd används som en indikator på jämställdhet.

5.5.2 Resultat

Djurhälsa och folkhälsa

De indikatorer som valts för djurhälsa visar generellt ett stabilt och i vissa avseenden förbättrat hälsoläge. Av slaktsvinen är 90 procent hälsokontrollerade, vilket är en oförändrat hög nivå. Andel sjukdomsanmärkningar hos svin vid slakt är på ungefär samma nivå som 2003 (ca 21 procent). Andel juverinflammationer har fortsatt att minska för svensk låglandsboskap (SLB) (18,5 procent 2003/04) medan det för svensk röd och vit boskap (SRB) låg på samma nivå jämfört med föregående kontrollår (14,5 procent 2003/04).

Det är dock oroande att 15 svinbesättningar har drabbats av PMWS (Postweaning Multisystemic Wasting Syndrome) under 2004. PMWS upptäcktes för första gången i Sverige 2003. Betydande resurser har satsats på diagnostik av PMWS. Detta har resulterat i att diagnostik, fränsett obduktioner, av andra sjukdomar hos svin har minskat inom SVA. Vidare har hälsoläget på hästsidan haft mindre god utveckling (ökad frekvens av kvarka och hästinfluensa).

Smittskyddsläget vad gäller zoonoser och epizootier är fortsatt gott. En indikator på detta är att antalet anläggningar som har spärrats på grund av salmonellautbrott var i nivå med vad som varit vanligt den senaste femårsperioden (21 stycken 2004). Ett undantag var det stora utbrottet 2003 då totalt 51 anläggningar spärrades. Sverige har den senaste femårsperioden endast drabbats av enstaka utbrott av smittsamma sjukdomar som kan ge upphov till

epidemier bland djur (epizootier). Fem utbrott konstaterades 2004 för denna indikator, vilket ligger något över snittet de senaste fem åren som var 3,8.

Det är mycket positivt att Sverige efter värdering av Europeiska myndigheten för livsmedels-säkerhet (EFSA) fick behålla sin placering i lågriskgruppen för BSE (Bovine Spongiform Encephalopathy, ”galna kosjukan”), mycket beroende på Jordbruksverkets och Statens veterinärmedicinska anstalts (SVA) arbete med att ta fram underlag. Uppemot 150 miljoner kronor kan därmed ha sparats för det svenska lantbruket eftersom man undviker den utökade provtagning som bedöms kunde ha blivit följden vid en mer ofördelaktig riskklassificering. I likhet med föregående år förbättrades BSE-situationen 2004 generellt inom EU med avseende på antalet nya konstaterade fall även om några nya medlemsstater avvek och noterade en ökning av antalet fall.

Distriktsveterinärorganisationen har svarat för basorganisationen i fält för att förebygga smittsamma djursjukdomar. Vidare har man ansvarat för att djurägare dygnet runt har tillgång till djursjukvård. Under året har man arbetat med kompetensutveckling av personalen med målet att varje station skall ha rätt kompetens för det lokala behovet. Inom Jordbruksverket har man också utvecklat tanken på ”epiteam”, grupper av medarbetare med specialkompetens som skall kunna fungera som insatsgrupp vid större sjukdomsutbrott, vilket kommer att förbättra beredskapen.

Den veterinära samarbetsgruppen avslutade sitt arbete under 2004. Gruppens arbete ledde bl.a. till beslutet att även djurägare som anlitar privatpraktiserande veterinärer skall kunna få del av den statliga ersättningen för djursjukvård till avlägset boende djurägare. Regeringen har i juni 2005 beslutat om ett kommittédirektiv för en utredning om veterinärväsendet. Utredaren skall analysera nuvarande organisation och alternativa organisatoriska lösningar av den veterinära fältverksamheten, av den myndighetsutövning som utförs av praktiserande veterinärer och av tillsynen över veterinär yrkesutövning.

SVA har av OIE (världsorganisationen för djurhälsa) utsetts att vara s.k. ”collaborating center” och svara för den internationella expertfunktionen för molekylär diagnostik av virus (PCR-diagnostik), vilket får ses som ett mycket gott betyg på den svenska kvaliteten på

detta område. SVA är utvecklingsinriktad. Bland annat har kvalitetssystemet setts över under 2004 och värdefulla slutsatser för vidare utveckling har dragits. Det nya säkerhetslaboratoriet har under året kommit i full drift.

SVA och Naturvårdsverket har tillsammans utrett frågan om ansvarsförhållandet för sjukdomar hos vilda djur. Uppdraget redovisades den 15 april 2005. Ett strukturerat uppdragsförhållande mellan myndigheterna föreslås i rapporten. SVA föreslås åta sig ansvar för att följa och analysera utveckling av sjukdomstillstånd hos vilda djurpopulationer.

En handlingsplan för omhändertagande av animaliska biprodukter har utvecklats i samråd mellan näringen och berörda myndigheter och färdigställdes i juli 2004 (dnr Jo2004/1609). Målsättningen är att Sverige skall skaffa egen kapacitet att omhänderta de animaliska biprodukter som genereras i landet. Detta skall ske huvudsakligen med kostnads- och resurseffektiv ny teknik med lägre miljöpåverkan. Byggnationen av beredningsanläggningen påbörjas enligt planen under hösten 2005. Också foderfrågorna har fortsatt stått i fokus. En ny professur i fodermedelshygien har under 2005 inrättats vid SVA med avsikt att ytterligare stärka den svenska kapaciteten på området.

Jordbruksverket och SVA deltar aktivt i internationellt samarbete. SVA deltar t.ex. i ”Networks of Excellence” inom EU:s sjätte ramprogram för forskning. Nätverken ger bra överblick över de olika institutens arbete och därmed kan dubbelarbete undvikas och kostnader sparas.

Internationellt sett konstateras att utvecklingen av antibiotikaresistens samt det internationella smittläget är oroande. Många sjukdomar som är utrotade eller aldrig konstaterade i Sverige är relativt vanliga i många länder inom det utvidgade EU. Från såväl djurhälso- som folkhälsosynpunkt har det varit viktigt att bevaka utbrotten i världen av fågelinfluensa (aviär influensa). Nationellt koordineringsarbete rörande förebyggande åtgärder, kontroll och bekämpning pågår med deltagande av bl.a. Jordbruksverket, SVA och Socialstyrelsen. Sverige har hittills inte haft något fall av aviär influensa.

Djurskydd

Indikatorn för djurskydd, försöksdjursanvändningen (exklusive fisk i provfiske) i Sverige, uppvisar en viss ökning i absoluta tal från 2003 till 2004. Den största enskilda förklaringen är att ett stort beteendeförsök rörande hönsfåglar genomfördes under året. Kostnadsutvecklingen för forskning inom det biomedicinska området överstiger dock kraftigt utvecklingen i försöksdjursanvändning vid samma tid, vilket tyder på att alternativ till försöksdjur används i ökande omfattning, något som är positivt från djurskyddssynpunkt.

Som indikator för djurskydd kommer fortsättningsvis också andelen kommuner med aktuell tillsynsplan på djurskyddsområdet att användas. År 2004 hade 81 procent av kommunerna sådan tillsynsplan, men eftersom indikatorn är ny finns ännu inget jämförelsetal.

Ansökningar om forskningsmedel inom djurskyddsområdet används som indikator för jämställdhet. Av de ansökningar som behandlats lämnades 42 procent av ansökningarna av kvinnor och 58 procent av ansökningarna av män. Av de beviljade ansökningarna var lika stor andel inlämnad av kvinnor som av män varför indikatorn visar en tendens till större beviljandegrad av kvinnornas ansökningar.

Pälsdjursutredningen lämnade sitt betänkande Djurens välfärd och pälsdjursnäringen i oktober 2003 (SOU 2003:86). Remissbehandlingen pågick fram till februari 2004. Under våren sammanställdes remissvaren. I april 2005 träffade regeringen och samarbetspartierna en överenskommelse som innebär att en departementspromemoria utarbetats i Jordbruksdepartementet under våren 2005. Promemorian kommer att remissbehandlas under hösten 2005 och en proposition om minknäringen planeras till mars 2006. Propositionen skall innehålla förslag på skärpta djurskyddskrav.

Under våren 2004 remissbehandlades slutbetänkandet Etisk prövning av djurförsök, Genteknik och bioteknik på djur (SOU 2003:107). En lagrådsremiss beslutades den 16 juni 2005 och en proposition om etisk prövning av djurförsök planeras till hösten 2005. Ändringarna syftar till att förtydliga och strama upp regelverket och utgör ett led i regeringens strävan att begränsa användningen av försöksdjur till vad som är absolut nödvändigt.

Av de ca 6 miljoner höns som finns i Sverige hölls 392 000 stycken i icke godkända burar utan rede, sittpinne och sandbad i juni 2005. En kraftig minskning har skett sedan årsskiftet 2003/04 då antalet var minst 813 500 i oinredda burar utan dispens. Burarna är förbjudna enligt djurskyddsförordningen men en liten andel svenska äggproducenter bryter mot förbudet. Djurskyddsmyndigheten, länsstyrelser och kommuner har under 2004 arbetat hårt för att förordningen skall slå igenom fullt ut. Den juridiska processen har tagit tid men Djurskyddsmyndigheten gör bedömningen att frågan kommer att lösas under 2005.

Under 2004 har arbete pågått med flera av Europarådets konventioner på djurskyddsområdet. Inom ramen för konventionen om skydd av försöksdjur pågår ett arbete med att omarbete den del som handlar om hållande och skötsel av försöksdjur. Arbetet beräknas kunna avslutas under hösten 2005.

När det gäller konventionen om skydd av animalieproduktionens djur antogs nya bestämmelser om skydd av svin den 2 december 2004. De trädde i kraft den 2 juni 2005 och ersätter tidigare bestämmelser från 1986. Inom samma konvention pågår arbete med bestämmelser om skydd av kaniner och skydd av fisk. Sverige har aktivt deltagit i en grupp som arbetat fram ett förslag till nya bestämmelser om skydd av nötkreatur och det är planerat att förhandlingarna om dessa bestämmelser inleds vid ett möte i november 2005. På samma möte är det planerat att de slutliga bestämmelserna om skydd av fisk skall antas. Inom konventionen om skydd av djur under transport har arbete pågått under 2004 om uppdaterade riktlinjer.

Viltvård

Inventeringar visar att antalet lodjursföryngringar var något fler 2004 än året innan i renskötselområdet. Under 2005 skedde en liten ökning av antalet järvföryngringar. Vargförekomsten har ökat något under de senaste åren och utvecklingen förväntas fortsätta kommande år. Den har, frånsett 2003, ökat i en jämn takt sedan 1990-talet. För 2004 beräknas att det fanns ca 100 vargar i Sverige och att 11 föryngringar i vargstammen skedde.

5.5.3 Analys och slutsatser

Sammanfattningsvis konstaterar regeringen att de valda indikatorerna och resultaten i övrigt inom djurpolitiken visar att utvecklingen som helhet kan betecknas som tillfredsställande.

De indikatorer som använts för djurhälsa och djurskydd visar på god måluppfyllelse inom politikområdet och att läget i Sverige fortsatt är stabilt och gott. Europeiska myndighetens för livsmedelssäkerhet (EFSA) beslut om att Sverige får behålla sin placering i lågriskgruppen för BSE (Bovine Spongiform Encephalopathy, ”galna kosjukan”), en bedömning som gjorts efter en mycket grundlig värdering av externa bedömare, är ytterligare en indikation på gott djurhälsoläge. Att inte några större sjukdomsutbrott har inträffat i Sverige under 2004 tyder på samma sak.

Sammantaget ges en bild av att den svenska modellen fungerar. Regeringen anser att de resurser som ställts till förfogande har använts på ett ändamålsenligt sätt och avser att fortsätta på den inslagna vägen som bygger på hälsoförebyggande arbete kopplat till kontroll- och bekämpningsprogram, liksom en hög nivå av beredskap. Anslagen för djurpolitiken var sammanlagt ca 22 miljoner kronor högre under 2004 jämfört med 2003, till stor del beroende på ambitionshöjningen på djurskyddssidan genom inrättandet av Djurskyddsmyndigheten.

Det nya regelverket om djurhälsa, djurskydd, foder och livsmedel m.m. förväntas utgöra ett kraftfullt redskap i linje med den svenska modellen. Regelverket syftar bl.a. till höjd livsmedelssäkerhet och bättre djurskydd/djurhälsa genom en bättre fungerande kontroll av efterlevnaden av reglerna. Att kontrollen fungerar väl är en del i att skapa lika konkurrensvillkor för företagare i olika delar av landet och bidrar till att regelverket, som vilar på grundsynen om hållbar utveckling, efterlevs. Att kontrollerna fungerar väl och tydligt dokumenterar det goda läget är också en garant mot exempelvis tredjeländer om att det som marknadsförs som svenska mervarde upprätthålls.

Internationellt är djurhälsoläget mindre tillfredsställande. Statens veterinärmedicinska anstalt (SVA) rapporterar att ansvariga inom EU anser att risken för utbrott av smittsam djursjukdom aldrig har varit större, med hänvisning till bl.a. fågelinfluensan. Globalt sett skapar antibiotikaresistens stora hälsoproblem, när tidigare

behandlingsbara sjukdomar nu är mycket svårbehandlade. Regeringen arbetar med en proposition i frågan då även antibiotikaanvändning på djursidan kommer att tas upp. Det finns en trend med ökande antibiotikaresistens inom svensk animalieproduktion. Antibiotikaanvändningen hos sport- och sällskapsdjur är stor men resistensläget är okänt. Riskerna för att resistens sprids från djur till människa måste studeras. Bland annat måste övervakningen av resistensläget hos bakterier i livsmedel förbättras. Det finns ett generellt behov av att förstärka samverkan mellan human- och veterinärsidan.

Regeringen har därför som ambition att fortsätta att arbeta aktivt i EU och internationella fora för att bidra till en positiv utveckling och för att få gehör internationellt för den svenska modellen avseende djurskydd och djur- och folkhälsa.

I relation till de mål som riksdagen 2001 satte för rovdjursstammen konstaterar regeringen att utvecklingen för järv, lo och varg är positiv gällande antalet föryngringar. Ännu har dock inte de uppställda minimivärdena för björn och lodjur respektive etappmålen för järv och varg uppnåtts. Antalet häckande kungsörnspar är konstant och beräknas ligga under riksdagens uppställda mål.

Regeringen drar slutsatsen att måluppfyllelsen med de medel som har avsatts nationellt är god. Den internationella utvecklingen är mindre positiv och bör följas noggrant.

5.6 Revisionens iakttagelser

Riksrevisionen bedömer att Jordbruksverkets och Statens veterinärmedicinska anstalts (SVA) årsredovisningar för 2004 i allt väsentligt är rättvisande.

Riksrevisionen har lämnat en invändning i revisionsberättelsen för Djurskyddsmyndigheten. Frågan rör hur Djurskyddsmyndigheten har utformat sina beslut om forskningsmedel. Riksrevisionen anser att en del av besluten har en sådan form att de innebär ett åtagande också för 2006 och 2007, vilket Djurskyddsmyndigheten inte har haft bemyndigande för. Djurskyddsmyndigheten har informerat om att man inte avsett att med sina beslut ge bindande löften om anslag för mer än innevarande år. Regeringen kommer att följa upp att myndigheten fortsatt-

ningsvis utformar sina beslut i enlighet med regelverket för bemyndiganden.

Riksrevisionen överlämnade i december 2003 sin rapport "Hur effektiv är djurskyddstillsynen?" (RiR 2003:1) till Riksrevisionens styrelse och till regeringen. Den samlade bedömningen är att djurskyddsarbetet har förstärkts och förbättrats sedan början av 1990-talet men att brister i djurskyddstillsynen kvarstår. Regeringen har i en proposition till riksdagen (prop. 2004/05:72 Förbättrad djurskydds- och livsmedelstillsyn), beslutad av riksdagen den 13 april 2005 (bet. 2004/05:MJU10, rskr. 2004/05:200), lagt förslag som förväntas innebära att den lokala tillsynen generellt förstärks.

5.7 Politikens inriktning

Djurhälsa och djurskydd m.m.

Regeringen arbetar för att skapa förutsättningar så att det goda djurhälsotillståndet och det goda djurskyddet i Sverige upprätthålls. Det finns en samsyn i Sverige om att djurfrågor är viktiga, inte minst bland allmänhet och djurhållare. En tydlig indikator på detta är att svenska konsumenter ligger högst inom EU när det gäller att lägga vikt vid djurskyddsfrågor vid inköp av kött, något som visats i juni 2005 i en undersökning beställd av EU-kommissionen.

Grundtanken i den svenska politiken är att lägga stor vikt vid förebyggande åtgärder och kontrollprogram. Den svenska modellen bygger på aktiva producenter som samarbetar med myndigheterna i denna strävan.

Den nya EG-lagstiftningen om djurskydd, djurhälsa, foder och livsmedel innebär i många stycken nya principer och arbetsätt för tillsynsmyndigheterna. Under initialskedet kommer det att krävas särskilda insatser vid Livsmedelsverket, Jordbruksverket, Djurskyddsmyndigheten och Statens veterinärmedicinska anstalt (SVA). Myndigheterna skall genomföra ett arbete med att utarbeta tillsynsvägledning som vilar på de nya gemenskapsprinciperna, utbilda personal vid de lokala tillsynsmyndigheterna liksom att efter införandet ge stöd och råd till företag och kommuner. Uppgifterna skall lösas genom omprioritering inom ramen för myndigheternas verksamhet.

En god djurhållning är en viktig del i livsmedelskedjan och är också en förutsättning för säkra livsmedel. Regeringen lägger stor vikt vid att höga krav på livsmedlens säkerhet och etiskt försvarbar produktion skall tillgodoses. Det är ett ansvar för alla berörda att bidra till att kommunicera de svenska livsmedlens mervärden, vilket på sikt väntas leda till ökande efterfrågan.

När det gäller användningen av försöksdjur är etiska frågor av särskilt stor betydelse. Regeringen menar att den djurförsöksetiska prövningen och den statliga regleringen av djurförsöksverksamheten som helhet har haft betydelse för att uppnå en begränsning av försöksdjursanvändningen och att den användning som sker är så skonsam som möjligt. De djurförsöksetiska nämnderna är ett viktigt instrument för att avväga å ena sidan försökets betydelse och å andra sidan lidandet för djuren. Kapaciteten förstärks nu genom att en heltidstjänst vid var och en av de sju nämnderna inrättas i syfte att förbereda ärenden, inhämta underlag och vid behov göra utredningar.

Ett program för att följa och analysera utvecklingen av sjukdomstillstånd hos vilda djurpopulationer skapas inom SVA. Programmet skall genomföras i samråd med Naturvårdsverket och finansieras med medel från det under utgiftsområde 20 Allmän miljö- och naturvård uppförda anslaget 34:3 *Åtgärder för biologisk mångfald* med upp till 6 miljoner kronor.

Regeringen avser att fortsätta att arbeta aktivt inom EU och i internationella fora för att få genomslag för den svenska modellen avseende djurskydd och djur- och folkhälsa. EU-arbetet är fortsatt av särskilt stor betydelse mot bakgrund av att en stor del av lagstiftningen beslutas inom EU. Även nordiskt samarbete, arbete inom Europarådet och inom OIE (världsförbundet för djurhälsa) är viktigt i det sammanhanget. Under 2006 förväntas EU-arbetet särskilt fokuseras på förbättrade villkor för slaktkycklingar, EU-kommissionens planerade plan för djurskydd samt EU-kommissionens arbete med en djurhälsopolicy 2007–2013.

Globalt sett skapar antibiotikaresistens stora problem för folkhälsan. Det finns en trend med ökande antibiotikaresistens inom svensk animalieproduktion. Antibiotikaanvändningen hos sport- och sällskapsdjur är stor men resistensläget är okänt. Riskerna för att resistens sprids från djur till människa måste studeras. Frågor om antibiotikaresistens bör prioriteras.

Viltvård

Viltvården syftar till att bevara och utveckla de viltarter som tillhör landets viltbestånd och de fågelarter som tillfälligt förekommer naturligt i landet. Risken för viltskador skall i första hand motverkas genom skadeförebyggande åtgärder och i andra hand genom jakt.

5.8 Budgetförslag

5.8.1 42:1 Statens veterinärmedicinska anstalt

Tabell 5.2 Anslagsutveckling

Tusental kronor

År	Utfall	Anslags- sparande	Utgifts- prognos	Resultat
2004	98 873			-1 448
2005	Anslag	99 735 ¹		97 552
2006	Förslag	101 223		
2007	Beräknat	102 907 ²		
2008	Beräknat	104 768 ³		

¹ Inklusiv tilläggsbudget i samband med 2005 års ekonomiska vårproposition (bet. 2004/05-FiU21) och förslag på tilläggsbudget i samband med budgetpropositionen för 2006.

² Motsvarar 101 223 tkr i 2006 års prisnivå.

³ Motsvarar 101 223 tkr i 2006 års prisnivå.

Statens veterinärmedicinska anstalt (SVA) är veterinärmedicinskt expert- och serviceorgan för myndigheter och enskilda och utreder bl.a. uppkomst, orsak och spridningssätt av sjukdomar hos djur. SVA:s uppgift är att uppnå och vidmakthålla en god djur- och folkhälsa. Arbetet bedrivs genom forskning och utveckling samt direkta förebyggande, diagnostiserande och bekämpande åtgärder rörande infektionssjukdomar hos djur.

SVA medverkar vid utbrott av epizootiska och zoonotiska sjukdomar och ansvarar för Zoonoscenter i Sverige.

SVA är veterinärmedicinskt centrallaboratorium och svenskt referenslaboratorium enligt en rad EG-rättsakter samt den internationella expertfunktionen ("collaborating center") för viss molekylär diagnostik av virus (PCR-diagnostik) inom ramen för OIE (världsorganisationen för djurhälsa).

Budget för avgiftsbelagd verksamhet

Tabell 5.3 Uppdragsverksamhet

Tusental kronor

Uppdragsverksamhet	Intäkter	Kostnader	Resultat (intäkt - kostnad)
Utfall 2004	216 918	214 252	2 666
Prognos 2005	222 000	224 000	-2 000
Budget 2006	228 000	228 000	0

SVA:s verksamhet består av anslagsfinansierade myndighetsuppgifter, avgiftsfinansierad uppdragsverksamhet och forskning.

Uppdragsverksamhetens intäkter inklusive uppdragsforskning har jämfört med 2003 ökat från 209,5 miljoner kronor till 216,9 miljoner kronor 2004.

Regeringens överväganden

SVA:s huvuduppgift är att bidra till att en god djur- och folkhälsa bibehålls i Sverige och att beredskapen vid utbrott av smittsamma djursjukdomar fungerar väl.

SVA skall bidra till att införliva den nya EG-lagstiftningen om djurskydd, djurhälsa, foder och livsmedel. Särskilt skall man svara för nationella referenslaboratoriefunktioner och därmed tillhandahålla vetenskapligt och tekniskt stöd. Uppgifterna skall lösas genom omprioritering inom ramen för myndighetens verksamhet.

Ett program för att följa och analysera utvecklingen av sjukdomstillstånd hos vilda djurpopulationer skapas inom SVA. Programmet skall genomföras i samråd med Naturvårdsverket och finansieras med medel från det under utgiftsområde 20 Allmän miljö- och naturvård uppförda anslaget 34:3 *Åtgärder för biologisk mångfald* med upp till 6 miljoner kronor.

Anslaget minskas med 598 000 kronor fr.o.m. 2006 till följd av en generell reduktion med 0,6 procent av företrädesvis anslag avsedda för förvaltnings- eller investeringsändamål.

Mot bakgrund av ovanstående föreslår regeringen att 101 223 000 kronor anvisas under anslaget 42:1 *Statens veterinärmedicinska anstalt* för 2006. För 2007 och 2008 beräknas anslaget till 102 907 000 kronor respektive 104 768 000 kronor.

Tabell 5.4 Härledning av anslagsnivån 2006–2008, för 42:1 Statens veterinärmedicinska anstalt

Tusental kronor

	2006	2007	2008
Anvisat 2005 ¹	99 735	99 735	99 735
<i>Förändring till följd av:</i>			
Pris och löneomräkning ²	2 086	3 780	5 652
Beslut	-598	-608	-619
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	101 223	102 907	104 768

¹ Statsbudget enligt riksdagens beslut i december 2004 (bet. 2004/05:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut på tilläggsbudget under innevarande år.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel i 2005 års statsbudget. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning.

5.8.2 42:2 Bidrag till distriktsveterinärorganisationen

Tabell 5.5 Anslagsutveckling

Tusental kronor

År	Utfall	Anslags-sparande	0
2004	93 257		
2005	Anslag	94 715 ¹	Utgifts-prognos 93 443
2006	Förslag	96 810	
2007	Beräknat	98 079 ²	
2008	Beräknat	99 367 ³	

¹ Inklusive tilläggsbudget i samband med 2005 års ekonomiska vårproposition (bet. 2004/05:FiU21) och förslag på tilläggsbudget i samband med budgetpropositionen för 2006.

² Motsvarar 96 810 tkr i 2006 års prisnivå.

³ Motsvarar 96 810 tkr i 2006 års prisnivå.

Anslaget disponeras för statens bidrag till distriktsveterinärorganisationen (DVO) och för att minska avlägset boende djurägares veterinärkostnader avseende livsmedelsproducerande djur. Jordbruksverket är chefsmyndighet för DVO.

DVO är avpassad främst för att tillgodose behovet av sjuk- och hälsovård hos djur inom animalieproduktionen och hos hästar som används i jord- och skogsbruket. Om det finns djurskyddsskäl eller där annan veterinärvård inte kan anvisas, är en distriktsveterinär skyldig att även tillhandahålla djursjukvård för övriga djur. DVO skall, i samarbete med bl.a. den av lantbruksnäringen organiserade hälsokontrollverksamheten, medverka vid förebyggande åtgärder, delta i kontroll- och bekämpningsprogram samt utföra officiella veterinäruppgifter.

DVO finansieras till största delen av uppdragsgivarna, dvs. i första hand av djurägarna, och i övrigt av anslag över statsbudgeten. Anslaget belastas av kostnader för löner, varav kostnaderna för jourverksamhet utgör en betydande del, samt för utbildning och gemensam administration för organisationen.

Under anslaget anvisas även medel för att minska avlägset boende djurägares veterinärkostnader för vård av livsmedelsproducerande djur. Dessa medel får disponeras till veterinär inom DVO eller till annan veterinär som arbetar under liknande former.

Enligt förordningen (1994:1313) om avgifter vid veterinär yrkesutövning meddelar Jordbruksverket föreskrifter om avgifter vid sådan veterinär yrkesutövning som står under verkets tillsyn och som avser arbetsuppgifter som utförs av en distriktsveterinär eller av annan veterinär på grund av en föreskrift eller ett myndighetsförordnande.

Budget för avgiftsbelagd verksamhet

Tabell 5.6 Offentligrättslig verksamhet

Tusental kronor

Offentligrättslig verksamhet	Intäkter som får disponeras	Kostnader	Resultat (intäkt – kostnad)
Utfall 2004	4 640	4 640	0
Prognos 2005	4 000	4 000	0
Budget 2006	4 000	4 000	0

Tabell 5.7 Uppdragsverksamhet

Tusental kronor

Uppdragsverksamhet ¹	Intäkter	Kostnader	Resultat (intäkt – kostnad)
Utfall 2004	401 699	396 442	5 257
Prognos 2005	417 882	421 363	-3 481
Budget 2006	417 882	417 882	0

¹ Myndighetsuppdrag samt intäkter från anslag 42:2 Bidrag till distriktsveterinärorganisationen ingår.

Av tabellerna framgår storleken på DVO-organisationens avgiftsbelagda verksamhet, vilken finansierar större delen av DVO. Uppdragsintäkterna för DVO ökade 2004 med 3 procent.

Regeringens överväganden

Anslaget är uppfört på statsbudgeten som obetecknat. I enlighet med vad som anförts i 2005 års ekonomiska vårproposition (prop. 2004/05:100) bör anslaget anvisas som ramanslag.

Anslaget minskas med 568 000 kronor fr.o.m. 2006 till följd av en generell reduktion med 0,6 procent av företrädesvis anslag avsedda för förvaltnings- eller investeringsändamål.

Mot bakgrund av ovanstående föreslår regeringen att 96 810 000 kronor anvisas under anslaget 42:2 *Bidrag till distriktsveterinärorganisationen* för 2006. För 2007 och 2008 beräknas anslaget till 98 079 000 kronor respektive 99 367 000 kronor.

Tabell 5.8 Härlledning av anslagsnivån 2006–2008, för 42:2 Bidrag till Distriktsveterinärorganisationen

Tusental kronor

	2006	2007	2008
Anvisat 2005 ¹	94 715	94 715	94 715
<i>Förändring till följd av:</i>			
Pris och löneomräkning ²	2 663	3 939	5 235
Beslut	-568	-575	-583
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	96 810	98 079	99 367

¹ Statsbudget enligt riksdagens beslut i december 2004 (bet. 2004/05:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut på tilläggsbudget under innevarande år.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel i 2005 års statsbudget. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning.

5.8.3 42:3 Djurhälsovård

Tabell 5.9 Anslagsutveckling

Tusental kronor

År	Slagslag	Belopp	Notering	Belopp
2004	Utfall	14 812	Anslags-sparande	55
2005	Anslag	14 797 ¹	Utgifts-prognos	14 564
2006	Förslag	14 708		
2007	Beräknat	14 708		
2008	Beräknat	14 708		

¹ Inklusivt tilläggsbudget i samband med 2005 års ekonomiska vårproposition (bet. 2004/05:FiU21) och förslag på tilläggsbudget i samband med budgetpropositionen för 2006.

Under anslaget, som disponeras av Jordbruksverket, anvisas medel för djurhälsovård i form av förebyggande hälsokontroll och djursjukdata-system. Insatser skall begränsa skadeverkning-

arna av djursjukdomar och förebygga spridning av smittsamma djursjukdomar som kan överföras till både djur och människor.

Beställningsbemyndigande om ekonomiska åtaganden

Det av EU till hälften medfinansierade stödet till biodlingen som i Sverige i huvudsak utnyttjas för bekämpande av bisjukdomar, totalt omfattande 3 550 000 kronor, beviljas för ett år i taget och löper i enlighet med EU:s budgetår under perioden den 16 oktober–den 15 oktober. Detta innebär att staten behöver åta sig framtida förpliktelser som inte ryms inom ramen för redan beviljade anslag. Av denna anledning föreslås att regeringen bemyndigas att under 2006 för ramanslaget 42:3 *Djurhälsovård* fatta beslut som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför utgifter på högst 2 000 000 kronor under 2007.

Tabell 5.10 Beställningsbemyndigande om ekonomiska åtaganden

Tusental kronor

	Utfall 2004	Prognos 2005	Förslag 2006	Beräknat 2007	Beräknat 2008–
Utestående åtaganden vid årets början	2 000	1 764	2 000	2 000	
Nya åtaganden	1 728	2 000	1 764		
Infriade åtaganden	1 964	1 764	1 764	2 000	
Utestående åtaganden vid årets slut	1 764	2 000	2 000		
Erhållet/förslaget bemyndigande	2 000	2 000	2 000		

Regeringens överväganden

Medel från detta anslag bör i huvudsak gå till djurhälsovård i samarbete med näringsens djurhälsoorganisationer. Även stöd till biodling och till djursjukdata finansieras här.

Primärproduktionens olika led, däribland djurhållningen och dess påverkan på djurhälsan, har betydelse för att uppnå uppsatta folkhälso-mål. Detta perspektiv är centralt vid användningen av anslaget.

Anslaget minskas med 89 000 kronor fr.o.m. 2006 till följd av en generell reduktion med 0,6 procent av företrädesvis anslag avsedda för förvaltnings- eller investeringsändamål.

Mot bakgrund av ovanstående föreslår regeringen att 14 708 000 kronor anvisas under anslaget 42:3 *Djurhälsovård* för 2006. För 2007 och 2008 beräknas anslaget till oförändrat belopp.

Tabell 5.11 Härledning av anslagsnivån 2006–2008, för 42:3 Djurhälsovård

Tusental kronor

	2006	2007	2008
Anvisat 2005 ¹	14 797	14 797	14 797
<i>Förändring till följd av:</i>			
Beslut	-89	-89	-89
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	14 708	14 708	14 708

¹ Statsbudget enligt riksdagens beslut i december 2004 (bet. 2004/05:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut på tilläggsbudget under innevarande år.

5.8.4 42:4 Bekämpande av smittsamma husdjursjukdomar

Tabell 5.12 Anslagsutveckling

Tusental kronor

År	Utfall		Anslags-sparande	
2004	Utfall	93 296		24 293
2005	Anslag	125 100 ¹	Utgifts-prognos	118 845
2006	Förslag	124 349		
2007	Beräknat	124 349		
2008	Beräknat	124 349		

¹ Inklusive tilläggsbudget i samband med 2005 års ekonomiska vårproposition (bet. 2004/05:FiU21) och förslag på tilläggsbudget i samband med budgetpropositionen för 2006.

Anslaget, som disponeras av Jordbruksverket, används för bekämpande av och beredskap mot smittsamma husdjursjukdomar, varvid ersättning lämnas enligt epizootilagen (1999:657), zoonoslagen (1999:658) och lagen om provtagning på djur m.m. (1992:1638) eller med stöd av i lagarna meddelade föreskrifter. Vidare används anslaget för bidrag till obduktions-verksamhet, för utveckling och genomförande av sjukdomskontroller och genomförande av den nya EG-lagstiftningen om djurskydd, djurhälsa, foder och livsmedel.

Beställningsbemyndigande om ekonomiska åtaganden

Regeringen bör bemyndigas att under 2006 för ramanslaget 42:4 *Bekämpande av smittsamma husdjursjukdomar* besluta om bidrag som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför utgifter på högst 2 000 000 kronor under 2007.

Tabell 5.13 Beställningsbemyndigande om ekonomiska åtaganden

Tusental kronor

	Utfall 2004	Prognos 2005	Förslag 2006	Beräknat 2007	Beräknat 2008–
Utestående åtaganden vid årets början	2 210	876	2 000	2 000	
Nya åtaganden	68 640	86 124	85 000		
Infriade åtaganden	69 974	85 000	85 000	2 000	
Utestående åtaganden vid årets slut	876	2 000	2 000		
Erhållet/föreslaget bemyndigande	3 500	3 500	2 000		

Regeringens överväganden

Sverige har ett unikt gott djurhälsoläge, vilket i sin tur har positiv betydelse för folkhälsan. Detta har i stor utsträckning uppnåtts genom kontroll- och bekämpningsprogram som i genomsnitt finansieras till hälften av näringen och till hälften av staten.

Programmets djurhälsofrämjande och förebyggande insatser möjliggör snabba ingripanden och en kontinuerlig övervakning. Denna utgör en förutsättning för att bibehålla befintliga och skapa förutsättningar för ytterligare tilläggsgarantier i EG, liksom att bibehålla sjukdomsfrihetsstatus, vilket har betydelse bl.a. i handels-sammanhang.

Anslaget används även för nationell medfinansiering av kontroller för TSE (Transmissible Spongiform Encephalopathy) och scrapie som Sverige enligt EU:s krav är skyldigt att göra. Kontrollerna finansieras delvis av näringen.

Jordbruksverket skall bidra till att införliva den nya EG-lagstiftningen om djurskydd, djurhälsa, foder och livsmedel. Bland annat rör det sig om information till och utbildning av kommuninspektörer och veterinärer, inventering av befintliga register och uppläggning av nya samt analyskostnader. Uppgifterna skall lösas genom omprioritering inom ramen för myndighetens verksamhet.

Anslaget minskas med 751 000 kronor fr.o.m. 2006 till följd av en generell reduktion med 0,6 procent av företrädesvis anslag avsedda för förvaltnings- eller investeringsändamål.

Mot bakgrund av ovanstående föreslår regeringen att 124 349 000 kronor anvisas under anslaget 42:4 *Bekämpande av smittsamma husdjursjukdomar* för 2006. För 2007 och 2008 beräknas anslaget till oförändrat belopp.

Tabell 5.14 Härledning av anslagsnivån 2006–2008, för 42:4 Bekämpande av smittsamma djursjukdomar

Tusental kronor

	2006	2007	2008
Anvisat 2005 ¹	125 100	125 100	125 100
<i>Förändring till följd av:</i>			
Beslut	-751	-751	-751
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	124 349	124 349	124 349

¹ Statsbudget enligt riksdagens beslut i december 2004 (bet. 2004/05:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut på tilläggsbudget under innevarande år.

5.8.5 42:5 Ersättningar för viltskador m.m.

Tabell 5.15 Anslagsutveckling

Tusental kronor

2004	Utfall	83 562	Anslags-sparande	9 714
2005	Anslag	87 500 ¹	Utgifts-prognos	86 324
2006	Förslag	86 975		
2007	Beräknat	86 975		
2008	Beräknat	86 975		

¹ Inklusive tilläggsbudget i samband med 2005 års ekonomiska vårproposition (bet. 2004/05:FiU21) och förslag på tilläggsbudget i samband med budgetpropositionen för 2006.

De utgifter som belastar anslaget avser bidrag till åtgärder för att förebygga skada av vilt och ersättning för sådan skada. Rätten till ersättning regleras i viltskadeförordningen (2001:724).

Regeringens överväganden

Inventeringarna av järv, lo och varg visar att antalet ökar och utvecklingen för åtminstone vargstammen förväntas fortsätta kommande år. Även fortsättningsvis är det därför viktigt att en

metodisk satsning görs för att introducera rovdjursstängsel i rovdjurens naturliga utbredningsområde. Insatsen görs för att så långt som möjligt undvika den konflikt som annars kan uppstå mellan rovdjursetablering och betesdrift. Av den orsaken kommer en fortsatt omfördelning att ske inom ramen för anslaget för att stärka insatserna utanför renbetesområdet för att förebygga skador på tamdjur.

Den som jagar är enligt 49 § jaktförordningen (1987:905) skyldig att betala en viltvårdsavgift på 200 kronor per jaktår till Viltvårdsfonden. Medlen i Viltvårdsfonden används för att främja viltvården och andra liknande syften som är förenliga med syftet med jaktlagen. Jaktåret omfattar tiden den 1 juli–den 30 juni. Merparten av viltvårdsavgifterna betalas till fonden i början av jaktåret medan utgifterna är fördelade över kalenderåret. Kammarkollegiet bör mot denna bakgrund ha tillgång till en särskild kredit för Viltvårdsfonden i Riksgäldskontoret på högst 5 000 000 kronor för 2006.

Anslaget minskas med 525 000 kronor fr.o.m. 2006 till följd av en generell reduktion med 0,6 procent av företrädesvis anslag avsedda för förvaltnings- eller investeringsändamål.

Mot bakgrund av ovanstående föreslår regeringen att 86 975 000 kronor anvisas under anslaget 42:5 *Ersättningar för viltskador m.m.* för 2006. För 2007 och 2008 beräknas anslaget till oförändrat belopp.

Tabell 5.16 Härledning av anslagsnivån 2006–2008, för 42:5 Ersättningar för viltskador m.m.

Tusental kronor			
	2006	2007	2008
Anvisat 2005 ¹	87 500	87 500	87 500
<i>Förändring till följd av:</i>			
Beslut	-525	-525	-525
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	86 975	86 975	86 975

¹ Statsbudget enligt riksdagens beslut i december 2004 (bet. 2004/05:FIU10). Beloppet är således exklusive beslut på tilläggsbudget under innevarande år.

5.8.6 42:6 Djurskyddsmyndigheten

Tabell 5.17 Anslagsutveckling

Tusental kronor				
2004	Utfall	52 133	Anslags-sparande	10 805
2005	Anslag	86 674 ¹	Utgifts-prognos	90 909
2006	Förslag	92 288		
2007	Beräknat	93 934 ²		
2008	Beräknat	95 782 ³		

¹ Inklusive tilläggsbudget i samband med 2005 års ekonomiska vårproposition (bet. 2004/05:FIU21) och förslag på tilläggsbudget i samband med budgetpropositionen för 2006.

² Motsvarar 92 288x tkr i 2006 års prisnivå.

³ Motsvarar 92 288 tkr i 2006 års prisnivå.

Anslaget disponeras för Djurskyddsmyndighetens regelarbete, tillsynsvägledning, registerhållning, djurförsöksetiska prövning, stöd till forskning och utveckling samt information och utbildning.

Budget för avgiftsbelagd verksamhet

Tabell 5.18 Offentligrättslig verksamhet

Tusental kronor			
Offentligrättslig verksamhet	Intäkter som får disponeras	Kostnader	Resultat (intäkt - kostnad)
Utfall 2004	18 805	18 270	535
Prognos 2005	20 276	19 182	1 094
Budget 2006	20 276	20 276	0

Djurskyddsmyndigheten uppbär offentligrättsliga avgifter i ärenden enligt djurskyddslagen (1988:534) och lagen (2000:537) om märkning och registrering av hundar. Av tabellerna framgår omfattningen av den avgiftsfinansierade verksamheten vid Djurskyddsmyndigheten.

Beställningsbemyndigande om ekonomiska åtaganden

För att förbättra förutsättningarna att planera forskningsprojekt bör regeringen bemyndigas att under 2006 i fråga om ramanslaget 42:6 *Djurskyddsmyndigheten* ingå ekonomiska förpliktelser (i samband med forskningsprojekten) som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför utgifter på högst 10 000 000 kronor under 2007 och högst 10 000 000 kronor under 2008.

Tabell 5.19 Beställningsbemyndigande om ekonomiska åtaganden

Tusental kronor

	Utfall 2004	Prognos 2005	Förslag 2006	Beräknat 2007	Beräknat 2008–
Utestående åtaganden vid årets början	15 205	13 328	15 000	20 000	
Nya åtaganden		15 000	20 000		
Infriade åtaganden		13 328	15 000	10 000	10 000
Utestående åtaganden vid årets slut	13 328	15 000	20 000		
Erhållet/föreslaget bemyndigande	15 000	15 000	20 000		

Regeringens överväganden

Djurskyddsmyndigheten skall bidra till att införliva den nya EG-lagstiftningen om djurskydd, djurhälsa, foder och livsmedel. Bland annat skall man utarbeta tillsynsvägledningar om djurskydd som vilar på de nya gemenskapsprinciperna. Uppgiften skall lösas genom omprioritering inom ramen för myndighetens verksamhet.

De djurförsöksetiska nämnderna är ett viktigt instrument för att avväga å ena sidan försökets betydelse och å andra sidan lidandet för djuren. Arbetsbelastningen är hög och kapaciteten förstärks nu genom att en heltidstjänst vid var och en av de sju nämnderna inrättas i syfte att förbereda ärenden, inhämta underlag och vid behov göra utredningar. Som en följd av detta föreslås anslaget öka med 5 000 000 kronor fr.o.m. 2006.

Anslaget minskas med 520 000 kronor fr.o.m. 2006 till följd av en generell reduktion med 0,6 procent av företrädesvis anslag avsedda för förvaltnings- eller investeringsändamål.

Mot bakgrund av ovanstående föreslår regeringen att 92 288 000 kronor anvisas under anslaget 42:6 *Djurskyddsmyndigheten* för 2006. För 2007 och 2008 beräknas anslaget till 93 934 000 kronor respektive 95 782 000 kronor.

Tabell 5.20 Härledning av anslagsnivån 2006–2008, för 42:6 Djurskyddsmyndigheten

Tusental kronor

	2006	2007	2008
Anvisat 2005 ¹	86 674	86 674	86 674
<i>Förändring till följd av:</i>			
Pris och löneomräkning ²	1 134	2 700	4 459
Beslut	4 480	4 560	4 650
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	92 288	93 934	95 782

¹ Statsbudget enligt riksdagens beslut i december 2004 (bet. 2004/05:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut på tilläggsbudget under innevarande år.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel i 2005 års statsbudget. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning.

6 Livsmedelspolitik

6.1 Omfattning

Politikområdet omfattar jordbruks- och fiskepolitiken samt området säkra livsmedel. Områdets utgifter bestäms i stor utsträckning av beslut inom EU men är också till viss del, främst vad gäller området säkra livsmedel, baserade på nationella beslut.

De verksamhetsområden som jordbruks- och fiskepolitiken omfattar är jordbruksproduktion, trädgårdsnäring, fiskerinäring och livsmedel. Dessutom omfattas konsumentfrämjande åtgärder inom livsmedelsområdet, statistikproduktion på jordbruks- och livsmedelsområdet, jordbruks- och fiskeradministration m.m. Centrala förvaltningsmyndigheter inom politikområdet är Statens jordbruksverk, Fiskeriverket, Livsmedelsverket och Livsmedelsekonomiska institutet. Från och med den 1 januari 2006 inordnas verksamheten vid Statens utsädeskontroll och Statens växtsortnämnd i Jordbruksverket.

Jordbruksverket är central förvaltningsmyndighet på det jordbruks- och livsmedelspolitiska området. Myndighetens uppdrag är att arbeta aktivt för en konkurrenskraftig och miljö- och djurskyddsanpassad livsmedelsproduktion till nytta för konsumenterna. Verket har ett samlat sektorsansvar för jordbruks- och trädgårdsnäring samt för rennäring. Verket är också chefsmyndighet för landets distriktsveterinärer. Verksamheten är i hög grad inriktad på tillämpning av EU:s regleringar och stödsystem. Jordbruksverket är också beslutande myndighet för åtgärder inom områdena intervention, exportbidrag, mjölkkvoter och stödrätter. Länsstyrelserna är beslutande myndigheter för de flesta direktstöden till jordbrukare. Jordbruksverket är av regeringen utsedd till Sveriges enda ackredite-

rade utbetalningsställe för stöd finansierade av Europeiska utvecklings- och garantifonden för jordbruket (EUGFJ). Jordbruksverket skall i sin roll som utbetalningsställe och fondkoordinator svara för utbetalningar genom centrala IT-system, internrevision inom berörda myndigheter, enhetlighet och likabehandling samt samordna handläggningen.

Jordbruksverket skall arbeta för ett rikt och varierat odlingslandskap med biologisk mångfald och verka för att miljöbelastningen från jordbruket blir så liten som **möjligt**. Andra uppgifter är att verka för ett gott hälsotillstånd bland husdjuren genom högt ställda djurhälsokrav och en riktäckande djursjukvård genom distriktsveterinärorganisationen.

Fiskeriverket är central förvaltningsmyndighet för såväl förvaltning av fiskeresurserna som främjandet av en livskraftig fiskerinäring. Fiskeriverket skall vidare bedriva forskning och utvecklingsverksamhet på fiskeområdet. På regional nivå har länsstyrelserna ansvaret för fiskefrågor, främst fiskevård och EG:s strukturstöd.

Livsmedelsverket är central förvaltningsmyndighet för livsmedelsfrågor. Verkets främsta uppgifter är att utarbeta regler inom livsmedelsområdet, utöva tillsyn enligt livsmedelslagen samt att leda och samordna livsmedelstillsynen. Livsmedelsverket genomför vidare utredningar och praktiska vetenskapliga undersökningar om livsmedel och matvanor samt utvecklar metoder för livsmedelstillsynen, informerar konsumenter och intressenter i livsmedelskedjan om gällande regelverk och om andra viktiga förhållanden på livsmedelsområdet. En viktig del av tillsynsverksamheten utgörs av köttbesiktning vid kontrollslakterier m.m.

Det internationella arbetet inom politikområdet avser främst verksamheten inom World Trade Organisation (WTO), FN:s jordbruks- och livsmedelsorganisation (FAO), Codex Alimentarius (FAO:s och WHO:s gemensamma livsmedelsstandardiseringsorgan), Organisation for Economic Co-operation and Development (OECD), Internationella havsforskningsrådet (ICES) samt regionala organ och nordiskt samarbete. De centrala förvaltningsmyndigheterna

deltar aktivt i det internationella arbetet och bidrar med analyser och underlag på dessa områden samt för EU-arbetet.

Offentligrättslig verksamhet bedrivs i första hand vid Livsmedelsverket (livsmedelstillsyn, gränskontroll, köttbesiktning m.m.), Fiskeriverket och Jordbruksverket (växtinspektion, foderkontroll, distriktsveterinärorganisation m.m.). Uppdragsverksamhet bedrivs vid flera myndigheter.

6.2 Utgiftsutveckling

Tabell 6.1 Utgiftsutveckling inom politikområdet

Miljoner kronor

	Utfall 2004	Budget 2005 ¹	Prognos 2005	Förslag 2006	Beräknat 2007	Beräknat 2008
<i>Anslag inom utgiftsområde 23</i>						
43:1 Statens jordbruksverk	349,6	317,9	337,4	319,0	324,2	329,8
43:2 Bekämpande av växtsjukdomar	2,6	2,6	2,5	2,6	2,6	2,6
43:3 Gårdsstöd och djurbidrag m.m.	5 012,1	5 557,4	6 026,5	6 069,9	6 597,6	6 631,9
43:4 Intervention och exportbidrag för jordbruksprodukter	869,5	1 416,0	1 356,0	1 407,5	1 407,5	1 407,5
43:5 Räntekostnader för förskottrade arealersättningar m.m.	25,6	79,4	71,2	78,9	78,9	78,9
43:6 Fiskeriverket	142,8	101,2	99,8	111,4	115,9	123,0
43:7 Strukturstöd till fisket m.m.	16,9	28,4	38,7	28,2	0,0	0,0
43:8 Från EG-budgeten finansierade strukturstöd till fisket m.m.	75,0	80,0	78,9	83,4	0,0	0,0
43:9 Fiskevård	19,3	28,0	27,6	26,8	26,8	26,8
43:10 Livsmedelsverket	145,0	156,6	154,2	158,9	161,4	164,1
43:11 Livsmedelsekonomiska institutet	8,8	10,0	9,8	10,1	10,3	10,5
43:12 Livsmedelsstatistik	23,3	22,4	22,1	24,0	24,5	25,1
43:13 Jordbruks- och livsmedelsstatistik finansierad från EG-budgeten	6,5	7,4	7,3	7,4	7,4	7,4
43:14 Åtgärder inom livsmedelsområdet	5,4	15,0	14,9	14,9	14,9	14,9
43:15 Bidrag till vissa internationella organisationer m.m.	36,8	37,1	36,2	36,9	36,9	36,9
2005 23 43:2 Statens utsädeskontroll	0,9	0,8	0,8	-	-	-
2005 23 43:3 Statens växtsortnämnd	2,0	2,2	2,2	-	-	-
Totalt för utgiftsområde 23	6 742,0	7 862,4	8 286,3	8 379,9	8 808,8	8 859,3
Totalt för politikområde Livsmedelspolitik	6 742,0	7 862,4	8 286,3	8 379,9	8 808,8	8 859,3

¹ Inklusivt tilläggsbudget i samband med 2005 års ekonomiska vårproposition (bet. 2004/05:FiU21) och förslag på tilläggsbudget i samband med budgetpropositionen för 2006.

6.3 Skatteutgifter

Tabell 6.2 Skatteutgifter

Miljoner kronor

	2005	2006
Uttag av bränsle	140	140
Yrkesfiskaravdrag	20	20
Bränsleförbrukning inom växthus- och jordbruksnäringen	90	90
Generell nedsättning av koldioxidskatt för växthus- och jordbruksnäringen	280	280
Nedsättning av koldioxidskatt för dieselbränsle till arbetsmaskiner inom jord- och skogsbruksnäringen	850	860
Elförbrukning inom växthus- och jordbruksnäringen	400	400
Totalt för politikområde Livsmedelspolitik	1 780	1 790

Skatteförmåner

Uttag av bränsle

Enligt huvudregeln är uttag ur näringsverksamhet skattepliktigt. Uttag av bränsle för uppvärmning är dock undantaget från skatteplikt om fastigheten är taxerad som lantbruksenhet. Skatteavvikelsen avser inkomstskatt och särskild löneskatt.

Bränsleförbrukning inom växthus- och jordbruksnäringen

Jordbruks- och växthusnäringen är skattebefriad från energiskatt för användning av fossila bränslen till uppvärmning. Normen utgörs av full skattesats på dessa bränslen.

Generell nedsättning av koldioxidskatt för växthus- och jordbruksnäringen

För bränslen som används inom jordbruks- och växthusnäringen medges en nedsättning på 79 procent av koldioxidskatten för all användning till uppvärmningsändamål.

Nedsättning av koldioxidskatt för dieselbränsle till arbetsmaskiner inom jord- och skogsbruksnäringen
Nedsättning medges med 77 procent av koldioxidskatten på dieselolja som används i yrkesmässig jordbruks-, skogsbruks- och vattenbruksverksamhet.

Elförbrukning inom växthus- och jordbruksnäringen

Elanvändningen i växthus- och jordbruksnäringen beskattas med 0,5 öre/kWh.

Yrkesfiskaravdrag

Yrkesfiskare som under längre tidsperioder personligen har bedrivit fiske har rätt till avdrag för de ökade levnadskostnader som fiskaren har haft på grund av att denne har vistats utom sin vanliga hemort. Rätt till avdrag föreligger dock endast om resan har varit förenad med övernattnings utanför den vanliga hemorten. Avdrag medges med ett schablonbelopp som för närvarande uppgår till 100 kronor per dag (utöver det generella avdraget om 200 kronor per dag för ökade levnadskostnader vid resor i näringsverksamhet). Skatteutgiften avser skatt på inkomst av näringsverksamhet och särskild löneskatt.

6.4 Mål

Målet för livsmedelpolitiken är en ekologisk, ekonomisk och socialt hållbar livsmedelsproduktion som speglar konsumenternas efterfrågan.

6.5 Insatser

6.5.1 Insatser inom politikområdet

6.5.1.1 Jordbruk

Reform av den gemensamma jordbrukspolitiken

Sveriges medlemskap i EU har påverkat jordbruket på många sätt både vad gäller lönsamhet, säkerhet och konkurrensmöjligheter. Den beslutade reformen av den gemensamma jordbrukspolitiken ökar incitamentet för Sveriges jordbrukare att anpassa sig efter konsumenternas efterfrågan.

Den 26 juni 2003 träffade EU:s jordbruksministrar en politisk överenskommelse om den framtida jordbrukspolitiken. Jordbruksministrarnas beslut gav medlemsstaterna vissa möjligheter att anpassa tillämpningar med hänsyn till de nationella förutsättningarna. I Sverige trädde

reformen i kraft den 1 januari 2005. Reformen innebär en övergång från produktionsbaserade stöd till ett frikopplat gårdsstöd, vilket medför att de generella jordbruksstöden har ersatts av stöd som i stort sett är helt frikopplade från produktionen.

Enligt det nationella beslutet kommer stöd-rätter att fördelas ut på jordbruksmarken där värdet på stödrätterna är baserat på totalt utbetalat stöd dividerat med arealen i olika regioner och, till mindre del, med ledning av erhållna stöd under perioden 2000–2002. En jordbrukare blir berättigad till detta s.k. gårdsstöd i den utsträckning som brukaren innehar stödrätter och dessutom har stödberättigad mark.

Inom det frikopplade gårdsstödet har produktionskoppling bibehållits för handjursbidraget (75 procent) samt för mjölkbidraget (67,5 procent). Dock kommer mjölkbidraget att bli helt frikopplat 2007 och handjursbidraget skall enligt beslutet frikopplas senast 2009. För att erhålla ett oreducerat gårdsstöd ställs krav på att vissa generella bestämmelser om bl.a. miljö- och djurskydd följs samt också vissa krav på skötseln av jordbruksmarken. Jordbrukare som får större stödbelopp kommer att få ett avdrag, s.k. modulering, om 3–5 procent av beloppet över 5 000 euro.

En del av det frikopplade stödet, ca 25 miljoner kronor används till att införa stöd för vissa kvalitets- och säljfrämjade åtgärder, det s.k. nationella kuvertet. Genom det nationella kuvertet kan jordbrukare få upp till 50 000 kronor för kvalitets- och marknadsföringsåtgärder för förbättring av kvaliteten hos livsmedel och jordbruksprodukter samt organisering och deltagande i jordbruksutställningar och livsmedelsmässor inom EU. Dessutom kan brukare få 2 000 kronor vid anslutning till system för kvalitetscertifiering inom primärproduktionen, t.ex. ekologisk produktion och svenskt sigill samt ytterligare stöd baserat på storleken på den kvalitetscertifierade arealen. Behovet av nationellt kuvert fr.o.m. 2007 kommer att prövas mot bakgrund av vunna erfarenheter av reformen, framför allt då det gäller naturbetesmark och då klarhet erhållits beträffande nästa LBU-programperiod som inleds 2007.

Jordbrukets konkurrenskraft

Reformen av EU:s jordbrukspolitik innebär att jordbruksstöden frikopplas från produktionen. Det medför en väsentlig förändring av grunderna för jordbruksföretagens ekonomi. Det övergripande syftet med att frikoppla produktionen är att öka möjligheterna till att producera det som konsumenterna efterfrågar. Men en frikopplad produktion leder också till att bl.a. produktionsmedelsskatter och lagstiftning får större relativ tyngd vid beslut om fortsatt produktion och om nyinvesteringar inom jordbruket.

Riksdagen har beslutat (prop. 2004/05:1, bet. 2004/05:FiU1, rskr. 2003/04:137) att skatten på dieselolja, miljöklass 1, som används i jordbruket, skogsbruket och vattenbruket skall sänkas. Nedsättningen medges med 77 procent av koldioxidskatten på dieselolja som används i yrkesmässig jordbruks-, skogsbruks- och vattenbruksverksamhet. Ändringen trädde i kraft den 1 januari 2005. Det innebär en sänkning med 2 kronor per liter från 2005 års nivå. För jordbruket och skogsbruket betyder det ca 710 miljoner kronor brutto och 520 miljoner kronor netto i minskade kostnader.

För att bl.a. underlätta generationsskiften i företag avskaffades arvs- och gåvoskatten med verkan fr.o.m. den 17 december 2004.

Stormen Gudrun som drog in över framför allt södra Sverige i januari 2005 har inte orsakat några större skador för jordbruksnäringen. Jordbruksverket har dock infört undantag för drabbade markägare vad gäller gårdsstödet. De markägare som har sökt gårdsstöd och som inte hinner röja sina marker från stormfällda träd orsakade av stormen drabbas inte av sanktioner under 2005 och 2006. Under politikområdet Skogspolitik lämnas en närmare beskrivning av effekter orsakade av stormen.

Administration av jordbruksstöd

Arbetet med införandet av det nya gårdsstödet påbörjades under 2004 och arbetet fortsätter enligt planen åtminstone hela 2005, främst i de delar som rör tilldelning av stödrätter, utbetalning och administration av tvärvillkorskontroller. Det nya gårdsstödet beräknas kunna utbetalas i början av 2006. Samtidigt pågår förberedelser med nästa landsbygdsprogram.

Jordbruksstöden och hantering av stödansökningarna regleras både av EG-förordningar och av nationell lagstiftning. Möjligheterna till regional tillämpning av stödreglerna är därmed begränsade. Generellt gäller dock för samtliga jordbruksstöd att det förekommer skillnader i bedömningar i samband med länsstyrelsernas kontrollverksamhet samt beslutsfattande såväl mellan som inom länsstyrelserna. För att minska skillnaderna genomför Jordbruksverket och länsstyrelserna fortlöpande olika projekt. Projekten omfattar insatser för att höja kvaliteten, effektiviteten och kundnyttan. Ett exempel är stödansökan via internet (SAM Internet) som inleddes 2001 som ett pilotprojekt och har därefter fått permanent status och har erbjudits till alla lantbrukare fr.o.m. 2002. Under 2005 lämnades 47 procent av ansökningarna antingen via EDI (elektroniskt via konsulter) eller via SAM Internet. Projektet "Ny export" är ett samarbete mellan Jordbruksverket och Tullverket för att göra det lättare och effektivare för livsmedelsföretagen när de skall ansöka om exportbidrag. Syftet med projektet är att höja kvaliteten, effektiviteten och kundnyttan. Dessa projekt utgör viktiga delar i Jordbruksverkets utvecklingsarbete till en 24-timmarsmyndighet.

Med hänsyn till den förändring av arbetsuppgifterna som reformen av den gemensamma jordbrukspolitiken innebär för Jordbruksverket och länsstyrelserna, också på sikt, har en översyn av jordbruksadministrationen för att fortsätta utvecklingen av en kostnadseffektiv och modern förvaltning aviserats. En utredning för en fortsatt utveckling av en kostnadseffektiv och modern jordbruksadministration kommer att tillsättas under hösten 2005. På tilläggsbudget i samband med 2005 års ekonomiska vårproposition (prop. 2004/05:100, bet. 2004/05:FiU21, rskr. 2004/05:303) anvisades för 2005 engångsvis ytterligare 46 miljoner kronor till Jordbruksverket och länsstyrelserna för de förberedande arbetsinsatserna som krävs för att genomföra en reformering av jordbrukspolitiken i Sverige.

Socker

Regeringen anser att en genomgripande reformering av marknadsordningen för socker är viktig, bl.a. därför att EU:s stora överskott av socker har en negativ påverkan på världsmarknaden. Trycket på reform är stort från handels-

partners och WTO-panelen om EU:s sockerregim. WTO-panelen har slagit fast att EU:s export av C-socker, dvs. socker som produceras utanför kvot inom EU, är att betrakta som olaglig. Dessutom beslutades att återexporten av AVS-socker, dvs. socker som importerats från vissa länder i Afrika, Västindien och Stilla havsregionen, inte kan räknas bort från WTO-åtagandet.

Ett nytt förslag till marknadsordning för socker presenterades av EU-kommissionen den 22 juni 2005. Förslaget innehåller bl.a. en prissänkning på socker med 39 procent under tre år samt prissänkning på betor med 42,5 procent under två år. Dessutom innehåller förslaget ett omstruktureringsprogram för att minska produktionen samt en kompensation till odlaren för 60 procent av prissänkningen på betor.

Det är av stor vikt för regeringen att inte förslaget ytterligare belastar jordbruksbudgeten utan är helt budgetneutralt eller leder till minskade utgifter.

Frukt och grönt

Regeringens inställning till EU:s reglering för frukt och grönsaker är att ytterligare reformering av marknadsordningen är nödvändig för att förbättra sektorns marknadsanpassning. Exempel på problem inom sektorn är destruktion av fullständigt ätbara frukter och grönsaker. Intervention av frukt och grönsaker, som tar i anspråk en stor del av EU:s budget för frukt och grönsaker, återförs inte till marknaden på grund av den korta hållbarhetstiden. Därför bidrar interventionen till att permanenta överskottsproduktionen. En annan effekt av detta är högre priser på dessa produkter. Av samma anledning är regeringen även kritisk till exportbidragen för dessa produkter.

I den offentliga debatten ökar fokus på kost och hälsa. Regeringen anser att av hälsoskäl bör konsumtionen av färska frukter och grönsaker öka inom EU.

EU-kommissionen har ännu inte presenterat sitt förslag till reformering av frukt- och grönsakssektorn. Denna sektor kommer liksom sockersektorn att behandlas separat eftersom den i princip utelämnades från jordbruksreformen 2003. EU-kommissionen lämnade i augusti 2004 en rapport till rådet och parlamentet om situationen i sektorn. I november 2004 beslutade

rådet om ordförandeslutsatser angående en kommande reform av marknadsordningarna för frukt och grönsaker. EU-kommissionen har meddelat att de ämnar lägga ett lagförslag tidigast våren 2006, efter det att en konsekvensutredning av en eventuell reform har utförts.

Regeringen har ett fortsatt intensivt arbete med att verka för ytterligare reformer av den gemensamma jordbrukspolitikerna. Arbetet kommer att ytterligare bidra till att den europeiska jordbruksproduktionen anpassar sig till målet om att producera efter konsumenternas efterfrågan under hållbara former.

Växtskydd och utsäde

Växtinspektionen på Jordbruksverket svarar för de olika typer av verksamhet som genomförs för att kontrollera sundhetsläget i landet och spridningen av skadegörare samt för kvalitetskontrollen av färsk frukt och grönsaker. Arbetet inom EU som bedrivs i rådsarbetsgrupper och i kommittéer på kommissionsnivå består i huvudsak av regelbunden revidering av regelverken, framtagning av nya rättsakter med anledning av påvisad förekomst av nya skadegörare eller till följd av nya handelsvägar.

Under året har den omfattande revideringen av importreglerna för virke slutförts. De nya reglerna innebär bl.a. att det införs nya krav på sundhetscertifikat på virke av barrträd från Ryssland. Syftet är att uppnå en förbättrad fytosanitär säkerhet vid import till EU.

En annan viktig nyhet är att det fr.o.m. den 1 mars 2005 krävs att allt förpackningsvirke som medföljer sändningar till EU uppfyller de krav som ställs i den globala standarden rörande förpackningsvirke som togs fram för några år sedan inom ramen för den Internationella växtskyddskonventionen (IPPC). Standarden är mycket genomgripande eftersom den involverar andra varor än de som normalt omfattas av växtskyddskontroller. Genomförandet av standarden har av olika skäl visat sig problematisk. Standarden accepterar t.ex. att virket behandlas med Metylbromid som alternativ till huvudalternativet värmebehandling. Användning av Metylbromid har i linje med slutsatserna i Montrealprotokollet av främst arbetsmiljöskäl förbjudits i en rad länder, även utvecklingsländer. Problemet är att få utvecklingsländer ännu så länge har kapacitet att värmebehandla virke. Denna fråga

men även andra aspekter på standardens praktiska genomförande kommer att behöva diskuteras vidare inom ramen för det globala samarbetet.

Anpassningen till förpackningsstandarderna i Sverige har under året gått in i ett mer intensivt skede. Detta innebär att svensk exportindustri efterfrågan på godkänt träemballage har fortsatt att öka. Jordbruksverket har ett system för godkännande av torkar som utför den obligatoriska värmebehandlingen. Systemet har utvecklats och omfattar numera 190 sågverk och 300 tillverkare av träförpackningar.

6.5.1.2 Fiske

Fiskeripolitiken är ett av de gemensamma politikområdena inom EU. Det innebär att de beslut som fattas inom gemenskapen har avgörande betydelse för utveckling av Sveriges fiskeresurser och fiskerinäringens verksamhet. En ny grundförordning för den gemensamma fiskeripolitiken (GFP) antogs i december 2002 med målet att de levande akvatiska resurserna skall nyttjas på ett hållbart sätt i ekonomiskt, miljömässigt och socialt hänseende och fiskeverksamhetens negativa påverkan på de marina ekosystemen minimeras. Grundförordningen innehåller åtaganden om bl.a. en mer långsiktig anpassning av fiskeriförvaltningen genom fleråriga förvaltnings- eller återhämtningsplaner samt specificerade regelverk för bl.a. fångstuttag, minimimått på fisk, flottans storlek, tekniska regleringar och kontroll. Dessa skall baseras på försiktighetsprincipen samt ekosystemansatsen.

Inom ramen för GFP bestäms även gemenskapens agerande i regionala och internationella organ. Medlemsstaterna kan utöver detta i begränsad omfattning införa nationella regler.

Fiskeresurser och förvaltningsåtgärder

Ministerrådets beslut om total tillåten fångst (TAC) och kvotförordning för 2005 innebär sänkta TAC:er på vissa bestånd. Även under 2005 är tillämpningen av fiskeansträngningsbegränsning en nyckelåtgärd för bevarande och resursförvaltning. Under 2005 beslöts att förvaltningsplanerna för kolja, gråsej och sill skulle revideras samt att arbetet med motsvarande planer för torsk och rödspotta skulle fortsätta.

Återhämtningsplaner har antagits för bl.a. torsk i Kattegatt, Skagerrak och Nordsjön. Rådets beslut omfattade bl.a. stängda områden och tidsbegränsade stopp för torskfiske i två områden i vardera Nordsjön och Östersjön samt för hela Kattegatt under första kvartalet.

För de nationella förvaltningsåtgärderna för kustnära bestånd har åtgärder vidtagits för att minska fisketrycket på de uppväxande individerna. För att skydda lekområden har de mest betydelsefulla kustnära fiskena begränsats. Vidare har gränserna för fiske innanför trålgränsen i Skagerrak och Kattegatt justerats så att trålfiske inte tillåts på botten som är speciellt känsliga för störningar eller där särskilt stor risk finns för störningar av torskreproduktionen.

Regeringens proposition Kust- och insjöfisket samt vattenbruk (prop. 2003/04:51) avser bl.a. att stärka kustfiskets ställning. En huvudtanke i propositionen är ett ökat samråd mellan berörda intressenter. Uppdraget att genomföra ett samförvaltningsinitiativ har inletts under året. Sex olika områden som speglar olika aspekter på fiskeriförvaltningen har utsetts. Fiskeriverket skall avrapportera uppdraget till regeringen i december 2006.

I linje med detta har Fiskeriverket vidareutvecklat sina samarbetsformer med såväl yrkesfisket som fritidsfisket, vattenbruksnäringen, forskarsamhället och andra intressenter som t.ex. miljöorganisationer. En särskild konsumentgrupp har även tillsatts.

De regionala rådgivande nämnder (RAC) som inrättas på EU:s initiativ, och som innebär ett brett deltagande av intressenter inom olika regioner, har inletts. En regionalt rådgivande nämnd för Nordsjön bildades i slutet av 2004, en för de pelagiska bestånden i september 2005 och arbete pågår för de övriga.

Miljö inom fisket

På EU-nivå har arbetet med miljövänligare fiskemetoder fortsatt, särskilt vad avser de tekniska bevarandeåtgärderna. EU-kommissionen har här initierat ett decentraliserat arbete mellan medlemsstaterna och fiskerinäringen samt andra intressenter. Arbetet kommer även att involvera de rådgivande nämnderna. För fisket i Östersjön har t.ex. tekniska bevarandeåtgärder diskuterats vid regionala möten.

På nationell nivå har Fiskeriverket påbörjat en revidering av sådana områden som utpekats som riksintressanta för fisket.

Arbetet med skyddade marina områden samt att inrätta fredningsområden fortskrider. Av särskild betydelse i arbetet med att skydda de marina miljöerna är inrättandet av marina naturreservat. Regeringen har beslutat att fem sådana områden skall bildas i år. Enligt beslut i miljömålspropositionen föreslår regeringen att ytterligare 14 marina områden skall skyddas som naturreservat senast 2010. Fiskeriverket har tillsammans med Naturvårdsverket redovisat förslag på områden där förutsättningarna finns för att införa fiskestopp i ett skyddat område under försöksperioden 2005–2010. Fiskeriverket bedriver dessutom studier och utreder effekter av olika typer av fredningsåtgärder för fisk. Ett led i arbetet är det nystartade EU-projektet skyddade marina områden som verktyg för bevarande av ekosystem (marine protected areas as a tool for a ecosystem conservation and fisheries management – PROTECT) med elva deltagande länder.

I enlighet med regeringens prioriteringar i kust- och insjöfiskepropositionen fortsätter kartläggningen av omfattningen och orsakerna till rekryteringsproblemen hos Östersjöns kustfiskbestånd, främst abborre och gädda.

Fiskeriverket har utarbetat en strategi för utsättning av fisk som syftar till att minimera både spridningen av och antalet främmande arter i svenska vatten. Ett första steg mot detta är att utsättning i dag enbart tillåts i områden där tillstånd för respektive art tidigare har meddelats och att åtgärder vidtas så att fisken inte kan lämna det vattenområde där den satts ut. Fiskeriverket har redovisat ekologiska konsekvenser av utsättningar av fisk med utgångspunkt i regelverket för främmande arter och fiskstammar.

Frågan om genetiskt modifierade organismer har aktualiserats inom fisket. Olika typer av genmodifierad fisk är av kommersiellt intresse för vattenbruksändamål men ännu finns inte transgen fisk ute på marknaden. Fiskeriverket har inriktat sitt arbete på biosäkerhet och riskanalyser. Ett nordiskt arbete som syftar till att stärka samarbetet kring biosäkerheten inom detta område bedrivs under ledning av Fiskeriverket. Regeringen ser stora risker med utsättande av transgen fisk och kommer i relevanta fora att verka för att detta ej sker.

Fiskerikontroll

Under 2004 har utvecklingsprojekt bedrivits, främst inom områdena utveckling av datasystem, utveckling av ny teknik inom fiskerikontrollen samt kompetensutveckling av kontrollpersonal.

I början av året infördes nationella tillämpningsbestämmelser om bl.a. loggboksföring och rapportering.

Beslut om inrättande av en gemensam fiskerikontrollmyndighet beslutades av ministerrådet i mars 2005. Avsikten med förslaget är att harmonisera och förbättra samordningen av medlemsstaternas kontrollinsatser och därigenom effektivisera kontrollen och förbättra efterlevnaden av det gemensamma regelverket. Myndigheten skall placeras i Spanien.

Strukturstöd

En förbättring av programmens nationella genomförande har uppnåtts under 2004, både vad gäller fattade beslut och utbetalade medel. Detta har skett bl.a. genom riktade informationsinsatser och genom ett utvecklat samarbete med länsstyrelserna. Inom Mål 1-programmen har särskilda möten hållits där genomförandet av fiskeåtgärderna har diskuterats. Härutöver har ändringar gjorts i föreskrifter för att bl.a. förenkla vid ansöknings- och rekvisitionsförfarandet.

Övervakningskommittén har fattat beslut om omföringar mellan insatsområden till förmån för skrotning och åtgärder av kollektivt intresse, skydd och utveckling av akvatiska resurser samt nyskapande åtgärder och pilotprojekt.

Förhandlingar avseende ett nytt regelverk för gemenskapens strukturstöd inom fiskerisektorn, Europeiska fiskefonden (EEF), under perioden 2007–2013 pågår för närvarande. Förslaget innebär bl.a. förändringar med en tydligare fokusering på miljöfrågorna, begränsningar av stöd-möjligheterna för större företag inom vattenbruket och beredningsindustrin samt förändringar för programmens administration och rapportering.

Övriga insatser

FAO:s senaste insats för en hållbarare fiskeriförvaltning är ett brett handlingsprogram mot

olagligt, orapporterat och oreglerat fiske. Sverige har även varit drivande inom OECD vid diskussionerna om de ekonomiska aspekterna på olagligt fiske. Inom ramen för den gemensamma fiskeripolitiken (GFP) fortsätter Sverige dels att verka för en förstärkning av de regionala fiskerorganisationerna, dels att tillse att EU:s avtal om köp av fiskerättigheter från u-länderna uppfyller målen om biologisk, ekonomisk och social hållbarhet. Inom Internationella Havsforskningsrådet (ICES) driver Sverige frågan om en förstärkning av den vetenskapliga rådgivningen.

6.5.1.3 Säkra livsmedel

Tillsyn och kontroll

Under flera år har ett arbete med att modernisera livsmedels- och djurskyddstillsynen och även att förbättra dess styrning pågått i Sverige och i övriga EU. Syftet har varit att bl.a. få en mer riskbaserad tillsyn och även att göra den mer likvärdig. Det övergripande arbetet är nu avslutat i Sverige i och med att riksdagen den 13 april 2005 antog regeringens proposition 2004/05:72 Förbättrad djurskydds- och livsmedelstillsyn (bet. 2004/05: MJU10, rskr. 2004/05:200). Förändringarna trädde i kraft den 1 juli 2005 och kommer bl.a. att ge kommunerna, som bedriver merparten av djurskydds- och livsmedelstillsynen i landet, ökade möjligheter till samverkan och möjlighet att för livsmedelstillsynen bl.a. ta ut avgifter för annat än provtagning och undersökning av prov. Samverkan mellan kommunerna om djurskydds- och livsmedelstillsynen bedöms leda till en effektivare tillsyn eftersom inspektörerna i de olika kommunerna har möjlighet att koncentrera sig på varsin typ av tillsynsområde, t.ex. livsmedelstillsyn och kan på detta sätt förvärva en högre kompetens inom detta område. Djurskyddsmyndighetens och Livsmedelsverkets stöd till den lokala tillsynen skall förbättras och styrningen av de operativa myndigheternas tillsyn skärps genom att centralmyndigheterna får rätt att utfärda bindande föreskrifter om tillsynens bedrivande och rätt att utföra normerande inspektioner i kommunerna med syfte att få en likvärdig tillsyn av hög kvalitet i hela landet. En offentlig utredning överlämnade i juni 2005 betänkandet Avgiftsfinansierad livsmedels-, djurskydds- och foderkontroll – för en högre och jämnare kvalitet

(SOU 2005:52). Betänkandet remissbehandlas för närvarande.

En departementspromemoria med anledning av att ett antal nya EG-förordningar om bl.a. livsmedels- och foderhygien samt offentlig kontroll träder i kraft är under remissbehandling. Promemorian innehåller förslag om en ny livsmedelslag, en ny lag om foder och animaliska biprodukter samt ändringar i djurskyddslagen, zoonoslagen, epizootilagen m.fl. lagar. Den omfattande översyn av gemenskapslagstiftningen på livsmedels- och foderområdet som har genomförts de senaste åren leder till behov av en fullständig genomgång av de svenska lagar som finns på området. Orsaken till detta är bl.a. att de nya gemenskapsbestämmelserna är utfärdade i form av förordningar. EG-förordningar är direkt tillämpliga i Sverige och någon dubbelreglering med parallella svenska bestämmelser får inte förekomma. Regeringen avser att återkomma till riksdagen senare i dessa frågor.

Utredningen om offentliggörande av resultat från livsmedelskontrollen överlämnade sitt betänkande Smiley: Hygien och redlighet i livsmedelshanteringen (SOU 2005:44) till regeringen i juni 2005. I utredningen föreslås bl.a. att helhetsomdömen från inspektioner i restauranger och livsmedelsbutiker skall offentliggöras dels på tillsynsmyndighetens webbplats, dels i närheten av restaurangens eller butikens entré i form av ett protokoll och en symbol. Betänkandet remissbehandlas för närvarande.

Matvanor

Ett underlag till handlingsplan för bättre matvanor och ökad fysisk aktivitet överlämnades till regeringen den 9 februari 2005 av Livsmedelsverket och Statens folkhälsoinstitut. Redovisningen innehåller förslag på 79 åtgärder. Förslagen bereds för närvarande i Regeringskansliet. Arbetet med att ge konsumenterna förutsättningar att välja nyttigare mat har också bedrivits genom förhandlingar i ministerrådet om EU-kommissionens förslag till EG-förordning om hälsopåståenden på livsmedel. När denna förordning har antagits är avsikten att det skall vara tillåtet för livsmedelsföretag att knyta produkt-specifika hälsopåståenden till livsmedlet. Dessutom har uppdaterade kriterier för den svenska nyckelhålmärkningen fastställts av Livsmedels-

verket. Dessa åtgärder kommer att underlätta konsumenternas val av hälsosammare produkter.

6.5.2 Insatser utanför politikområdet

Beredskap

Beredskapsbegreppet har i dag en större vidd än tidigare och tonvikten förskjuts alltmer mot fredstida kriser. Det civila försvaret är den verksamhet som ett flertal aktörer bedriver i syfte att komplettera det fredstida samhällets förmåga att hantera kriser vid ett väpnat angrepp. Mål för verksamhetsområdet Civilt försvar är att värna om civilbefolkningen, säkerhetsställa de viktigaste samhällsfunktionerna och att bidra till Försvarsmaktens förmåga vid ett väpnat angrepp och krig i vår omvärld. Politikområdet Skydd och beredskap mot olyckor och svåra påfrestningar har målet att minska risken för och konsekvenserna av olyckor och svåra påfrestningar på samhället i fred samt att minska lidande och skadeverkningar av olyckor och katastrofer i andra länder.

Livsmedelsverket ansvarar, inom ramen för sina ordinarie uppgifter, för verksamhet som härrör till verksamhetsområdena Civila försvaret och Svåra påfrestningar (utgiftsområde 6 Försvar samt beredskap mot sårbarhet). Försörjningen av dricksvatten är i dessa sammanhang den mest omfattande uppgiften. Rent dricksvatten är avgörande för såväl prestationsförmåga som hälsa men vatten kan också vara en svår smittbärare vid kriser eller utnyttjas vid sabotage eller terroristangrepp. Livsmedelsverkets utvecklingsarbete gentemot kommunerna har lett till en ökad förmåga att säkra försörjningen med dricksvatten under onormala förhållanden. Dricksvattenförsörjningen är känslig för störningar, vilket föranleder ett fortsatt arbete med att förbättra villkoren för en säkrare försörjning. Livsmedelsverket har under 2004 tagit initiativet till att bilda en vattenkatastrofgrupp som kan ge stöd till regioner och kommuner som löper överhängande risk att drabbas av svåra kriser i samhället och i dricksvattenförsörjningen. Livsmedelsverket och Naturvårdsverket redovisade i december 2004 ett uppdrag om att i samverkan analysera respektive myndighets ansvar inom området beredskap vid svåra påfrestningar avseende vattenförsörjningen. Förslagen kommer att beredas inför krisberedskapspropositionen

som är planerad till våren 2006. Se vidare utgiftsområde 6 Försvar samt beredskap mot sårbarhet.

För planeringen av beredskapsverksamheten deltar Livsmedelsverket i samverkansområdena Teknisk infrastruktur och Spridning av farliga ämnen. Verket deltar även i det internationella arbetet som bedrivs inom ramen för Partnerskap för fred (PFF).

Vad gäller verksamhetsområdena Civilt försvar och Svåra påfrestningar har Jordbruksverket ansvar för att planera och vidta åtgärder för att förebygga, motverka och begränsa risker och sårbarheter vid fredstida kriser och vid höjd beredskap. Jordbruksverket deltar därför inom två samverkansområden, ekonomisk säkerhet och spridning av farliga ämnen. Viktiga aktiviteter bedöms ligga inom områdena smittsamma djursjukdomar inkluderat stödsystem och ledning för detta liksom händelser som rör B-angrepp, dvs. angrepp med biologiska stridsmedel, samt radioaktivt nedfall. Problemen med tillförsel av el vid djurhållning och livsmedelsdistribution har genom Jordbrukverkets medverkan tagits upp i ett antal utredningar som berör elförsörjningen och behov av reservverk. Jordbruksverket deltar även i det internationella samarbetet som bedrivs inom ramen för PFF.

Se även kapitel 4 Djurpolitik samt politikområde Skydd och beredskap mot olyckor och svåra påfrestningar (utgiftsområde 6 Försvar samt beredskap mot sårbarhet).

6.6 Resultatredovisning

6.6.1 Mål och indikatorer

Mål

Målet för livsmedelpolitiken är en ekologisk, ekonomisk och socialt hållbar livsmedelsproduktion som speglar konsumenternas efterfrågan.

Indikatorer

Jordbruk

För att mäta graden av måluppfyllelse för verksamhetsområdet jordbruk används följande indikatorer: utnyttjande av kvoter, åkerareal per företag, företag med mjölkkor, mjölkkor per

mjölkföretag, markpriser och arrendepriser. Indikatorer som mäter förändringar i förädlingsledet är utvecklingen av handeln med livsmedel och jordbruksvaror. Indikatorer som mäter effekter för konsumenterna är konsumentprisindex för jordbruksreglerade produkter.

Fiske

För fisket finns tre indikatorer för att mäta måluppfyllelsen. Den första indikatorn, överskridande av fiskekvoter, mäter bl.a. kontrollinsatserna för fisket. Målet är att inte några kvoter skall överskridas. Den andra indikatorn är genomförandetakten för fiskeprogrammen och mäter strukturåtgärdernas omfattning. Den tredje indikatorn, landningsvärdet per yrkesfiskelicens, mäter ekonomiskt värde på landad fisk.

Säkra livsmedel

För området säkra livsmedel är målet att alla livsmedel skall vara säkra och att konsumenterna skall ha tillräcklig kunskap om mat och matvanors betydelse för att kunna göra medvetna val. För att mäta graden av måluppfyllelse har följande indikatorer använts: den kommunala och statliga inspektionsverksamhetens frekvens och kvalitet, antalet länsmöten och kommuninspektioner samt antalet externa besökare på Livsmedelsverkets webbplats.

6.6.2 Resultat

6.6.2.1 Jordbruk

Utifrån de indikatorer som har valts kan utläsas att utvecklingen inom det svenska jordbruket är relativt stabil. Antalet jordbruksföretag minskar samtidigt som den genomsnittliga storleken på företagen, mätt i åkermarksareal, ökar. Det har också skett gradvisa förändringar inom mjölksektorn där produktionen ligger på i stort sett samma nivå som 1995 trots att antalet mjölkkor har minskat med drygt 16 procent under samma period. EU:s regelverk för den gemensamma jordbrukspolitiken innebär att ett stort antal prisreglerande åtgärder m.m. skall vidtas i syfte att påverka jordbrukets inriktning och ekonomi. Utrymmet för avvikelser från de gemensamma EU-reglerna är litet. Resultatet av regeltillämpningen i form av utveckling, när det gäller jord-

bruksföretagens produktion och ekonomi, redovisas kontinuerligt av Jordbruksverket.

Jordbrukets struktur och åkerarealens användning

Indikatorn antalet jordbruksföretag tillsammans med indikatorn den genomsnittliga storleken på företagens åkerareal visar bl.a. strukturutvecklingen inom jordbruket. Antalet jordbruksföretag minskar och uppgick 2004 till närmare 66 000. Sedan 1995 har antalet företag minskat med 25 procent. Samtidigt som antalet företag minskar, ökar den genomsnittliga storleken på företagen mätt i åkermarksareal. Denna uppgick 2004 till drygt 40 hektar, vilket är en ökning med knappt 9 hektar sedan 1995. Under samma tid har antalet jordbruksföretag med en åkerareal på mindre än 50 hektar minskat med 30 procent. Företag med en areal mellan 50–100 hektar har minskat med 13 procent och antalet företag med en areal över 100 hektar har ökat med 36 procent.

Åkerarealanvändningen används som en indikator för att visa den relativa lönsamheten och konkurrenskraften i olika produktionsgrenar. Den totala arealen jordbruksmark har varit i stort sett oförändrad mellan 1995 och 2004. Under denna period har åkerarealen minskat med nära 106 000 hektar, medan arealen betesmark ökat med 98 200 hektar.

Mellan 2003 och 2004 minskade åkerarealen med 8 000 hektar, medan anmäld betesmark ökade med 29 000 hektar. Slätter- och betesvall var 2004 den arealmässigt största grödan. Spannmålsarealen minskade med 2,5 procent. Det är främst arealen havre som har minskat medan arealen vårkorn ökat. Arealen oljeväxter ökade med 43 procent jämfört med 2003 och 24 procent jämfört med 2002. Arealen för baljväxter ökade med 10 procent mellan 2003 och 2004 och sockerbetsarealen minskade med 5 procent jämfört med 2003.

Tabell 6.3 Åkerarealens fördelning i hektar

	2004	2003
Spannmål	1 125 700	1 153 900
Raps och rybs	83 800	58 600
Baljväxter	43 200	38 800
Socketbetor	47 600	50 100
Slätter- och betesvall	934 800	933 300
Träda	268 200	275 600
Övrigt	157 300	158 300
Total Åkerareal	2 660 600	2 668 600

Jordbruksreformen kommer att påverka produktionen av jordbruksgrödor under 2005. Jordbruksverket följer löpande utvecklingen inom jordbrukssektorn ur flera hänseenden för att få en heltäckande bild av konsekvenserna av reformen. Preliminära bedömningar baserade på gårdssstödsansökan för 2005 visar en minskning av spannmålsarealen med 9 procent samt en ökning av vallarealen med 10 procent 2005 jämfört med 2004. Inseminationen av nötkreatur har minskat med 5 procent och antalet födda kalvar har minskat med 3,5 procent, vilket tyder på en minskad nötköttsproduktion kommande år. Bedömningarna stämmer också väl överens med de antaganden som har gjorts innan reformen genomfördes. Se också resultatredovisning för Landsbygdspolitiken (avsnitt 7.5).

Animalieproduktion

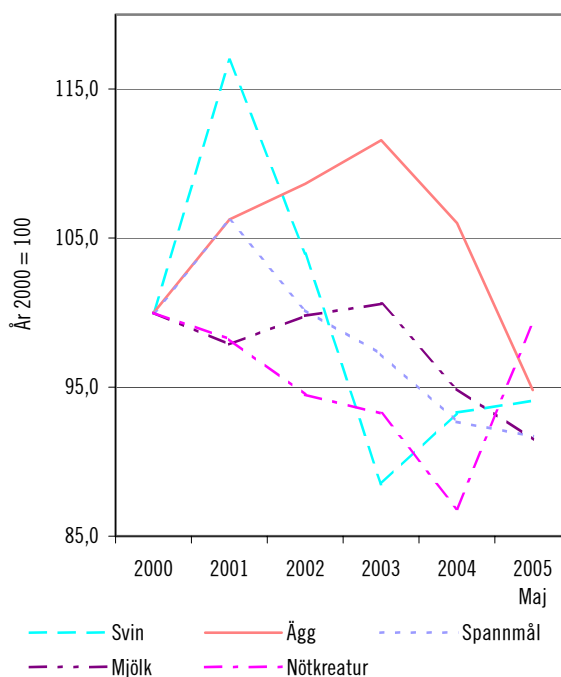
Antalet företag med mjölkkor visar, liksom antalet jordbruksföretag, på strukturutvecklingen inom jordbruket. Antalet företag med mjölkkor har minskat med 48 procent mellan 1995 och 2004. Antalet mjölkkor har minskat med 17 procent sedan 1995 samtidigt som besättningsstorleken har ökat från drygt 27 till knappt 44 kor under samma period. Det ger en indikation på storleksrationalisering inom jordbruket där företagen anpassar sig efter krav på lönsamhet och effektivisering. Under 2004 infördes det nya mjölkbidraget till mjölkproducenterna. Syftet med mjölkbidraget är att kompensera mjölkproducenterna för sänkning av interventionspriserna på mjölk och mjölkprodukter. Drygt 9 900 mjölkproducenter fick mjölkbidrag 2004.

Tabell 6.4 Fakta om mjölkproduktion

	1985	1995	2004
Antal mjölkkor ¹	645 706	482 118	403 702
Antal företag ¹	35 063	17 743	9 147
Genomsnittlig besättningsstorlek ¹	18,4	27,2	44,1
Avkastning per ko (kg) ^{2,3}	6 357	7 757	8 994
Mjölkinvägning (ton) ²	3 580 940	3 243 030	3 206 420
Antal mejerier ²	28	16	15
Antal produktionsplatser ²	92	57	39

¹ Källa: Statens jordbruksverk.² Källa: Svensk mjölk.³ Avser kor som ingår i kokontrollen.

Antalet företag med svin, får och höns minskar. Sedan 1995 har antalet företag med höns minskat med 44 procent och antalet företag med får har minskat med 18 procent. Den kraftigaste procentuella minskningen under perioden uppvisar företagen med svin, vilka har minskat med 70 procent och uppgick 2004 till 3 195 företag. Det kan till viss del förklaras av att avräkningspriset för svin har varierat mycket under de senaste åren. Avräkningspriset på nötkött har minskat konstant sedan 2000 liksom priset på spannmål sedan 2001. Dock har priset på nötkött ökat igen efter att jordbruksreformen trädde i kraft den 1 januari 2005. Priset på ägg har efter en stark uppgång under 2003 sjunkit till relativt låga nivåer under 2004. Förändringar i avräkningspriset ger en indikation på förutsättningar för lönsamhet i jordbruksföretagen. I diagram 6.1 visas utvecklingen mellan 2000 och 2005. År 2005 visas endast månaden maj.

Diagram 6.1 Index över prisutvecklingen för vissa animaliska produkter sedan 2000

Källa: Statens jordbruksverk 2004.

Kvoter

Flera av jordbrukets produktionsgrenar har hittills påverkats av kvotsystem som syftar till att begränsa den totala produktionen i EU och därmed undvika olönsam överskottsproduktion. Utnyttjandet av dessa kvoter i Sverige har varit relativt stabil. Sockerskörden 2004 blev stor mot bakgrund av att den uppgick till 101 procent av kvoten samtidigt som arealen minskade med 5 procent. Kvotutnyttjandet för mjölkleveranskvoterna uppgick för kvotåret 2004/2005 till ca 97 procent. Kvoterna för am- och dikor samt tackor uppvisade marginella skillnader i kvotutnyttjande jämfört med föregående år och utnyttjades till 96 respektive 93 procent. Kvoterna för köttproduktion utnyttjades mellan 92 till 99 procent. Slakten av handjur ökade under de första månaderna av 2005. Detta kan till stor del förklaras med att övergångsregler tillämpades för frikopplingen av handjursbidraget t.o.m. mars 2005.

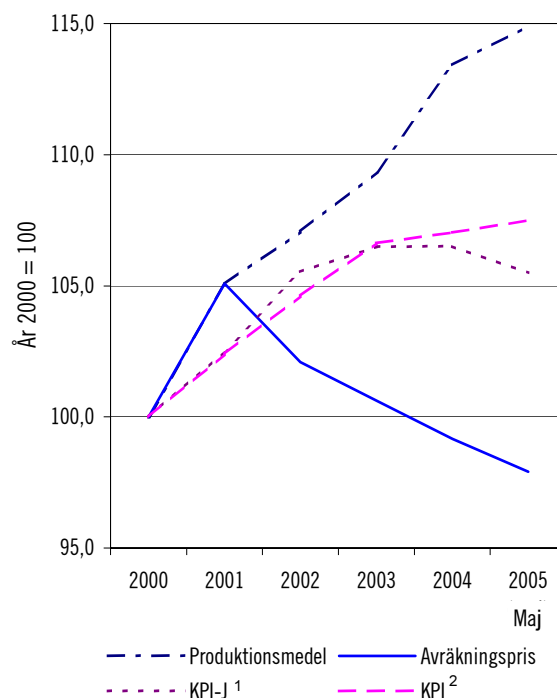
Handel och ekonomi

Arrende- och markpriserna är en indikator som bl.a. kan visa hur god lönsamheten är inom jord-

brukssektorn. Priserna har ökat kraftigt det senaste årtiondet. Sedan 1994 har de genomsnittliga arrendepriserna ökat med 36 procent. Takten på arrendeprisökningen har dock avtagit under de senaste åren. Priserna på jordbruksmark har ökat med i genomsnitt över 100 procent mellan 1994 och 2004, men för denna indikator bedöms räntenivåerna spela en större roll jämfört med arrendepriserna.

En indikator som mäter effekter för konsumenterna är konsumentprisindex för jordbruksreglerade produkter. Priserna på såväl jordbruksreglerade livsmedel som övriga livsmedel ökade med 9–10 procent mellan 1996 och 2004. Detta är samma ökningstakt som för konsumentpriserna i allmänhet. Samtidigt har lönsamheten inom jordbruksnäringen försämrats. Priserna på produktionsmedel har stigit med 23 procent sedan 1995. Höjda energipriser leder till att priser på andra insatsmedel, som t.ex. handelsgödsel, också ökar. Avräkningspriserna har sjunkit med nära 11 procent under samma tid. Orsaken till det är bl.a. att världsmarknadspriserna har sjunkit och att den reformering som gjordes av jordbrukspolitiken 2000, Agenda 2000, bl.a. innebar att stödpriserna sänktes. Detta kompenseras delvis med höjda stöd. Även den reform som beslutades i EU 2003, Mid Term Review, innebär sänkta stödpriser på t.ex. mjölk. I diagram 6.2 visas utvecklingen mellan 2000 och 2005. År 2005 visas endast månaden maj.

Diagram 6.2 Prisutvecklingen inom jordbruket

¹ Konsumentprisindex för jordbruksreglerade produkter.

² Konsumentprisindex.

Källa: Statens jordbruksverk 2004.

En viktig indikator på jordbrukssektorns konkurrenskraft är handelsbalansen inom livsmedelssektorn och dess utveckling. Sverige hade en negativ handelsbalans för jordbruksvaror och livsmedel på nära 26 miljarder kronor 2004. Det vill säga importen var större än exporten.

Sverige importerade jordbruksvaror och livsmedel för nära 57 miljarder kronor under 2004, vilket innebär en ökning med 6 procent i löpande priser. Jordbruksvaror och livsmedel stod för 8 procent av den totala importen. Importen kom till nästan 72 procent från andra EU-länder. De viktigaste importländerna var Danmark, Nederländerna, Norge och Tyskland. Till stor del består importen av varor som antingen inte produceras alls i Sverige eller som Sverige har en mindre produktion av.

Även exporten av jordbruksvaror och livsmedel ökade. I löpande priser motsvarade ökningen av exporten 10 procent, jämfört med 2003, och uppgick 2004 till ca 31 miljarder kronor. Jordbruksvaror och livsmedel representerar 3,4 procent av den totala exporten. Nära 67 procent av exporten gick till länder inom EU varav 62 procent till de gamla medlemsstaterna och 5 procent till de nya. Det är en ökning med 9 procent sedan 2003. De för Sverige viktigaste exportländerna är Danmark, Finland, Tyskland

och Frankrike. De mest betydelsefulla jordbruksvarorna och livsmedlen som exporterades tillhörde kategorierna drycker (främst starksprit), spannmål och spannmålsprodukter samt fisk, kräft- och blötdjur. Utanför EU är Sveriges viktigaste exportmarknader för jordbruksvaror och livsmedel USA och Norge. Jordbrukets bidrag till BNP uppgår till 0,5 procent. Bidraget från livsmedelsindustrin är 1,5 procent.

EU:s jordbrukspolitik reglerar bl.a. tidsplanen för utbetalningar av jordbruksstöden. Om utbetalningar inte sker enligt regelverket kan EU besluta om finansiella korrigeringar som innebär att medlemsstaterna erhåller mindre stöd från EU. Sverige har inte fått några finansiella korrigeringar för överskridna tidsgränser för utbetalningar under perioden 1995–2004. Däremot har Sverige fått betala korrigeringar på grund av EU-kommissionens egna granskningar. Totalt uppgick de finansiella korrigeringarna som gjorts för Sveriges del avseende årsrapporterna 1996–2004 till 28,3 miljoner kronor. Av dessa utgör 18,5 miljoner kronor EU-kommissionens beslut om sanktioner för de svenska kartavgifterna.

Nämnda indikatorer återger förändringar som pekar mot en strukturrationalisering till allt större och mer effektiva gårdar. De visar att jordbruket anpassar sig till krav på lönsamhet och att företagen anpassar sig alltmer till marknadens villkor.

Växtskydd och utsäde

Det fytosanitära läget är i stort sett gott. Den fria handeln inom ett numera utvidgat EU innebär ökade risker för introduktion av smitta. Så långt som det är möjligt måste denna ökade risk mötas med marknadskontroller och ökad medvetenhet från odling och handel till följd av nya handelsvägar.

Under 2005 har den omfattande revideringen av importreglerna för virke slutförts. En annan viktig nyhet är att det fr.o.m. den 1 mars 2005 krävs att allt förpackningsvirke som medföljer sändningar till EU uppfyller de krav som ställs i den globala standarden rörande förpackningsvirke som togs fram för några år sedan inom ramen för den Internationella växtskydds-konventionen (IPPC).

Under säsongen 2003/2004 har, jämfört med resultatet från föregående säsong, den totala kvantiteten certifierat frøburet utsäde minskat

med 6 procent. Minskningen bedöms i vissa delar vara av bestående natur, en förändring av mer strukturellt slag. Den utveckling mot användning av eget utsäde som visade sig redan förra året bedöms ha förstärkts ytterligare. Skälet till denna förskjutning mot eget utsäde torde främst vara ekonomiskt. En vikande lönsamhet inom jordbruket gör att de enskilda jordbrukarna ser över alla sina kostnader även marginella kostnader som utsäde. Prisskillnaden på certifierat utsäde och egenproducerat utsäde är så stort att möjligheterna att företa åtgärder för att pressa ned priserna på certifierat utsäde för att därigenom öka efterfrågan bedöms som utsiktslösa. Upprätthållande av en god kvalitet på det certifierade utsädet bedöms vara det bästa konkurrensmedlet.

EU-kommissionens lagstiftningsförslag rörande oavsiktlig förekomst av genetiskt modifierat utsäde i traditionella växtsorter har ännu inte presenterats. Inom utsädesområdet har ett regelverk antagits som på permanent basis reglerar den försöksverksamhet med egenkontroll som pågått under en rad av år inom gemenskapen. Den slutgiltiga regleringen omfattar fler grödor än försöksverksamheten gjorde samt reducerar kraven på officiell tillsyn av egenkontrollsystemet. Skälet till det är att försöksverksamheten med egenkontroll har ansetts fungera väl och har inte lett till några kvalitetsförsämringar. Genomförandet av de svenska föreskrifterna förväntas vara klart i oktober 2005. Många företag har visat intresse att utöka eller introducera egenkontrollssystem.

6.6.2.2 Fiske

För att ha möjlighet att mäta måluppfyllelsen används i det här sammanhanget tre indikatorer. De tre är överskridande av fiskekvoter, genomförandetakten för fiskeprogrammen och landningsvärdet per yrkesfiskelicens.

Bildandet av den regionala rådgivande nämnden för Nordsjön (RAC), handlingsplan för ål och anslutningen av de nya medlemsstaterna är några av de största frågorna som har rört Sverige inom den gemensamma fiskeripolitiken (GFP) under 2004.

Genomförandet av intentionerna i den nya grundförordning, som EU antog i december 2002, har fortsatt. Till exempel i form av beslut om ytterligare förvaltnings- och återhämtnings-

planer, vilka i många fall nära kopplats till beslut om olika kontrollåtgärder.

Genom EU:s utvidgning har Östersjön i allt väsentligt blivit en förvaltningsangelägenhet för EU. Detta bör öka förutsättningarna för att en fiskeripolitik bedrivs som på sikt förbättrar nyttjande av de akvatiska resurserna. Indikatorerna som valts för fiskeområdet visar ett varierande resultat, vilket redogörs för nedan.

Fiskresurser och förvaltningsåtgärder

På nationell nivå har de beslutade begränsningarna i det kustnära trålfisket medfört att fiskestrycket på de kustnära fiskbestånden av exempelvis torsk och bleka har minskat samt att lekområden och känsliga bottenar har fått utökad skydd. Vidare har ett flertal hotade arter fått utökad skydd genom det för dessa arter beslutade fiskeförbudet. Regeringen har beslutat att fem marina reservat skall bildas till i år. Med marina reservat där det råder permanent fiskeförbud följer en minskad risk för beståndskollaps. Dessutom öppnas en möjlighet för att bygga upp fiskbestånd med diversifierad storleksfördelning och en naturlig genetisk sammansättning. Till detta kan läggas de sex samförvaltningsprojekt som har identifierats i syfte att stärka samarbetet mellan fiskare, forskare och myndigheter såväl regionalt som nationellt.

Sverige har drivit en strikt beståndsbevarande linje vad gäller ålen. EU-kommissionen avser att utarbeta en handlingsplan för ålen där de svenska ståndpunkterna bör bli vägledande.

Den gemensamma fiskeripolitiken (GFP) har under 2004 påverkats av de tio nya medlemsländernas anslutning till gemenskapen. Detta har bl.a. inneburit att Östersjön i allt väsentligt kan räknas som ett gemenskapshav och en harmonisering av kontrollåtgärder har varit av stor betydelse. Internationella Fiskerikommissionen för Östersjön (IBSFC) består nu endast av två parter – EU och Ryssland. Avsikten är att IBSFC skall ersättas med ett avtal mellan Ryssland och EU som skall förhandlas fram under 2005.

Beståndssituationen har i flera fall medfört lägre total tillåten fångst (TAC). Besluten kompletteras med hårdare kontrollbestämmelser. För torsken i Östersjön beslöt ministerrådet i december att torsken skall förvaltas i två separata bestånd – det östra och det västra.

Sverige arbetade för att få ner TAC i det östra beståndet då den var satt långt över den av Internationella Havsforskningsrådet (ICES) rekommenderade nivån. Kvoten sänktes med 2 768 ton jämfört med kvoten för 2004. Även förvaltningen av sillen delades upp i fyra separata områden.

I Nordsjön, Skagerrak och Kattegatt infördes från 2003 en mer fiskeansträngningsinriktad fiskerireglering som skärptes ytterligare 2005. Den reglering som beslutades under 2004, framför allt i Skagerrak och Kattegatt, kan komma att få stor betydelse för beståndsutvecklingen men får också socioekonomiska konsekvenser för fisket.

Miljö inom fisket

Arbetet med att integrera miljöhänsyn i fiskeripolitiken har under året drivits vidare. Baserat bl.a. på den redovisning som Fiskeriverket har gjort inom ramen för sitt särskilda sektorsansvar har regeringen föreslagit skärpningar av miljökvalitetsmålen Hav i balans samt levande kust och skärgård, Levande sjöar och vattendrag och Storslagen fjällmiljö.

Miljömålsarbetet har fått stor genomslagskraft i myndighetens arbete. Under miljökvalitetsmålet Hav i balans samt levande kust och skärgård har arbetet med delmålet uttag av fisk varit särskilt prioriterat. Miljömålsarbetet har inriktats på forskning och utveckling, vilket ligger till grund för aktuella åtgärder.

En stor del av miljöarbetet styrs av internationella förhållanden, inte minst den gemensamma fiskeripolitiken (GFP), som bygger på att en långsiktig fiskeriförvaltning skall genomföras och att fiskeflottan skall anpassas till den tillgängliga resursen.

Inom ramen för det ministermöte om miljöpåverkan från sjöfart och fiske inom ramen för Nordsjökonferensen, som Sverige skall stå värd för i maj 2006, har det inrättats en arbetsgrupp för fiskets miljöeffekter som leds av Sverige.

Fiskerikontroll

Under 2004 har inte några fiskekvoter överskridits, vilket indikerar att resultatet ligger i linje med regeringens mål.

Utvecklingen av datasystem har lett till att registrering av fångstuppgifter under 2004 har kunnat genomföras med färre årsarbetskrafter än under 2003 och det påtagligt ökade antalet positionsrapporter från den satellitbaserade fartygsövervakningen (VMS) har kunnat hantearas med oförändrad personalstyrka.

Kustbevakningen bedriver tillsyn och kontroll av fisket till sjöss samt landnings- och kvalitetskontroll i hamn i syfte att förhindra överskridande av artrelaterade fiskekvoter samt för att säkerställa efterlevnaden av såväl nationell lagstiftning som gemenskapslagstiftning. Myndighetens kontroll omfattar såväl yrkesfisket som fritidsfisket. Fiskerikontrollen uppgick under 2004 till 15,5 procent av myndighetens totala budget.

Under 2004 har Kustbevakningen bedrivit fiskeriövervakning till sjöss och vid landning i svenska hamnar. Fiskeriövervakningen har i huvudsak riktats mot det yrkesmässiga fisket, men under fredningsperioderna även mot fritidsfisket i de av Fiskeriverket fredade reproduktionsområdena.

Under de senaste åren har fiskeföretagens följsamhet mot bestämmelser om rapporteringskyldigheter, ransoner och särskilda båtkvoter förbättrats påtagligt, det visar bl.a. indikatorn överskridande av fiskekvoter. Förekomsten av otillåtet fiske i rapporteringen från fisket har också minskat. Utvecklade rutiner för vägning av fisk och artbestämning i hamnarna har medverkat till att kvaliteten i uppgifter om fisket har förbättrats. Dessa förhållanden har resulterat i att fisket under de senaste åren har kunnat hållas inom tillgängliga kvoter och att rapporter har kunnat lämnas inom föreskriven tid till gemenskapen. Den förbättrade situationen när det gäller det redovisade fisket främjar även möjligheterna för fiskerikontrollen att begränsa utrymmet för orapporterat fiske.

Enligt grundförordningen är kravet att fartyg över 18 meter omfattas av VMS fr.o.m. 2004 och fartyg över 15 meter från 2005. För fartyg över 15 meter var Sverige ett av de få länder som genomförde installationerna under 2004.

Enligt beslut som fattades av EU:s fiskeministrar 2005 skall ett gemensamt EU-organ för fiskerikontroll inrättas den 1 januari 2006. Organet skall stå för operativ samordning av medlemsstaternas gränsöverskridande fiskerikontroll och skall även bistå medlemsstaterna

med utbildningsaktiviteter samt ge EU-kommisionen tekniskt stöd vid behov.

Fiskeriverket har, tillsammans med Kustbevakningen, under 2005 inrättat ett gemensamt Fiskerikompetenscenter (FKC) som skall fungera som ett stöd för kontrollorganisationen och som en nationell och internationell kontaktpunkt för förhandsanmälningar. Under 2004 har inte några fiskekvoter överskridits, vilket indikerar att resultatet ligger i linje med regeringens mål.

Strukturstöd

En bristande investeringsvilja inom fiskerinäringen till följd av försämrade lönsamhet inom delar av sektorn har påverkat strukturprogrammets genomförande negativt. Under 2005 har det varit ett relativt lågt nyttjande av tillgängliga medel. Vidare har stödsatserna varit lägre än under föregående programperiod och en högre egeninsats har därmed krävts vid investeringar. Reformen av den gemensamma fiskeripolitiken (GFP) har under programperioden även ändrat förutsättningarna och inriktningen av stödet. I den nya grundförordning som antogs i december 2002 har målet att uppnå en större överensstämmelse mellan fiskeflottans kapacitet och de befintliga fiskemöjligheterna prioriterats. Möjligheterna till att lämna investeringsstöd till fiskeflottan har därmed begränsats och stöd får inte beviljas för någon åtgärd som ökar ett fartygs fångstmöjligheter.

Indikatorn för detta område är genomförandetakten för fiskeprogrammen och mäter strukturåtgärdernas omfattning. Strukturprogrammets genomförandegrad har ökat under 2004 jämfört med tidigare år, främst gäller detta för program utanför Mål 1-områden och för Mål 1-Norra Norrland. För Mål 1-Södra Skogslänsregionen är genomförandetakten och ansökningar om stöd fortfarande lågt i förhållande till de medel som finns tillgängliga från Fonden för fiskets utveckling (FFU).

Övrigt

Inom EG har man fattat beslut om bl.a. gränsvärden för dioxin i livsmedel och djurfoder. Gränsvärdena är framtagna eftersom beräkningar visar att en relativt stor del av den europeiska

befolkningen överskrider det s.k. tolerabla intaget av dioxin. Under 2005 skall det nuvarande gränsvärdet för dioxin kompletteras med ett gränsvärde för dioxinlika PCB:er. Det har ännu inte fastställts något gränsvärde. Det är angeläget att minimera risken för att konsumenter utsätts för dioxin samt att motverka att ytterligare dioxin och PCB:er sprids till haven. Det mest prioriterade arbetet ligger i att vidta åtgärder för att förebygga och på sikt sänka koncentrationerna av skadliga ämnen till en nivå där påverkan på ekosystemen eller människors hälsa upphör eller är försumbar. Detta skulle innebära att Sverige inte längre behöver ha undantag från EU:s gränsvärden för dioxin och kostråden för fisk som i dag tillämpas inte längre behövs.

Den för producenterna gynnsamma prisutvecklingen för såväl vitfisk som pelagisk fisk som har gällt under de senare åren har delvis förändrats. Orienteringspriserna ligger för flertalet fiskslag på en nivå som är avsevärt lägre än det nuvarande marknadspriset. För ett fåtal fiskslag, t.ex. makrill och vitling, fastställdes dock ett högre orienteringspris för 2005 än tidigare.

Indikatorn landningsvärdet per yrkesfiske-licens indikerar att värdet per licens har ökat. Detta kan bl.a. bero på att antalet yrkesfiskare mellan 2003–2004 minskat med 8 procent.

Fiskesekretariatet har fortsatt att utveckla sin verksamhet. Föreningens främsta syfte är att samla och sprida kunskap om förvaltningen av bestånden samt att identifiera möjliga åtgärder för att uppnå en hållbar utveckling. Vidare har sekretariatet för 2005 ett tydligare fokus på bl.a. den nya rågivande kommittén för Östersjön, där Fiskesekretariatet har tagit på sig rollen att samordna deltagandet av olika NGO:s i regionen.

6.6.2.3 Säkra livsmedel

De indikatorer som har valts för säkra livsmedel visar en i huvudsak positiv bild när det gäller att livsmedlen skall vara säkra och konsumenten skall ha tillräcklig kunskap om mat och matvanors betydelse för att kunna göra medvetna val.

Regelförändringar

Livsmedelsverket ansvarar för de flesta detaljbestämmelserna på livsmedelsområdet. Ett arbete med att se över och förenkla det nationella regelverket som har pågått sedan 2000 avslutades 2004. Så långt som det har varit möjligt har tekniska bestämmelser som inte är av värde för konsumenterna avvecklats. Nya gemenskapsbestämmelser för hygien och kontroll beslutades i april 2004 av Europaparlamentet och rådet. Dessa regler innebär både en förenkling, modernisering och samordning av befintliga regler på området. De nya bestämmelserna skall tillämpas från den 1 januari 2006 och en omfattande översyn av det svenska regelverket krävs. Det befintliga svenska regelverket är baserat på de tidigare gemenskapsbestämmelserna eftersom området är harmoniserat och lagstiftningen därmed gemensam i hela EU sedan många år.

Information till företag och konsumenter

De många förändringar av regelverket som har skett under de senaste åren har lett till att det finns ett stort behov av information till företagen. Livsmedelsverket fortsätter därför att utveckla den elektroniska förvaltningen, t.ex. sin webbplats för att informera. Alla gällande regler och mycket annan information om livsmedel finns tillgänglig elektroniskt. Livsmedelsverket har under året även arbetat aktivt med att ta fram olika tillsynsvägledningarna och varit olika branschorgan behjälpligt med att ta fram branschriktlinjer. Detta arbete kommer att fortgå under en följd av år och kommer att vara nödvändigt för att den moderniserade lagstiftningen skall få fullt genomslag.

För att konsumenterna skall kunna göra medvetna val krävs att de har tillräcklig kunskap om livsmedel och om hur man skall äta för att må bra. Genom media och reklam översköls konsumenterna ständigt med nya råd om hur de skall äta för att gå ner i vikt och om vad som är hälsosamt att äta. Att många konsumenter aktivt försöker att ta reda på vad som verkligen är nyttigt tyder det stora intresset för Livsmedelsverkets webbplats på liksom det stora antalet förfrågningar som når Livsmedelsverket via telefon och e-post. Indikatorn antalet externa besökare på webbplatsen visar fortsatt en

stigande tendens från redan höga nivåer. Vid 2004 års utgång var antalet unika besökare 3 800 per dag. Vid samma tillfälle 2003 var antalet besökare 2 360 per dag.

Tillsyn

Livsmedelsverket leder och samordnar livsmedelstillsynen i landet. Huvuddelen av all direkt tillsyn utförs dock av kommunerna. Under 2004 gjorde Livsmedelsverket satsningar på att förbättra och utöka stödet till kommunerna eftersom detta tidigare fått en del kritik. I de utvärderingar som har gjorts förefaller stödet uppskattas av kommunerna. Särskilt uppskattar de de kommuninspektioner och normerande inspektioner som Livsmedelsverket gör. Utvärderingarna visade också att de kommuner som har inspekterats av Livsmedelsverket bedriver mer livsmedelstillsyn än de som inte har inspekterats. Livsmedelsverkets sammanställningar av kommunernas rapportering samt bedömning av den kommunala tillsynen visar att inspektionsfrekvensen i kommunerna generellt fortsatt är låg och till och med sjunkande. I kommuner där datorbaserade inspektioner används har tillsynen dock effektiviserats. Samstämmiga uppgifter från kommunerna i diskussioner med Livsmedelsverket visar också på att tydligheten i de datorbaserade inspektionerna även leder till att företagen börjar arbeta mer aktivt med egentillsyn.

Livsmedelsverket bedriver även en omfattande egen direkt tillsyn. Denna har i högre grad än tidigare utvärderats och reviderats både internt och med hjälp av externa utvärderare. Resultaten av utvärderingarna visar på vissa behov av förbättringar, vilka också har genomförts eller avses att genomföras under den närmaste tiden.

Indikatorn den kommunala och statliga inspektionsverksamhetens frekvens och kvalitet visar att behov av förbättringar finns för att måluppfyllelsen skall bli bättre. Åtgärder som vidtagits eller håller på att vidtas förväntas dock åstadkomma en förbättrad måluppfyllelse.

Tabellen nedan visar utvecklingen för indikatorerna antalet länsmöten och kommuninspektioner de senaste tre åren.

Tabell 6.5 Länsmöten och kommuner inspekterade av Livsmedelsverket

	2002	2003	2004
Antal länsmöten	31	33	37
Antal inspekterade kommuner	58	59	64
Antal normerande inspektioner	63	133	112

Matvanor

Kunskap om olika konsumentgruppers kostvanor är nödvändig för att kunna bedöma vilka åtgärder som skall vidtas för att maten skall bli säkrare och för att kunna verka för en god nutritionsstatus i befolkningen. Livsmedelsverket har på uppdrag av regeringen genomfört en kostvaneundersökning speciellt inriktad på barn och ungdomars kostvanor. Resultaten är fortfarande delvis under bearbetning men det går dock att utläsa att barnen i de undersökta åldrarna 4, 8 respektive 11 år i allmänhet får i sig tillräckligt med energi och näringsämnen. Kostfiberintaget är dock för lågt och andelen mättat fett och socker för högt. Barnen äter också mindre frukt och grönsaker än rekommenderat. Livsmedelsverkets slutsats är att de rekommendationer som gäller för att vuxna skall äta hälsosammare gäller även för barn i de åldrar som undersökningen omfattar. Det handlar generellt om att öka konsumtionen av frukt, grönt och nyckelhålmärkt mat och att minska konsumtionen av söta livsmedel och snacks.

Kunskapsuppbyggnad

Livsmedelsverket lägger betydande resurser på kunskapsuppbyggnad. Verksamheten syftar till att ta fram underlag till regelarbete, tillsynsverksamhet samt nutritions- och informationsarbete. Livsmedelsverket har framgångsrikt deltagit i ett flertal EU-projekt. Som exempel kan nämnas ett projekt om förebyggande åtgärder mot mögelgiftet Ochratoxin A i spannmål som har koordinerats från Livsmedelsverket. Detta projekt avslutades under 2004. Slutrapporten har godkänts av Europeiska EU-kommissionen och resultaten kommer att få praktisk betydelse. Metodutveckling är en viktig del av verksamheten. Bra analysmetoder är nödvändiga verktyg i tillsynen men också för att bättre kunna bedöma mindre kända risker.

Livsmedelsverket har även under 2004 utvecklat ett stort antal nya metoder för analys som gör provtagning och analys i livsmedelstillsynen avsevärt billigare och effektivare.

Sammanfattningsvis visar bedömningen utifrån indikatorerna och den samlade resultatbilden en positiv utveckling, t.ex. effektivisering men med områden som behöver utvecklas, t.ex. inspektionsverksamheten.

6.6.3 Analys och slutsatser

6.6.3.1 Jordbruk

Utvecklingen i Sverige

Generellt bedömer regeringen att målet för livsmedelspolitiken uppfylls väl på jordbruksområdet. I samband med att reformeringen av den gemensamma jordbrukspolitiken får full genomslagskraft kommer målet att produktionen skall spegla konsumenternas efterfrågan att få en större tyngd. Det svenska jordbruket får med hjälp av reformeringen av den gemensamma jordbrukspolitiken större möjligheter att anpassa sig efter det övergripande målet.

Takten på arrendepriöknningen har avtagit under senare år. Arrendepriöserna har de senaste åren stigit mest för jordbruksmark i områden med höga prisnivåer medan mark i områden med lägre priser, framför allt i Norrland, inte ökat nämnvärt. Markpriserna har dock ökat konstant sedan Sverige gick med i EU. Den låga räntnivån tillsammans med gällande stödnivå kan vara en förklaring till ökade markpriser då investeringskostnaden kan förbli densamma trots högre markpriser. Samtidigt visar de ökade markpriserna att många jordbrukare utifrån lönsamhetskalkyler och framtida förväntningar anser att det är skäligt att investera. Struktur- omvandlingen har resulterat i färre men större jordbruksföretag och som följd av det en mer konkurrenskraftig jordbrukssektor.

Kvotutnyttjandet uppvisar skilda trender gällande olika kvotgrupper. En hög utnyttjandegrad av produktionskvoterna kan ses som en indikator på att lönsamheten inom det svenska jordbruket är tillräckligt god för att upprätthålla tillåten produktion. Kvotutnyttjandet har varit och är relativt högt. Produktionen av fågelkött, griskött och ägg omfattas inte av några kvoter och uppvisar olika produktionstrender. Produk-

tionen av griskött har varit ansträngd sedan 1998 men visat på en svag återhämtning under 2004. Äggproduktionen har minskat de senaste åren, sannolikt bl.a. till följd av omställningen från traditionella burar till inredda burar eller frigående höns. Andra orsaker är en viss nationell överproduktion samt att konkurrensen från den nederländska marknaden har ökat.

Jordbrukspolitiken effekt för konsumenterna kan mätas i priser, även om denna indikator bara mäter en begränsad del av hur jordbrukspolitiken påverkar konsumenterna. Priserna på såväl jordbruksreglerade livsmedel som övriga livsmedel ökade med 9–10 procent mellan 1996 och 2004. Det är samma ökningstakt som för konsumentpriserna i allmänhet. Priserna på jordbruksreglerade produkter har påverkats av att producentpriserna fallit sedan EU-inträdet. Dessa sänkta producentpriser har delvis kompenseras med höjda stöd.

Handelsbalansen, skillnaden mellan export och import för jordbruksvaror och livsmedel, är negativ. Det innebär att Sveriges import är större än exporten. Det kan utläsas på basis av de indikatorer som mäter förändringen i förädlingsledet för utvecklingen av handeln med livsmedel och jordbruksvaror. Handelsunderskottet för jordbruksvaror och livsmedel låg 2004 på nära 26 miljarder kronor, dvs. samma som 2003. Sedan 1995 har handelsunderskotten ökat med 69 procent. Importen av kött och mejeriprodukter har ökat betydligt på senare år.

Statistik visar samtidigt att livsmedelsexporten har ökat med 195 procent sedan året före det svenska EU-medlemskapet. När det gäller exporten av jordbruksråvaror (ej tobak och fisk) har denna värdemässigt fördubblats sedan 1995. En ökad livsmedelsexport är positiv för svensk primärproduktion då det innebär ökade möjligheter för avsättning av varorna. Frikopplingen av de produktionskopplade direktstöden gör att svenska jordbrukare inte längre behöver producera för stödsystemen utan i stället kan anpassa sin produktion till efterfrågan på svenska jordbruksråvaror från utlandet och från svensk livsmedelsindustri.

Jordbrukets konkurrenskraft

En av regeringens ambitioner är att stärka det svenska jordbrukets konkurrenskraft. I och med den genomförda jordbruksreformen med

frikopplade stöd får konkurrensvillkoren en ökad betydelse. På sikt förväntas även konkurrenstrycket att öka betydligt från länder utanför EU i takt med att produktionen i dessa länder utvecklas. Samtidigt kan det förväntas ytterligare liberalisering av världshandeln.

Den nu genomförda jordbruksreformen innebär att svenskt jordbruk står inför stora utmaningar. Som en följd av att den direkta produktionskopplingen har tagits bort från stora delar av stödsystemet kommer den relativa lönsamheten att förändras för enskilda produktionsgrenar såsom t.ex. kött- och spannmålsproduktion. Regeringen följer utvecklingen men det är ännu för tidigt att tydligt se konsekvenserna av reformen. Vissa tendenser går dock att utläsa såsom att spannmålsodlingen minskar och att vallodlingen ökar. Att effekterna inte får omedelbart genomslag i animalieproduktionen kan förklaras med en naturlig tröghet i jordbruket, dvs. att det tar tid att ställa om till en ny reform samt att reformen inte får fullt genomslag innan samtliga direktstöd är frikopplade.

Det ökade trycket på att minska kostnaderna i jordbruket kommer sannolikt att leda till att takten i strukturrationaliseringen ökar. Sverige kommer att få fler större och specialiserade företag som arbetar med kommersiell livsmedelsproduktion och som i många fall också är inriktade på export. För att dessa företag skall vara framgångsrika krävs det att de är konkurrenskraftiga inte bara mot andra producenter inom EU utan även mot en alltmer effektiv produktion i länder utanför EU. Samtidigt innebär frikopplingen större frihet för jordbrukarna att ändra sin produktion och reagera på marknadens krav utan att förlora sitt stöd. Frikopplingen ger därför jordbruket stora möjligheter att anpassa sig till konsumenternas efterfrågan och att producera med lönsamhet. Därigenom kommer jordbrukarna att på sikt bli mindre beroende av stödsystemen. På lite längre sikt ger reformen alltså möjligheter till ökad lönsamhet i jordbruket. En utveckling mot fler mindre deltidsjordbruk med ett ökat inslag av diversifiering vid sidan om de större specialiserade företagen är en möjlig framtidsutsikt som också kan innebära en positiv utveckling av landsbygden som helhet. Det kan röra sig om kompletterande sysselsättningar såsom småskalig livsmedelsförädling, turism och hästhållning.

De borttagna produktionsstöden, som är en följd av jordbruksreformen, innebär att skatter och avgifter på produktionsmedel får en större betydelse för produktionens omfattning än tidigare. Detta eftersom jordbruksstöden inte längre bör inkluderas då brukaren fattar beslut om eventuell produktion. Dieselskatten sänktes för jordbruket, skogsbruket och vattenbruket den 1 januari 2005. Denna sänkning, samt de sedan tidigare nedsatta skattenivåerna för eldningsolja och el, har stor betydelse för prisutvecklingen på produktionsmedel.

I samband med reformen beslutades även om att delar av skatten på handelsgödsel skall återföras inom ramen för Miljö- och landsbygdsprogrammet fr.o.m. 2006. Ytterligare uppburen skatt på handelsgödsel och bekämpningsmedel avseende 2004 skall återföras för verksamhet som främjar en hållbar utveckling av svenskt jordbruk samt bidrar till att konkurrens- och tillväxtförmågan stärks.

Livsmedelsindustrins förmåga att marknadsföra och sälja i Sverige producerade jordbruksråvaror och livsmedel på export samt förmågan att kunna konkurrera med import är viktig för jordbrukets konkurrenskraft. Den svenska livsmedelsproduktionen karaktäriseras av mer värden som säker mat, god djuromsorg och miljöhänsyn. På senare år har handelskedjornas egna märkesvaror (EMV) ökat och har i dag 15 procent av den svenska marknaden. Information om produkten och om produktens och råvarornas ursprungsland är ofta sämre på EMV-varor jämfört med andra varor. Regeringen avser att följa utvecklingen.

Regeringen har för avsikt att noga följa konsekvenserna av jordbruksreformen och utvecklingen inom konkurrensområdet och därvid även analysera skillnaderna mellan länder vad avser produktionspriser och avräkningspriser. Behovet av ett gediget underlag inför svenska ställningstaganden för fortsatta reformer av den gemensamma jordbrukspolitikerna kommer att vara stort.

6.6.3.2 Odling av hampa

Ärendet och dess beredning

Riksdagen ombad regeringen i ett tillkännagivande i mars 2004 att pröva möjligheterna att godkänna odling av hampa för energi-, fiber- och proteinändamål inom eller utom de stödsystem

som EU:s gemensamma jordbrukspolitik omfattar. Enligt rådets förordning (EG) nr 1782/2003 (artikel 52) kan hampa odlas med frikopplat stöd för fiberproduktion. Odling kan även ske för industri- och energiändamål på uttagen areal enligt EU-kommissionens förordning (EG) nr 1973/2004 (artikel 145). Dessutom kan hampa fr.o.m. 2004 odlas för energiändamål på icke uttagen åkermark med en grödprenie om 45 euro per hektar enligt rådets förordning (EG) nr 1782/2003 (artikel 88–92). Sverige har till EU-kommissionen begärt undantag för odling av hampa som energigröda på uttagen areal och odling som energigröda på ordinarie åkermark med grödprenie. Undantaget innebär att odling för energiändamål inte är stödberättigad i Sverige. En rapport har i samråd med berörda departement tagits fram inom Jordbruksdepartementet under 2004/05. I rapporten föreslås att Sverige bör ompröva beslutet att undanta odling av hampa som energigröda. Rapporten har remissbehandlats.

Remissinstanserna

Flertalet remissinstanser ställer sig bakom förslaget att ompröva beslutet att undanta odling av hampa som energigröda. Behovet av att flera grödor undersöks som potentiella, alternativa energikällor och vikten av att satsningar på förnybar energi sker betonas. Samtidigt understryks att odling av hampa utanför stödsystemet inte kan anses vara motiverat.

De länsstyrelser som tar ställning till förslaget är positiva men anger att nuvarande kontrollsystem är både tids- och resurskrävande. *Rikspolisstyrelsen*, *Statens Kriminaltekniska Laboratorium* och flera länsstyrelser betonar också vikten av att klarlägga kontrollernas omfattning och vilken myndighet som skall genomföra dem. I det sammanhanget framhålls vikten av att säkerställa berörda myndigheters resursbehov.

Åklagarmyndigheten bedömer att risken för illegal odling för missbruksändamål kommer att öka och befärar att kontrollsystemet inte blir tillräckligt effektivt. *Statens folkhälsoinstitut* anser att man bör avvakta med att tillåta odling av energihampa till dess att den ekonomiska potentialen för energiändamål har bevisats. *Riksförbundet Föräldrar mot Narkotika* och *Svenska Carnegie Institutet* befärar att, trots uppräknade säkerhetsåtgärder, kommer odling av hampa med annan än den med låg THC-halt att före-

komma i större utsträckning om stödsystemet utvidgas.

Lantbrukarnas Riksförbund menar att kontrollen bör ske inom ramen för stödsystemet på samma sätt och med samma upplägg och finansiering oavsett slutanvändning. En begränsning av energihampa samtidigt som fiberhampa tillåts är inte rimlig.

Sveriges lantbruksuniversitet anför att ny teknik möjliggör småskalig odling för samtidig produktion av fiber och bränsle, att småskalig pressning av hampafrön kan ge olja av hög kvalitet för human konsumtion och att pressresten har hög proteinkvalitet och är ett möjligt substitut för soja i foderstater. Även flera länsstyrelser, *Hushållningssällskapet* och *HampeKraft* förordar att hampa skall erhålla proteingrödöstöd bl.a. för att förbättra självförsörjning av proteinfoder i norra Sverige.

Svenska Bioenergiföreningen, *Ekologiska Lantbrukarna* samt *HampeKraft* anför dessutom att Sverige bör uppvakta EU-kommissionen med en begäran att odlingen av hampa skall erhålla gårdsstöd även i de fall där fiberberedningskontrakt ej ingåtts.

Ärendets fortsatta beredning

Regeringen är positiv till att det svenska beslutet om att undanta odling av hampa som energigröda omprövas. En förändring skulle kunna initiera de insatser inom forskning och utveckling som är nödvändiga för att lösa de tekniska problem som i dag finns vad gäller skörd, hantering, lagring, sönderdelning till bränslen samt förädling.

I dagens stödsystem är hampa som odlas för energiändamål på areal där det har sökts energigrödprenie inte berättigad till gårdsstöd. Regeringen anser att det inte finns något skäl som talar för att systemet för gårdsstöd skall exkludera odling av hampa för energiändamål. Regeringen anser därför att i de fall som hampa odlas för energiändamål bör den vara berättigad till gårdsstöd.

I riksdagens tillkännagivande har också frågan om odling av hampa för proteinändamål aktualiserats. Hampan är i dagsläget inte berättigad till det särskilda proteingrödöstödet som finns i dagens stödsystem. Sverige är nettobetalar till EU-budgeten och när det gäller det specifika stödet till proteingrödor så har Sverige ett negativt återflöde. Om ytterligare grödor skulle inkluderas i stödet skulle dessa inkräkta på

stödmöjligheterna för de grödor som i dagsläget är godkända. Intresset från andra medlemsstater för att göra ytterligare baljväxter, varav många av dessa inte odlas i Sverige, berättigade för proteingrödestödet är mycket stort. EU-kommissionen har, då denna fråga tidigare diskuterats, starkt avvisat alla förslag till att bevilja proteinstöd till flera grödor. Mot denna bakgrund är det därför enligt regeringens bedömning inte lämpligt att arbeta för en utvidgning av EU:s reglering om proteinstödet så att även hampa blir stödberättigad.

Med hänsyn tagen till de synpunkter som har framförts av remissinstanserna vad gäller bl.a. kontrollernas omfattning, ansvarsfördelningen samt resursbehovet hos berörda myndigheter bör en omprövning av undantaget från att bevilja stöd för hampa odlat för energiändamål beredas ytterligare inom Regeringskansliet.

6.6.3.3 Fiske

Under de 20 år som den gemensamma fiskeripolitiken (GFP) har funnits har lagstiftningen successivt utvecklats avseende såväl antalet reglerade bestånd och förvaltningsmetoder som kontrollens omfattning. Målen om att skydda och bevara de levande akvatiska resurserna har dock inte uppfyllts utan situationen för de flesta fiskbestånden har visat en negativ utveckling. Läget är allvarligt för bl.a. torsk-, ål- och kummelbestånden. En positiv utveckling har dock skett för framför allt skarpsill men även för lax i Östersjön och för sill i Nordsjön.

För att på ett hållbart sätt kunna nyttja fisken som resurs krävs framför allt att den vetenskapliga rådgivningen vid kvotförhandlingar måste ges en ökad tyngd så att uttaget av fisk från haven inte överstiger vad som är ekologiskt acceptabelt. Då det fortfarande för Sveriges del ligger ett krävande arbete bakom att verka för att den vetenskapliga rådgivningen skall följas krävs parallella åtgärder.

Mot denna bakgrund är de ytterligare åtgärderna inom GFP och de ökade möjligheterna att integrera miljöskyddande åtgärder i fiskeripolitiken viktiga.

Även bildandet av de regionala rådgivande nämnderna (RAC) är en viktig komponent för den gemensamma fiskeripolitikens utveckling. Genom att det nu finns ett regelverk inom vilket dessa nämnder kan bildas har ytterligare ett steg

tagits mot ett stärkt samråd med fiskerinäringen och andra berörda intressenter för att effektivisera och skapa legitimitet för fiskeripolitiken.

Bildandet av den regionala rådgivande nämnden för Nordsjön har lett till nya arbetsformer samt till kunskapsspridning mellan aktörer och organisationer.

Ett utökat samrådsförfarande är viktigt även på nationell och lokal nivå. Regeringens initiativ om pilotprojekt för nationell, lokal och regional förvaltning syftar till att uppnå detta.

Fiskbeståndens tillstånd ställer allt större krav på kontrollmyndigheternas förmåga att genomdriva såväl den nationella som den gemensamma fiskeripolitiken. Det är uppenbart att en mer effektiv kontroll är viktig för att målen för den gemensamma fiskeripolitiken skall kunna uppnås. Det europeiska kontrollorganet kommer att fungera som ett effektivt verktyg för fiskerikontrollen och därmed utveckla samarbetet bl.a. kring Östersjön.

Våren 2005 lämnade utredningen om den svenska fiskerikontrollen sitt betänkande *Den svenska fiskerikontrollen – en utvärdering* (SOU 2005:27). I utredningen analyseras den svenska fiskerikontrollen med avseende på myndigheternas effektivitet, flexibilitet, resursutnyttjande och kostnadseffektivitet. Utredningens övergripande slutsats är att fiskerikontrollen i Sverige i stort sett fungerar väl men att det råder oklarhet mellan de i fiskerikontrollen inblandade myndigheterna – Fiskeriverket, Kustbevakningen och länsstyrelserna – om respektive myndighets ansvar och uppdrag. Utredningen beskriver även brister i samverkan och samordningen mellan myndigheterna, att regeringens styrning och uppföljning av fiskerikontrollen bör utvecklas samt att det finns utrymme för effektivisering av kontrollen. Betänkandet bereds för närvarande inom Regeringskansliet.

Avseende förvaltningen av fiskeflottan är det grundläggande målet att flottan skall vara i balans med tillgängliga fiskeresurser. Viktiga aspekter i dimensioneringen av flottan är den ökade effektiviteten som blir följderna av modernisering, regionala aspekter och möjligheterna att bedriva ett miljömässigt riktigt fiske.

Regeringen redovisar i miljömålspropositionen sin bedömning av miljökvalitetsmålen och föreslår där ett antal åtgärder som inriktas mot att bl.a. nå delmålen under Levande sjöar och vattendrag. Åtgärderna gäller bl.a. skydd av värdefulla områden, förbättrad samordning av

restaurerings- och bevarandearbete, utsättning av fisk och bevarande av hotade arter. Utsättning av fisk är en viktig fråga och en fortsatt översyn av Fiskeriverkets policy för tillståndsgivna främmande arter har inletts samt uppföljning av de biologiska effekterna av utsättningar. Fiskeriverkets arbete med att ta fram kriterier för att identifiera vattenmiljöer i Sverige samt Fiskeriverkets, Naturvårdsverkets och Riksantikvarieämbetets nationella åtgärdsprogram för genomförande av skydd och restaurering blir en viktig utgångspunkt för det fortsatta arbetet med restaurering av vattendrag.

För miljö kvalitetsmålet Hav i balans samt levande kust och skärgård krävs enligt Miljömålsrådets rapport ytterligare åtgärder för att nå miljö kvalitetsmålet. I det framtida arbetet är det enligt rådet viktigt att fokusera på det samlade marina bevarandearbetet och säkerställa att ändamålsenliga skyddsformer används. Arbetet med att inrätta marina naturreservat och fredade områden måste påskyndas och arbetet förstärkas för delmålen skydd av hotade arter, bifångster samt uttag av fisk. I syfte att skapa ett bredare underlag för utvärdering av värdet av fiskefria områden och bidra till en lösning på problemen för fiskbestånden anser regeringen i miljömålspropositionen att delmålet skall kompletteras med ytterligare tre områden med permanent fiskeförbud (kustnära och utsjöområden) i vardera Östersjön och Västerhavet. Sedan tidigare pågår ett arbete med att etablera ett sådant fiskefritt område i ett av de inledande fem marina naturreservaten. Uttag av fisk är det centrala delmålet ur fiskets synvinkel och det är angeläget att fiskeridödligheten och kvoterna anpassas till ICES rekommendationer och att kontrollen säkerställer att reglerna följs. Av stor betydelse är också utveckling av redskap, förbättrad kunskap om fiskets fångster samt miljöeffekter av skilda fiskeredskap. För vissa delmål krävs både internationellt samarbete och ytterligare nationella åtgärder.

I miljömålspropositionen föreslås att Fiskeriverkets förvaltningsanslag ökas i syfte att stärka arbetet för att nå miljö kvalitetsmålet.

6.6.3.4 Säkra livsmedel

Den stora översyn av det EG-gemensamma regelverket på livsmedelsområdet som har pågått under en följd av år har lett till att EU-länderna

numera har ett modernt och uppdaterat regelverk som i stort sett är heltäckande. När även den nationella översynen är helt avklarad och samtliga nya bestämmelser börjat gälla bedömer regeringen att Sverige har en utmärkt grund att stå på för att uppfylla målet att alla livsmedel skall vara säkra. Redan i nuläget finns det ett bra regelverk för att minska de kemiska hälso-riskerna i livsmedel. Både regelverken och tillämpningen av dessa för t.ex. rester av bekämpningsmedel och veterinärmedicinska preparat, användningen av livsmedelstillsatser och bedömning och godkännande av nya livsmedel samt GMO fungerar i de flesta fall bra.

Ett område som dock är svårhanterligt är naturliga gifter särskilt på grund av den ökade internetförsäljningen av kosttillskott, örter och prestationshöjande preparat. Kunskaperna om riskerna hos de naturliga gifterna är ofta otillräckliga. Det finns också en fara i att många konsumenter tror att det som är naturligt också automatiskt är nyttigt. Ett sådant resonemang är särskilt farligt när det gäller extrakt och koncentrat av olika substanser där gifthalterna kan bli mycket höga. Många naturliga gifter är mycket farliga. På det här området krävs mer forskning, ett bättre regelverk och en ökad medvetenhet hos konsumenterna.

Det finns inte någon riktigt bra bedömning av antalet matförgiftningar i Sverige. Den statistik som finns är bristfällig och mörkertalet är sannolikt stort. Ett problem när det gäller möjligheten till komplett statistik är att, enligt uppskattningar som Livsmedelsverket har gjort, ungefär hälften av alla matförgiftningar sker i hemmet. Rapporteringsfrekvensen av sådana matförgiftningar är sannolikt låg. Det nya webbaserade rapporteringssystem för kommunerna som Livsmedelsverket har introducerat kommer förhoppningsvis på sikt att leda till bättre statistik. Det är nödvändigt med en förbättrad egentillsyn i restauranger och storhushåll. Med det nya regelverket och den moderniserade livsmedelstillsynen kommer kraven på företagen att bli tydligare och förhoppningen är att detta kommer att leda till bättre hygien i restauranger och storhushåll och därmed säkrare livsmedel för konsumenterna. Ett stort problem är den bristfälliga utbildning i t.ex. livsmedelshygien som många i branschen har.

Under det senaste året har ett antal större partier av salmonellakontaminerade livsmedel hittats vid kontroll. Detta är något som rege-

ringen ser med stor oro på och kommer att vidta kraftfulla åtgärder mot. Flera åtgärder har vidtagits inom EU för att förbättra salmonellasituationen inom gemenskapen och på sikt bör förekomsten av salmonella inom unionen gå ner. Icke desto mindre är det oacceptabelt att man i Sverige får en situation där konsumenterna tvingas räkna med att de livsmedel som inhandlas kan innehålla salmonella såsom förhållandet är i många andra medlemsstater i EU och på andra håll i världen.

6.7 Revisionens iakttagelser

Samtliga årsredovisningar för myndigheterna inom politikområdet har av Riksrevisionen bedömts vara i allt väsentligt rättvisande.

6.8 Politikens inriktning

6.8.1 Jordbruk

Regeringen eftersträvar en jordbrukspolitik som främjar konkurrenskraftig produktion baserad på långsiktigt hållbara produktionsformer. Med hållbara produktionsformer avses sådana som är resursbevarande, uthålliga, miljöanpassade och etiskt godtagbara. En utveckling av jordbrukspolitiken förutsätter en övergång från marknadsprisstöd till riktade insatser på miljö- och landsbygdsområdet. Produktionen skall styras av konsumenternas efterfrågan. Svenskt jordbruk har goda förutsättningar för produktion av högkvalitativa livsmedel. De svenska mervärdena, som skapats bl.a. genom nationella regelverk för miljö- och djurskydd, är här av stor vikt. I en situation med en öppen marknad är det av avgörande betydelse att dessa mervärden tydliggörs så att den ökande medvetenheten om dessa värden kan komma till uttryck i såväl offentlig som privat konsumtion. För att uppnå målet för en ekologisk, ekonomiskt och socialt hållbar livsmedelsproduktion kan det vara motiverat att gå in med stöd och ersättningar för att tillfredsställa samhällets krav och behov av kollektiva nyttigheter som marknaden inte förmår att tillfredsställa men som jordbruket kan bidra med. Regeringen eftersträvar även att

sänka de samhällsekonomiska kostnaderna samt budgetkostnaderna för jordbrukspolitiken.

Utgångspunkten i regeringens arbete med EU:s gemensamma jordbrukspolitik är de principer som presenterades i propositionen Riktlinjer för Sveriges arbete med jordbruks- och livsmedelspolitiken inom Europeiska unionen (prop. 1997/98:142). I propositionen föreslås tre övergripande mål för regeringens arbete med att förändra jordbruks- och livsmedelspolitiken inom EU:

- Jordbruks- och livsmedelsföretagens produktion skall styras av konsumenternas efterfrågan.
- Produktionen skall vara långsiktigt hållbar både ur ekologiska och ekonomiska utgångspunkter.
- EU skall medverka till global livsmedels-säkerhet, bl.a. genom att hävda frihandelsprinciper även på jordbruks- och livsmedelsområdet.

Reformbehoven av den gemensamma jordbrukspolitiken (GJP) är trots genomförda reformer uppenbara då budgetkostnaderna är stora, konsumentpriserna till vissa delar är höga samtidigt som det sker en betydande överproduktion och byråkratin är omfattande. De höga produktionsstöden har drivit upp intensiteten i jordbruksproduktionen, vilket har skapat ett ensidigt jordbruk. Den 26 juni 2003 träffade EU:s jordbruksministrar en politisk överenskommelse om den framtida jordbrukspolitiken. I Sverige trädde reformen i kraft den 1 januari 2005. Reformen innebär en övergång från produktionsbaserade stöd till ett frikopplat gårdsstöd, vilket medför att de generella jordbruksstöden ersatts av stöd som i stor sett är helt frikopplade från produktionen. Jordbruksministrarnas beslut gav medlemsstaterna möjligheter att anpassa reformen efter de nationella förutsättningarna. Sverige driver i det fortsatta reformarbetet de principer som anges i ovanstående punkter.

Internationell handel

Även internationellt har ett tryck funnits på att EU bör reformera sin jordbrukspolitik, beroende på den negativa påverkan som politiken anses ha på världshandeln med jordbruks-

produkter och inte minst på u-länder. Vid WTO:s ministermöte i Doha den 9–14 november 2001 fattades beslut om att inleda en ny, bred förhandlingsomgång som gavs namnet ”Utvecklingsagendan från Doha”. Speciell hänsyn skall tas under förhandlingarna till u-länder och förmånsbehandling av u-länder skall utgöra en integrerad del av samtliga förhandlingsområden. De områden som berör jordbrukspolitiken är främst jordbruk, fiske, immaterialrätt (TRIPS) och till viss del sanitära och fytosanitära åtgärder (SPS). I ministerdeklarationen från Doha fastställdes ambitionerna för jordbruksförhandlingarna till betydande förbättringar i marknadstillträde, sänkning av målsättningen att fasa ut alla former av exportstöd samt betydande neddragningar av handelsstörande stöd. Hänsyn skall dessutom tas till s.k. non-trade concerns, t.ex. livsmedelsförsörjningsfrågor, landsbygdsutveckling, miljöförbättrande åtgärder, djurskydd och säkra livsmedel. En ramöverenskommelse för jordbruksområdet skulle vara klar senast den 31 mars 2003. Denna deadline kunde dock inte hållas. Efter misslyckandet vid WTO:s ministermöte i Cancún i september 2003 med att föra förhandlingarna framåt gjordes stora ansträngningar för att enas om ett ramverk, inte minst på jordbruksområdet.

Den 1 augusti 2004 uppnåddes en övergripande överenskommelse. På jordbruksområdet enades WTO-medlemmarna om att avskaffa alla former av handelsstörande exportsubventioner, minska handelsstörande interna stöd och gränsskydd på jordbruksprodukter där höga tullar skall sänkas mest med viss flexibilitet för känsliga produkter. Detta gynnar inte minst u-länderna. Den EU-reform som genomfördes 2003 har berett vägen för en långtgående liberalisering av jordbrukshandeln och EU bör kunna sätta tryck på övriga parter i WTO att reformera jordbrukspolitiken. Förhandlingarna kommer att fortsätta under hela 2005 med en strävan att nå konkreta framsteg till nästa ministerkonferens i Hongkong i december 2005. Ett viktigt delmål har under året varit att precisera den överenskommelse som kom till stånd i augusti 2004. I den överenskommelsen nämns exempelvis inte siffror för tullsänkningar och stödsänkningar. Inte heller har datum fastställts för införandet av de nya reglerna. Trots intensiva förhandlingar under sommaren har få konkreta framsteg gjorts och den förväntade

preciseringen har uteblivit, vilket troligtvis innebär att den måste ske vid ministerkonferensen i Hongkong. Det planerade slutdatumet för Doha-förhandlingarna har redan överskridits och numera arbetar medlemsländerna efter tidsplanen att rundan skall vara helt avslutad i december 2006.

Sverige är ett av de länder inom EU som kraftigast driver på för fortsatta handelsliberaliseringar på jordbruksområdet och en genomgripande reformering av EU:s jordbrukspolitik. För Sverige är det prioriterat att u-ländernas förutsättningar att delta och konkurrera på jordbruksmarknaderna förbättras. För detta krävs att i-länderna kraftigt minskar sina handelsstörande stöd och eliminerar handelsstörande exportstöd samt kraftigt sänker sina, för många produkter, höga tullar. Sverige anser att EU:s exportbidrag bör avskaffas snarast.

Global utveckling

Parallellt med handelsliberaliseringar och krav på reformer av EU:s jordbrukspolitik måste satsningar ske på landsbygdsutveckling i fattiga länder eftersom det är avgörande för utveckling i dessa länder. Av världens 1,3 miljarder extremt fattiga, dvs. de som lever på mindre än 1 US dollar om dagen, bor 900 miljoner på landsbygden. För dessa människor spelar jordbruket eller fisket en central roll, både som livsmedel och som inkomstkälla. Många utvecklingsländer är dessutom beroende av att sälja sina jordbruks- och fiskprodukter på världsmarknaden för att kunna utvecklas till moderna ekonomier. Som en del i regeringens politik för global utveckling är det därför särskilt viktigt att lyfta fram jordbruks- och fiskeripolitiken, handeln med jordbruks- och fiskeriprodukter samt politiken för säkra livsmedel, bl.a. genom att Sverige aktivt driver dessa frågor i FN:s livsmedels- och jordbruksorganisation FAO.

Jordbrukets konkurrenskraft

En av regeringens ambitioner är att stärka det svenska jordbrukets konkurrenskraft. På en gemensam EU-marknad är de nationella regelverken av stor betydelse för sektorns konkurrenskraft. Nationella regelverk av betydelse i detta avseende berör bl.a. djurskydd, miljökrav

och produktionsmedelsskatter. Sverige arbetar därför aktivt på EU-nivå för att höja ambitionsnivån inom bl.a. djurskydds- och miljöskyddslagstiftningen med den svenska lagstiftningen som förebild.

De svenska regelverken fyller sina respektive syften men det finns alltid möjligheter till förbättringar av regelverken. Det pågår därför ett förenklingsarbete både inom Regeringskansliet och inom de myndigheter som berör jordbruksnäringen. Detta arbete är angeläget och behöver intensifieras.

Den genomförda reformen med frikopplade stöd innebär en stor utmaning för det svenska jordbruket. För att nå framgång gäller det att vara lyhörd för konsumenternas krav och ta till vara de mervärden som en hållbar produktion ger upphov till. Huvudansvaret för detta ligger hos näringen men regeringen har för avsikt att aktivt stödja näringen i detta arbete.

Flera faktorer medför ökade behov av förnyelsebar energi. Regeringen har beslutat att tillkalla en särskild utredare med uppgift att analysera det svenska jordbrukets förutsättningar som producent av bioenergi. Analysen skall ske ur både ett samhällsekonomiskt och ett företagsekonomiskt perspektiv. Utredaren skall redovisa sitt resultat senast den 1 september 2006.

Enligt regeringens mening behövs det ett tydligt regelverk för odling av genmodifierade organismer (GMO) för att möjliggöra samexistens mellan alla tillåtna odlingsformer. Jordbruksverket har därför fått i uppdrag att lämna förslag på odlingsregler för GMO-grödor. Uppdraget skall redovisas den 1 december 2005. Regeringen avser att på grundval av Jordbruksverkets förslag fatta beslut om en förordning som kan träda i kraft senast den 1 mars 2006.

Regeringen avser att tillsätta en särskild utredare med uppdrag att analysera och lämna förslag bl.a. vad gäller ansvarsfrågor vid samexistens mellan GMO-grödor, konventionella grödor samt ekologiska grödor.

Utsäde och växtskydd

Diskussionerna med näringen i syfte att genomföra en ändamålsenlig och kostnadseffektiv kontroll av virkesimporten från Ryssland är inne i sitt slutskede. Avsikten är att växtinspektionen som basutbud kommer att tillhand-

hålla skogsindustrin ett visst antal utrustade inspektionsplatser lokaliserade runt om i landet. Inom EU tillåts sedan en tid även att inspektioner sker vid mottagande industri. En sådan möjlighet kommer också att erbjudas industrin. Det har dock inte ansetts vara rimligt att kostnaderna för att upprätta sådana specialdestinerade inspektionsplatser skall räknas in i underlaget för den allmänna avgiftssättningen. De företag som har intresse av kontroller av detta slag får anmäla detta samt själva bekosta utrustningen av inspektionsplatsen. Slutligen pågår för närvarande arbete med att revidera växtskyddslagen, bl.a. i syfte att möjliggöra överlåtelse av vissa kontrolluppgifter avseende virkesimporten till privaträttsliga organ.

I linje med slutsatserna i betänkandet Utsädeskontroll i förändring (SOU 2004:72) gör regeringen bedömningen att verksamheterna vid Statens utsädeskontroll och Statens växsortsnämnd skall inordnas i Jordbruksverket fr.o.m. den 1 januari 2006. De tre myndigheterna på vegetabilieområdet hanterar närliggande och ibland överlappande frågor och en sammanslagning bedömdes leda till synergivinster och effektivisering. Myndigheterna fick av regeringen den 19 maj 2005 ett gemensamt uppdrag att i samråd utreda och förbereda sammanslagningen som redovisades den 19 augusti 2005. Den 15 november 2005 kommer de att redovisa de överväganden och bedömningar som har gjorts rörande uppdragets fullgörande i såväl ett kort som ett långt perspektiv.

6.8.2 Ändring i växtförädlarrättslagen (1997:306), lagen (1977:729) om Patentbesvärsrätten samt utsädeslagen (1976:298)

Regeringens förslag: Växtförädlarrättslagen (1997:306) ändras så att orden "Statens växtsortnämnd" och "Växtsortnämnden" byts ut mot "Statens jordbruksverk" samt att "nämnden" byts ut mot "verket". Lagen (1977:729) om Patentbesvärsrätten ändras så att ordet "Statens växtsortnämnd" byts ut mot "Statens jordbruksverk". Utsädeslagen (1976:298) ändras så att ordet "Utsädeskontrollen" byts ut mot "Statens jordbruksverk".

Ärendet och dess beredning

I denna budgetproposition redovisar regeringen att verksamheterna vid Statens växtsortnämnd och Statens utsädeskontroll skall inordnas i Statens jordbruksverk. Förslaget grundar sig på betänkandet Utsädeskontroll i förändring (SOU 2004:72). I betänkandet, som inte innehåller några lagförslag, föreslås bl.a. att verksamheten vid Statens växtsortnämnd och Statens utsädeskontroll övertas av Statens jordbruksverk. Betänkandet har remissbehandlats. Remissinstanserna har överlag ställt sig positiva till förslaget i denna del. Ett lagförslag har utarbetats inom Jordbruksdepartementet. Domstolsverket, Patentbesvärsrätten, Stockholms tingsrätt, Statens jordbruksverk, Statens utsädeskontroll och Statens växtsortnämnd har beretts tillfälle att yttra sig över lagförslaget. Förslaget har lämnats utan erinran av de instanser som har inkommit med yttrande.

Skälen för regeringens förslag

Inordnande av verksamheten vid Statens växtsortnämnd och Statens utsädeskontroll i Statens jordbruksverk föranleder att berörda lagar ändras så att Statens växtsortnämnd respektive Statens utsädeskontroll byts ut mot Statens jordbruksverk. Regeringen föreslår därför att berörda lagar ändras.

De föreslagna ändringarna innebär att ärenden som kommit in till Statens växtsortnämnd respektive Statens utsädeskontroll före ikraftträdandet därefter skall handläggas av Jordbruksverket. De föreslagna ändringarna innebär inte att ordningen för överklagande av beslut

ändras. Övergångsbestämmelser behövs därför inte.

6.8.3 Fiske

Ett viktigt steg i utvecklingen av den gemensamma fiskeripolitiken (GFP) är att framtida insatser skall grundas på strategiska planer. Dessa syftar till att ge en heltäckande bild av förhållandena inom fisket. De skall på detta sätt ge en möjlighet att kombinera de ekonomiska insatserna under kommande strukturperiod 2007–2013 med åtgärder inom resurs- och kontrollområdena.

En viktig åtgärd inom ramen för en ny strukturstödsperiod är att minska fiskeflottans kapacitet för att på så sätt skapa en bättre balans mellan fiskekapacitet och tillgängliga resurser.

För att säkerställa beståndens förnyelse är det nödvändigt att förhindra överfiske. Fiskerikontroll utgör i detta sammanhang en viktig del av den ansvarsfulla hushållningen med fiskeresurserna.

Utredningen (Jo 2004:06) om fiskevårdens finansiering skall till den 1 oktober till regeringen lämna förslag om modeller för en långsiktig finansiering av fiskevården.

Regeringen anser att Sveriges linje i de internationella förhandlingarna angående fiskekvoter skall vara i enlighet med den biologiska rådgivningen från ICES. Kvaliteten på den vetenskapliga rådgivningen är därför avgörande för en ändamålsenlig fiskeriförvaltning. Sverige arbetar kontinuerligt för en förbättring och stärkning av ICES. Viktigt är även EU:s program för datainsamling, som infördes 2000, vilket innebär att grundläggande uppgifter om fisket skall samlas in. Uppgifterna, som är av stor betydelse för den gemensamma fiskeripolitiken, omfattar såväl biologiska, ekologiska och tekniska som socioekonomiska aspekter. En första programperiod omfattade 2000–2006. En revidering skall ske under hösten 2005 och ett nytt program skall utarbetas för nästa programperiod 2007–2013. Revideringen förväntas medföra ökade krav på EU:s medlemsstater.

Under 2004 antog EU:s fiskeministrar en förordning om åtgärder för att komma till rätta med bifångster av småvalar i fiskeredskapen. I första hand innebar förslaget en utfasning av drivgarnsfisket efter lax i Östersjön samt att redskap skall utrustas med sälkrämmor, s.k.

pingers. Även ett system med oberoende observatörer ingår i det beslutade programmet.

I arbetet med ett hållbart fiske ingår sektorns miljöfrågor som en betydelsefull del. Utgångspunkten i detta arbete utgörs av såväl beslut som har fattats av EU:s ministerråd som de av riksdagen beslutade nationella miljö kvalitetsmålen (prop. 2004/05:150).

Av de 16 miljö kvalitetsmål med delmål som behandlas berörs fiskesektorn särskilt av Hav i balans samt levande kust och skärgård och Levande sjöar och vattendrag. Skärpningar har gjorts av delmålen i jämförelse med riksdagens beslut 2001, bl.a vad gäller skyddade områden, hotade arter, minskning av bifångster, anpassning av uttag av fisk, utsättningar m.m. Propositionen kommer att få stor betydelse för det framtida arbetet som kommer att innebära förstärkningar för delmålen Hav i balans samt levande kust och skärgård och Levande sjöar och vattendrag.

I juni 2005 överlämnade regeringen skrivelsen En sammanhållen havsmiljöstrategi (skr. 2004/05:173). I skrivelsen redovisar regeringen åtgärder som bl.a. avser en förbättrad samordning av myndigheternas verksamhet inom havsmiljöområdet, samordnad planering, förbättrad kunskapsuppbyggnad samt bevarandefrågor. Redovisningen tar sin utgångspunkt i miljö kvalitetsmålet Hav i balans samt levande kust och skärgård. Därtill poängteras vikten av fortsatt arbete särskilt inom EU och berörda internationella konventioner.

6.8.4 Säkra livsmedel

Den svenska regeringen har under en följd av år varit pådrivande i den stora översynen av det gemensamma EG-regelverket på livsmedelsområdet. Det innebär att det nu finns ett i stort sett heltäckande modernt regelverk inom hela EU. Det som återstår är främst en nationell uppföljning med översyn av det svenska regelverket som baserar sig på äldre EG-bestämmelser. En del av detta arbete sker på regeringens expertmyndigheter. En stor del har redan genomförts så att regelverket skall fungera väl när de sista delarna av EG:s nya ramverk för säkra livsmedel träder i kraft.

Lagstiftningen om säkra livsmedel skall syfta till att minska risken för att konsumenterna blir sjuka av vad de äter. Regeringen har en hög

ambitionsnivå i arbetet med att minska antalet matförgiftningar. Ett verktyg för detta kan vara att säkerställa god kompetens bland de som yrkesmässigt hanterar livsmedel. Livsmedelsverket utreder för närvarande denna fråga på uppdrag av regeringen. En väl fungerande kontroll av och lämpliga gränsvärden för främmande ämnen i livsmedel är ett annat verktyg.

Regeringen anser att korrekt information om livsmedlen är grundläggande för att konsumenterna skall kunna göra medvetna val. Det regelverk som finns på området ställer tydliga krav på märkningen av förpackningarna. De olika koder med t.ex. anläggningsnummer som finns på förpackningarna i enlighet med hygienbestämmelserna har ibland tolkats som ursprungsland för ingredienserna. Den tillsyn som bedrivs av kommunerna när det gäller märkning av livsmedel har visat att märkningen inte alltid är korrekt eller entydig. Det är viktigt att konsumenterna inte vilseleds av de olika typerna av information som ges. Märkningen måste därför vara korrekt och konsumenternas medvetenhet om vad märkningen betyder måste också öka. Regeringen avser att ge Livsmedelsverket i uppdrag att tillsammans med lokala tillsynsmyndigheter genomföra ett nationellt tillsynsprojekt när det gäller märkning och redlighet vid försäljning av livsmedel. Vidare avser regeringen att ge Livsmedelsverket i uppdrag att genomföra en särskild informationsinsats riktad till konsumenterna om livsmedelsmärkning.

Insatser med anledning av den ökande fetman i den svenska befolkningen prioriteras av regeringen. Dialogen med livsmedels- och reklambranschen kommer därför att fortsätta, liksom arbetet med en handlingsplan för goda matvanor och ökad fysisk aktivitet.

Regeringen anser att det är viktigt att småföretag som förädlar livsmedel får bättre förutsättningar att verka och utvecklas. Ansträngningar för att förenkla regelverket har gjorts men det måste bli ännu enklare att vara småföretagare och regeringen anser därför att förenklingen av regelverket måste fortgå. Det är också viktigt att reglerna är utformade så att de passar de särskilda förutsättningar som gäller för den småskaliga förädlingen.

Det arbete som görs inom ramen för Codex Alimentarius, FAO:s och WHO:s gemensamma livsmedelsstandardiseringsorgan, får allt större betydelse. Bestämmelser utformade i Codex Alimentarius är frivilliga att följa för de olika

medlemsländerna men vill ett land hävda t.ex. strängare hälsokrav måste detta kunna motiveras vetenskapligt. I annat fall finns risken att en WTO-panel anser lagstiftningen handelshindrande. Den svenska regeringen prioriterar därför det arbete som sker i Codex Alimentarius.

6.9 Budgetförslag

6.9.1 43:1 Statens jordbruksverk

Tabell 6.6 Anslagsutveckling

Tusental kronor				
2004	Utfall	349 638	Anslags-sparande	17 056
2005	Anslag	317 946 ¹	Utgifts-prognos	337 382
2006	Förslag	319 010		
2007	Beräknat	324 171 ²		
2008	Beräknat	329 827 ³		

¹ Inklusivt tilläggsbudget i samband med 2005 års ekonomiska vårproposition (bet. 2004/05:FiU21) och förslag på tilläggsbudget i samband med budgetpropositionen för 2006.

² Motsvarar 319 010 tkr i 2006 års prinsnivå.

³ Motsvarar 319 010 tkr i 2006 års prinsnivå.

Anslaget belastas med Statens jordbruksverks förvaltningskostnader, länsstyrelsernas kostnader för å jourföring av blockdatabasen, Tullverkets särkostnader för exportbidragskontroller m.m. Jordbruksverket skall medverka till en korrekt tillämpning av EU:s regelverk så att finansiella korrigeringar undviks. Jordbruksverket är fondkoordinator för EU-stöden och det enda ackrediterade utbetalningstället för EU-stöden som finansieras av EU:s jordbruksfonds garantisektion.

Verket bistår regeringen och medverkar i EU-arbetet samt i internationellt arbete inom jordbruksområdet.

Budget för avgiftsbelagd verksamhet

Tabell 6.7 Offentligrättslig verksamhet

Tusental kronor			
Offentligrättslig verksamhet	Intäkter som får disponeras	Kostnader	Resultat (intäkt – kostnad)
<i>Djur</i> ¹			
Utfall 2004	19 953	23 099	-3 146
Prognos 2005	16 417	18 584	2 167
Budget 2006	16 500	16 108	392
<i>Djurregister</i> ¹			
Utfall 2004	22 227	19 244	2 983
Prognos 2005	20 116	22 852	-2 736
Budget 2006	21 980	24 232	-2 252
<i>Växt</i> ¹			
Utfall 2004	28 440	26 048	2 392
Prognos 2005	20 748	23 591	-2 843
Budget 2006	23 526	23 287	239
<i>Utsäde</i> ¹			
Utfall 2004	29 132	29 487	-365
Prognos 2005	28 030	27 460	-570
Budget 2006	27 351	28 221	-870

¹ Myndighetsuppdrag är inräknat.

Jordbruksverket uppbär och disponerar avgifter som härrör från foderkontroll, införsel av djur, köttklassificering, avgifter för djurmärken enligt förordningen (1998:134) om provtagning på djur, avgifter enligt förordningen (1994:901) om genetiskt modifierade organismer, äggmärkning, exportpass, avgifter för animaliska biprodukter, BSE-tester i normalslakten, pass för sällskapsdjur samt den del av gränskontroll och övriga officiella uppdrag, t.ex. karantänsuppdrag som ej utförs av distriktveterinärorganisationen. Dessa redovisas under resultat område Djur. Avgifter som härrör från registren för nöt, gris höns, får och get redovisas under resultat område Djurregister. Resultat område Växt innefattar växtinspektionen, kvalitetsinspektion av frukt och grönsaker, avgifter enligt förordningen (2005:220) om retursystem för plastflaskor och metallburkar. Avgifter som härrör från certifiering och analysering av utsäde redovisas under resultat område Utsäde.

Tabell 6.8 Uppdragsverksamhet

Tusental kronor

Uppdragsverksamhet	Intäkter	Kostnader	Resultat (intäkt – kostnad)
<i>Vatten</i> ¹			
Utfall 2004	11 489	11 466	23
Prognos 2005	12 700	12 400	300
Budget 2006	13 100	12 800	300
<i>Djur</i> ²			
Utfall 2004	8 259	8 307	-48
Prognos 2005	9 067	9 049	18
Budget 2006	8 088	8 088	0
<i>Utsäde</i>			
Utfall 2004	4 827	5 303	-476
Prognos 2005	4 400	4 000	400
Budget 2006	3 000	3 100	-100

¹ Uppdragsverksamheten inom RO Vatten utgörs av vattenhushållningen. Myndighetsuppdrag är inräknat.

² Uppdragsverksamheten inom RO Djur består huvudsakligen av verksamhet (transportör- och hundregistren) som Jordbruksverket administrerar åt Djurskyddsmyndigheten och köttklassificering.

Tabell 6.9 Offentligrättslig verksamhet Statens växsortsnämnd

Tusental kronor

Offentlig- rättslig verksamhet	Intäkter till inkomsttitel	Intäkter som får disponeras	Kostnader	Resultat (intäkt – kostnad)
Utfall 2004	1 075	0	1 995	-290
Prognos 2005	1 720	0	1 995	-275
Budget 2006	1 795	0	1 995	-200

Regeringens överväganden

På grund av rationaliseringar har Jordbruksverkets kostnader varit relativt konstanta de senaste åren. Reformen av den gemensamma jordbrukspolitiken har inneburit och innebär emellertid fortfarande förändringar i form av utveckling av nya IT-system, informationsinsatser, nya administrativa rutiner m.m.

Med hänsyn tagen till den förändring av arbetsuppgifterna som reformen av den gemensamma jordbrukspolitiken innebär för Jordbruksverket och länsstyrelserna har regeringen under 2005 initierat en översyn av jordbruksadministrationen för att fortsätta utvecklingen av en kostnadseffektiv och modern förvaltning.

Regeringen har bedömt att en inordning av Statens utsädeskontroll (SUK) och Statens växsortsnämnds (SVN) verksamheter i Jordbruksverket skulle leda till synergi och effektivitetsvinster. Regeringen föreslår därför att verk-

samheten vid SUK och SVN inordnas i Jordbruksverket fr.o.m. den 1 januari 2006. Anslaget 43:1 *Statens jordbruksverk* ökas därför med 3 105 000 kronor.

För arbetet med åtgärder som syftar till att uppnå miljökvalitetsmålen i enlighet med miljömålspropositionen (prop. 2004/05:150) överförs 3 000 000 kronor per år från utgiftsområde 20 Allmän miljö- och naturvård anslaget 34:3 *Åtgärder för biologisk mångfald* fr.o.m. 2006 till anslaget 43:1 *Statens jordbruksverk*.

Eftersom utbetalningarna av EU-stöd ersätts i efterskott från EU-budgeten uppstår ett kreditbehov för Jordbruksverket. Regeringen bedömer detta kreditbehov till 7 100 000 000 kronor 2006.

Anslaget minskas med 1 850 000 kronor fr.o.m. 2006 till följd av en generell reduktion med 0,6 procent av företrädesvis anslag avsedda för förvaltnings- eller investeringsändamål.

Mot bakgrund av ovanstående föreslår regeringen att 319 010 000 kronor anvisas under anslaget 43:1 *Statens jordbruksverk* för 2006. För 2007 beräknas anslaget till 324 171 000 kronor och 2008 beräknas anslaget till 329 827 000 kronor för respektive år.

Tabell 6.10 Härledning av anslagsnivån 2006–2008, för 43:1 Statens jordbruksverk

Tusental kronor

	2006	2007	2008
Anvisat 2005 ¹	308 346	308 346	308 346
<i>Förändring till följd av:</i>			
Pris och löneomräkning ²	6 409	11 502	17 082
Beslut	-1 850	-1 880	-1 913
Överföring till/från andra anslag	6 105	6 204	6 312
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	319 010	324 171	329 827

¹ Statsbudget enligt riksdagens beslut i december 2004 (bet. 2004/05:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut på tilläggsbudget under innevarande år.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel i 2005 års statsbudget. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning.

6.9.2 43:2 Bekämpande av växtsjukdomar

Tabell 6.11 Anslagsutveckling

Tusental kronor

År	Utfall	2 557	Anslags-sparande	33
2004	Utfall	2 557		
2005	Anslag	2 578 ¹	Utgifts-prognos	2 544
2006	Förslag	2 563		
2007	Beräknat	2 563		
2008	Beräknat	2 563		

¹ Inklusive tilläggsbudget i samband med 2005 års ekonomiska vårproposition (bet. 2004/05:FiU21) och förslag på tilläggsbudget i samband med budgetpropositionen för 2006.

Anslaget belastas med kostnader för åtgärder mot växtskadegörare enligt växtskyddslagen (1972:318) samt för vissa förluster till följd av sådana åtgärder. Kostnader för beredskapsåtgärder, akuta skyddsåtgärder m.m. mot karantänskadegörare finansieras också med detta anslag liksom undersökningar av växtprover som av Jordbruksverkets växtinspektion överlämnas för laboriemässig diagnostisering. Vidare belastar delar av kostnaderna för växtinspektionens internationella engagemang anslaget. Slutligen finansierar anslaget kostnader för verifiering av de svenska skyddade zonerna.

Regeringens överväganden

Anslaget minskas med 15 000 kronor fr.o.m. 2006 till följd av en generell reduktion med 0,6 procent av företrädesvis anslag avsedda för förvaltnings- eller investeringsändamål.

Mot bakgrund av ovanstående föreslår regeringen att 2 563 000 kronor anvisas under anslaget 43:2 *Bekämpande av växtsjukdomar* för 2006. För 2007 och 2008 beräknas anslaget till oförändrat belopp.

Tabell 6.12 Härledning av anslagsnivån 2006–2008, för 43:2 Bekämpande av växtsjukdomar

Tusental kronor

	2006	2007	2008
Anvisat 2005 ¹	2 578	2 578	2 578
<i>Förändring till följd av:</i>			
Beslut	-15	-15	-15
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	2 563	2 563	2 563

¹ Statsbudget enligt riksdagens beslut i december 2004 (bet. 2004/05:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut på tilläggsbudget under innevarande år.

6.9.3 43:3 Gårdsstöd och djurbidrag m.m.

Tabell 6.13 Anslagsutveckling

Tusental kronor

År	Utfall	5 012 079	Anslags-sparande	455 321
2004	Utfall	5 012 079		
2005	Anslag	5 557 400 ¹	Utgifts-prognos	6 026 532
2006	Förslag	6 069 910		
2007	Beräknat	6 597 598		
2008	Beräknat	6 631 884		

¹ Inklusive tilläggsbudget i samband med 2005 års ekonomiska vårproposition (bet. 2004/05:FiU21) och förslag på tilläggsbudget i samband med budgetpropositionen för 2006.

Från anslaget utbetalas gårdsstöd, handjursbidrag och mjölkbidrag samt bidrag från EU för bekämpande av djursjukdomar. Dessutom utbetalas stöd för proteingrödor, stärkelsepotatis, energigrödor samt stöd för marknadsföring, mässor och kvalitetscertifierad produktion. Anslaget är obligatoriskt för alla medlemsstater inom EU och finansieras helt från EU-budgeten. Gårdsstöd betalas ut till brukare med stödrätter, vilka motsvarar den brukade arealen 2005. Ett villkor för ersättning är att en del av åkermarken tas ur livsmedels- eller foderproduktion. Från 2005 är uttagsplikten baserad på i vilken region som marken ligger och antalet brukade hektar. Ett annat villkor är att de s.k. tvärvillkoren måste vara uppfyllda. Det totala bidraget är begränsat till av EU fastställt takbelopp i euro för respektive stödform. Tidigare år har det totala bidraget maximerats till en basareal. För svenskt vidkommande uppgick basarealen 2004 till drygt 1,73 miljoner hektar. År 2004 var också det sista året som arealersättning utbetalades och det genomsnittliga stödet var 2 350 kronor per hektar. Nedan visas en

sammanställning av hur arealstödet fördelades 2004.

Tabell 6.14 Stödbelopp per hektar för grödor

Tusental kronor

Gröda	Antal hektar ¹	Utbetald areal- ersättning för 2004
Spannmål	1 144 752	2 725 622
Gräsensilage	178 166	358 963
Oljeväxter	81 884	205 470
Oljelin	5 766	15 149
Proteingrödor	38 725	113 832
Uttagen areal	276 636	633 984
Totalt	1 725 930	4 053 020

¹ Antal hektar som legat till grund för utbetalning. Basarealen har överskridits och därför har ersättningen reducerats, främst till gräsensilage där endast ersättning lämnats till ca 39,5 % av den ansökta arealen.

Utöver bidragen per djur betalades 2004 extensifieringsbidrag ut till producenter av handjur samt am- och dikor där djurtätheten var högst 1,4 djurenheter per hektar. År 2004 beviljades 379 697 extensifieringsbidrag, dvs. ca 342 miljoner kronor. Av detta omfattade ca 17 procent perioden januari–mars 2005 då övergångsregler tillämpades. Extensifieringsbidraget, am- och dikorbidrag, slaktbidrag och tackbidrag har ersatts med gårdsstödet fr.o.m. 2005.

Tabell 6.15 Stödbelopp för djurbidrag 2004 per den 16 juni 2005

Tusental kronor

Djur	Antal maxi- malt möjliga bidragsrätter 2004	Antal beviljade bidrags- rätter 2004	Bidrag från EU per djur i kr för 2004 ¹	Totalt utbetalda bidrag i kr för 2004
Am- och dikor	155 000	149 382	1806	268 753 165
Handjur, tjur	250 000 (tjurar + stutar)	189 039	1896	357 512 523
Handjur, stut	250 000 (tjurar + stutar)	111 293	1354	150 444 414
Tackor	180 000	168 139	238	40 063 574
Slaktbidrag, storboskap	502 063	467 582	722	418 804 481
Slaktbidrag, kalv	29 933	5 892	451	2 649 246

¹ Omräkningskursen till SEK är fastställd till 9,02775 kr/euro.

Beställningsbemyndigande om ekonomiska åtaganden

Tabell 6.16 Beställningsbemyndigande om ekonomiska åtaganden

Tusental kronor

	Utfall 2004	Prognos 2005	Förslag 2006	Beräknat 2007	Beräknat 2008–
Utestående åtaganden vid årets början	5 031 000	5 977 400	6 228 444	6 476 500	
Nya åtaganden	5 954 098	6 228 444	6 417 299		
Infriade åtaganden	5 007 698	5 977 400	6 169 243	6 476 500	
Utestående åtaganden vid årets slut	5 977 400	6 228 444	6 476 500		
Erhållet/förslaget bemyndigande		6 228 500	6 476 500		

Med hänsyn tagen till beräknade ekonomiska åtaganden föreslås att regeringen bemyndigas att under 2006 avseende ramanslaget 43:3 *Gårdsstöd och djurbidrag m.m.* godkänna stöd som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför utgifter på högst 6 476 500 000 kronor under 2007.

Regeringens överväganden

Anslaget föreslås öka med 12 510 000 kronor 2006, med ytterligare 17 688 000 kronor 2007 och med ytterligare 34 286 000 kronor 2008 som en följd av ändrade antaganden om växelkurs.

Mot bakgrund av ovanstående föreslår regeringen att 6 069 910 000 kronor anvisas under anslaget 43:3 *Gårdsstöd och djurbidrag m.m.* för 2006. För 2007 beräknas anslaget till 6 597 598 000 kronor och för 2008 beräknas anslaget till 6 631 884 000 kronor.

Tabell 6.17 Härledning av anslagsnivån 2006–2008, för 43:3 Gårdsstöd och djurbidrag m.m.

Tusental kronor

	2006	2007	2008
Anvisat 2005 ¹	5 557 400	5 557 400	5 557 400
Förändring till följd av:			
Beslut	512 510	1 040 198	1 074 484
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	6 069 910	6 597 598	6 631 884

¹ Statsbudget enligt riksdagens beslut i december 2004 (bet. 2004/05:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut på tilläggsbudget under innevarande år.

6.9.4 43:4 Intervention och exportbidrag för jordbruksprodukter

Tabell 6.18 Anslagsutveckling

Tusental kronor

2004	Utfall	869 460	Anslags-sparande	506 540
2005	Anslag	1 416 000 ¹	Utgifts-prognos	1 356 016
2006	Förslag	1 407 504		
2007	Beräknat	1 407 504		
2008	Beräknat	1 407 504		

¹ Inklusive tilläggsbudget i samband med 2005 års ekonomiska vårproposition (bet. 2004/05:FiU21) och förslag på tilläggsbudget i samband med budgetpropositionen för 2006.

Anslaget används för kostnader för intervention, stöd i form av produktions-, konsumtions- och marknadsföringsbidrag, exportbidrag, fiberberedning samt för stöd till biodling i enlighet med EU:s regler. Anslaget är obligatoriskt och finansieras av EU-budgeten, utom vissa s.k. tekniska kostnader till följd av offentlig lagring, vilka för närvarande är högre än den schablonersättning som ersätts av EU. Dessa merkostnader regleras under anslaget 43:5 *Räntekostnader för forskotterade arealersättningar m.m.* Exportbidrag lämnas för att täcka skillnaden mellan gemenskapspris och världsmarknadspris och därmed möjliggöra export till tredje land.

Det av EU till hälften medfinansierade stödet till biodlingen, totalt omfattande 3,55 miljoner kronor, beviljas för ett år i taget och löper i enlighet med EU:s budgetår under perioden den 16 oktober–den 15 oktober nästföljande år. Den svenska medfinansieringen anvisas under anslaget 42:3 *Djurbälsövd.*

Beställningsbemyndigande om ekonomiska åtaganden

Tabell 6.19 Beställningsbemyndigande om ekonomiska åtaganden

Tusental kronor

	Utfall 2004	Prognos 2005	Förslag 2006	Beräknat 2007	Beräknat 2008–
Utestående åtaganden vid årets början	2000	1 764	360 000	360 000	
Nya åtaganden	1728	915 000	451 764		
Infriade åtaganden	1964	556 764	451 764	350 000	10 000
Utestående åtaganden vid årets slut	1764	360 000	360 000		
Erhållet/föreslaget bemyndigande	2000	360 000	360 000		

Riksdagen föreslås bemyndiga regeringen att under 2006 avseende anslaget 43:4 *Intervention och exportbidrag för jordbruksprodukter* godkänna stöd som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför utgifter på högst 350 000 000 kronor under 2007 och högst 10 000 000 kronor under 2008.

Regeringens överväganden

Medelsbehovet är liksom tidigare svårt att förutse då prognoserna är mycket osäkra gällande produktionen, priserna och svängningar i växelkursen. Anslaget minskas med 8 496 000 kronor fr.o.m. 2006 till följd av ändrade antaganden om växelkurs.

Mot bakgrund av ovanstående föreslår regeringen att 1 407 504 000 kronor anvisas under anslaget 43:4 *Intervention och exportbidrag för jordbruksprodukter* för 2006. För 2007 och 2008 beräknas anslaget till oförändrat belopp.

Tabell 6.20 Härlledning av anslagsnivån 2006–2008, för 43:4 Intervention och exportbidrag för jordbruksprodukter

Tusental kronor

	2006	2007	2008
Anvisat 2005 ¹	1 416 000	1 416 000	1 416 000
<i>Förändring till följd av:</i>			
Beslut	-8 496	-8 496	-8 496
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	1 407 504	1 407 504	1 407 504

¹ Statsbudget enligt riksdagens beslut i december 2004 (bet. 2004/05:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut på tilläggsbudget under innevarande år.

6.9.5 43:5 Räntekostnader för förskottrade arealersättningar m.m.

Tabell 6.21 Anslagsutveckling

Tusental kronor

År	Slagslag	Belopp	Notering	Övrigt
2004	Utfall	25 577	Anslags-sparande	64 838
2005	Anslag	79 415 ¹	Utgifts-prognos	71 187
2006	Förslag	78 939		
2007	Beräknat	78 939		
2008	Beräknat	78 939		

¹ Inklusive tilläggsbudget i samband med 2005 års ekonomiska vårproposition (bet. 2004/05:FiU21) och förslag på tilläggsbudget i samband med budgetpropositionen för 2006.

Anslaget används för de räntekostnader som uppstår för staten till följd av att ersättningen från EU:s jordbruksfonds garantisektion erhålls i efterskott. Anslaget får även belastas med eventuella finansiella korrigeringar och straffavgifter som EU-kommissionen kan komma att ålägga Sverige samt revisionskostnader förknippade med granskning av Sveriges utnyttjande av EU:s jordbruksfond. Anslaget får dessutom belastas med s.k. tekniska kostnader för offentlig lagring i den mån som ersättning inte erhålls från EG-budgeten.

Ersättningar för stöd m.m. som finansieras från Jordbruksfondens garantisektion men som förskotteras från statsbudgeten avräknas av EU inom 35–60 dagar. De stöd som är aktuella är gårdsstöd, stöd för energi- och proteingrödor, handjursbidrag och mjölkbidrag samt produktions- och konsumtionstöd. Dessutom ingår miljöersättningar, kompensationsbidrag och övriga stöd inom förordningen för landsbygdsutveckling i den mån som utbetalningar av dessa sker till stödmottagare utanför Mål 1-området.

Medelsbehovet på anslaget kan variera mycket mellan olika år. Det beror dels på den statliga utlåningsräntan, dels på svårigheter att uppskatta i vilken utsträckning som jordbrukarna kommer att utnyttja aktuella stödformer, osäkerhet om framtida växelkursnivåer samt på eventuella finansiella korrigeringar.

Regeringens överväganden

Olika satsningar görs inom administrationen för att begränsa finansiella korrigeringar. Det är dock svårt att helt eliminera risken för finansiella korrigeringar liksom att bedöma storleken på eventuella framtida finansiella korrigeringar. Under 2005 och 2006 belastas anslaget av återbetalning till jordbrukare för kartavgifterna.

Anslaget minskas med 476 000 kronor fr.o.m. 2006 till följd av en generell reduktion med 0,6 procent av företrädesvis anslag avsedda för förvaltnings- eller investeringsändamål.

Mot bakgrund av ovanstående föreslår regeringen att 78 939 000 kronor anvisas under anslaget 43:5 *Räntekostnader för förskottrade arealersättningar m.m.* för 2006. För 2007 och 2008 beräknas anslaget till oförändrat belopp.

Tabell 6.22 Härledning av anslagsnivån 2006–2008, för 43:5 Räntekostnader för förskottade arealersättningar m.m.

Tusental kronor

	2006	2007	2008
Anvisat 2005 ¹	79 415	79 415	79 415
<i>Förändring till följd av:</i>			
Beslut	-476	-476	-476
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	78 939	78 939	78 939

¹ Statsbudget enligt riksdagens beslut i december 2004 (bet. 2004/05:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut på tilläggsbudget under innevarande år.

6.9.6 43:6 Fiskeriverket

Tabell 6.23 Anslagsutveckling

Tusental kronor

År	Slagslag	Belopp	Anslags- sparande	Utfall
2004	Utfall	142 809		1 358
2005	Anslag	101 158 ¹	Utgifts- prognos	99 799
2006	Förslag	111 411		
2007	Beräknat	115 897 ²		
2008	Beräknat	122 982 ³		

¹ Inklusive tilläggsbudget i samband med 2005 års ekonomiska vårproposition (bet. 2004/05:FiU21) och förslag på tilläggsbudget i samband med budgetpropositionen för 2006.

² Motsvarar 114 023 tkr i 2006 års prisnivå.

³ Motsvarar 118 875 tkr i 2006 års prisnivå.

Anslaget disponeras för Fiskeriverkets förvaltningskostnader. Fiskeriverket skall medverka i Sveriges strävan att inom den gemensamma fiskeripolitiken uppnå ett ekologiskt och ekonomiskt hållbart fiske och medverka till att miljö kvalitetsmålen uppnås, skapa förutsättningar för ett ekologiskt hållbart och miljöanpassat fiske och vattenbruk samt följa, utvärdera och hålla regeringen informerad om fiskresursernas tillstånd och utvecklingen inom fiskerinäringen.

Vidare skall Fiskeriverket bidra till en livskraftig och miljöanpassad livsmedelsproduktion till nytta för konsumenterna, medverka till att öka allmänhetens fiskemöjligheter samt främja och bedriva forskning och utvecklingsverksamhet inom fiskets område.

Verket skall även medverka i genomförandet av politiken för regional utveckling, bistå regeringen och medverka i arbetet med internationella fiskefrågor och förhandlingar samt ha det övergripande ansvaret för fiskerikontrollen.

Budget för avgiftsbelagd verksamhet

Tabell 6.24 Uppdragsverksamhet

Tusental kronor

Uppdragsverksamhet	Intäkter	Kostnader	Resultat (intäkt - kostnad)
Utfall 2004	32 214	32 213	1
Prognos 2005	35 900	35 900	0
Budget 2006	36 000	36 000	0

Fiskeriverket bedriver uppdragsverksamhet och tjänsteexport. För budgetåret 2004 erhöll Fiskeriverket 32 miljoner kronor i avgiftsintäkter från sin uppdragsverksamhet och tjänsteexport. Avgiftsintäkterna får disponeras av Fiskeriverket.

Avgiftsintäkterna i uppdragsverksamheten (se tabell 6.25) härrör från Fiskeriverkets undersökningsfartyg, utredningskontor och laboratorier.

Även Fiskeriverkets tjänsteexport är inkluderad och hänförs till internationell konsultverksamhet, bl.a. grundat på ett avtal med Sida och s.k. twinningprojekt inom ramen för EU:s förmedlemskapsstrategi.

Intäkterna från avgiftsbelagd verksamhet beräknas öka något jämfört med utfallet för 2004 främst genom tjänsteexporten.

Regeringens överväganden

För arbete med åtgärder som syftar till att uppnå miljö kvalitetsmålen i enlighet med miljöpropositionen (prop. 2004/05:150) överförs till anslaget 43:6 *Fiskeriverket* 7 700 000 kronor för 2006, ytterligare 2 655 000 kronor för 2007 och ytterligare 5 020 000 kronor för 2008 från utgiftsområde 20 Allmän miljö- och naturvård anslaget 34:3 *Åtgärder för biologisk mångfald*.

Anslaget minskas med 607 000 kronor fr.o.m. 2006 till följd av en generell reduktion med 0,6 procent av företrädesvis anslag avsedda för förvaltnings- eller investeringsändamål.

Mot bakgrund av ovanstående föreslår regeringen att 111 411 000 kronor anvisas under anslaget 43:6 *Fiskeriverket* för 2006. För 2007 och 2008 beräknas anslaget till 115 897 000 kronor respektive 122 982 000 kronor.

Tabell 6.25 Härledning av anslagsnivån 2006–2008, för 43:6 Fiskeriverket

Tusental kronor

	2006	2007	2008
Anvisat 2005 ¹	101 158	101 158	101 158
<i>Förändring till följd av:</i>			
Pris och löneomräkning ²	2 160	3 858	5 729
Beslut	-607	-617	-628
Överföring till/från andra anslag	8 700	11 498	16 723
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	111 411	115 897	122 982

¹ Statsbudget enligt riksdagens beslut i december 2004 (bet. 2004/05:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut på tilläggsbudget under innevarande år.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel i 2005 års statsbudget. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning.

6.9.7 43:7 Strukturstöd till fisket m.m.

Tabell 6.26 Anslagsutveckling

Tusental kronor

År	Utfall	Anslags- sparande	Utgifts- prognos
2004	16 859		44 001
2005	28 390 ¹		38 708
2006	Förslag	28 220	
2007	Beräknat	0	
2008	Beräknat	0	

¹ Inklusive tilläggsbudget i samband med 2005 års ekonomiska vårproposition (bet. 2004/05:FiU21) och förslag på tilläggsbudget i samband med budgetpropositionen för 2006.

Från anslaget lämnas framför allt nationellt stöd till åtgärder som medfinansieras av EU inom ramen för strukturåtgärder inom fiskerinäringen. Anslaget kan även användas för medfinansiering av andra EG-projekt som ligger i linje med strukturprogrammen.

Regeringens överväganden

En ny programperiod för strukturstödet inleds 2007. Omfattningen av stödet fr.o.m. 2007 går i nuläget inte att fastställa, bl.a. då medelsfördelningen mellan EU:s medlemsländer inte är klarlagd.

Anslaget minskas med 170 000 kronor 2006 till följd av en generell reduktion med 0,6 procent av företrädesvis anslag avsedda för förvaltnings- eller investeringsändamål.

Mot bakgrund av ovanstående föreslår regeringen att 28 220 000 kronor anvisas under anslaget 43:7 *Strukturstöd till fisket m.m.* för 2006. För 2007 och 2008 beräknas anslaget till 0 kronor.

Tabell 6.27 Härledning av anslagsnivån 2006–2008, för 43:7 Strukturstöd till fisket m.m.

Tusental kronor

	2006	2007	2008
Anvisat 2005 ¹	28 390	28 390	28 390
<i>Förändring till följd av:</i>			
Beslut	-170	-28 390	-28 390
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	28 220	0	0

¹ Statsbudget enligt riksdagens beslut i december 2004 (bet. 2004/05:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut på tilläggsbudget under innevarande år.

6.9.8 43:8 Från EG-budgeten finansierade strukturstöd till fisket m.m.

Tabell 6.28 Anslagsutveckling

Tusental kronor

År	Utfall	Anslags- sparande	Utgifts- prognos
2004	74 958		206 684
2005	80 000 ¹		78 925
2006	Förslag	83 414	
2007	Beräknat	0	
2008	Beräknat	0	

¹ Inklusive tilläggsbudget i samband med 2005 års ekonomiska vårproposition (bet. 2004/05:FiU21) och förslag på tilläggsbudget i samband med budgetpropositionen för 2006.

Under anslaget anvisas det belopp som motsvarar EU:s medfinansiering av strukturstöd till fisket m.m. som redovisas under anslaget 43:7 *Strukturstöd till fisket m.m.* Sverige har tilldelats 65 miljoner euro från Fonden för fiskets utveckling under strukturperioden 2000–2006 exklusive Mål 1.

Regeringens överväganden

En ny programperiod för strukturstödet inleds 2007. Omfattningen av stödet fr.o.m. 2007 går i nuläget inte att fastställa, bl.a. då medelsfördelningen mellan EU:s medlemsländer inte är klarlagd.

Vid beräkning av de finansiella ramarna för fiskets strukturfondsprogram under programperioden 2000–2006 användes, enligt förordning (1999:710) om valutakurs vid stöd från EG:s strukturfonder, kursen 8,50 kronor per euro. Regeringen beslutade den 23 juni 2005 om ändring i förordningen. Ändringen innebär att valutakursen höjs till 8,60 kronor per euro. Till följd av förändringen bör därmed nivån på anslaget 43:8 *Från EG-budgeten finansierade strukturstöd till fisket m.m.* fr.o.m. 2006 anpassas. Den höjda valutakursen medför ett behov av ökat anslag på sammanlagt 6 827 000 kronor 2006. Hälften av detta belopp anvisas anslaget 2006. Med anledning av att omfattningen av stödet fr.o.m. 2007 inte går att fastställa kommer resterande belopp anvisas vid ett senare tillfälle.

Den höjda valutakursen medför en förstärkning av fiskets strukturprogram med sammanlagt 6 827 000 kronor. Hälften av detta belopp anvisas under anslaget för 2006. Resterande belopp anvisas vid ett senare tillfälle.

Nationell medfinansiering sker under anslaget 43:7 *Strukturstöd till fisket m.m.*

Mot bakgrund av ovanstående föreslår regeringen att 83 414 000 kronor anvisas under anslaget 43:8 *Från EG-budgeten finansierade strukturstöd till fisket m.m.* för 2006. För 2007 och 2008 beräknas anslaget till 0 kronor.

Tabell 6.29 Härledning av anslagsnivån 2006–2008, för 43:8 *Från EG-budgeten finansierade strukturstöd till fisket m.m.*

Tusental kronor			
	2006	2007	2008
Anvisat 2005 ¹	80 000	80 000	80 000
<i>Förändring till följd av:</i>			
Beslut	3 414	-80 000	-80 000
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	83 414	0	0

¹ Statsbudget enligt riksdagens beslut i december 2004 (bet. 2004/05:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut på tilläggsbudget under innevarande år.

6.9.9 43:9 Fiskevård

Tabell 6.30 Anslagsutveckling

Tusental kronor			
År	Slagslag	Belopp	Utgifts- prognos
2004	Utfall	19 339	Anslags- sparande 3 060
2005	Anslag	28 000 ¹	27 624
2006	Förslag	26 832	
2007	Beräknat	26 832	
2008	Beräknat	26 832	

¹ Inklusive tilläggsbudget i samband med 2005 års ekonomiska vårproposition (bet. 2004/05:FiU21) och förslag på tilläggsbudget i samband med budgetpropositionen för 2006.

Anslaget disponeras av Fiskeriverket och används bl.a. för bildande av fiskevårdsområden, fisketillsyn, främjande av den biologiska mångfalden och biotopvård, insatser för bevarandet av hotade arter samt utsättning av fisk.

Anslaget används till fiskevård, främst i allmänna och enskilda vatten med fritt handredskapsfiske i kustområden och i sjöarna Väneren, Vättern, Hjälmaren, Mälaren samt Storsjön i Jämtland.

Allmän fiskevård finansieras för närvarande delvis av anslaget för fiskevård men också av vattenavgiftsmedel i enlighet med vattendomar.

Regeringens överväganden

Anslaget minskas med 168 000 kronor fr.o.m. 2006 till följd av en generell reduktion med 0,6 procent av företrädesvis anslag avsedda för förvaltnings- eller investeringsändamål.

Mot bakgrund av ovanstående föreslår regeringen att 26 832 000 kronor anvisas under anslaget 43:9 *Fiskevård* för 2006. För 2007 och 2008 beräknas anslaget till oförändrat belopp.

Tabell 6.31 Härledning av anslagsnivån 2006–2008, för 43:9 *Fiskevård*

Tusental kronor			
	2006	2007	2008
Anvisat 2005 ¹	28 000	28 000	28 000
<i>Förändring till följd av:</i>			
Beslut	-168	-168	-168
Överföring till/från andra anslag	-1 000	-1 000	-1 000
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	26 832	26 832	26 832

¹ Statsbudget enligt riksdagens beslut i december 2004 (bet. 2004/05:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut på tilläggsbudget under innevarande år.

6.9.10 43:10 Livsmedelsverket

Tabell 6.32 Anslagsutveckling

Tusental kronor				
2004	Utfall	145 032	Anslags-sparande	-290
2005	Anslag	156 586 ¹	Utgifts-prognos	154 194
2006	Förslag	158 855		
2007	Beräknat	161 366 ²		
2008	Beräknat	164 099 ³		

¹ Inklusive tilläggsbudget i samband med 2005 års ekonomiska vårproposition (bet. 2004/05:FiU21) och förslag på tilläggsbudget i samband med budgetpropositionen för 2006.

² Motsvarar 158 855 tkr i 2006 års prisnivå.

³ Motsvarar 158 855 tkr i 2006 års prisnivå.

Anslaget disponeras för Livsmedelsverkets förvaltningskostnader. Livsmedelsverket skall som central förvaltningsmyndighet för livsmedelsfrågor i konsumenternas intresse arbeta aktivt för säkra livsmedel av hög kvalitet, redlighet i livsmedelshanteringen och bra matvanor. Dess främsta uppgifter är att utarbeta regler inom livsmedelsområdet, utöva tillsyn enligt livsmedelslagen (1971:511), leda och samordna livsmedelstillsynen, hålla regeringen informerad om utvecklingen på livsmedelsområdet, medverka samt bistå regeringen i EU-arbetet och annat internationellt arbete på livsmedelsområdet. Vidare genomför verket utredningar och praktiska vetenskapliga undersökningar om livsmedel och matvanor samt utvecklar metoder för livsmedelstillsynen, informerar konsumenter och intressenter i livsmedelskedjan om gällande regelverk och om andra viktiga förhållanden på livsmedelsområdet. I tillsynsverksamheten ingår också besiktningsveterinärorganisationen som utför tillsyn i form av köttbesiktning vid kontrollslakterier m.m.

Budget för avgiftsbelagd verksamhet**Tabell 6.33 Offentligrättslig verksamhet**

Tusental kronor			
Offentligrättslig verksamhet	Intäkter som får disponeras	Kostnader	Resultat (intäkt – kostnad)
Utfall 2004	156 354	157 673	-1 319
Prognos 2005	159 840	161 576	-1 736
Budget 2006	160 000	164 700	-4 700

Tabell 6.34 Uppdragsverksamhet

Tusental kronor			
Uppdragsverksamhet	Intäkter	Kostnader	Resultat (intäkt – kostnad)
Utfall 2004	9 224	8 223	1 001
(varav tjänsteexport)	3 064	2 690	374
Prognos 2005	10 390	10 790	-400
(varav tjänsteexport)	2 880	2 850	30
Budget 2006	10 000	10 500	-500
(varav tjänsteexport)	3 000	2 800	200

Regeringens överväganden

Den nya EG-lagstiftningen om djurskydd, foder och livsmedel innebär i många stycken nya principer och arbetssätt för tillsynsmyndigheterna. Under initialskedet kommer det dessutom att krävas särskilda insatser vid bl.a. Livsmedelsverket för att se över det gamla regelverket. Det kommer dessutom att krävas omfattande utbildnings- och informationsinsatser riktade till i synnerhet de lokala tillsynsmyndigheterna men även till företag. Uppgifterna skall lösas genom omprioritering inom ramen för myndighetens verksamhet.

Anslaget minskas med 939 000 kronor fr.o.m. 2006 till följd av en generell reduktion med 0,6 procent av företrädesvis anslag avsedda för förvaltnings- eller investeringsändamål.

Mot bakgrund av ovanstående föreslår regeringen att 158 855 000 kronor anvisas under anslaget 43:10 *Livsmedelsverket* för 2006. För 2007 respektive 2008 beräknas anslaget till 161 366 000 kronor respektive 164 099 000 kronor.

Tabell 6.35 Härledning av anslagsnivån 2006–2008, för 43:10 Livsmedelsverket

Tusental kronor			
	2006	2007	2008
Anvisat 2005 ¹	156 586	156 586	156 586
<i>Förändring till följd av:</i>			
Pris och löneomräkning ²	3 208	5 734	8 483
Beslut	-939	-954	-970
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	158 855	161 366	164 099

¹ Statsbudget enligt riksdagens beslut i december 2004 (bet. 2004/05:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut på tilläggsbudget under innevarande år.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel i 2005 års statsbudget. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning.

6.9.11 43:11 Livsmedelsekonomiska institutet

Tabell 6.36 Anslagsutveckling

Tusental kronor

År	Utfall		Anslags-sparande	
2004	Utfall	8 818		439
2005	Anslag	9 977 ¹	Utgifts-prognos	9 843
2006	Förslag	10 136		
2007	Beräknat	10 296 ²		
2008	Beräknat	10 470 ³		

¹ Inklusivt tilläggsbudget i samband med 2005 års ekonomiska vårproposition (bet. 2004/05:FiU21) och förslag på tilläggsbudget i samband med budgetpropositionen för 2006.

² Motsvarar 10 136 tkr i 2006 års prisnivå.

³ Motsvarar 10 136 tkr i 2006 års prisnivå.

Anslaget disponeras av Livsmedelsekonomiska institutet (SLI) för analyser och utredningar inom jordbruks-, fiske- och livsmedelsområdet.

SLI:s arbete syftar till att belysa frågor om bl.a. den gemensamma jordbruks- och fiskepolitikens effekter och olika styrmedels effektivitet, landsbygdens utveckling, strukturutvecklingen, miljön, djurskyddet, konsumentintresset, den globala livsmedelssituationen, handeln med livsmedel och utvidgningen av EU. Analyserna skall avse såväl nationella som internationella aspekter.

Regeringens överväganden

I avsnitt 6.5.2 finns en beskrivning av olika faktorer som kräver omfattande analys och som också kommer att få betydelse för SLI:s verksamhet. Vidare kommer arbetet med livsmedels-säkerhetsrelaterade frågor att fortsätta under 2006.

Det fiskeripolitiska området präglas av fortsatt behov av åtskilliga åtgärder med sikte på en återuppbyggnad av överutnyttjade bestånd.

I SLI:s verksamhet är det särskilt angeläget med analyser av samhällsekonomiska konsekvenser inför olika ställningstaganden på livsmedelsområdet och på det veterinära området. Det finns därför ett behov av att dessa områden prioriteras. En kontinuitet och permanent kompetens inom den egna organisationen för flera av SLI:s centrala områden bör då bibehållas.

Anslaget minskas med 60 000 kronor fr.o.m. 2006 till följd av en generell reduktion med 0,6 procent av företrädesvis anslag avsedda för förvaltnings- eller investeringsändamål.

Mot bakgrund av ovanstående föreslår regeringen att 10 136 000 kronor anvisas under anslaget 43:11 *Livsmedelsekonomiska institutet* för 2006. För 2007 och 2008 beräknas anslaget till 10 296 000 kronor respektive 10 470 000 kronor.

Tabell 6.37 Härledning av anslagsnivån 2006–2008, för 43:11 Livsmedelsekonomiska institutet

Tusental kronor

	2006	2007	2008
Anvisat 2005 ¹	9 977	9 977	9 977
<i>Förändring till följd av:</i>			
Pris och löneomräkning ²	219	380	555
Beslut	-60	-61	-62
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	10 136	10 296	10 470

¹ Statsbudget enligt riksdagens beslut i december 2004 (bet. 2004/05:FiU10).

Beloppet är således exklusive beslut på tilläggsbudget under innevarande år.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel i 2005 års statsbudget. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning.

6.9.12 43:12 Livsmedelsstatistik

Tabell 6.38 Anslagsutveckling

Tusental kronor

År	Utfall		Anslags-sparande	
2004	Utfall	23 253		1 074
2005	Anslag	22 392 ¹	Utgifts-prognos	22 091
2006	Förslag	23 982		
2007	Beräknat	24 487 ²		
2008	Beräknat	25 080 ³		

¹ Inklusivt tilläggsbudget i samband med 2005 års ekonomiska vårproposition (bet. 2004/05:FiU21) och förslag på tilläggsbudget i samband med budgetpropositionen för 2006.

² Motsvarar 23 982 tkr i 2006 års prisnivå.

³ Motsvarar 23 982 tkr i 2006 års prisnivå.

Anslaget disponeras av Jordbruksverket för statistik inom jordbruksområdet inklusive kostnader för en statistisk årsbok inom jordbruks- och livsmedelsområdet samt sammanställningar av statistik i senare led i livsmedelskedjan. I anslaget ingår även framtagandet av statistik över prisutvecklingen i konsument- och producentleden på jordbruksprodukter.

Regeringens överväganden

Anslaget minskas med 134 000 kronor fr.o.m. 2006 till följd av en generell reduktion med 0,6 procent av företrädesvis anslag avsedda för förvaltnings- eller investeringsändamål.

Regeringen föreslår att 23 982 000 kronor anvisas under anslaget 43:12 *Livsmedelsstatistik* för 2006. För 2007 och 2008 beräknas anslaget till 24 487 000 kronor respektive 25 080 000 kronor.

Tabell 6.39 Härledning av anslagsnivån 2006–2008, för 43:12 Livsmedelsstatistik

Tusental kronor			
	2006	2007	2008
Anvisat 2005 ¹	22 392	22 392	22 392
<i>Förändring till följd av:</i>			
Pris och löneomräkning ²	224	700	1 259
Beslut	1 366	1 395	1 429
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	23 982	24 487	25 080

¹ Statsbudget enligt riksdagens beslut i december 2004 (bet. 2004/05:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut på tilläggsbudget under innevarande år.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel i 2005 års statsbudget. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning.

6.9.13 43:13 Jordbruks- och livsmedelsstatistik finansierad från EG-budgeten

Tabell 6.40 Anslagsutveckling

Tusental kronor				
År	Utfall	Anslags- sparande	Utgifts- prognos	
2004	Utfall	6 500		900
2005	Anslag	7 400 ¹		7 301
2006	Förslag	7 356		
2007	Beräknat	7 356		
2008	Beräknat	7 356		

¹ Inklusive tilläggsbudget i samband med 2005 års ekonomiska vårproposition (bet. 2004/05:FiU21) och förslag på tilläggsbudget i samband med budgetpropositionen för 2006.

Anslaget disponeras av Jordbruksverket. Anslagsbeloppet motsvarar EU:s finansiering av jordbruks- och livsmedelsstatistiken samt av nationell medfinansiering vid periodiska utvidgningar av den statistikproduktion som regleras av EU.

Regeringens överväganden

Anslaget används för medfinansieringen av EU:s årliga bokföringsundersökning och strukturstatistik. Enligt rådets förordning (EG) nr 2467/96 av den 17 december 1996 skall i varje medlemsland särskilda gemenskapsundersökningar om företagsstrukturen i jordbruket genomföras 2003, 2005 och 2007. Sverige kommer, liksom hittills, att få ersättning från EU-kommissionen. Medfinansieringen från EG tillförs inkomsttitel 6911, Övriga bidrag från EG.

Anslaget minskas med 44 000 kronor fr.o.m. 2006 till följd av en generell reduktion med 0,6 procent av företrädesvis anslag avsedda för förvaltnings- eller investeringsändamål.

Mot bakgrund av ovanstående föreslår regeringen att 7 356 000 kronor anvisas under anslaget 43:13 *Jordbruks- och livsmedelsstatistik finansierad från EG-budgeten* för 2006. För 2007 och 2008 beräknas anslaget till oförändrat belopp.

Tabell 6.41 Härledning av anslagsnivån 2006–2008, för 43:13 Jordbruks- och livsmedelsstatistik finansierad från EG-budgeten

Tusental kronor			
	2006	2007	2008
Anvisat 2005 ¹	7 400	7 400	7 400
<i>Förändring till följd av:</i>			
Beslut	-44	-44	-44
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	7 356	7 356	7 356

¹ Statsbudget enligt riksdagens beslut i december 2004 (bet. 2004/05:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut på tilläggsbudget under innevarande år.

6.9.14 43:14 Åtgärder inom livsmedelsområdet

Tabell 6.42 Anslagsutveckling

Tusental kronor				
År	Utfall	Anslags- sparande	Utgifts- prognos	
2004	Utfall	5 407		293
2005	Anslag	15 000 ¹		14 888
2006	Förslag	14 910		
2007	Beräknat	14 910		
2008	Beräknat	14 910		

¹ Inklusive tilläggsbudget i samband med 2005 års ekonomiska vårproposition (bet. 2004/05:FiU21) och förslag på tilläggsbudget i samband med budgetpropositionen för 2006.

Anslaget disponeras för att främja exporten av svenska livsmedel samt för andra åtgärder inom livsmedelsområdet, med särskild tonvikt på regional utveckling av livsmedelsförädling.

Regeringens överväganden

Anslaget minskas med 90 000 kronor fr.o.m. 2006 till följd av en generell reduktion med 0,6 procent av företrädesvis anslag avsedda för förvaltnings- eller investeringsändamål.

Regeringen föreslår att 14 910 000 kronor anvisas under anslaget 43:14 *Åtgärder inom livsmedelsområdet* för 2006. För 2007 och 2008 beräknas anslaget till oförändrat belopp.

Tabell 6.43 Härledning av anslagsnivån 2006–2008, för 43:14 Åtgärder inom livsmedelsområdet

Tusental kronor			
	2006	2007	2008
Anvisat 2005 ¹	15 000	15 000	15 000
<i>Förändring till följd av:</i>			
Beslut	-90	-90	-90
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	14 910	14 910	14 910

¹ Statsbudget enligt riksdagens beslut i december 2004 (bet. 2004/05:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut på tilläggsbudget under innevarande år.

6.9.15 43:15 Bidrag till vissa internationella organisationer m.m.

Tabell 6.44 Anslagsutveckling

Tusental kronor				
2004	Utfall	36 812	Anslags-sparande	-59
2005	Anslag	37 089 ¹	Utgifts-prognos	36 215
2006	Förslag	36 866		
2007	Beräknat	36 866		
2008	Beräknat	36 866		

¹ Inklusive tilläggsbudget i samband med 2005 års ekonomiska vårproposition (bet. 2004/05:FiU21) och förslag på tilläggsbudget i samband med budgetpropositionen för 2006.

Anslaget belastas huvudsakligen med kostnader för medlemskap i internationella organisationer inom departementets ansvarsområde. Den dominerande posten är kostnaden för Sveriges medlemskap i FN:s jordbruks- och livsmedelsorganisation (FAO).

Även ett obligatoriskt deltagande i vissa internationella möten och konferenser finansieras av anslaget. En del av anslaget avser kostnader för bilateralt forskarutbyte med länder i Central- och Östeuropa.

Regeringens överväganden

Anslaget minskas med 223 000 kronor fr.o.m. 2006 till följd av en generell reduktion med 0,6 procent av företrädesvis anslag avsedda för förvaltnings- eller investeringsändamål.

Mot bakgrund av ovanstående föreslår regeringen att 36 866 000 kronor anvisas under anslaget 43:15 *Bidrag till vissa internationella organisationer m.m.* för 2006. För 2007 och 2008 beräknas anslaget till oförändrat belopp.

Tabell 6.45 Härledning av anslagsnivån 2006–2008, för 43:15 Bidrag till vissa internationella organisationer m.m.

Tusental kronor			
	2006	2007	2008
Anvisat 2005 ¹	37 089	37 089	37 089
<i>Förändring till följd av:</i>			
Beslut	-223	-223	-223
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	36 866	36 866	36 866

¹ Statsbudget enligt riksdagens beslut i december 2004 (bet. 2004/05:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut på tilläggsbudget under innevarande år.

7 Landsbygdspolitik

7.1 Omfattning

Politikområdet omfattar verksamhet för en hållbar utveckling av landsbygden. Åtgärderna är i stor utsträckning riktade till lantbruksföretag men också till andra företag på landsbygden. Avgränsningen följer i huvudsak rådets förordning (EG) nr 1257/1999 av den 17 maj 1999 om stöd från Europeiska utvecklings- och garantifonden för jordbruk (EUGFJ) till utveckling av landsbygden samt åtgärder som syftar till att underlätta genomförandet av denna.

Politikområdet omfattar också försöks- och utvecklingsverksamhet inom ramen för olika nationella handlingsprogram för jordbrukets miljöpåverkan samt åtgärder med syfte att främja ekologisk produktion. I politikområdet ingår även nationellt stöd för att säkerställa jordbruksverksamhet i norra Sverige.

Politikområdet omfattar verksamhet vid Jordbruksverket och länsstyrelserna.

7.2 Utgiftsutveckling

Tabell 7.1 Utgiftsutveckling inom politikområdet

Miljoner kronor

	Utfall 2004	Budget 2005 ¹	Prognos 2005	Förslag 2006	Beräknat 2007	Beräknat 2008
<i>Anslag inom utgiftsområde 23</i>						
44:1 Åtgärder för landsbygdens miljö och struktur	1 497,2	2 223,0	2 353,5	2 815,7	2 403,7	2 403,7
44:2 Från EG-budgeten finansierade åtgärder för landsbygdens miljö och struktur	1 129,0	1 575,6	1 802,8	1 876,9	1 764,0	1 764,0
44:3 Miljöförbättrande åtgärder i jordbruket	39,0	11,9	11,7	11,8	11,8	11,8
44:4 Stöd till jordbrukets rationalisering m.m.	3,0	3,0	3,0	3,0	3,0	3,0
44:5 Stöd till innehavare av fjällägenheter m.m.	1,5	1,5	1,5	1,5	1,5	1,5
44:6 Återföring av skatt på handelsgödsel och bekämpningsmedel m.m.	252,1	269,0	264,1	64,4	0,0	0,0
44:7 Åtgärder för att främja ekologisk produktion	14,2	30,0	30,4	29,8	29,8	29,8
Totalt för utgiftsområde 23	2 936,0	4 114,0	4 467,1	4 803,1	4 213,9	4 213,9
Totalt för politikområde Landsbygdspolitik	2 936,0	4 114,0	4 467,1	4 803,1	4 213,9	4 213,9

¹ Inklusivt tilläggsbudget i samband med 2005 års ekonomiska vårproposition (bet. 2004/05:FiU21) och förslag på tilläggsbudget i samband med budgetpropositionen för 2006.

7.3 Mål

Målet är en ekologiskt, ekonomiskt och socialt hållbar utveckling av landsbygden.

Målet omfattar en hållbar livsmedelsproduktion, sysselsättning på landsbygden, hänsyn till regionala förutsättningar och uthållig tillväxt. Vidare skall jordbrukets natur- och kulturvärden värnas samt jordbrukets negativa miljöpåverkan minimeras i syfte att bidra till att de nationella miljökvalitetsmålen uppnås inom en generation.

7.4 Insatser

7.4.1 Insatser inom politikområdet

Större delen av verksamheten inom politikområdet bedrivs inom ramen för fleråriga program, framför allt Miljö- och landsbygdsprogrammet men även Mål 1- och Leader+programmen. Politikområdet omfattar även Miljöförbättrande åtgärder och stöd till norra Sverige. I tabell 7.2 framgår insatserna under politikområdet samt deras huvudsakliga innehåll.

Tabell 7.2 Insatser under politikområde Landsbygdsolitik

Insats	Huvudsakligt innehåll
Miljö- och landsbygdsprogrammet	Miljöersättningar och kompensationsbidrag i stödberättigade områden i hela landet. Strukturstöd, kompetensutveckling och åtgärder för att främja anpassning och utveckling av landsbygden utanför det s.k. Mål 1-området som omfattar de fyra nordligaste länen samt delar av Gävleborgs, Dalarnas och Värmlands län.
Mål 1-programmen	Strukturstöd till jordbruket och åtgärder för att främja anpassning och utveckling av landsbygden i Mål 1-området.
Leader+programmet	Landsbygdsutveckling utifrån lokala förutsättningar och initiativ
Åtgärder för jordbruket i norra Sverige	Stöd till jordbruket i norra Sverige.
Miljöförbättrande åtgärder	Försöks- och utvecklingsverksamhet, marknadsfrämjande åtgärder för ekologisk produktion, m.m.
Övrigt	Lagstiftning m.m.

För en detaljerad beskrivning av åtgärderna som ingår i politikområdet hänvisas till regeringens skrivelse Landsbygdsolitik – resultatredovisning (skr. 2002/03:111).

Miljö- och landsbygdsprogrammet samt Mål 1-programmen

Åtgärderna inom ramen för miljö- och landsbygdsprogrammet är uppdelade på två insatsområden:

- ett ekologiskt hållbart lantbruk och
- en ekonomiskt och socialt hållbar utveckling av landsbygden.

Under det första insatsområdet, Åtgärder för ett ekologiskt hållbart lantbruk, ingår miljöersättningar, kompetensutveckling, kompensationsbidrag i områden som är mindre gynnade av naturbetingade skäl, stöd till investeringar i förbättrad miljö och djurmiljö i jordbruksföretag samt miljöåtgärder i form av projektstöd.

Det andra insatsområdet, Åtgärder för ekonomiskt och socialt hållbar utveckling av landsbygden, innehåller startstöd till unga jordbrukare, stöd till investeringar i jordbruksföretag, stöd till investeringar i förbättrad bearbetning och saluföring av jordbruksprodukter, kompetensutveckling samt åtgärder i form av projektstöd som syftar till att främja en anpassning och utveckling av landsbygden.

Miljöersättningarna och kompensationsbidraget tillämpas i stödberättigade områden i hela landet inom ramen för miljö- och landsbygdsprogrammet. Övriga åtgärder tillämpas i de s.k. Mål 1-programmen i detta geografiska område, vilket omfattar de fyra nordligaste länen samt delar av Gävleborgs, Dalarnas och Värmlands län. Miljö- och landsbygdsprogrammet inklusive nationell finansiering av lantbruksanknutna åtgärder inom ramen för Mål 1-programmen har en total kostnadsram för hela programperioden 2000–2006 på ca 23 miljarder kronor. Därutöver tillkommer den förstärkning av Miljö- och landsbygdsprogrammet på 400 miljoner kronor årligen som genomförs fr.o.m. 2005.

Anslutningen till Miljö- och landsbygdsprogrammet har under programperioden varit god, vilket har medfört att de ekonomiska ramarna för programmet är ansträngda. Med anledning av detta beslutade regeringen i april 2004 att tillföra Miljö- och landsbygdsprogrammet ytterligare ca 75 miljoner kronor, vilket möjliggjorde att flertalet miljöersättningar hölls öppna för nya anslutningar 2005.

Den 15 november 2003 överlämnades betänkandet Levande kulturlandskap – en halvtids-

utvärdering av Miljö- och landsbygdsprogrammet (SOU 2003:105). Betänkandet konstaterade att programmets insatser bidrar till att hålla kulturlandskapet levande och utgör en viktig förutsättning för uppfyllelse av flera miljö kvalitetsmål. Mot bakgrund av de förslag som lämnades i betänkandet och i regeringens skrivelse till riksdagen om genomförande av EU:s jordbrukspolitik i Sverige (skr. 2003/04:137) beslutade regeringen om ändringar i Miljö- och landsbygdsprogrammet fr.o.m. den 1 januari 2005. Ändringen omfattar en förstärkning av kompensationsbidraget i mindre gynnade områden med 110 miljoner kronor inklusive en särskild satsning på jordbruket i det fjällnära området. Vidare höjs miljöersättningen för betesmarker och slätterängar (75 miljoner kronor). En miljöersättning till vallodling införs i vissa delar av landet (100 miljoner kronor). Dessutom förstärks satsningar på bl.a. investeringar inom djurvälståndsområdet, småskalig livsmedelsproduktion, rådgivning och förnyelsebar energi genom stöd på totalt 115 miljoner kronor årligen. Slutligen genomförs en förstärkning av kompetensutvecklingsåtgärder på miljöområdet riktade mot skogsbruket.

Förstärkningen finansieras av s.k. moduler (överföring av EU-medel från direktstöd till Miljö- och landsbygdsprogrammet) och återföring av delar av skatten på handelsgödsel och skall enligt regeringens skrivelse träda i kraft 2005 med utbetalning först 2006. Av administrativa skäl kommer delar av förstärkningen att utbetalas 2005 och finansieras av den ursprungliga budgeten för Miljö- och landsbygdsprogrammet med motsvarande förskjutningar av utbetalningar för andra åtgärder i programmet från 2005 till 2006.

Utöver satsningar på småskalig livsmedelsförädling som bedrivs inom ramen för Miljö- och landsbygdsprogrammet har 10 miljoner kronor anvisats 2005 under politikområdet livsmedelspolitik för projekt rörande nationella och regionala resurscentra för småskalig Livsmedelsförädling. Regeringen beslutade i april 2005 om bidrag till tre nationella nätverk och resurscentra med inriktning på att stödja småskalig livsmedelsförädling. Regeringen avser att under hösten 2005 återkomma till riksdagen med en redovisning av aktuella frågor beträffande utvecklingen för den småskaliga livsmedelsproduktionen.

Den riksomfattande inventering av värdefulla ängs- och betesmarker som inleddes under 2002 och finansieras genom Miljö- och landsbygdsprogrammet slutfördes under 2004. Inventeringen har till syfte att öka kunskapen om och förbättra uppföljningen av framför allt de kvalitativa aspekterna av hävdade marker i landet.

I januari 2005 drog en storm in över framför allt södra Sverige. Till följd av stormen meddelade den svenska regeringen EU-kommissionen att force-majeure kommer att tillämpas när det gäller vissa skyldigheter för lantbrukarna att uppfylla krav som gäller för åtgärder i Miljö- och landsbygdsprogrammet. Vidare beslutade regeringen i juni 2005 att omfördela totalt 40 miljoner kronor inom ramen för Miljö- och landsbygdsprogrammet från bidragsinriktade åtgärder för att öka den ekologiska stabiliteten i skogen till rådgivnings- och kompetensutvecklingsåtgärder riktade mot skogsbrukare. Behovet av rådgivning består delvis av säkerhetsrådgivning men även av att skogsbruket får underlag och råd nödvändiga för att ta rätt hänsyn till kultur- och naturvärden i skogen och att skapa en långsiktighet i arbetet med återbeskogning. Mer om stormens effekter redovisas under politikområdet Skogspolitik.

År 2004 redovisade länsstyrelserna resultatet av åtgärder för att främja anpassning och utveckling av landsbygden inom ramen för Miljö- och landsbygdsprogrammet. Av redovisningarna framgår behovet av ökad samverkan mellan åtgärder riktade mot allmän landsbygdsutveckling och åtgärder kopplade till jordbruket. Nästa miljö- och landsbygdsprogram planeras att träda i kraft den 1 januari 2007 och löpa till 2013. EU-kommissionen lade den 15 juli 2004 fram ett förslag till regelverk för programperioden. Utifrån EU-kommissionens förslag enades medlemsländerna principiellt om regelverket vid Jordbruksrådet den 21 juni 2005, dock utan att beslut fattades. EU-kommissionen föreslår att de nya programmen för landsbygdsutveckling skall vara uppbyggda kring fyra områden: i) förbättrad konkurrenskraft inom såväl jord- som skogsbruk, ii) förbättring av miljö och markförvaltning och iii) diversifierad ekonomi och god livskvalitet på landsbygden. Slutligen finns ett tematiskt område: iv) innovativ lokal landsbygdsutveckling. I förslaget ställs krav på balans i varje enskilt program gällande fördelningen av EU-medel mellan de fyra områdena. Balanskraven mellan de fyra områdena är 10, 25, 10

respektive 5 procent av EU-resurserna. De 5 procent som skall gå till det tematiska insatsområdet (iv) kan tillgodoräknas inom ramen för de tre övriga områdena så att totalt 45 procent av EU-resurserna binds upp genom kravet på balans. Det föreslagna regelverket ger dock relativt stor frihet då det gäller fördelningen av de nationella medlen i programmet.

En följd av det föreslagna regelverket är att rådet inom fem månader från beslut om förordningen kommer att fastställa en strategi för landsbygdsutveckling som kommer att ligga till grund för nationella strategier.

En översyn av kriterierna för stöd till mindre gynnade områden (LFA) kommer enligt förslaget att genomföras till 2010. Detta innebär att Sverige tills vidare behåller nuvarande områdesindelning.

Baserat på förslaget till regelverk väntas EU-kommissionen att presentera förslag till tillämpningsregler och detaljerat regelverk under hösten 2005.

Omfattningen av tilldelade EU-medel till Sverige för programperioden beror på EU-budgetens totala omfattning, vilket avgörs först i samband med att nästa finansiella perspektiv fastställs (budget för perioden 2007–2013). I avvaktan på att EU:s regelverk, inklusive EU:s strategi och de ekonomiska förutsättningarna beslutas på EU-nivå, har regeringen påbörjat arbetet med att förbereda det nya landsbygdsprogrammet. Arbetet bedrivs i ett brett samråd med organisationer, myndigheter och andra landsbygdsintressenter. I ett första steg skall den strategiska inriktningen av nästa landsbygdsprogram presenteras i en skrivelse till riksdagen under hösten 2005.

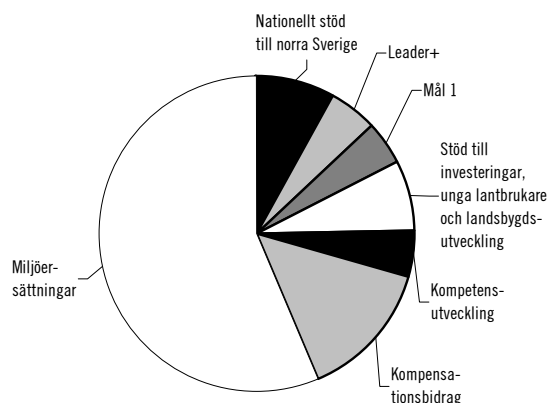
Utifrån den strategiska inriktning som redovisas i skrivelsen kommer såväl en nationell strategi för landsbygdsutveckling som det detaljerade programdokumentet att utarbetas. Den av regeringen tillsatta landsbygdskommittén lämnade den 2 maj 2005 sitt delbetänkande (SOU 2005:36). Regeringen avser att sända ett programförslag till EU-kommissionen under 2006. Landsbygdskommittén kommer att lämna sitt förslag till strategi för hållbar landsbygdsutveckling (dir. 2004:87) senast den 30 november 2006.

Leader+

Leader+programmet syftar till att främja landsbygdsutveckling. Utifrån lokala förutsättningar och initiativ skall Leader+ genom lokala projekt stödja hittills oprövade och nyskapande metoder för utveckling och förnyelse. Från jordbruksfondens utvecklingssektion har det svenska programmet tilldelats totalt ca 41 miljoner euro under programperioden 2000–2006.

Nedan visas översiktligt medelsfördelningen av miljö- och landsbygdsåtgärder inklusive nationellt stöd till norra Sverige under perioden 2000–2006.

Diagram 7.1 Miljö- och landsbygdsåtgärder 2000–2006

Miljöförbättrande åtgärder

I syfte att förbättra genomförandet av olika åtgärder inom Miljö- och landsbygdsprogrammet avsätts medel för framför allt försöks- och utvecklingsverksamhet. Verksamheten bedrivs bl.a. inom ramen för de nationella handlingsprogrammen riktade mot jordbrukets miljöfrågor, som bevarande av biologisk mångfald, minskade växtnäring förluster och risker med bekämpningsmedel. Huvudparten av medlen avsätts till utveckling av ekologisk produktion inklusive marknadsstödjande åtgärder för ekologiska produkter.

Återförd skatt på handelsgödsel och bekämpningsmedel har förstärkt jordbruksnäringens insatser för bl.a. forskning, information, utbildning, rådgivning och utvecklingsarbete för att främja hållbar produktion inom jordbruket och trädgårdsnäringen. Stöd lämnas bl.a. till åtgärder för att minska växtnäring förluster från jordbruket och för att minska miljöriskerna inom

växtskyddsområdet. Delar av den fr.o.m. 2004 uppburna skatten på handelsgödsel kommer att återföras dels i form av nationell medfinansiering i Miljö- och landsbygdsprogrammet, dels för verksamhet som främjar en hållbar utveckling av svenskt jordbruk samt bidrar till att konkurrens- och tillväxtförmågan stärks.

Utvecklingen av regelverket på EU-nivå fortsätter. Det finns emellertid ännu inte något gränsvärde i fråga om kadmiumhalten i gödselmedel på gemenskapsnivå. Av EU-kommissionens beslut 2002/399/EG följer att Sverige fram till årsskiftet 2005 har möjlighet att förbjuda saluföringen av gödselmedel med en kadmiumhalt överstigande 100 gram kadmium per ton fosfor. Regeringen anmälde i april 2005 att Sverige i enlighet med EG-fördraget (artikel 95.4) har för avsikt att även efter den 31 december 2005 tillämpa dessa bestämmelser. EU-kommissionens beslut i frågan kan väntas någon gång under hösten 2005. Det kan under hösten även bli aktuellt med förslag från EU-kommissionen avseende ett gränsvärde på gemenskapsnivå för kadmium i gödselmedel.

Enligt rådets direktiv (91/676/EEG) om skydd mot att vatten förorenas av nitrater från jordbruket skall medlemsländerna vart fjärde år genomföra en översyn av de nitratkänsliga områdena. Resultatet av den nu aktuella översynen skall inrapporteras till EU-kommissionen i slutet av 2005. Jordbruksverket har i uppdrag att ta fram underlag till denna rapport.

Till följd av EU:s sjätte miljöhandlingsprogram är det EU-kommissionens avsikt att presentera ett antal tematiska strategier. Eventuellt kommer temastrategin för uthållig användning av växtskyddsmedel att presenteras under hösten 2005. EU-kommissionen har även aviserat en översyn av regelverket för växtskyddsmedel. Regeringen avser att verka för att både strategin och ett omarbetat regelverk skall få en utformning som minskar miljö- och hälsoriskerna vid användning av växtskyddsmedel, bl.a. genom att substitutions- och försiktighetsprinciperna tillämpas i högre grad.

Jordbruksverket redovisade den 15 september 2004 ett förslag om införande av obligatoriska funktionstester för lantbrukssprutor och fläkt-sprutor. Förslaget har remissbehandlats och bereds för närvarande inom Regeringskansliet.

Under det svenska ordförandeskapet i EU våren 2001 antog Jordbruksrådet slutsatser om ekologiskt lantbruk, vilka bl.a. innehöll en inbju-

dan till EU-kommissionen att analysera möjligheten att skapa en handlingsplan för ekologiska livsmedel och ekologiskt lantbruk. Den 10 juni 2004 presenterade EU-kommissionen ett meddelande till rådet och parlamentet med ett förslag till handlingsplan. Meddelandet omfattar förslag till genomförande av 21 åtgärder inom områdena Den ekologiska livsmedelsmarknaden, Offentlig politik och ekologiskt jordbruk samt Normer och kontroll – skyddad integritet. Den 18 oktober 2004 antogs handlingsplanen i Jordbruksrådet. EU-kommissionen har påbörjat arbetet med att genomföra handlingsplanen.

I november 2004 redovisade Jordbruksverket ett förslag till mål för ekologisk produktion fram till 2010. Förslaget har remitterats och en skrivelse om mål för ekologisk produktion planeras att lämnas till riksdagen under hösten 2005.

Åtgärder för jordbruket i norra Sverige

Sverige får enligt anslutningsfördraget till EU lämna ett nationellt stöd för att säkerställa jordbruksverksamhet i norra Sverige (stödområdena 1–3). Stödet kan ses som ett komplement till åtgärder i Miljö- och landsbygdsprogrammet och kan lämnas för slaktsvin, suggor, getter, ägg, potatis, bär och grönsaker samt som pristillägg och transportstöd för mjölk. Stödet är beräknat utifrån förutsättningen att den totala stödnivån före EU-medlemskapet inte skall överskridas. Stödet lämnas i huvudsak som pristillägg för mjölk.

Enligt EU-kommissionens beslut från den 16 juni 2005 får även statligt stöd lämnas för merkostnader till följd av kadaverhanteringen i norra Sverige.

År 2004 beslutade regeringen om höjningar av vissa stödbelopp till jordbruket i norra Sverige. Den 27 december 2004 beslutade EU-kommissionen i enlighet med regeringens förslag om en överföring av nuvarande stödområde 2b i Jämtlands län, och några närliggande församlingar i Västernorrlands län, till stödområde 2a. Eftersom stödet till mjölkproduktionen är högre i stödområde 2a än i stödområde 2b kommer denna ändring att bidra till en högre utnyttjandegrad av det nationella stödet inom ramen för fastställt tak.

EU-kommissionens beslut innebär också att stödet till mjölkproduktionen begränsas till företagets leveranskvot fr.o.m. den 1 januari

2006. För de producenter som i norra Sverige har levererat mjölk över sin kvot kommer ändringen att innebära ökade kostnader för att köpa in kvot alternativt minskat nationellt stöd.

7.4.2 Insatser utanför politikområdet

Nationellt och internationellt miljöarbete

Regeringen överlämnade i april 2005 propositionen Svenska miljömål – ett gemensamt uppdrag (prop. 2004/05:150). Propositionen innehåller en utvärdering av systemet med miljö kvalitetsmål och delmål samt av de tre åtgärdsstrategierna som har antagits av riksdagen 2001. Av de 16 miljö kvalitetsmålen med delmål som behandlas berörs jordbrukssektorn särskilt av Ett rikt odlingslandskap, Ingen övergödning, Myllrande våtmarker och Giftfri miljö. Miljömålsarbetet inom jordbrukssektorn har också stor relevans med hänsyn tagen till åtgärdsstrategierna för giftfria och resurssnåla kretslopp och hushållning med mark, vatten och bebyggd miljö, hänsyn tagen till biologisk mångfald, kulturmiljö och människors hälsa. För en närmare beskrivning hänvisas till utgiftsområde 20 Allmän miljö- och naturvård.

I juni 2005 överlämnade regeringen skrivelsen En sammanhållen havsmiljöstrategi (skr. 2004/05:173). Skrivelsen avhandlar bl.a. övergödningen av haven. Arbetet på detta område tar sin utgångspunkt i miljö kvalitetsmålet Ingen övergödning. Därtill poängteras vikten av fortsatt arbete särskilt inom EU och havsmiljökonventionerna. Även denna skrivelse behandlas närmare under utgiftsområde 20 Allmän miljö- och naturvård.

Arbetet med naturvårdsnätverket Natura 2000, EU:s naturvårdsfond Life samt de statliga bidragen till lokala naturvårdsprojekt ger tillsammans med Miljö- och landsbygdsprogrammet goda förutsättningar för att bevara odlingslandskapets biologiska mångfald. Åtgärderna beskrivs närmare under utgiftsområde 20 Allmän miljö- och naturvård. Miljö- och landsbygdsprogrammets åtgärder för ängs- och betesmarker utgör en särskilt värdefull möjlighet att trygga bevarandevärden i Natura 2000-områden i odlingslandskapet.

EU:s ramdirektiv för vatten berör på olika sätt jordbruket. För en utförligare redovisning av vilka åtgärder som hittills har vidtagits med av-

seende på det svenska genomförandet av ramdirektivet hänvisas till utgiftsområde 20 Allmän miljö- och naturvård.

Inom området ekologisk produktion arbetar Konsumentverket med åtgärder för att främja konsumtionen av ekologiska livsmedel. Forsknings- och utvecklingsinsatser på området bedrivs av Livsmedelsverket, Statens veterinärmedicinska anstalt och Sveriges lantbruksuniversitet.

Regional utvecklingspolitik

Insatser inom ramen för den regionala utvecklingspolitiken är av betydelse för landsbygdens utveckling. Exempelvis kan insatser inom EU:s strukturfondsprogram nämnas. Dessa insatser har särskilt stor betydelse i norra Sverige och samverkar med åtgärderna riktade mot jordbruket. Strukturfondsprogrammen omfattar bl.a. åtgärder för att främja infrastruktur och kompetensutveckling som särskilt kommer näringsliv och befolkning på landsbygden till godo.

Insatser inom politikområdet Landsbygds politik har också betydelse för den regionala utvecklingen. I samverkan med Mål 1- och Mål 2-programmen, Leader+ och det nationella stödet till jordbruket i norra Sverige medverkar Miljö- och landsbygdsprogrammet till utveckling av en livskraftig landsbygd liksom till en hållbar utveckling av jordbruket i landets alla delar.

I de regionala tillväxtprogrammen för perioden 2004–2007 finns det möjlighet för åtgärder inom landsbygdspolitiken att samverka med åtgärder inom andra politikområden för att bidra till en hållbar tillväxt. Länen skall även arbeta fram regionala utvecklingsprogram som grund för det regionala utvecklingsarbetet. I de regionala utvecklingsprogrammen skall regionala mål beaktas, bl.a. landsbygds politik. I de regionala utvecklingsprogrammen skall det klargöras hur landsbygdspolitiken kan bidra till att målen för programmen uppnås.

Glesbygdsvirket har på regeringens uppdrag undersökt hur landsbygdens dimension tas till vara i det regionala utvecklingsarbetet. Enligt Glesbygdsvirketets redovisning i maj 2005 är bilden splittrad, vissa län har ambitiösa program för landsbygdens utveckling medan landsbygden knappast omnämns i andra läns utvecklingsplaner. Glesbygdsvirket har även i samråd med

Jordbruksverket, Verket för näringslivsutveckling och Institutet för tillväxtpolitiska studier i augusti 2005 lämnat förslag om hur behovet av metod- och kunskapsstöd, avseende landsbygdsdimensionen i regionalt utvecklingsarbete, kan tillgodoses.

Vissa regionala företagsstöd främjar utvecklingen av landsbygden som t.ex. det regionala bidraget till företagsutveckling. Dessa bidrar till att stimulera näringslivet samt att upprätthålla en god servicenivå på landsbygden. För en utförlig redovisning av insatser inom den regionala utvecklingspolitiken hänvisas till utgiftsområde 19 Regional utveckling. Åtgärder av betydelse för landsbygdspolitiken återfinns även under utgiftsområde 22 Kommunikationer.

De areella näringarna är de dominerande markanvändarna på landsbygden och det är därför viktigt med ett integrerat arbete med den regionala utvecklingsplaneringen. För att målen om en långsiktig hållbar utveckling av landsbygden skall kunna uppnås är det också betydelsefullt att miljö- och hushållningsaspekter som berör dessa näringar och andra förutsättningar för näringsliv, service och boende på landsbygden beaktas i utveckling och genomförande av den fysiska samhällsplaneringen.

Skogspolitik

Skogen och skogsnäringen har stor betydelse för landsbygdsutvecklingen och finns i hela landet. Inom skogspolitiken verkar Skogsvårdsorganisationen regionalt och lokalt genom samverkan med markägare med syfte att uppnå ett hållbart nyttjande av den resurs som skogen utgör, såväl för produktion som för miljö inklusive skogens kulturmiljövärden. Skogsvårdsorganisationen skall bidra till att uppfylla målet för den regionala utvecklingspolitiken och arbetar lokalt, förutom med skogsbruksåtgärder, även med bl.a. arbetsmarknadspolitiska åtgärder och satsningar kopplade till turism.

7.5 Resultatredovisning

7.5.1 Mål och indikatorer

Mål

Målet för landsbygdspolitiken är en ekologiskt, ekonomiskt och socialt hållbar utveckling av landsbygden. Målet omfattar en hållbar livsmedelsproduktion, sysselsättning på landsbygden, hänsyn till regionala förutsättningar och uthållig tillväxt. Vidare skall jordbrukets natur- och kulturvärden värnas samt jordbrukets negativa miljöpåverkan minimeras i syfte att bidra till att de nationella miljö kvalitetsmålen uppnås inom en generation.

Indikatorer

Indikatorer som används för att beskriva den ekologiska utvecklingen på landsbygden är bl.a. areal hävdad ängs- och betesmark, omfattning av landskapselement i odlingslandskapet, kväveutsläpp från jordbruket, ammoniakutsläpp från jordbruket, miljö- och hälsoriskindex kopplat till växtskyddsmedel, ekologiskt odlad mark samt areal anlagd våtmark på eller i anslutning till jordbruksmark.

Indikatorer som beskriver den ekonomiska och sociala utvecklingen på landsbygden är bl.a. befolkningsförändring på landsbygden, omfattningen av jordbruket i olika regioner samt antalet diversifierade lantbruksföretag.

7.5.2 Resultat

Ekologiskt hållbar utveckling av landsbygden

Flera av de nationella miljö kvalitetsmålen berör jordbruket. Framför allt gäller detta Ett rikt odlingslandskap, Ingen övergödning, Giftfri miljö och Myllrande våtmarker.

Odlingslandskapet

Regeringen bedömer att omfattningen av ängs- och betesmarkerna i landet bevaras i stort med nuvarande åtgärder och att måluppfyllelsen avseende betesmarkerna är god. Ökningstakten vad gäller ängsmarkerna är emellertid inte tillräcklig för att uppnå fastställda mål. Vidare är den befintliga ökningstakten högre för den

totala arealen ängsmarker och lägre för de ängsmarker som har högst kvalitativa värden. Utifrån regeringens förslag beslutade EU-kommissionen i början av 2005 om höjningar av ersättningsnivåerna för både ängs- och betesmarker. Förändringen träder i kraft 2005.

Bevarande av odlingslandskapets biologiska mångfald såväl som natur- och kulturmiljöer utgör en viktig del av miljö kvalitetsmålet Ett rikt odlingslandskap. Enligt delmål kopplade till miljö kvalitetsmålet skall samtliga ängs- och betesmarker senast 2010 skötas på ett sätt som bevarar deras värden. Vidare skall arealen hävdad ängsmark utökas med minst 5 000 hektar och arealen hävdad betesmark av de mest hotade typerna utökas med minst 13 000 hektar till 2010.

Inom ramen för Miljö- och landsbygdsprogrammet lämnas miljöersättning för hävd av ängs- och betesmarker samt även stöd för restaurering av marker. Omfattningen av ängs- och betesmarker i landet har valts som indikator för den ekologiskt hållbara utvecklingen på landsbygden. I tabell 7.3 framgår omfattningen av ängs- och betesmarker 2004 i förhållande till fastställda mål.

Tabell 7.3 Areal ängs- och betesmarker i förhållande till fastställda mål

	Betesmarker	Betesmarker av de mest hotade typerna	Ängsmarker
Mål	450 000 hektar 2006	Ökning med 13 000 hektar till 2010	Ökning med 5 000 hektar till 2010
Areal 2004	Ca 455 000 hektar	Ökning med ca 8 800 hektar	Ökning med ca 2 200 hektar

Omfattningen av bevarad och restaurerad ängs- och betesmark i landet bedöms framför allt vara ett resultat av de miljöersättningar som lämnas inom ramen för Miljö- och landsbygdsprogrammet. Mellan 2003 och 2004 ökade arealen betesmarker i miljöersättningen med ca 30 000 hektar. Kostnaderna för åtgärder i programmet specifikt riktade mot ängs- och betesmarker uppgick 2004 till ca 672 miljoner kronor varav ca 341 miljoner kronor finansieras av EU.

Utöver de kvantitativa målen av hävdad areal är också de kvalitativa aspekterna viktiga. Det är angeläget att marker med höga biologiska värden hävdas och att skötseln av markerna utförs på ett ändamålsenligt sätt. Åtgärdsplaner för skötsel av

de mest värdefulla ängs- och betesmarkerna har upprättats löpande sedan 2000. Under 2004 avslutades också en inventering av ängs- och betesmarker som påbörjades 2002. Sammanlagt har ca 300 000 hektar inventerats. Inventeringen utgör ett mycket viktigt underlag i uppföljningen av de kvalitativa aspekterna av hävdade marker i landet. Den totala kostnaden för inventeringen uppgick till ca 75 miljoner kronor varav EU finansierar en mindre del.

Även miljöersättningen för öppet och varierat odlingslandskap genom vallodling har betydelse för att uppnå miljö kvalitetsmålet Ett rikt odlingslandskap. Ungefär 610 000 hektar åkermark i de mindre gynnade områdena ingår i åtgärden öppet och varierat odlingslandskap, vilket är något över det i programmet fastställda arealmålet för åtgärden på 600 000 hektar. Den totala kostnaden för miljöersättningen för öppet och varierat odlingslandskap uppgick 2004 till ca 503 miljoner kronor varav ca 303 miljoner kronor finansieras av EU.

Omfattningen av bevarade småbiotoper i landet har valts som indikator för den ekologiskt hållbara utvecklingen på landsbygden. Regeringen bedömer att miljöersättningarna för bevarande av natur- och kulturmiljöer på ett avgörande sätt bidrar till att småbiotoperna i landet bevaras i sin nuvarande omfattning och att målet rörande dessa därmed kan nås. Även avseende bevarande av landskapselement bedömer regeringen att målet kan nås till 2010.

Enligt delmål kopplade till miljö kvalitetsmålet Ett rikt odlingslandskap skall mängden småbiotoper i odlingslandskapet bevaras i hela landet. Vidare skall mängden kulturbärande landskapselement som vårdas öka till 2010 med ca 70 procent. Inom ramen för Miljö- och landsbygdsprogrammet lämnas miljöersättning för skötsel av värdefulla landskapselement som t.ex. stenmurar, odlingsrösen, alléträd och renhågn. Elementen har ett stort kulturmiljövärde samtidigt som de ofta utgör värdefulla livsmiljöer för djur och växter. Genom miljöersättningen bevaras samtliga landskapselement på ca 30 procent av Sveriges totala åkerareal, vilket är i linje med det operativa målet för åtgärden i Miljö- och landsbygdsprogrammet. Ökningen av landskapselement som sköttes mellan 2000–2004 var ca 40–60 procent beroende på typ av element. Andelen bevarade landskapselement är emellertid betydligt mindre i norra Sverige jämfört med slättbygderna. Kostnaden för miljöersättningar

för natur- och kulturmiljöer uppgick till ca 170 miljoner kronor 2004 varav ca 88 miljoner kronor finansieras av EU.

I Miljö- och landsbygdsprogrammet lämnas även miljöersättning för bevarande av utrotningshotade husdjursraser, vilket bidrar till att uppnå delmål kopplade till miljökvalitetsmålet Ett rikt odlingslandskap. Det operativa målet i Miljö- och landsbygdsprogrammet är att 5 000 djurenheter skall omfattas av ersättningen, vilket nästan är uppfyllt. Kostnaden för åtgärden var ca 5 miljoner kronor 2004 varav ca 3 miljoner kronor finansieras av EU.

Växtnäring

Flera av delmålen under miljökvalitetsmålet Ingen övergödning berör jordbruket. Inom detta område har utsläpp av kväve och ammoniak från jordbruket valts som indikatorer. Åtgärder inom ramen för Miljö- och landsbygdsprogrammet bedöms tillsammans hittills ha inneburit en minskning med 3 500–4 000 ton kväve, vilket väsentligt bidrar till att uppfylla miljökvalitetsmålet Ingen övergödning. Nya beräkningar pekar emellertid på högre totala utsläpp av kväveföreningar till haven än de ursprungliga beräkningarna som låg till grund för delmålet om kväve. Av denna anledning bedömer regeringen att det kan vara svårt att uppnå delmålet kopplat till kväve trots det hittills goda resultatet från åtgärder i Miljö- och landsbygdsprogrammet med syfte att minska växtnäringsläckage. Det kan således finnas behov av ytterligare insatser.

Enligt delmålet avseende kväve skall de totala svenska vattenburna utsläppen söder om Ålands hav ha minskat med minst 30 procent från 1995 års nivå. I Miljö- och landsbygdsprogrammet finns en rad olika åtgärder för att minska växtnäringsförlusterna från jordbruksmark. Anslutningen till miljöersättningen för minskat kväveläckage genom odling av fånggröda och senarelagd jordbearbetning ökade mellan 2003 och 2004 med ca 10 000 hektar och uppgick till ca 280 000 hektar 2004, vilket är cirka fem gånger större än det operativa målet för åtgärden. Beräkningar pekar på att åtgärden 2004 ensamt lett till en minskning av kväveutlakningen från åkermark med ca 2 500 ton. Kostnaden för åtgärden 2004 var drygt 200 miljoner kronor varav hälften finansieras av EU.

Anläggning av våtmarker och småvatten i anslutning till jordbruksmark har valts som indikator för en ekologiskt hållbar utveckling av

landsbygden. Takten på anläggning av våtmarker och småvatten måste öka om målet med 12 000 hektar anlagda våtmarker och småvatten skall nås till 2010. Våtmarker och småvatten bidrar till att uppfylla miljökvalitetsmålen Ingen övergödning såväl som Myllrande våtmarker. Detta genom att våtmarker och småvatten minskar halterna av växtnäringsämnen i vattendrag samtidigt som de skapar värdefulla livsmiljöer för djur och växter.

Enligt delmål till miljökvalitetsmålet Myllrande våtmarker skall minst 12 000 hektar våtmarker och småvatten anläggas eller återställas i odlingslandskapet fram till 2010. Detta mål skall till stor del nås genom åtgärder i miljö- och landsbygdsprogrammet. Under 2004 har totalt 800 hektar våtmarker anlagts eller restaurerats i odlingslandskapet, varav 625 hektar med åtgärder inom ramen för Miljö- och landsbygdsprogrammet. Därutöver finns uppgifter om ca 50 hektar våtmarker som har anlagts eller restaurerats med annan finansiering. Totalt har 3 600 hektar anlagts eller restaurerats under 2000–2004 varav ca 2 280 hektar inom ramen för Miljö- och landsbygdsprogrammet. Anlagda våtmarker inom ramen för Miljö- och landsbygdsprogrammet bedöms ha inneburit en minskad kväveutlakning motsvarande ca 450 ton sedan 2000. Vidare bedöms våtmarker och småvatten som har anlagts tidigare än 2000 innebära ytterligare minskad kväveutlakning. Stöd har beviljats till ytterligare projekt för anläggning av våtmarker och småvatten men dessa är ännu inte slutförda. Kostnaden i Miljö- och landsbygdsprogrammet för anläggning och skötsel av våtmarker och småvatten 2004 var ca 38 miljoner kronor varav cirka en tredjedel finansieras av EU.

Skyddszoner i anslutning till åkermark bidrar till att minska växtnäringsförlusterna till vattendrag. Åtgärder för anläggning av skyddszoner bedrivs inom ramen för Miljö- och landsbygdsprogrammet och sammanlagt fanns ca 8 400 hektar skyddszoner 2004, vilket är betydligt högre än det operativa målet i programmet på 5 500 hektar. Jämfört med 2003 har arealen skyddszoner ökat med 2 300 hektar. Kostnaden för anläggning och skötsel av skyddszoner uppgick till ca 23 miljoner kronor 2004 varav hälften finansieras av EU.

Enligt delmål till miljökvalitetsmålet Ingen övergödning avseende ammoniak skall utsläppen i Sverige senast 2010 ha minskat med minst 15

procent från 1995 års nivå. Enligt beräkningar har ammoniakavgången från jordbruket minskat med 18 procent sedan 1995, vilket bedöms bero på förbättringar i gödselhanteringen och att antalet nötkreatur och svin har minskat.

Enligt delmålet om vattenburna utsläpp av fosfor från mänsklig verksamhet skall dessa till 2010 kontinuerligt minska från 1995 års nivå. Fosforeffektiviteten i jordbruket har enligt beräkningar ökat avsevärt sedan 1985. Beräkningar av minskningen av fosforförlusterna från jordbruksmark har däremot inte kunnat göras.

Bekämpningsmedel

Miljö kvalitetsmålet Giftfri miljö bedöms vara svårt att uppnå trots goda resultat av insatser inom politikområdet. Det kan därför finnas behov av att ytterligare åtgärder vidtas. Åtgärder i handlingsprogrammet för växtskyddsmedel bedöms ha stor betydelse för att minska hälso- och miljöriskerna. Andra åtgärder för att uppnå målet är miljöersättningen för ekologisk produktion samt skatten på bekämpningsmedel.

Åtgärder i Miljö- och landsbygdsprogrammet samt handlingsprogrammet för användning av bekämpningsmedel bidrar till att uppnå miljö kvalitetsmålet Giftfri miljö. Enligt miljö kvalitetsmålet skall bl.a. hälso- och miljöriskerna vid användning av kemiska ämnen minska, vilket också valts som indikator för en ekologiskt hållbar utveckling av landsbygden. Baserat på ett riskindikatorsystem har miljöriskindex minskat med ca 25 procent från 1988 till 2003 och hälso-riskindex med mer än 65 procent. Denna utveckling bedöms främst bero på informations- och rådgivningsinsatser inom ramen för Miljö- och landsbygdsprogrammet, produktutveckling samt reglering på området. Trots detta förekommer rester av bekämpningsmedel i vattendrag.

Ekologisk produktion

Det ekologiska jordbruket kan också bidra till att uppfylla miljö kvalitetsmålet Giftfri miljö såväl som Ett rikt odlingslandskap. Omfattningen av ekologiskt odlad mark har valts som indikator för en ekologiskt hållbar utveckling av landsbygden. Målet för den ekologiska produktionen är att arealen bör uppgå till 20 procent 2005 och att den ekologiska animalieproduktionen bör öka. Enligt målet skall 10 procent av antalet mjölkkor och slaktdjur av nöt och lamm finnas i ekologisk produktion 2005. Det ekolo-

giska jordbruket ökade med ca 20 000 hektar från 2003 och omfattade ca 455 000 hektar åkermark i hela landet 2004, vilket är ca 17 procent av den totala åkerarealen. Preliminär statistik för 2005 visar att målet för den ekologiska arealen nästan är uppfyllt. Det föreligger samtidigt stora skillnader i andelen ekologiskt odlad åkerareal mellan olika delar av landet. Andelen åkerareal är avsevärt mindre i Svealands och Götalands slättbygder jämfört med andelen i landets skogs- och mellanbygder. Därmed är andelen ekologisk produktion störst i de geografiska områden som bekämpningsmedel används i förhållandevis liten utsträckning. Målet för animalieproduktionen har uppnåtts sammanlagt för berörda djurslag. Fördelat per djurslag beräknas emellertid andelen ekologiska mjölkkor vara mindre än 10 procent. Den totala kostnaden för olika åtgärder med syfte att främja ekologisk produktion uppgick 2004 till ca 621 miljoner kronor varav ca 289 miljoner kronor finansieras av EU.

Rådgivning, utbildning m.m.

Det bedrivs en omfattande rådgivnings- och utbildningsverksamhet riktad mot lantbrukare inom ramen för Miljö- och landsbygdsprogrammet. Verksamheten bidrar till att uppfylla samtliga miljö kvalitetsmål som berör jordbruket och som bedrivs inom områdena biologisk mångfald och kulturmiljövården, skydd av miljö känsliga områden, ekologisk produktion, djurvälstånd samt energihushållning i växthus. Verksamheten riktas mot lantbrukare och omfattade 2004 ca 50 000 lantbrukare som erhållit rådgivning eller deltagit i utbildning till en kostnad av ca 158 miljoner kronor varav EU finansierar en fjärdedel. Verksamheten bedöms ha medfört större anslutning till de olika miljöersättningarna inom Miljö- och landsbygdsprogrammet och har ökat förståelsen för och kunskaperna om miljöfrågor. Ett syfte med rådgivningen är också att öka kvaliteten i de skötselåtgärder som lantbrukare utför inom ramen för de olika miljöersättningarna.

Övriga insatser inom de olika nationella handlingsprogrammen för jordbrukets miljöfrågor såsom t.ex. lagstiftning och försöks- och utvecklingsverksamhet bedöms också att vara en viktig del av arbetet med att nå de miljö kvalitetsmål som berör jordbruket.

Ekonomiskt och socialt hållbar utveckling av landsbygden

Befolkningsutvecklingen på landsbygden

Befolkningsutvecklingen på landsbygden inverkar på möjligheterna till väl fungerande lokala arbetsmarknader och har betydelse för möjligheterna att upprätthålla en god servicenivå och därigenom bidra till en ekonomiskt och socialt hållbar utveckling av landsbygden. Därför har befolkningsutvecklingen på landsbygden valts som indikator för en ekonomiskt och socialt hållbar utveckling av landsbygden. Det finns tydliga trender i befolkningsutvecklingen på landsbygden. Bland personer mellan åldrarna 16 till 64 år sker en befolkningsminskning i mindre tätorter samtidigt som större tätorter och tätortsnära landsbygd ökar. I norra Sverige minskar befolkningen i alla områdestyper. Trenderna är särskilt påtagliga för yngre personer mellan åldrarna 20 till 34 år. Andelen kvinnor på landsbygden mellan åldrarna 16 till 64 år uppgår till 47–48 procent och för män till 52–53 procent. Detta kan jämföras med 49 procent kvinnor respektive 51 procent män i hela landet. En studie visar emellertid att män i åldrarna 16 till 29 år hade en större nettoutflyttning från glesbygder och tätortsnära landsbygder 2003 än vad kvinnor hade.

Jordbrukets betydelse

Jordbruket kan bidra till bosättning, hållbar tillväxt och utveckling på landsbygden. Andelen sysselsatta inom jord- och skogsbruk minskar. Fortfarande är dock över 10 procent av männen i glesbygder och 8 procent i tätortsnära landsbygder verksamma inom jord- och skogsbruk. För kvinnorna är motsvarande siffror 2 respektive 3 procent. Jordbruket skapar dessutom attraktiva livsmiljöer, vilka generellt är en förutsättning för en livskraftig landsbygd.

Strukturutvecklingen inom jordbruket

Åkerarealen och antalet jordbruksföretag har visat en nedåtgående trend de senaste tio åren. Trenden har varit mer påtaglig sedan 2000 och särskilt i norra Sverige och i mellersta Sveriges skogsbygder. Regionala förändringar i omfattningen av jordbruket har valts som indikator för en ekonomiskt och socialt hållbar utveckling av landsbygden. Inom ramen för Miljö- och landsbygdsprogrammet lämnas kompensationsbidrag vars syfte är att upprätthålla ett öppet odlings-

landskap och att bibehålla sysselsättning i områden som är mindre gynnande av naturbetingade skäl. Åtgärden bidrar således till att uppfylla miljökvalitetsmålet Ett rikt odlingslandskap såväl som till en ekonomiskt och socialt hållbar utveckling av landsbygden. Anslutningen till kompensationsbidraget 2004 uppgick till ca 551 000 hektar fördelat på 20 429 företag. Den anslutna arealen ökade mellan 2003 och 2004 med ca 8 000 hektar samtidigt som antalet företag minskade med 134 stycken. Sedan 1999 har emellertid både antalet företag och arealen minskat, det senare med i genomsnitt knappt 1 procent per år.

Det nationella stödet till norra Sverige syftar till att säkerställa jordbruksverksamhet i regionen. Stödet är i flera fall av helt avgörande betydelse för fortsatt jordbruksproduktion i regionen. Stödet medverkar också till att bromsa befolkningsminskningen i området och därigenom skapa bättre underlag för service i de glesbefolkade landsbygdsområdena i regionen. Baserat på det nationella stödet till norra Sverige har jordbruksproduktionens samlade värde minskat under ett antal år. Mellan 2003 och 2004 stabiliserades dock utvecklingen, vilket framför allt berodde på att produktionen av ägg, slaktsvin samt bär och grönsaker ökade, något som kompenserade en viss minskad mjölkproduktion. Antalet företag i området minskade med ca 35 procent under perioden 1999–2003 jämfört med 30 procent för hela landet under samma period. Samtidigt har den totala åkerarealen i regionen inte minskat nämnvärt. Den uppsatta referensnivån för det nationella stödet, som fastställdes i samband med att Sverige blev EU-medlem, får inte överskridas. Utbetalningarna låg under referensnivån under 2004.

Utvecklingen inom de mindre gynnade områdena inklusive norra Sverige speglar den allmänna strukturutvecklingen i landet mot färre och större gårdar. Regeringen bedömer emellertid att åtgärderna inom Miljö- och landsbygdsprogrammet, framför allt miljöersättningar och kompensationsbidrag, och det nationella stödet till norra Sverige starkt har bidragit till att det öppna landskapet finns kvar samt även motverkat nedläggning av åker- och betesmark. Detta gäller i första hand i svagare regioner där produktionsförutsättningarna är relativt dåliga.

Strukturåtgärder riktade mot jordbruket

Under 2004 beviljades investeringsstöd om totalt ca 175 miljoner kronor i landet. Både antalet beviljade investeringsstöd och beslutade belopp har ökat jämfört med 2003. Större delen av investeringsstödet går till djurmiljöinvesteringar. Regeringens bedömning är att investeringsstödet har haft en god måluppfyllelse avseende att underlätta och påskynda en anpassning till ett ekologiskt hållbart jordbruk samt till att öka landsbygdsföretagens konkurrensförmåga och främja ökad sysselsättning på landsbygden. Däremot har stödet under tidigare år endast haft begränsad effekt vad gäller diversifiering av jordbruksverksamhet. Investeringar i kompletterande verksamhet har emellertid ökat något under senare år och utgör nu ca 18 procent av det totala stödet. Denna utveckling bedöms fortsätta som en effekt av utbildnings- och projektverksamhet inom området och bedöms också kunna bidra till en allmän diversifiering av verksamhet på landsbygden.

Stöd till investeringar i förbättrad bearbetning och saluföring av jordbruksprodukter är inriktat på innovativ och småskalig livsmedelsförädling. Under 2004 beslutades om 94 projekt om ca 61 miljoner kronor i landet. Antalet projekt och beviljat stöd är i nivå med omfattningen under 2003. Företag inriktade på småskalig livsmedelsförädling har varit prioriterade.

Tillgänglig statistik visar att de i programmen fastställda sysselsättningsmålen per beviljat stöd för både investeringsstödet till jordbruksföretag och stödet till investeringar i förbättrad bearbetning och saluföring av jordbruksprodukter, bör kunna nås under programperioden.

Investeringsverksamheten vid jordbruksföretagen i Mål 1-området, vilket omfattar de fyra nordligaste länen samt delar av Gävleborgs, Dalarnas och Värmlands län, har varit vikande till följd av osäkerhet inför reformen av den gemensamma jordbrukspolitiken. Under den senare delen av året har en viss återhämtning skett. Den största investeringsverksamheten sker vid företag som utökar och effektiviserar sin mjölkproduktion. Investeringar för att främja bearbetning och saluföring av jordbruksprodukter har markant ökat i omfattning under verksamhetsåret. Även intresset för åtgärder för att främja den småskaliga livsmedelsförädlingen har ökat under året, vilket kan ses som positiva tecken på en anpassning och utveckling inför de förändringar som jordbruksreformen medför.

År 2004 beviljades 235 startstöd till yngre jordbrukare i hela landet varav 62 stycken i Mål 1-området. Målet i Miljö- och landsbygdsprogrammet om 200 beviljade startstöd årligen utanför Mål 1-området är för 2004 därmed inte helt uppfyllt. Avseende de övergripande målen bedöms startstödet ha haft en viss positiv effekt för att underlätta övertagande eller nyetablering. Däremot är det svårt att visa på effekter avseende konkurrenskraft, tillväxt samt anpassning av jordbruket till nya yttre förhållanden.

Landsbygdsutveckling och diversifiering

För att utveckla och bevara en livskraftig landsbygd krävs förutsättningar för en integrerad utveckling av jordbruket och övriga sektorer. En diversifierad landsbygdsekonomi är viktig för sysselsättning, inkomst och uthållig tillväxt och har därför valts som indikator för en ekonomiskt och socialt hållbar utveckling av landsbygden. Under de senaste åren har antalet jordbruksföretag med kompletterande verksamhet ökat i relativt stor omfattning. En undersökning pekar på att antalet jordbruksföretag med kompletterande verksamhet mellan 1999 och 2003 ökade med ca 50 procent. Inom ramen för Miljö- och landsbygdsprogrammet finns samverkande åtgärder med syftet att främja en diversifierad sysselsättning på landsbygden. Under 2004 beslutades om att tilldela ca 104 miljoner kronor till 438 projekt i syfte att främja anpassning och utveckling av landsbygden. Projekten rör framför allt diversifiering av lantbruksföretag, landsbygdsturism och marknadsföring av kvalitetsprodukter med anknytning till lantbruket. Antalet påbörjade projekt har ökat påtagligt sedan 2000.

Kompetensutvecklingsaktiviteter har också genomförts i syfte att förstärka effekten av andra åtgärder som bidrar till att främja en ekonomiskt och socialt hållbar utveckling av landsbygden. Kompetensutvecklingsåtgärder uppskattas under 2004, genom länsstyrelsernas verksamhet utanför Mål 1-området, ha nått ca 13 000 deltagare varav ca 40 procent är kvinnor och ca 60 procent är män. Inom Mål 1 har under året fattats beslut om stöd till 114 projekt i syfte att främja anpassning och utveckling av landsbygden.

Regeringen bedömer att åtgärderna med syfte att främja anpassning och utveckling av landsbygden, tillsammans med andra åtgärder i berörda program som t.ex. investeringsstöd och

kompetensutveckling, har bidragit till en diversifiering av landsbygdsekonomin.

Leader+programmet skall utifrån lokala förutsättningar och initiativ stödja hittills oprövade och nyskapande metoder för utveckling och förnyelse på landsbygden. Under 2004 beslutades inom ramen för Leader+programmet om 156 nya projekt om ca 50 miljoner kronor EU-medel. Flertalet beslutade projekt inom programmet löper under flera år och är ännu inte avslutade, vilket gör det svårt att dra generella slutsatser om resultat och målluppfyllelse av verksamheten. Den oberoende halvtidsutvärderingen av programmet som genomfördes under 2003 visar emellertid att programmet i sin helhet fungerar bra.

7.5.3 Analys och slutsatser

Regeringens samlade bedömning gällande politikområdet är att resultaten av insatserna i stort sett har varit goda och i överensstämmelse med de uppställda målen. Därigenom bedömer regeringen också att de offentliga insatserna bidrar till en ekologiskt, ekonomiskt och socialt hållbar utveckling av landsbygden.

Större delen av verksamheten inom politikområdet bedrivs inom ramen för fleråriga program, framför allt Miljö- och landsbygdsprogrammet men även Mål 1- och Leader+programmen. Inom varje program finns fastställda operativa mål för de åtgärder som ingår i programmen. De operativa målen för insatserna inom politikområdet har i de flesta fall uppnåtts eller förväntas uppnås under programperioden.

I november 2003 överlämnades till regeringen betänkandet Levande kulturlandskap – en halvtidsutvärdering av Miljö- och landsbygdsprogrammet (SOU 2003:105) som framför allt drog slutsatser utifrån resultat fram t.o.m. 2002. Utvärderingen drog den slutsatsen att programmet i huvudsak fungerat väl och att det har bidragit till uppfyllelsen av mål på samtliga nivåer. Programmet har enligt utvärderingen på ett påtagligt sätt också bidragit till uppfyllelsen av de övergripande miljö kvalitetsmålen Ett rikt odlingslandskap och Ingen övergödning. Gällande miljö kvalitetsmålen bedömer regeringen att åtgärderna kopplade till jordbruket har haft en fortsatt positiv effekt avseende berörda delmål. Åtgärder inom ramen för Miljö- och

landsbygdsprogrammet bedöms vara nödvändiga för att nå miljö kvalitetsmålen Ett rikt odlingslandskap och Ingen övergödning.

Trots det goda resultatet från insatser kopplade till jordbruket bedömer regeringen emellertid att miljö kvalitetsmålen Ingen övergödning och Giftfri miljö, vilka även berör andra politikområden, kan vara svåra att nå. Det kan därför finnas behov av ytterligare insatser. Även delmål kopplade till miljö kvalitetsmålet Myllrande våtmarker avseende anläggning av våtmarker bedöms vara svåra att nå.

Avseende ekonomisk och social utveckling av landsbygden framfördes i halvtidsutvärderingen att programmet har bidragit till uppfyllelsen av flera av målen men att bilden är mer otydlig och att ytterligare analyser behöver göras. Regeringens bedömning är att relevanta åtgärder inklusive de som ingår i Mål 1-programmen, har fortsatt att fungera väl och att flera av de operativa målen för åtgärderna har uppnåtts eller förväntas uppnås under programperioden. Regeringen instämmer i att bilden gällande de mer övergripande målen är otydlig. Det är svårt att koppla förändringar i den ekonomiska och sociala utvecklingen på landsbygden med resultat från enskilda åtgärder kopplade till de areella näringarna. Ytterligare analyser av åtgärderna är därför nödvändiga. Slututvärderingar av de olika programmen under politikområdet kommer att genomföras efter 2006.

7.6 Revisionens iakttagelser

Årsredovisningen för myndigheten inom politikområdet har av Riksrevisionen bedömts vara i allt väsentligt rättvisande.

7.7 Politikens inriktning

7.7.1 Landsbygdspolitiken

En allmän utgångspunkt för målet och insatserna inom politikområdet är att de skall medverka till en positiv utveckling av en väl fungerande landsbygd som är ekonomiskt livskraftig och som har höga natur- och kulturvärden. För att utveckla och bevara en livskraftig landsbygd krävs förut-

sättningar för en integrerad utveckling av jordbruket och övriga sektorer.

Regeringen beslutade den 17 juni 2004 att tillsätta en utredning med parlamentarisk medverkan med uppdrag att utarbeta en långsiktig strategi för den nationella politiken för landsbygdsutveckling. Denna strategi skall ta ett samlat grepp om politiken och utgå från målet om en ekologiskt, ekonomiskt och socialt hållbar utveckling av landsbygden. Med de areella näringarna som bas är strategin tänkt att skapa förutsättningar för ökad tillväxt och ett mer mångsidigt företagande på landsbygden. I uppdraget ingår även att behandla förvaltningen av landskapets natur- och kulturvärden. Kommittén skall lämna sitt slutbetänkande senast den 30 november 2006.

Av kommitténs direktiv framgår också att i ett delbetänkande skall kommittén lämna ett förslag till övergripande strategisk inriktning för nästa landsbygdsprogram. Kommittén överlämnade den 2 maj 2005 ett delbetänkande till regeringen (SOU 2005:36). Även ett delbetänkande från Skogsutredningen (SOU 2005:39) som bl.a. behandlar skogsnäringens roll i det kommande landsbygdsprogrammet har överlämnats till regeringen.

Delbetänkandena och de synpunkter som har inkommit under remissbehandlingen utgör viktiga underlag till den skrivelse om den strategiska inriktningen av det kommande landsbygdsprogrammet som regeringen avser att lämna till riksdagen under hösten 2005.

Jordbruket bidrar till positiva miljöeffekter i form av biologisk mångfald, bevarande av värdefulla kulturmiljöer och till ett öppet odlingslandskap. Dagens jordbruk utgör samtidigt en belastning på miljön, bl.a. på grund av användningen av bekämpningsmedel och genom förluster av näringsämnen till omgivande miljö.

En hållbar jordbruks- och livsmedelsproduktion förutsätter att naturresurserna brukas på ett resursbevarande, miljöanpassat och etiskt godtagbart sätt. Därmed är jordbrukssektorn viktig i omställningen till ett uthålligt samhälle. Målsättningarna bör bl.a. återspegla behovet och värdet av en hållbar utveckling på landsbygden och inom jordbruket, internationella miljöåtaganden och de areella näringarnas betydelse för att tillhandahålla kollektiva nyttigheter.

Arbetet med jordbrukets miljöfrågor vilar på sektorsansvar, vilket lades fast i Sverige i och med 1988 års miljöpolitiska beslut och har sedan

utvecklats i ett flertal riksdagsbeslut. Målet med det särskilda sektorsansvaret för ekologiskt hållbar utveckling preciseras och vidareutvecklas i propositionen Svenska miljömål – delmål och åtgärdsstrategier (prop. 2000/01:130, bet. 2001/02:MJU3, rskr. 2001/02:36). Åren 2006–2008 anvisas Jordbruksverket ytterligare 3 miljoner kronor årligen för arbete med miljökvalitetsmålen.

Flera av de 15 miljökvalitetsmålen berör jordbruket. Den 4 maj 2005 överlämnade regeringen propositionen Svenska miljömål – ett gemensamt uppdrag (prop. 2004/05:150) till riksdagen. I propositionen görs en fördjupad utvärdering av systemet med miljökvalitetsmål och delmål samt de tre åtgärdsstrategier som antogs 2001. I propositionen föreslår regeringen att miljökvalitetsmålen ändras på vissa områden.

Regeringen har utsett Jordbruksverket till ansvarig myndighet för miljökvalitetsmålet Ett rikt odlingslandskap. Även andra miljökvalitetsmål, särskilt Ingen övergödning, Giftfri miljö och Myllrande våtmarker, berör politikområdet landsbygdspolitik. Verksamhet under politikområdet bidrar även till att uppnå mål inom kulturmiljöområdet.

Åtgärder inom politikområdet har som syfte att stärka jordbrukets positiva miljöeffekter och minimera dess negativa miljöeffekter samt att förbättra landsbygdens konkurrenskraft genom att underlätta en nödvändig anpassning av jordbrukssektorn till nya förutsättningar och företagande på landsbygden. Åtgärdena tar hänsyn till de skilda produktionsförutsättningar som råder i olika delar av landet. Samma möjligheter till utveckling för kvinnor och män skall främjas. Delar av den uppburna skatten på handelsgödsel och bekämpningsmedel 2004 föreslås återföras till verksamhet som främjar en hållbar utveckling av svenskt jordbruk samt bidrar till att konkurrens- och tillväxtförmågan stärks.

Den svenska regeringen är pådrivande i arbetet med att reformera den gemensamma jordbrukspolitik. Beslutet om en reform av EU:s jordbrukspolitik fattades den 29 september 2003 (rådets förordning (EG) nr 1782/2003). Reformbeslutet innebär en ökad fokus på åtgärder som syftar till en hållbar utveckling av landsbygden. Den 19 april 2004 överlämnade regeringen skrivelsen om genomförande av EU:s jordbrukspolitik i Sverige (skr. 2003/04:137) till riksdagen. I skrivelsen bedömde regeringen att det nuvarande Miljö- och landsbygdsprogram-

met skall förstärkas under resterande del av programperioden 2000–2006, bl.a. genom s.k. modulering (överföring av EU-medel från direktstöd till Miljö- och landsbygdsprogrammet). Förstärkningen av Miljö- och landsbygdsprogrammet gäller fr.o.m. den 1 januari 2005.

Målet för den regionala utvecklingspolitiken (prop. 2001/02:4, bet. 2001/02:NU4, rskr. 2001/02:118) är väl fungerande och hållbara lokala arbetsmarknadsregioner med en god servicenivå i alla delar av landet. Åtgärderna inom ramen för landsbygdspolitiken skall tillsammans med åtgärder inom andra politikområden bidra till att målet för den regionala utvecklingspolitiken uppnås genom de regionala tillväxtprogrammen.

7.7.2 Ändring i jordförvärvslagen (1979:230)

Regeringens förslag: Jordförvärvslagen (1979:230) ändras så att det införs ett bemyndigande för regeringen att meddela föreskrifter om uttag av avgifter i ärenden om förvärvstillstånd.

Ärendet och dess beredning

Lagändringen innebär att det i jordförvärvslagen införs ett bemyndigande för regeringen att meddela föreskrifter om avgifter i ärenden om förvärvstillstånd. Lagändringen har inte bedömts vara av sådan karaktär att förslaget har behövt remissbehandlas eller granskas av Lagrådet.

Skälen för regeringens förslag: I dag tas avgifter ut vid prövningen av ansökningar om förvärvstillstånd. Detta är reglerat i 9 a § jordförvärvsförordningen. I jordförvärvslagen saknas dock ett uttryckligt bemyndigande för regeringen att meddela föreskrifter om sådana avgifter. För att klargöra statens rätt att ta ut avgifter bör ett bemyndigande härom finnas i den lag som reglerar prövning av ansökningar om förvärvstillstånd. Regeringen föreslår därför att ett nytt stycke införs i 9 § jordförvärvslagen, innehållande ett bemyndigande för regeringen att föreskriva om avgifter vid ansökan om förvärvstillstånd. Någon förändring beträffande storleken på nuvarande uttag av avgifter är inte avsedd.

7.8 Budgetförslag

7.8.1 44:1 Åtgärder för landsbygdsens miljö och struktur

Tabell 7.4 Anslagsutveckling

Tusental kronor

2004	Utfall	1 497 216	Anslags-sparande	1 538 067
2005	Anslag	2 223 000 ¹	Utgifts-prognos	2 353 529
2006	Förslag	2 815 662		
2007	Beräknat	2 403 662		
2008	Beräknat	2 403 662		

¹ Inklusivt tilläggsbudget i samband med 2005 års ekonomiska vårproposition (bet. 2004/05:FIU21) och förslag på tilläggsbudget i samband med budgetpropositionen för 2006.

Anslaget används för att finansiera strukturstöd och miljöersättningar med anknytning till jordbruket. Miljöersättningar riktade mot jordbruket, stöd till mindre gynnade områden, kompetensutveckling, startstöd till yngre jordbrukare, stöd till investeringar i jordbruksföretag, stöd till bearbetning och saluföring av jordbruksprodukter samt åtgärder för landsbygdsens utveckling finansieras under anslaget. Åtgärderna återfinns inom ramen för Sveriges Miljö- och landsbygdsprogram samt Sveriges två Mål 1-program, vilka tillämpas i de fyra nordligaste länen samt delar av Gävleborgs, Dalarnas och Värmlands län.

Under anslaget finansieras det nationella stödet till jordbruket i norra Sverige. Anslaget används även för att finansiera ett nationellt anläggningsstöd för plantering av energiskog i enlighet med förordning (1997:75) om anläggningsstöd till plantering av fleråriga grödor för produktion av biomassa.

Beställningsbemyndigande om ekonomiska åtaganden

Tabell 7.5 Beställningsbemyndigande om ekonomiska åtaganden

Tusental kronor

	Utfall 2004	Prognos 2005	Förslag 2006	Beräknat 2007	Beräknat 2008–
Utestående åtaganden vid årets början	2 843 971	2 926 905	2 900 000	1 430 000	
Nya åtaganden	1 265 845	1 937 987	1 732 589		
Infriade åtaganden	1 829 911	1 964 892	3 202 589	755 332	674 668
Utestående åtaganden vid årets slut	2 926 905	2 900 000	1 430 000		
Erhållet/förslaget bemyndigande	2 800 000	2 900 000	1 430 000		

Huvuddelen av åtgärderna som finansieras under anslaget är ersättningsformer som bygger på fleråriga förpliktelser om utbetalningar. Det samma gäller åtgärder inom ramen för struktur- och programmen i Mål 1 och Leader+. Detta innebär att staten åtar sig framtida ekonomiska förpliktelser som inte ryms inom ramen för de av riksdagen årligen anvisade anslagsmedlen. Regeringen bör därför bemyndigas att under 2006 för ramanslaget 44:1 *Åtgärder för landsbygdens miljö och struktur* besluta om bidrag som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför utgifter på högst 755 332 000 kronor 2007, högst 331 103 000 kronor 2008, högst 242 065 000 kronor 2009, högst 86 500 000 kronor 2010 och högst 15 000 000 kronor därefter.

Regeringens överväganden

Under anslaget har anvisats medel för de av Sverige tillämpade miljö- och strukturstöden med anknytning till jordbruket samt det nationella stödet till jordbruket i norra Sverige.

Regeringens avsikt är att följa de beslutade programmen i syfte att nå de i programmen fastställda målen.

Återföringen av skatten på handelsgodsl och bekämpningsmedel uppuren 2001–2003 sker under anslaget 44:6 *Återföring av skatt på handelsgodsl och bekämpningsmedel m.m.* Den fortsatta återföringen av skatten på handelsgodsl och bekämpningsmedel sker under anslaget 44:1 *Åtgärder för landsbygdens miljö och struktur*.

I samband med beslut om genomförande av jordbruksreformen förstärktes Miljö- och landsbygdsprogrammet med första utbetalning 2006. EU-finansieringen sker genom s.k. modulering (överföring av EU-medel från direktstöd till

Miljö- och landsbygdsprogrammet). Den nationella finansieringen sker genom återföring av delar av den fr.o.m. 2004 uppburna handelsgodslskatten.

År 2006 föreslås ytterligare 100 000 000 kronor av skatten på handelsgodsl och bekämpningsmedel återföras under anslaget. Till sammans med kvarvarande återföring av uppuren skatt 2001–2003 under anslaget 44:6 *Återföring av skatt på handelsgodsl och bekämpningsmedel m.m.*, föreslås återförda skattemedel 2006 användas för verksamhet som främjar en hållbar utveckling av svenskt jordbruk samt bidrar till att konkurrens- och tillväxtförmågan stärks. Bland annat bör verksamheten omfatta forsknings- och utvecklingsverksamhet, t.ex. på bekämpningsmedelsområdet.

En ny programperiod för Miljö- och landsbygdsprogrammet inleds 2007. Omfattningen av programmet fr.o.m. 2007 går i nuläget inte att fastställa, bl.a. då det saknas EU-beslut om budget. Beräkningen av anslaget fr.o.m. 2007 är därför osäker.

Anslaget minskas med 13 338 000 kronor fr.o.m. 2006 till följd av en generell reduktion med 0,6 procent av företrädesvis anslag avsedda för förvaltnings- eller investeringsändamål.

Mot bakgrund av ovanstående föreslår regeringen att 2 815 662 000 kronor anvisas under anslaget 44:1 *Åtgärder för landsbygdens miljö och struktur* för 2006. För 2007 och 2008 beräknas anslaget till 2 403 662 000 kronor.

Tabell 7.6 Härledning av anslagsnivån 2006–2008, för 44:1 Åtgärder för landsbygdens miljö och struktur

Tusental kronor

	2006	2007	2008
Anvisat 2005 ¹	2 223 000	2 223 000	2 223 000
<i>Förändring till följd av:</i>			
Beslut	592 662	180 662	180 662
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	2 815 662	2 403 662	2 403 662

¹ Statsbudget enligt riksdagens beslut i december 2004 (bet. 2004/05:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut på tilläggsbudget under innevarande år.

7.8.2 44:2 Från EG-budgeten finansierade åtgärder för landsbygdens miljö och struktur

Tabell 7.7 Anslagsutveckling

Tusental kronor

År	Utfall	1 128 999	Anslags-sparande	992 550
2004	Utfall	1 128 999	Anslags-sparande	992 550
2005	Anslag	1 575 558 ¹	Utgifts-prognos	1 802 817
2006	Förslag	1 876 894		
2007	Beräknat	1 764 031		
2008	Beräknat	1 764 031		

¹ Inklusive tilläggsbudget i samband med 2005 års ekonomiska vårproposition (bet. 2004/05:FiU21) och förslag på tilläggsbudget i samband med budgetpropositionen för 2006.

Under anslaget anvisas medel motsvarande EU:s finansiering av strukturstöd och miljöersättningsningar med anknytning till jordbruket som redovisas under anslaget 44:1 *Åtgärder för landsbygdens miljö och struktur*.

Till anslaget förs även jordbruksfondens utvecklingssektions finansiering av Mål 1- och Leader+programmen.

Beställningsbemyndigande om ekonomiska åtaganden

Huvuddelen av åtgärderna som finansieras under anslaget är ersättningsformer som bygger på fleråriga förpliktelser om utbetalningar. Det samma gäller åtgärder inom ramen för struktur-fondsprogrammen i Mål 1 och Leader+. Detta innebär att staten åtar sig framtida ekonomiska förpliktelser som inte ryms inom ramen för de av riksdagen årligen anvisade anslagsmedlen. Regeringen bör därför bemyndigas att under 2006 för ramanslaget 44:2 *Från EG-budgeten finansierade åtgärder för landsbygdens miljö och struktur* besluta om bidrag som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför utgifter på högst 860 000 000 kronor 2007, högst 441 452 000 kronor 2008, högst 247 048 000 kronor 2009, högst 86 500 000 kronor 2010 och högst 15 000 000 kronor därefter.

Tabell 7.8 Beställningsbemyndigande om ekonomiska åtaganden

Tusental kronor

	Utfall 2004	Prognos 2005	Förslag 2006	Beräknat 2007	Beräknat 2008–
Utestående åtaganden vid årets början	3 302 603	3 093 412	2 887 000	1 650 000	
Nya åtaganden	923 443	1 484 057	1 417 365		
Infriade åtaganden	1 132 634	1 690 469	2 654 365	860 000	790 000
Utestående åtaganden vid årets slut	3 093 412	2 887 000	1 650 000		
Erhållet/föreslaget bemyndigande	2 910 000	2 887 000	1 650 000		

Regeringens överväganden

Under anslaget har anvisats medel motsvarande EU:s finansiering för de av Sverige tillämpade miljö- och strukturstöden med anknytning till jordbruket samt Mål 1- och Leader+programmen. Sverige har tilldelats ca 172 miljoner euro från jordbruksfondens garantisektion för finansiering av Miljö- och landsbygdsprogrammet för garantisektionens budgetår 2005/06.

Till Miljö- och landsbygdsprogrammet har tillförts ytterligare medel till följd av s.k. modulering (överföring av EU-medel från direktstöd till Miljö- och landsbygdsprogrammet). Beloppet uppgår till ca 18 miljoner euro 2006 för att öka till ca 22 miljoner euro 2007.

Vid beräkning av de finansiella ramarna för Mål 1- och Leader+programmen under programperioden 2000–2006 användes, enligt förordning (1999:710) om valutakurs vid stöd från EG:s strukturfonder, kursen 8,50 kronor per euro. Regeringen beslutade den 23 juni 2005 om ändring i förordningen. Ändringen innebär att valutakursen höjs till 8,60 kronor per euro. Till följd av förändringen bör därmed nivån på anslaget 44:2 *Från EG-budgeten finansierade åtgärder för landsbygdens miljö och struktur* fr.o.m. 2006 anpassas. Den höjda valutakursen medför en förstärkning av Mål 1- och Leader+programmen med sammanlagt 15 712 000 kronor. Hälften av detta belopp anvisas under anslaget 2006. Med anledning av osäkerheten i storleken på anslaget för 2007 och 2008 kommer resterande belopp att anvisas vid ett senare tillfälle. Nationell medfinansiering av de ytterligare EU-medlen kommer i tillämpliga delar att ske inom ramen för anslaget 44:1 *Åtgärder för landsbygdens miljö och struktur*.

En ny programperiod för Miljö- och landsbygdsprogrammet inleds 2007. Omfattningen av programmet fr.o.m. 2007 går i nuläget inte att fastställa, bl.a. då det saknas EU-beslut om budget. Beräkningen av anslaget fr.o.m. 2007 är därför osäker.

Mot bakgrund av ovanstående föreslår regeringen att 1 876 894 000 kronor anvisas under anslaget 44:2 *Från EG-budgeten finansierade åtgärder för landsbygdens miljö och struktur* för 2006. För 2007 och 2008 beräknas anslaget till 1 764 031 000 kronor.

Tabell 7.9 Härledning av anslagsnivån 2006–2008, för 44:2 Från EG-budgeten finansierade åtgärder för landsbygdens miljö och struktur

Tusental kronor			
	2006	2007	2008
Anvisat 2005 ¹	1 575 558	1 575 558	1 575 558
<i>Förändring till följd av:</i>			
Beslut	301 336	188 473	188 473
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	1 876 894	1 764 031	1 764 031

¹ Statsbudget enligt riksdagens beslut i december 2004 (bet. 2004/05:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut på tilläggsbudget under innevarande år.

7.8.3 44:3 Miljöförbättrande åtgärder i jordbruket

Tabell 7.10 Anslagsutveckling

Tusental kronor				
2004	Utfall	39 009	Anslags-sparande	1 349
2005	Anslag	11 901 ¹	Utgifts-prognos	11 741
2006	Förslag	11 830		
2007	Beräknat	11 830		
2008	Beräknat	11 830		

¹ Inklusive tilläggsbudget i samband med 2005 års ekonomiska vårproposition (bet. 2004/05:FiU21) och förslag på tilläggsbudget i samband med budgetpropositionen för 2006.

Anslaget disponeras av Jordbruksverket för att inom skilda nationella handlingsprogram, huvudsakligen genom försöks- och utvecklingsverksamhet, styra utvecklingen inom jordbruket och trädgårdsnäringen mot minskat växt-näringsläckage, minskad ammoniakavgång, säkrare och minskad användning av bekämpningsmedel, bevarande av biologisk mångfald och tillvaratagande av kulturarv. Anslaget får likaså disponeras för informations-, rådgivnings- och utvecklingsverksamhet inom trädgårdsområdet samt för uppföljning och utvärdering av den gemensamma jordbrukspolitikens liksom effekterna av de verksamheter som finansieras under anslaget.

Beställningsbemyndigande om ekonomiska åtaganden

Tabell 7.11 Beställningsbemyndigande om ekonomiska åtaganden

Tusental kronor

	Utfall 2004	Prognos 2005	Förslag 2006	Beräknat 2007	Beräknat 2008–
Utestående åtaganden vid årets början	0	5 000	5 000	10 000	
Nya åtaganden	27 532	11 830	16 830		
Infriade åtaganden	22 532	11 830	11 830	8 000	2 000
Utestående åtaganden vid årets slut	5 000	5 000	10 000		
Erhållet/föreslaget bemyndigande	12 100	10 000	10 000		

Huvuddelen av den verksamhet som finansieras under anslaget bygger på fleråriga förpliktelser om utbetalningar. Regeringen bör därför bemyndigas att under 2006 för ramanslaget 44:3 *Miljöförbättrande åtgärder i jordbruket* besluta om bidrag som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför utgifter på högst 8 000 000 kronor under 2007 och högst 2 000 000 kronor 2008.

Regeringens överväganden

Genom framför allt försöks- och utvecklingsverksamhet inom ramen för de nationella handlingsprogrammen för jordbrukets miljöpåverkan kan aktuella, konkreta och angelägna frågeställningar med bäring på uppfyllelse av de nationella miljö kvalitetsmålen behandlas. Resultaten ligger till grund för den rådgivnings- och utbildningsverksamhet som 2004 omfattade ca 50 000 lantbrukare. Resultatet från verksamheten ligger även till grund för lagstiftning, t.ex. inom växtnäringsområdet samt i framtagande och utveckling av åtgärder inom ramen för Miljö- och landsbygdsprogrammet.

Verksamheten under anslaget bidrar till att uppnå de av riksdagen fastställda miljö kvalitetsmålen Ett rikt odlingslandskap, Ingen övergödning och Giftfri miljö.

Anslaget minskas med 71 000 kronor fr.o.m. 2006 till följd av en generell reduktion med 0,6 procent av företrädesvis anslag avsedda för förvaltnings- eller investeringsändamål.

Mot bakgrund av ovanstående föreslår regeringen att 11 830 000 kronor anvisas under anslaget 44:3 *Miljöförbättrande åtgärder i jordbruket* för 2006. För 2007 och 2008 beräknas anslaget till oförändrat belopp.

Tabell 7.12 Härledning av anslagsnivån 2006–2008, för 44:3 Miljöförbättrande åtgärder i jordbruket

Tusental kronor

	2006	2007	2008
Anvisat 2005 ¹	11 901	11 901	11 901
<i>Förändring till följd av:</i>			
Beslut	-71	-71	-71
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	11 830	11 830	11 830

¹ Statsbudget enligt riksdagens beslut i december 2004 (bet. 2004/05:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut på tilläggsbudget under innevarande år.

7.8.4 44:4 Stöd till jordbrukets rationalisering m.m.

Tabell 7.13 Anslagsutveckling

Tusental kronor

År	Utfall	Anslags- sparande	0
2004	Utfall	3 013	0
2005	Anslag	3 000 ¹	Utgifts- prognos 2 960
2006	Förslag	2 982	
2007	Beräknat	2 982	
2008	Beräknat	2 982	

¹ Inklusive tilläggsbudget i samband med 2005 års ekonomiska vårproposition (bet. 2004/05:FiU21) och förslag på tilläggsbudget i samband med budgetpropositionen för 2006.

Från anslaget betalas bidrag till jordbrukets yttre och inre rationalisering enligt förordningen (1978:250) om statligt stöd till jordbrukets rationalisering (omtryckt 1988:999). Från och med 2004 disponeras anslaget helt för vissa omarronderingsprojekt i Dalarnas och Västra Götalands län.

Regeringens överväganden

Anslaget minskas med 18 000 kronor fr.o.m. 2006 till följd av en generell reduktion med 0,6 procent av företrädesvis anslag avsedda för förvaltnings- eller investeringsändamål.

Mot bakgrund av ovanstående föreslår regeringen att 2 982 000 kronor anvisas under anslaget 44:4 *Stöd till jordbrukets rationalisering m.m.* för 2006. För 2007 och 2008 beräknas anslaget till oförändrat belopp.

Tabell 7.14 Härledning av anslagsnivån 2006–2008, för 44:4 Stöd till jordbrukets rationalisering m.m.

Tusental kronor			
	2006	2007	2008
Anvisat 2005 ¹	3 000	3 000	3 000
<i>Förändring till följd av:</i>			
Beslut	-18	-18	-18
Överföring till/från andra anslag	0	0	0
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	2 982	2 982	2 982

¹ Statsbudget enligt riksdagens beslut i december 2004 (bet. 2004/05:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut på tilläggsbudget under innevarande år.

7.8.5 44:5 Stöd till innehavare av fjällägenheter m.m.

Tabell 7.15 Anslagsutveckling

Tusental kronor				
2004	Utfall	1 526	Anslags-sparande	46
2005	Anslag	1 538 ¹	Utgifts-prognos	1 518
2006	Förslag	1 529		
2007	Beräknat	1 529		
2008	Beräknat	1 529		

¹ Inklusive tilläggsbudget i samband med 2005 års ekonomiska vårproposition (bet. 2004/05:FiU21) och förslag på tilläggsbudget i samband med budgetpropositionen för 2006.

De utgifter som belastar anslaget utgör i huvudsak bidrag till investeringar i byggnader och andra fasta anläggningar på fjällägenheter, underhåll och upprustning av dessa lägenheter, avvecklingsbidrag och avträdesersättning till innehavare av fjällägenheter, gästgiveribestyr samt i vissa fall inlösen av byggnader m.m.

Regeringens överväganden

Fjällägenhet är en upplåtelseform som har sina grunder i lagstiftning från 1915. Frågor om nedläggning och friköp av fjällägenheter prövas av Jordbruksverket medan länsstyrelsen beslutar om upplåtelser. Jordbruksverket, Naturvårdsverket och Riksantikvarieämbetet gjorde 1995 en inventering av kvarvarande fjällägenheter. Det fanns då 110 fjällägenheter varav 42 stycken bedömdes ha högsta bevarandevärde och borde enligt verkens mening behållas i statlig ägo. Av inventeringen framgår att det då bland de mest bevarandevärda fjällägenheterna fanns omkring 15 aktiva fjälljordbruk. En del av de övriga permanent bebodda fjällägenheterna har fortfarande viss hävd av marker och bevarade landskapselement. Många har representativ kulturhistorisk bebyggelse.

År 2004 fanns det totalt 58 fjällägenheter kvar, de flesta i Jämtlands län. Länsstyrelserna i Jämtlands, Västerbottens och Norrbottens län har senare gjort nya bedömningar av vilka lägenheter som långsiktigt skall behållas i statens ägo. Av de 58 fjällägenheter som finns i dag bedöms 28 stycken ha sådana höga bevarandevärden från naturvårds- eller kulturmiljösynpunkt, eller av andra skäl, att de bör behållas i statens ägo. Övriga lägenheter avvecklas successivt när lämpliga tillfällen uppkommer; i första hand genom att befintlig arrendator friköper.

Anslaget minskas med 9 000 kronor fr.o.m. 2006 till följd av en generell reduktion med 0,6 procent av företrädesvis anslag avsedda för förvaltnings- eller investeringsändamål.

Mot bakgrund av ovanstående föreslår regeringen att 1 529 000 kronor anvisas under anslaget 44:5 *Stöd till innehavare av fjällägenheter m.m.* för 2006. För 2007 och 2008 beräknas anslaget till oförändrat belopp.

Tabell 7.16 Härledning av anslagsnivån 2006–2008, för 44:5 Stöd till innehavare av fjällägenheter m.m.

Tusental kronor			
	2006	2007	2008
Anvisat 2005 ¹	1 538	1 538	1 538
<i>Förändring till följd av:</i>			
Beslut	-9	-9	-9
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	1 529	1 529	1 529

¹ Statsbudget enligt riksdagens beslut i december 2004 (bet. 2004/05:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut på tilläggsbudget under innevarande år.

7.8.6 44:6 Återföring av skatt på handelsgödsel och bekämpningsmedel m.m.

Tabell 7.17 Anslagsutveckling

Tusental kronor				
2004	Utfall	252 088	Anslags-sparande	-1 262
2005	Anslag	269 000 ¹	Utgifts-prognos	264 134
2006	Förslag	64 386		
2007	Beräknat	0		
2008	Beräknat	0		

¹ Inklusivt tilläggsbudget i samband med 2005 års ekonomiska vårproposition (bet. 2004/05:FiU21) och förslag på tilläggsbudget i samband med budgetpropositionen för 2006.

Anslaget används för att återföra resterande uppburen skatt 2001–2003 på bekämpningsmedel och kväve i handelsgödsel i jordbruket till jordbruksnäringen. Den fortsatta återföringen av skatten på handelsgödsel och bekämpningsmedel kommer att ske på anslaget 44:1 *Åtgärder för landsbygdens miljö och struktur*.

Regeringens överväganden

Den återföring av skatten på handelsgödsel och bekämpningsmedel som avser uppburen skatt under perioden 2001–2003 beräknas att avslutas under 2006. Den fortsatta återföringen av skatten på handelsgödsel och bekämpningsmedel kommer att ske på anslaget 44:1 *Åtgärder för landsbygdens miljö och struktur* från 2006.

Återförda skattemedel 2006 bör användas för verksamhet som främjar en hållbar utveckling av svenskt jordbruk samt bidrar till att konkurrens- och tillväxtförmågan stärks.

Anslaget minskas med 1 614 000 kronor 2006 till följd av en generell reduktion med 0,6 procent av företrädesvis anslag avsedda för förvaltnings- eller investeringsändamål.

Mot bakgrund av ovanstående föreslår regeringen att 64 386 000 kronor anvisas under anslaget 44:6 *Återföring av skatt på handelsgödsel och bekämpningsmedel m.m.* för 2006. Från och med 2007 bör anslaget upphöra.

Tabell 7.18 Härledning av anslagsnivån 2006–2008, för 44:6 Återföring av skatt på handelsgödsel och bekämpningsmedel m.m.

Tusental kronor

	2006	2007	2008
Anvisat 2005 ¹	269 000	269 000	269 000
<i>Förändring till följd av:</i>			
Beslut	-204 614	-269 000	-269 000
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	64 386	0	0

¹ Statsbudget enligt riksdagens beslut i december 2004 (bet. 2004/05:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut på tilläggsbudget under innevarande år.

7.8.7 44:7 Åtgärder för att främja ekologisk produktion

Tabell 7.19 Anslagsutveckling

Tusental kronor				
2004	Utfall	14 189	Anslags-sparande	811
2005	Anslag	30 000 ¹	Utgifts-prognos	30 397
2006	Förslag	29 820		
2007	Beräknat	29 820		
2008	Beräknat	29 820		

¹ Inklusivt tilläggsbudget i samband med 2005 års ekonomiska vårproposition (bet. 2004/05:FiU21) och förslag på tilläggsbudget i samband med budgetpropositionen för 2006.

Anslaget disponeras av Jordbruksverket för försöks- och utvecklingsverksamhet samt för marknadsfrämjande åtgärder rörande ekologisk produktion.

Beställningsbemyndigande om ekonomiska åtaganden

Delar av den verksamhet som finansieras under anslaget bygger på fleråriga förpliktelser om utbetalningar. Regeringen bör därför bemyndigas att under 2006 för ramanslaget 44:7 *Åtgärder för att främja ekologisk produktion* besluta om bidrag som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför utgifter på högst 10 000 000 kronor under 2007 och högst 3 000 000 kronor 2008.

Tabell 7.20 Beställningsbemyndigande om ekonomiska åtaganden

Tusental kronor

	Utfall 2004	Prognos 2005	Förslag 2006	Beräknat 2007	Beräknat 2008–
Utestående åtaganden vid årets början		0	8 867	13 000	
Nya åtaganden		29 820	35 760		
Infriade åtaganden		20 953	31 627	10 000	3 000
Utestående åtaganden vid årets slut		8 867	13 000		
Erhållet/förslaget bemyndigande		20 000	13 000		

Regeringens överväganden

Flera av de 15 miljö kvalitetsmålen berör jordbruket, t.ex. Ett rikt odlingslandskap och Giftfri miljö. Ekologisk produktion kan bidra till att uppfylla dessa miljö kvalitetsmål. Verksamheten inom anslaget omfattar försöks- och utvecklingsverksamhet, marknadsfrämjande åtgärder och uppföljning och utvärdering av de verksamheter som finansieras av anslaget samt andra offentliga åtgärder för ekologisk produktion.

Regeringen anser att anslaget 44:7 *Ekologisk produktion* skall fr.o.m. 2006 betecknas 44:7 *Åtgärder för att främja ekologisk produktion* för att bättre spegla den typ av verksamhet som finansieras under anslaget.

Anslaget minskas med 180 000 kronor fr.o.m. 2006 till följd av en generell reduktion med 0,6 procent av företrädesvis anslag avsedda för förvaltnings- eller investeringsändamål.

Mot bakgrund av ovanstående föreslår regeringen att 29 820 000 kronor anvisas under anslaget 44:7 *Åtgärder för att främja ekologisk produktion* för 2006. För 2007 och 2008 beräknas anslaget till oförändrat belopp.

Tabell 7.21 Härledning av anslagsnivån 2006–2008, för 44:7 Åtgärder för att främja ekologisk produktion

Tusental kronor

	2006	2007	2008
Anvisat 2005 ¹	30 000	30 000	30 000
<i>Förändring till följd av:</i>			
Beslut	-180	-180	-180
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	29 820	29 820	29 820

¹ Statsbudget enligt riksdagens beslut i december 2004 (bet. 2004/05:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut på tilläggsbudget under innevarande år.

8 Samepolitik

8.1 Omfattning

Politikområdet Samepolitik omfattar verksamheten vid Sametinget samt Jordbruksverkets och länsstyrelsernas verksamhet som rör rennärningen. Till politikområdet hör också urfolksfrågor där både nationell och internationell verksamhet ingår. Verksamhet som berör samer, samisk kultur och rennärningen bedrivs inom flera andra politikområden såsom utbildningspolitiken, kulturpolitiken, minoritetspolitiken och djurpolitiken.

Sametingets verksamhet regleras i samedingslagen (1992:1433) och förordningen (1993:327) med instruktion för Sametinget. Sametinget anvisas medel till sin verksamhet över utgiftsområde 1 Rikets styrelse anslaget 45:1 *Sametinget*.

Rennärningen regleras i huvudsak i rennäringslagen (1971:437) och i rennäringsförordningen (1993:384). Medel anvisas över utgiftsområde 23 Jord- och skogsbruk, fiske med anslutande näringar anslaget 45:1 *Främjande av rennärningen m.m.*

Ur Samefonden lämnas bidrag för att främja och stödja rennärningen, den samiska kulturen och samiska organisationer. Fondens inkomster utgörs av upplåtelse- och intrångsersättningar.

De skador som vilda djur orsakar rennärningen ersätts enligt viltskadeförordningen (2001:724). Anslaget redovisas under politikområdet Djurpolitik anslaget 42:6 *Ersättning för viltskador m.m.* Sameskolstyrelsen regleras i sameskolförordningen (1995:205).

Medel för stöd till sameskolorna anvisas över utgiftsområde 16 Utbildning och universitetsforskning anslaget 25:8 *Sameskolstyrelsen*. För att stödja utbildning för vuxna samer fördelas medel

till Samernas utbildningscentrum under anslaget 25:15 *Bidrag till viss verksamhet i vuxenutbildning*. Bidrag till samisk kultur anvisas till Sametinget över utgiftsområde 17 Kultur, medier, trossamfund och fritid anslaget 28:2 *Bidrag till allmän kulturverksamhet, utveckling samt internationellt kulturutbyte och samarbete*. För stödet till de samiska språken, vilket regleras i lagen (1999:1175) om rätt att använda samiska hos förvaltningsmyndigheter och domstolar, anvisas medel över utgiftsområde 8 Invandrare och flyktingar anslaget 47:1 *Åtgärder för nationella minoriteter*.

8.2 Utgiftsutveckling

Tabell 8.1 Utgiftsutveckling inom politikområdet

Miljoner kronor

	Utfall 2004	Budget 2005 ¹	Prognos 2005	Förslag 2006	Beräknat 2007	Beräknat 2008
<i>Anslag inom utgiftsområde 1</i>						
45:1 Sametinget	18,3	22,0	22,2	21,0	21,4	21,8
Totalt för utgiftsområde 1	18,3	22,0	22,2	21,0	21,4	21,8
<i>Anslag inom utgiftsområde 23</i>						
45:1 Främjande av rennäringen m.m.	43,5	47,0	46,4	46,7	46,7	46,7
2004 23 45:2 Informationssatsning om samerna	6,5	-	0,0	-	-	-
Totalt för utgiftsområde 23	50,0	47,0	46,4	46,7	46,7	46,7
Totalt för politikområde Samepolitik	68,4	69,0	68,6	67,7	68,1	68,5

¹ Inklusive tilläggsbudget i samband med 2005 års ekonomiska vårproposition (bet. 2004/05:FiU21) och förslag på tilläggsbudget i samband med budgetpropositionen för 2006.

8.3 Mål

Samepolitikens övergripande mål är att verka för en levande samisk kultur byggd på en ekologiskt hållbar rennäring och andra samiska näringar.

8.4 Insatser

8.4.1 Insatser inom politikområdet

Frågan om ytterligare en förlängning av konventionen om renbete över den svensk-norska gränsen har varit aktuell under flera år. 1972 års svensk-norska renbeteskonvention upphörde att gälla den 1 maj 2005 eftersom de båda länderna efter förhandlingar inte har enats om en ny konvention. Regeringen redovisade i skrivelsen Upphörande av 1972 års svensk-norska renbeteskonvention (skr. 2004/05:79) att den svensk-norska renbeteskonventionen inte bör förlängas. Regeringen gjorde i skrivelsen bedömningen att Lappkodicillen från 1751 alltså är gällande mellan de båda länderna och utgör en grund för det gränsöverskridande betet från den 1 maj 2005. Dessutom gjordes den bedömningen i skrivelsen att någon särskild lagstiftningsåtgärd inte behövde vidtas för att Lappkodicillen skulle kunna tillämpas som lag i Sverige. I skrivelsen konstaterades att frågan om en ny renbeteskonvention kommer att bli föremål för fortsatta diskussioner mellan länderna.

Därefter har Sverige och Norge, under sommaren 2005, kommit överens om att återuppta förhandlingarna med syfte att få till stånd en ny konvention.

Regeringen tillsatte under 2003 en särskild utredare som skall klarlägga grunderna för och omfattningen av samebymedlemmars och markägares rätt till jakt och fiske inom lappmarkerna och renbetesfjällen (dir. 2003:45). Jakt- och fiskerättsutredningen överlämnade i februari 2005 delbetänkandet Vem får jaga och fiska? – Rätt till jakt och fiske i lappmarkerna och på renbetesfjällen (SOU 2005:17). Delbetänkandet innehåller rättsutlåtanden från fem jurister och är avsett att utgöra ett diskussionsunderlag för det fortsatta arbetet. Några förslag lämnas inte i delbetänkandet. Utredningen skall överlämna sitt slutbetänkande senast den 1 december 2005.

Huvudmålen för de samiska EU-programmen är att stärka det samiska näringslivet och därmed bidra till utveckling av samisk kultur och näringsliv. Innevarande programperiod löper under 2000–2006. För att förbereda sig inför nästa programperiod, 2007–2013, har Sametinget bl.a. arbetat fram ett visionsdokument som beskriver Sametingets intentioner inför perioden. Även en förstudie till ett näringspolitiskt program med en EU-strategi är under utarbetning.

Ytterligare en insats för det samiska näringslivet är den studie av renköttsmarknaden som regeringen har låtit genomföra. Studien bygger på intervjuer med representanter från samtliga led i produktionskedjan – renskötare, upp-

köpare, slakteri, köttförädling, marknadsföringsprojekt samt inköpsansvariga på de stora livsmedelskedjorna. Till studien har tillgänglig statistik samt skrifter och tidningsartiklar använts. Studien är tänkt att kunna utgöra grunden för en diskussion om renköttsmarknadens utmaningar och utvecklingsmöjligheter.

Förutom näringslivsutveckling har en rad olika insatser genomförts för att utveckla de samiska språken. Den 17 november 2004 delade sameministrarna och sametingspresidenterna i Norden för första gången ut Gollegiella, det samiska språkpriset, på 100 000 norska kronor. Språkpriset skall medverka till att främja, utveckla eller bevara de samiska språken i Sverige, Norge, Finland och Ryssland. Sametinget arbetar i flera olika nätverk för att främja språkarbetet, bl.a. har kontakt etablerats med de övriga nationella minoriteterna i Sverige och EU genom minoritetsspråkorganisationen SWEBLUL.

Vidare har sameministrarna och sametingspresidenterna ställt krav på IT-industrin om stöd för de samiska språken i databehandling. Det har hittills resulterat i att Microsoft fr.o.m. hösten 2004 har infört stöd för samiska språk i den senaste versionen av Windows. Fortsatt arbete behövs mot andra delar av IT-industrin samt mot myndigheter för att få dem att använda det stöd för samiska språk som finns tillgängligt.

Regeringens nationella informationssatsning om samerna som Sveriges ursprungsfolk och samisk kultur avslutades under 2004. Regeringen har under 2001–2004 anslagit sammanlagt 20 miljoner kronor för informationssatsningen. Inom ramen för informationssatsningen har regeringen beviljat projektmedel till ett trettiotal lokala och regionala projekt. Det handlar bl.a. om läromedelsproduktion, fortbildning av lärare och övrig skolpersonal, museernas och bibliotekens roll som informationsspridare, fysiska mötesplatser mellan samer och allmänhet, produktion av informationsskrift och attitydundersökning om samer. Utbildnings- och skolfrågor har prioriterats högt. Som ett led i ett fortsatt informations- och kunskapsarbete utvecklar Sametinget på regeringens uppdrag ett samiskt informationscentrum. I februari 2005 invigdes informationscentrets webbportal, www.samer.se. Webbportalen skall bidra till att tillgången på relevant och trovärdig information om det samiska säkras och ökar.

FN beslöt i december 1993 att utlysa ett internationellt urfolksårionde med början den

10 december 1994. Målet var att stärka internationellt samarbete i frågor som rör urfolk. Generalförsamlingen rekommenderade regeringarna att tillsätta nationella kommittéer för att under en tioårsperiod arbeta med dessa frågor. Den svenska regeringen tillsatte därför en särskild delegation – Urbefolkningsdelegationen. Under 2004, delegationens avslutande år, arbetades särskilt intensivt med en informationsatsning riktad mot riksdagsledamöter och andra berörda inom staten. Hela delegationens verksamhet finns sammanfattad i rapporten FN:s urfolksårionde 1995–2004 – Rapport från Urbefolkningsdelegationen.

Efter förslag till förändring i propositionen 2003/04:86 om sametingslagen m.m. har sametingslagen ändrats när det gäller valfrågor. Ändringarna trädde i kraft den 1 juli 2004 och innebär bl.a. att ansvaret för sametingsvalet delas mellan Sametinget, Valmyndigheten och Länsstyrelsen i Norrbottens län.

Ekonomistyrningsverket (ESV) presenterade i december 2003, efter en översyn, förslag till en ny organisation av Sametingets verksamhet. I enlighet med förslaget organiseras fr.o.m. 2005 Sametingets verksamhet i två avdelningar samt en stabsfunktion. Avdelningarna har hand om sakområdena och stabsfunktionen ombesörjer ekonomi och administrativa uppgifter. Organisationsförändringen innebär därutöver att Sametinget förtydligar ansvarsfördelningen mellan styrelsen, som utgörs av sametingsledamöter, och kanslichefen.

Regeringen gav under hösten 2004 Statens fastighetsverk (SFV) i uppdrag att utreda uppförandet av en parlamentsbyggnad för Sametinget i Kiruna. Sametingets verksamhet har successivt vuxit. Det har lett till ett ökat behov av mer ändamålsenliga lokaler som, förutom att inrymma Sametingets kansli, är tänkta att både möjliggöra representation och Sametingets plenummöten. Utredningen överlämnades i april 2005 till regeringen och samma månad gav regeringen SFV i uppdrag att anordna en arkitekttävling. Under våren 2006 förväntas tävlingen vara avgjord.

8.4.2 Insatser utanför politikområdet

Utbildningspolitiken

Sameskolstyrelsen är förvaltningsmyndighet för de statliga sameskolorna och den integrerade samiska undervisningen i den kommunala grundskolan. Inom ramen för vuxenutbildningen erhåller Samernas utbildningscentrum medel för sin verksamhet.

Som ett led i arbetet med att förbättra utbildningssituationen har Skolverket fått i uppdrag av regeringen att genomföra en kartläggning av utbildningssituationen för samerna och de övriga nationella minoriteterna. Kartläggningen skall ge en samlad bild av utbildningssituationen, från förskola till vuxenutbildning. Skolverket ser bl.a. närmare på kända problem på området, orsaker till den bristande tillgången på utbildning och underskottet på kvalificerade modersmåls lärare.

Kulturpolitiken

Ur utgiftsområde 17 Kultur, medier, trosamfund och fritid samt med medel ur Samefonden fördelas bidrag genom Sametingets kulturråd till samisk kultur och samiska organisationer. Sammantaget har under året nära 15 miljoner kronor fördelats till organisationer, slöjd- och biblioteksverksamhet, olika projekt, samegårdar, tidningen Samefolket, forskning och utbildning m.m. i syfte att bevara, stärka och sprida kunskap om samisk kultur och kulturarv. Dessutom har 5,5 miljoner kronor fördelats till Sámi Teahter, den samiska teatern.

Statens kulturråd innehar dessutom en anslagspost för nationella minoriteters språk och kultur, vilken även kommer samisk kultur till del. Under 2004 uppgick de avsatta medlen till omkring 7 miljoner kronor, vilka används för bidrag och andra insatser i syfte att främja de nationella minoriteternas språk och kultur. Det kan tilläggas att de samiska språken har stärkts genom att kulturmyndigheten Språk- och folkminnesinstitutet har utökat sin verksamhet med att fastställa samiska Ortsnamn på kartor genom rekrytering av en särskild samisk arkivarie.

Minoritetspolitiken

I samband med att Sverige 2000 ratificerade två Europarådskonventioner om nationella minoriteter och minoritetsspråk blev samer en erkänd nationell minoritet och samiskan ett minoritetsspråk i Sverige. Övriga minoriteter i Sverige är sverigefinnar, tornedalingar, romer samt judar och övriga minoritetsspråk är finska, meänkieli, romani chib och jiddisch. Målet för regeringens minoritetspolitik är att skydda de nationella minoriteterna, att stärka deras möjligheter till inflytande samt att stödja de historiska minoritetsspråken så att de hålls levande. Minoritetspolitiska åtgärder som har bäring på samepolitiken omfattar bidrag från regeringen till Sametinget, liksom till organisationer som företräder andra nationella minoriteter, för att stärka möjligheterna till inflytande i frågor som berör dem. Dessutom hålls varje år ett samrådsmöte mellan företrädare för regeringen och de nationella minoriteternas organisationer, däribland Sametinget, i minoritetspolitiska frågor.

I samband med att samiskan erkändes som officiellt minoritetsspråk infördes lagen (1999:1175) om rätt att använda samiska hos förvaltningsmyndigheter och domstolar i ett visst geografiskt område i Norrbotten, det s.k. förvaltningsområdet för samiska, där språket har en lång tradition. Lagen ger också rätt att få förskoleverksamhet och äldreomsorg på samiska. Det samiska förvaltningsområdet är Arjeplog, Gällivare, Jokkmokk och Kiruna kommuner, vilket betyder att det s.k. sydsamiska området hittills inte har berörts. Den särskilda utredare som har fått regeringens uppdrag att undersöka möjligheten att utvidga det finska förvaltningsområdet (Ju 2004:01) har genom tilläggsdirektiv därför fått uppdraget att undersöka möjligheterna att utvidga det samiska förvaltningsområdet till att även gälla inom det sydsamiska området. I slutbetänkandet, som skall redovisas senast i december 2005, kommer utredaren att lämna förslag som avser det samiska förvaltningsområdet.

Regeringen har genomfört informationsinsatser om minoritetspolitiken riktade till kommuner och statliga myndigheter under 2005. Detta arbete kommer att fortsätta under 2006.

Internationella insatser

Efter att Sametinget blev medlem i Samiskt Parlamentariskt råd har det nordiska och internationella engagemanget ökat. Under 2004 fram till i början av 2005 har Sametinget haft ordförandeskapet i rådet.

Under 2004 hölls två möten i arbetsgruppen för en urfolksdeklaration. Sverige har tillsammans med de nordiska länderna, Nya Zeeland samt Schweiz gjort konstruktiva insatser för att föra en långsam process något snabbare framåt. FN:s kommission för mänskliga rättigheter gav arbetsgruppen förnyat mandat med ett år och förhoppningen är att arbetet snart skall resultera i en deklaration för urfolks rättigheter. FN:s generalförsamling har tagit beslut om ett nytt internationellt urfolksårionde med början 2005. Inriktningen för urfolksdekaden fastställs under generalförsamlingen hösten 2005.

En expertgrupp har satts samman för att utarbeta ett utkast till en nordisk samekonvention. Uppdraget skall redovisas vid sameministermötet i november 2005. Samekonventionen är tänkt att ge en ökad samsyn på de samiska frågorna i Sverige, Norge och Finland.

Genom deltagande i Arktiska rådet, som är ett internationellt samarbetsorgan bestående av åtta arktiska stater och sex urfolksorganisationer, medverkar regeringen i ett internationellt samarbete. Inom samarbetet genomförs studier och forskningsprojekt som bl.a. rör arktiska urfolk. I Arktiska rådet belyses rennäringen och den samiska kulturen ur ett arktiskt perspektiv.

8.5 Resultatredovisning

8.5.1 Mål och indikatorer

Mål

Samepolitikens mål är att verka för en levande samisk kultur byggd på en ekologiskt hållbar rennäring och andra samiska näringar.

Indikatorer

Indikatorerna för politikområdet är valdeltagande, modersmålstalandes användning av de nationella minoritetsspråken i kontakt med

myndigheter, antalet besökare på Sametingets webbplats samt genomsnittligt antal renar per renskötselföretag.

8.5.2 Resultat

Indikatorerna antalet besökare på Sametingets webbplats samt valdeltagande visar på en förbättring av måluppfyllelsen, även om valdeltagandet minskat något sedan det första valet 1993. Indikatorn modersmålstalandes användning av de nationella minoritetsspråken i kontakt med myndigheter visar på betydelsen av ytterligare arbete inom språkområdet för att uppfylla målet om samiskan som ett språk med stark ställning i samhället. Indikatorn genomsnittligt antal renar per renskötselföretag är stabil, vilket indikerar att inte några avläsbara förändringar har skett som har förändrat renantalet under det gångna året.

Det folkvalda organet och samisk kultur

Myndigheten Sametinget hade 24 anställda i augusti 2005. Huvudkansliet ligger i Kiruna och lokalkontor finns i Jokkmokk, Tärnaby och Östersund.

Sametingets plenum består av 31 ledamöter. Ledamöterna i det folkvalda organet Sametinget väljs vart fjärde år. För att få rösta måste personen vara anmäld i Sametingets röstlängd. Det senaste valet hölls i maj 2005. Efter valet 2001 var ca 25 procent av ledamöterna kvinnor. Efter det senaste valet ökade kvinnorepresentationen till 32 procent, vilket betyder att 10 av 31 ledamöter är kvinnor. Männerna utgör 68 procent, vilket motsvarar 21 av 31 ledamöter.

Liksom för övriga i samhället är det viktigt att samerna känner delaktighet och att de har möjlighet att påverka såväl samhällsutvecklingen som den egna kulturen. Det är några av orsakerna till att det folkvalda organet Sametinget har inrättats. Valdeltagande vid val till Sametinget indikerar, liksom för övriga val, graden av legitimitet i det politiska systemet. Valdeltagandet ökade till 66 procent i det senaste valet men har totalt sjunkit med 6 procentenheter sedan det första valet 1993. Valdeltagandet bygger på antalet röster som har inkommit. Utvecklingen av antalet anmälda personer i röstlängden indikerar trots det att Sametingets legitimitet bland

den samiska befolkningen successivt har ökat. Detta eftersom valdeltagandet ökat i absoluta tal genom att allt fler samer anmäler sig till röstlängden. Utvecklingen tyder också på ett ökat förtroende för Sametinget och dess arbete med den samiska kulturen och de samiska näringarna. Antalet personer i röstlängden och valdeltagandet, inräknat inkomna men icke godkända röster, sedan Sametingets inrättande visas i följande sammanställning. Valdeltagandet 2005 blev efter avräkning av icke godkända röster ca 63 procent. Valdeltagande är en indikator inom samepolitikområdet.

Tabell 8.2

Valår	Personer i röstlängden	Valdeltagande (antal/% av röstlängden)
1993	5 390	3 865 = 72 %
1997	5 991	3 775 = 63 %
2001 (omval)	6 694	4 366 = 65 %
2005	7 180	4 731 = 66 %

Källa: Sametinget

Kostnaderna för det folkvalda organet har ökat med 1,9 miljoner kronor till 9,6 miljoner kronor sedan 2003. Främsta orsaken till detta är ökade utgifter i samband med parlamentariska möten.

I februari 2004 antog Sametingets plenum ett språkprogram – Start för en offensiv samisk språkpolitik. Språkprogrammet är en del i Sametingets arbete med att stärka och utveckla de samiska språken. Sametinget arbetar även med en språkkampanj som har varit mycket populär. Det har bl.a. medfört att fler personer har sökt språkstudiestöd än vad det har funnits medel att bevilja.

Rätten att tala samiska i kontakterna med myndigheterna i vissa kommuner i norra Sverige är ett annat steg i riktning mot att stärka det samiska språket. Modersmålstalandes användning av de nationella minoritetsspråken i kontakt med myndigheter har därför valts som en indikator. På uppdrag av riksdagens konstitutionsutskott har Luleå tekniska universitet genomfört utredningen Ett uthålligt språk – genomförande av lagarna om användningen av minoritetsspråk i förvaltningsområdena i Norrbottens län åren 2000–2004. I utredningen framgår det att användningen av samiskan och de andra minoritetsspråken har ökat något inom det s.k. förvaltningsområdet efter lagens genomförande 2000. Generellt råder det dock fortfarande en

kunskapsbrist bland både de nationella minoriteterna och myndigheter vad gäller denna rättighet och skyldighet. I utredningen framgår att 87 procent av de intervjuade personerna använder sitt modersmål i hemmet, 85 procent använder det ute i samhället medan enbart 30 procent använder sitt modersmål i kontakt med myndigheter. Resultaten av utredningen är svåra att jämföra eftersom återkommande analyser av detta slag hittills inte har genomförts.

Sametinget antog i slutet av 2004 ett jämställdhetsprogram som syftar till att öka fokus på jämställdhetsfrågorna inom det samiska samhället. För genomförandet av programmet planerar Sametinget att ta fram en handlingsplan för hur arbetet skall ske.

Sametingets kulturråd har under 2004 sammanlagt fördelat knappt 20 miljoner kronor till organisationer, tidningen Samefolket, den samiska teatern, olika projekt, slöjd- och biblioteksverksamhet samt till samegårdar, forskning och utbildning.

Från internationellt håll har det under 2004 kommit viss kritik gällande samernas ställning i Sverige. FN:s kommitté mot rasdiskriminering noterade i sina slutsatser efter det periodiska förhöret med Sverige 2004 att Sverige inte har ratificerat ILO:s konvention nummer 169 och att den var oroad över att frågorna om samernas landrättigheter ännu inte har lösts. Kommittén uppmanade Sverige att se till att utredningen om markfrågorna avslutas i tid samt att, efter konsultation med samerna, lagstifta om dessa frågor för att undanröja rättsliga oklarheter kring markrättigheter. Även Europarådets kommission mot rasism och intolerans har i en rapport från 2004 uppmanat Sverige att fortsätta sina ansträngningar att nå en lösning på frågorna om samernas landrättigheter. Därtill uppmanar den att stärka samernas deltagande och inflytande i beslutsprocesser i frågor som berör dem och då särskilt i frågor om markanvändning i traditionellt samiska områden.

Information för samer och övriga medborgare

Sametingets informationsarbete och tillgänglighet har förbättrats under 2004 och ett flertal informationsinsatser av olika omfattning är genomförda. Sedan början av 2004 finns en informatör anställd som bl.a. sköter den externa besöksverksamheten, besvarar förfrågningar från

allmänheten samt uppdaterar och utvecklar Sametingets webbplats.

Kunskap om och information kring den samiska kulturen, samhället och historien är viktig för att öka förståelsen för det samiska samhället. Det är även ytterst värdefullt att samerna själva besitter kunskap, inte minst för att kunna verka för en levande kultur och bärkraftiga näringar men också för att känna till sina rättigheter som urfolk. Liksom språk-användningen vid myndighetskontakter är antalet besökare på Sametingets webbplats en indikator inom samepolitikområdet. Indikatoren avser att mäta intresset för Sametinget och det samiska samhället, politiken och kulturen samt att ge en bild av hur många som söker kunskap inom området. Sametinget konstaterar att genomslaget i media gällande det samiska är relativt litet och svårt att påverka. Under januari–juni 2005 ökade dock antalet besökare på Sametingets webbplats med 80 procent jämfört med samma period 2004. Ökningen förklaras delvis med ett tilltagande intresse för Sametinget inför valet. Utvecklingen av antalet besökare på Sametingets webbplats 2003–2005 under perioden januari–april redogörs för nedan.

Tabell 8.3

År	Antal besökare jan–juni	Jämförelse året innan
2003	24 149	Invigdes i slutet av 2002
2004	39 355	Ökning med 63 %
2005	71 088	Ökning med 80 %

Källa: Sametinget

Den samiska kulturen och samernas historia är en levande del av Sveriges gemensamma historia och samhälle. Som en viktig del i informations- och kunskapsarbetet redovisade Sametinget i december 2004 ett förslag till ett nationellt samiskt informationscentrum. Centrets webbportal har sedan starten i februari 2005 haft i genomsnitt 40 000 besökare per månad. Det resultatet speglar, liksom besöksantalet på Sametingets webbplats, en förbättrad måluppfyllelse då det gäller Sametingets arbete med bl.a. kunskaps- och informationsspridning.

Rennäringen

Sametinget arbetar på olika sätt för att samiska behov, däribland rennäringens intressen vid nyttjande av mark och vatten, skall beaktas. Det sker bl.a. genom deltagande i olika arbetsgrupper såsom den länsövergripande arbetsgruppen för regionala miljö- och hushållningsprogram (RMHP). Sametinget har även kontakt med olika myndigheter och organisationer bl.a. i samband med att myndigheten avger remissyttranden.

Genomsnittligt antal renar per renskötsel-företag 2003 var 255 stycken, vilket ligger i ungefärlig nivå med antalet under 2002. Antalet renar per renskötsel-företag skiljer sig åtskilligt mellan länen. Indikatoren genomsnittligt antal renar per företag visar att det är vanligt med relativt få renar per renskötsel-företag. En viss förändring av antalet sedan 1999 kan konstateras, då hade ett företag i genomsnitt 236 renar. Antalet slaktade renar 2004/2005 uppgick till 52 409, vilket var en ökning med 8 procent i förhållande till 2003. Det totala renantalet i hela landet ökade och var 258 000 renar 2004. Detta är en ökning med 16 procent sedan 2000/2001. Med hänsyn tagen till minskningen av renslakten har Jordbruksverket beviljat ett bidrag till ett projekt som drivs av Svenska Samernas Riksförbund (SSR) för marknadsföring av renkött. Projektet arbetar för att stärka renköttets ställning på marknaden.

Det genomsnittliga avräkningspriset var 23,46 kronor per kilo 2004/2005, exklusive mervärdesskatt och prisstöd, vilket innebär en sänkning med ca 17 procent i förhållande till föregående år och med ca 25 procent i förhållande till 2002/2003. Totalt utbetalades ca 15,9 miljoner kronor i prisstöd. Prisstödet är ett kilorelaterat pristillägg som staten betalar renägaren per slaktad ren. Regionalt drabbades rennäringen under vintersäsongen 2004/2005 av svåra betesförhållanden. Jordbruksverket beslutade därför om en ram för bidrag om sammanlagt ca 4,7 miljoner kronor till utfodring av renar.

Utvecklingen avseende förhandlingarna om en ny renbeteskonvention med Norge har medfört att medelförbrukningen för underhåll av riksgränsstängslet mot Norge har minskat något. Medel har härmed frigjorts för ett ökat underhåll för stängsel mot Finland.

8.5.3 Analys och slutsatser

Sedan bildandet 1993 har Sametinget bidragit till ett mer samlat grepp om samisk kultur, samhälle och språk. Sametinget har under det gångna året verkat för att nå uppsatta mål. Det har bl.a. skett genom deltagande i olika sammanhang med målet att stärka samernas ställning i samhället, genom aktivt arbete med informationsspridning samt med fördelning av stöd till den samiska kulturen och de samiska näringarna. Sametingets arbete förväntas intensifieras ytterligare kommande år. I samma linje ligger den proposition som regeringen avser att presentera för riksdagen om att flytta över vissa delar av rennärringsadministrationen till Sametinget. Propositionen bereds för närvarande inom Regeringskansliet.

Under första halvåret 2005 har Sametingets kansli omorganiserats. Den nya organisationsstrukturen innebär bl.a. att Sametinget är bättre anpassat för att ta över nya myndighetsuppgifter. Den förväntas även att ge ett positivt resultat på ekonomiadministrativa rutiner såsom årsredovisning och prognoshantering.

En kunskaps- och attitydundersökning som har genomförts inom ramen för regeringens nationella informationssatsning om samer och samisk kultur under januari 2004, visar att den svenska allmänheten har en viss kännedom om samer, samisk kultur, samhälle och historia. Djupare kunskaper saknas dock. En positiv utveckling kan skönjas på området, vilket regeringens fyraåriga informationssatsning till viss del torde ha bidragit till.

Inom Norden och internationellt får de samiska frågorna förhållandevis stor uppmärksamhet. Ett fortsatt aktivt svenskt engagemang i olika nordiska och internationella fora förväntas även fortsättningsvis att bidra till en positiv utveckling på området.

De samiska EU-programmen fyller en viktig funktion inom det samiska området. I faktiska termer bidrar åtgärderna till att en rad olika projekt som har betydelse för det samiska näringslivet, samhällslivet och kulturen får möjlighet att drivas. Liksom för liknande EU-program är det dock svårt att se om projekten får mer långtgående effekter, t.ex. i form av fler fasta arbetstillfällen.

Slakten av ren har minskat de senaste åren. Det sjunkande antalet förmodas bero på både minskad export och lägre avräkningspriser. För

att kartlägga marknaden samt att motverka slaktminskningen har insatser gjorts av såväl regeringen som Jordbruksverket i samarbete med Svenska Samernas Riksförbund (SSR). Regeringens kartläggning har bidragit till en ökad diskussion kring ämnet och kring vilka förbättringar som kan göras av samtliga i produktionskedjan. Jordbruksverket och SSR:s satsning på marknadsföringsåtgärder förväntas därtill ge en positiv effekt på branschen såväl genom ökad tillgänglighet av renkött som genom förbättrad efterfrågan på marknaden.

Samepolitikområdet består av en rad olika sakområden med varierande karaktär, vilka är mer eller mindre påverkbara. Generellt är bedömningen den att måluppfyllelsen inom politikområdet har förbättrats. En rad olika processer och aktiviteter är på gång som syftar till att stärka och vidareutveckla det samiska. Det sker bl.a. genom ett aktivare språkarbete, utdelning av kulturmedel samt genom en satsning på information. För rennäringen är måluppfyllelsen mer svårbedömd, främst eftersom en rad olika externa faktorer spelar in. Det totala renantalet har ökat till följd av sjunkande renslakt men antalet djur hålls inom tillåtna gränser. Antalet djur per renkötsföretag är stabilt, vilket signalerar en oförändrad situation för rennäringen och dess ekonomiska hållbarhet. Fortsatt arbete kommer att krävas av Sametinget, det samiska samhället och av regeringen för att nå de mål som är uppsatta för samepolitiken. Genom befintligt och ökat samråd, både nationellt och över nationsgränserna, förbättras möjligheterna att finna tillvägagångssätt som gagnar alla samer, oavsett medborgarskap.

8.6 Revisionens iakttagelser

Årsredovisningen för myndigheten inom politikområdet har av Riksrevisionen bedömts vara i allt väsentligt rättvisande.

8.7 Politikens inriktning

Sametinget

En viktig del i Samepolitiken är att regeringen för samtal med Sametinget som syftar till en

närmare dialog mellan staten och samerna. Regeringen arbetar även långsiktigt för en ratifiering av ILO-konvention 169. Mot den bakgrunden har regeringen tillsatt en gränsdragningskommission för att fastställa gränserna för renskötselområdet och en jakt- och fiskerättsutredning för att närmare utreda omfattningen av samebymedlemmars och markägares rätt till jakt och fiske inom lappmarkerna och renbetesfjällen. Utredningarna skall överlämna sina slutbetänkanden i slutet av 2005. Regeringen planerar därutöver att följa arbetet med en nordisk samekonvention som syftar till att ge en bättre samsyn på de samiska frågorna i berörda länder.

Regeringen planerar att följa Sametingets fortsatta arbete med att utveckla resultatredovisningen och analysen av måluppfyllelse. Ett arbete pågår även med att förbättra de ekonomiadministrativa rutinerna inom myndigheten.

Regeringen anser att arbetet med att öka kunskapen om och tillgänglig information kring samisk kultur, historia och samhälle är viktigt. Förbättrad information och höjd kunskapsnivå är centralt för att öka förståelsen för urfolket samerna. Sametinget och Samiskt Informationscentrum förväntas även fortsättningsvis spela en central roll i det arbetet.

Regeringens satsningar på samisk kultur syftar till att stärka, bevara och sprida kunskap om samisk kultur och kulturarv genom olika former av samiska kulturyttringar. Vidare syftar medlen till att understödja en samisk teaterinstitution som skall vara ledande inom samisk scenkonst och verka för utveckling, förnyelse och konstnärlig kvalitet.

Inom ramen för minoritetspolitikerna syftar regeringens arbete till att skydda samerna och de övriga nationella minoriteterna, stärka deras möjligheter till inflytande samt att stödja samiskan och övriga nationella minoritetsspråk så att de hålls levande och utvecklas.

Regeringens inriktning är att successivt pröva ett utvidgat samiskt självbestämmande inom områden där detta är möjligt och med hänsyn tagen till resultat av avslutade utredningar. Som ett steg i detta arbete bereds inom Regeringskansliet för närvarande frågan om att flytta över vissa delar av rennärlingsadministrationen från länsstyrelserna och från Jordbruksverket till Sametinget. Regeringen planerar att presentera

en proposition till riksdagen under innevarande mandatperiod.

En annan del i arbetet med att utveckla Sametinget påbörjades under 2004. Det innebär att Sametingets kansli under första halvåret 2005 implementerade en ny organisationsstruktur. Enligt den översyn som Ekonomistyrningsverket (ESV) har gjort av Sametinget bör arbetsfördelningen mellan kansliets förvaltningsorganisation och det demokratiska organet dessutom tydliggöras. Ett sådant förtydligande skulle innebära en ytterligare utveckling av Sametingets organisation.

Som en annan del i den fortsatta vidareutvecklingen av Sametinget har Statens fastighetsverk (SFV) fått i uppdrag att utreda uppförandet av en parlamentsbyggnad i Kiruna. Utredningen slutfördes under vårvintern och den 28 april 2005 gav regeringen SFV i uppdrag att utlysa en arkitekttävling. Byggstarten för den nya byggnaden bedöms preliminärt ske i juli 2007 och invigningen under våren 2009.

Rennärlingen

Regeringen anser att rennärlingen är en viktig del av det samiska kulturarvet och att staten har ett övergripande ansvar för att rennärlingen kan fortleva som en del av kulturen. Rennärlingen skall bedrivas på ett ekologiskt, ekonomiskt och kulturellt långsiktigt bärkraftigt sätt så att den ger ett rimligt antal samer en tryggad försörjning.

Rennärlingen främjas bl.a. genom statligt pristillägg på renkött, ersättning för vissa merkostnader till följd av Tjernobylyckan och genom att staten svarar för vissa kostnader för renskötselplanläggningar liksom viss planläggning när det gäller renskötseln över anslaget 45:1 *Främjande av rennärlingen*. De skador som vilda djur orsakar på rennärlingen ersätts enligt viltskadeförordningen (2001:724).

I en skrivelse om upphörande av 1972 års svensk-norska renbeteskonvention (skr. 2004/05:79) redovisade regeringen att renbeteskonventionen inte borde förlängas. Regeringen konstaterade även att frågan om en ny renbeteskonvention kommer att bli föremål för fortsatta diskussioner mellan Sverige och Norge. Sådana diskussioner har inletts och förhandlingen om en ny konvention kommer att inledas under hösten 2005.

Verksamhet inom ett politikområde som hör till ett annat utgiftsområde

Samepolitiken återfinns under två utgiftsområden, utgiftsområde 1 Rikets styrelse samt utgiftsområde 23 Jord- och skogsbruk, fiske med anslutande näringar. Sametingets förvaltningsanslag redovisas under utgiftsområde 1 Rikets styrelse anslaget 45:1 *Sametinget*.

8.8 Budgetförslag

8.8.1 Sametinget

Sametingets förvaltningsanslag redovisas under utgiftsområde 1 Rikets styrelse anslaget 45:1 *Sametinget*.

8.8.2 45:1 Främjande av rennärningen m.m.

Tabell 8.4 Anslagsutveckling

Tusental kronor

År	Slagslag	Belopp	Utgifts- prognos	Belopp
2004	Utfall	43 535	Anslags- sparande	10 308
2005	Anslag	47 000 ¹	Utgifts- prognos	46 369
2006	Förslag	46 718		
2007	Beräknat	46 718		
2008	Beräknat	46 718		

¹Inklusive tilläggsbudget i samband med 2005 års ekonomiska vårproposition (bet. 2004/05:FiU21) och förslag på tilläggsbudget i samband med budgetpropositionen för 2006.

De utgifter som belastar anslaget är:

- underhåll eller rivning av vissa riksgränsstängsel och renskötselanläggningar för vilka staten har underhållsansvar,

- statens del av kostnaderna för redovisning av markanvändningen, riksintressen och märker som är värdefulla för renskötseln, natur- och kulturmiljövården,
- utveckling av företagsregistret för rennärningen,
- prisstöd till rennärningen enligt förordningen (1986:255) om pristillägg på renkött,
- ersättning till följd av Tjernobylyolyckan enligt förordningen (1994:246),
- kostnader för medling m.m. i tvister mellan samebyar och jordbrukare när det gäller konflikter på grund av renbetning på åkermark samt
- övriga åtgärder för främjande av rennärningen som beslutas efter överläggningar mellan staten och Sametinget.

Beställningsbemyndigande om ekonomiska åtaganden

En viss del av den verksamhet som finansieras av anslaget är åtgärder i form av projektstöd och medel till speciella satsningar för främjande av rennärningen.

Mot bakgrund av ovanstående bör regeringen bemyndigas att under 2006 för ramanslaget 45:1 *Främjande av rennärningen m.m.* fatta beslut om bidrag som inklusive tidigare gjorda åtaganden innebär utgifter om högst 4 000 000 kronor under 2007.

Tabell 8.5 Beställningsbemyndigande om ekonomiska åtaganden

Tusental kronor

	Utfall 2004	Prognos 2005	Förslag 2006	Beräknat 2007	Beräknat 2008–
Utestående åtaganden vid årets början	2 100	2 500	2 000	3 000	
Nya åtaganden	42 762	46 500	48 000		
Infriade åtaganden	42 362	47 000	47 000	4 000	
Utestående åtaganden vid årets slut	2 500	2 000	3 000		
Erhållet/föreslaget bemyndigande	4 000	4 000	4 000		

Regeringens överväganden

Anslaget 45:1 *Främjande av rennäringen m.m.* disponeras av Jordbruksverket.

Anslaget minskas med 282 000 kronor fr.o.m. 2006 till följd av en generell reduktion med 0,6 procent av företrädesvis anslag avsedda för förvaltnings- eller investeringsändamål.

Mot bakgrund av ovanstående föreslår regeringen att 46 718 000 kronor anvisas under anslaget 45:1 *Främjande av rennäringen m.m.* för 2006. För 2007 och 2008 beräknas anslaget till oförändrat belopp.

Tabell 8.6 Härledning av anslagsnivån 2006–2008, för 45:1 Främjande av rennäringen m.m.

Tusental kronor

	2006	2007	2008
Anvisat 2005 ¹	47 000	47 000	47 000
<i>Förändring till följd av:</i>			
Beslut	-282	-282	-282
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	46 718	46 718	46 718

¹ Statsbudget enligt riksdagens beslut i december 2004 (bet. 2004/05:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut på tilläggsbudget under innevarande år.

9 Utbildningspolitik och Forskningspolitik under utgiftsområdena 16 och 20

Politikområde Utbildning inom utgiftsområde 23

Sveriges lantbruksuniversitet (SLU) ingår i politikområdet Utbildning som redovisas under utgiftsområde 16 Utbildning och universitetsforskning. Verksamheten vid SLU utgör ett viktigt medel för att förverkliga målen inom skogspolitiken, djurpolitiken, livsmedelspolitiken, landsbygdspolitiken samt samepolitiken under utgiftsområde 23 Jord- och skogsbruk, fiske med anslutande näringar.

Politikområde Forskning inom utgiftsområde 23

Forskningen som bedrivs inom de areella näringarna har ett särskilt ansvar för att kunskaperna om naturresurserna utvecklas för kommande generationers behov. Viktiga globala livsmedelsförsörjnings- och miljöfrågor måste lösas genom samverkan mellan många länder och mellan forskare från olika vetenskapliga discipliner.

Forskningsrådet för miljö, areella näringar och samhällsbyggande (Formas) har till uppgift att främja och stödja grundforskning och behovsstyrd forskning inom områdena miljö, areella näringar och samhällsbyggande. Rådet sorterar under utgiftsområde 20 Allmän miljö- och naturvård men anvisas medel under ett anslag för forskning under utgiftsområde 23 Jord- och skogsbruk, fiske med anslutande näringar. En resultatredovisning för samtliga forskningsfinansierande myndigheter görs under politikområdet Forskning under utgiftsområde 16 Utbildning och universitetsforskning.

9.1 Budgetförslag

9.1.1 25:1 Sveriges lantbruksuniversitet

Tabell 9.1 Anslagsutveckling

Tusental kronor

2004	Utfall	1 289 479	Anslags-sparande	0
2005	Anslag	1 356 200 ¹	Utgifts-prognos	1 337 978
2006	Förslag	1 382 014		
2007	Beräknat	1 410 335 ²		
2008	Beräknat	1 455 529 ³		

¹ Inklusivt tilläggsbudget i samband med 2005 års ekonomiska vårproposition (bet. 2004/05:FIU21) och förslag på tilläggsbudget i samband med budgetpropositionen för 2006.

² Motsvarar 1 387 068 tkr i 2006 års prisnivå.

³ Motsvarar 1 405 828 tkr i 2006 års prisnivå.

Sveriges lantbruksuniversitet (SLU) utvecklar kunskapen om de biologiska naturresurserna och människans hållbara nyttjande av dessa. Detta sker genom utbildning, forskning, fortlöpande miljöanalys och information.

Anslaget finansierar grundläggande högskoleutbildning, forskarutbildning, forskning, fortlöpande miljöanalys samt information och utbildning. Verksamheten bedrivs utifrån en sektorsroll som preciseras av fem ansvarsområden:

- kvalitet i livsmedelskedjan,
- djurhållning, djurhälsa och djurskydd,
- skog, skogsbruk och förädling av skogsråvaran,
- naturresurser för landsbygdsutveckling, rekreation och fritid samt
- landskapsplanering och markanvändning.

Grundutbildningen bedrivs inom ett antal utbildningsprogram som leder till 21 olika yrkes-examina eller kandidat-/magisterexamen.

Budget för avgiftsbelagd verksamhet

Tabell 9.2 Uppdragsverksamhet

Tusental kronor

Uppdragsverksamhet	Intäkter	Kostnader	Resultat (intäkt - kostnad)
Utfall 2004	335	335	0
(varav tjänsteexport)	10	10	0
Prognos 2005	340	340	0
(varav tjänsteexport)	10	10	0
Budget 2006	345	345	0
(varav tjänsteexport)	10	10	0

Avgiftsintäkterna disponeras av SLU.

Revisionens iakttagelser

Årsredovisningen för myndigheten har av Riksrevisionen bedömts vara i allt väsentligt rättvisande.

Regeringens överväganden

Resultatinformation

Verksamheten vid SLU ingår som en del i politikområdet Utbildning och omfattas därför av den övergripande resultatredovisning som görs för högskoleväsendet under utgiftsområde 16.

Den nya fakultetsorganisationen med fyra ortsbunda fakulteter som trädde i kraft den 1 januari 2004 har implementerats. Syftet med denna var att uppnå en effektiv intern organisation och att snabbare kunna möta omvärldens krav på förändring och förnyelse. Fakulteterna arbetar nu vidare med organisationsutvecklingen och ett arbete med att ta fram strategier för verksamheten pågår.

SLU har, liksom många andra lärosäten, under flera år haft ett vikande intresse för vissa utbildningar. Dock har antalet sökande till SLU per plats, liksom totalt till högskolan, ökat något under de senaste två åren. Flera utbildningar har dock färre förstahandssökande än utbildningsplatser. SLU analyserar kontinuerligt situationen

och vidtar särskilda åtgärder för att intressera fler studenter för sina utbildningar. Nya utbildningar har utvecklats för att dels attrahera flera studenter, dels bättre motsvara samhällets behov.

I regleringsbrevet för budgetåret 2004 avseende SLU specificeras utbildningsuppdraget genom ett mål för antalet helårsstudenter. Antalet helårsstudenter för treårsperioden 2003–2005 har fastslagits till 10 700 varav 1 250 i fristående kurser. Mot bakgrund av det svaga sökandetrycket kommer SLU att få svårt att nå det fastställda kravet.

Prestationsgraden, dvs. antalet helårsprestationer i förhållande till antalet helårsstudenter, för 2004 är 92 procent, vilket är en ökning med 4 procent i förhållande till föregående år. Den genomsnittliga prestationsgraden för hela riket ligger på 83 procent.

SLU arbetar aktivt med att bredda rekryteringen med avseende på etnicitet, kön och social bakgrund i enlighet med den av SLU fastställda handlingsplanen för breddad rekrytering. Ett exempel är ett skogligt basår som är en satsning för att attrahera kvinnor som vill utbilda sig inom området. Godkänd kurs har gett platsgaranti på skogsmästarprogrammet i Skinnskatteberg. Basåret, som har genomförts på försök under några år i samarbete med Jälla naturbruksgymnasium, har medfört en ökning av andelen kvinnor i utbildningen. SLU är fr.o.m. innevarande år huvudman för utbildningen. Olika informationsaktiviteter har genomförts på utbildningsmässor och i gymnasieskolor, bl.a. i syfte att rekrytera studenter med utländsk bakgrund.

I tabellen nedan anges utfallet för forskarutbildningen under perioden 2001–2004 samt fastställt examinationsmål för perioden 2005–2008.

Tabell 9.3 Examinationsmål för forskarutbildningen

Mål 2001–2004	Utfall 2001–2004	Härav 2004	Mål 2005–2008
400	488	126	415

Totalt för perioden har SLU redovisat 488 avlagda examina, vilket innebär att SLU väl uppfyller fastställt mål.

Några resultat för forskarutbildningen vid SLU redovisas i nedanstående tabell.

Tabell 9.4 Resultat för forskarutbildning

	Antal 2003	Antal 2004	Andel kvinnor	
			2003	2004
Doktorandnybörjare	136	96	51 %	55 %
Licentiatnybörjare	29	28	52 %	57 %
Aktiva (ht) ¹	732	690	52 %	54 %
Doktorsexamina	111	123	48 %	44 %
Licentiatexamen	14	14	77 %	57 %

¹ Som aktiva räknas de forskarstudenter som har en aktivitetsgrad på minst 10 %.

Regeringen har som mål för perioden 2001–2004 angett att minst 34 procent av de professorer som nyanställs skall vara kvinnor. Under perioden rekryterades 17 professorer och 43 personer befordrades till professor. Av de rekryterade var sju kvinnor och av de befordrade var åtta kvinnor. Totalt var andelen kvinnor av SLU:s nya professorer 25 procent. SLU har således inte uppnått jämställdhetsmålet för professorer. Mer än hälften av de forskarstudenter som har en doktorandanställning är kvinnor, vilket tyder på att kvinnorna hävdar sig bra i konkurrensen om dessa anställningar. Detta torde öka SLU:s möjligheter att på sikt närma sig målet för andelen nyrekryterade kvinnliga professorer.

Högskoleverket har granskat SLU:s kvalitetsutvecklingsprogram och har kommit med vissa rekommendationer beträffande vidareutveckling av detta. Programmet har reviderats under 2004 och stor vikt läggs vid uppföljning av verksamhetens olika delar.

Ett prestationsrelaterat anslagsfördelnings-system för forskning och forskarutbildning har införts av fakulteterna med syfte att bidra till kvalitet och att utveckla verksamheten mot starka miljöer och spetsforskning.

SLU har, förutom verksamhetsgrenarna grundläggande högskoleutbildning samt forskning och forskarutbildning, en tredje verksamhetsgren, fortlöpande miljöanalys. Ett arbete pågår för att utveckla ett nationellt system för rapportering av markanvändning och kolsänkor enligt klimatkonventionen och Kyotoprotokollet. Flera av SLU:s miljöövervakningsprogram är centrala komponenter i systemet. Ett webbaserat verktyg för bedömning av försurning av sjöar och vattendrag är under utveckling.

I budgetunderlaget för 2006–2008 har SLU redovisat förslag om hur verksamhetsgrenen fortlöpande miljöanalys kan utvecklas genom att organisera verksamheten i program med inriktning mot prioriterade områden. SLU har ut-

arbetat programplaner och engagerat koordinatörer för tio olika områden.

ArtDatabanken har under våren 2005 kommit med en ny sammanställning över hotade och missgynnade växter, svampar och djur i Sverige, den s.k. Rödlistan. Ansvaret för Artportalen, som är en databas för inrapportering av fynd av arter, har överförts från Naturvårdsverket till ArtDatabanken. Särskilda medel har anvisats till ArtDatabanken via anslaget till SLU, bl.a. för att koordinera och driva Svenska artprojektet. Projektet beräknas pågå under lång tid och kommer att resultera i publicering av ett populärvetenskapligt bokverk omfattande ca 100 volymer. Under 2004 pågick arbete med 14 volymer. Den första volymen, som kartlägger dagfjärilar, utkom i april 2005.

SLU har under de senaste åren haft en negativ finansiell resultatutveckling. Utfallet för 2004 uppgick till 7 miljoner kronor i underskott. SLU har under de senaste åren arbetat hårt för att få en ekonomi i balans. Underskottet har hänfört sig främst till pensionsavgifter, egendomsförvaltning samt ofinansierade personalavvecklingskostnader och har täckts av balanserad kapitalförändring. Den ekonomiska redovisningen har stramats upp och stora omställningsåtgärder har vidtagits, både vad gäller minskning av personal och förtätning av lokalbeståndet. Kostnader för uppsägningar kommer även under 2005 att belasta resultatet men prognosen för bokslutet för 2005 pekar mot ett positivt resultat.

Regeringens bedömning

Inom SLU pågår ett arbete med att ta fram strategier för verksamheten. I anslutning till detta strategiarbete har det gjorts en genomlysning av SLU:s sektorsroll, dvs. den roll som SLU har för utvecklingen av de areella näringarna, i dialog med representanter för näringsliv och samhälle. Regeringen har för avsikt att i anslutning till denna genomlysning se över SLU:s roll i högskolesystemet och sektorsrollen. Utgångspunkten är att utifrån en föränderlig omvärld definiera och tydliggöra SLU:s framtida roll som sektorsuniversitet.

Regeringen har vidare beslutat om att ge tilläggsdirektiv till utredningen om resurstilldelningssystem för grundläggande högskoleutbildning (U 2004:03). Genom tilläggsdirektiven

avses utredarens uppdrag utökas till att också omfatta resurstilldelningen av universitetens och högskolornas anslag för forskning och forskarutbildning samt anslaget till SLU.

I enlighet med förslagen i propositionen *Forskning för ett bättre liv* (prop. 2004/05:80, bet. 2004/05:UbU15, rskr. 2004/05:289) har anslaget ökat med 5 278 000 kronor för 2006, med ytterligare 5 139 000 kronor för 2007 samt med ytterligare 19 423 000 kronor för 2008. Förstärkningen bör ge SLU ökade möjligheter att utveckla goda forskningsmiljöer och att göra strategiska prioriteringar.

I Barnsäkerhetsdelegationens slutbetänkande lades bl.a. fram förslag om att samordna ansvaret för kunskapsutveckling och kunskapsspridning om säkra och utvecklande utemiljöer med särskild inriktning mot barn och unga. Inom MOVIMUM, som är en centrumbildning inom SLU, bedrivs verksamhet i syfte att bl.a. utveckla kunskapen om stadens utemiljö. Barns utemiljö ingår som en del i denna verksamhet. Mot bakgrund härav överförs 1 000 000 kronor per år från det under utgiftsområde 10 uppförda anslaget 19:6 *Försäkringskassan* till anslaget 25:1 *Sveriges lantbruksuniversitet* för att finansiera ett nationellt samordningsansvar för kunskapsutveckling och kunskapsspridning som rör barns och ungas utemiljöer åläggs MOVIMUM.

Anslaget minskas med 8 137 000 kronor fr.o.m. 2006 till följd av en generell reduktion med 0,6 procent av anslag företrädesvis avsedda för förvaltnings- eller investeringsändamål.

Mot bakgrund av ovanstående föreslår regeringen att 1 382 014 000 kronor anvisas under anslaget 25:1 *Sveriges lantbruksuniversitet* för 2006. För 2007 och 2008 beräknas anslaget till 1 410 335 000 kronor respektive 1 455 529 000 kronor.

Tabell 9.5 Härledning av anslagsnivån 2006–2008, för 25:1 Sveriges lantbruksuniversitet

Tusental kronor			
	2006	2007	2008
Anvisat 2005 ¹	1 356 200	1 356 200	1 356 200
<i>Förändring till följd av:</i>			
Pris- och löneomräkning ²	27 673	50 887	76 598
Beslut	-1 859	3 249	22 731
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	1 382 014	1 410 335	1 455 529

¹ Statsbudget enligt riksdagens beslut i december 2004 (bet. 2004/05:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut på tilläggsbudget under innevarande år.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel i 2005 års statsbudget. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning.

9.1.2 26:1 Forskningsrådet för miljö, areella näringar och samhällsbyggande: Forskning och samfinansierad forskning

Tabell 9.6 Anslagsutveckling

Tusental kronor				
2004	Utfall	231 072	Anslags-sparande	5 655
2005	Anslag	236 759 ¹	Utgifts-prognos	233 607
2006	Förslag	251 737		
2007	Beräknat	281 193 ²		
2008	Beräknat	328 767 ³		

¹ Inklusivt tilläggsbudget i samband med 2005 års ekonomiska vårproposition (bet. 2004/05:FiU21) och förslag på tilläggsbudget i samband med budgetpropositionen för 2006.

² Motsvarar 275 764 tkr i 2006 års prisnivå.

³ Motsvarar 315 602 tkr i 2006 års prisnivå.

Anslaget disponeras av Forskningsrådet för miljö, areella näringar och samhällsbyggande (Formas) och finansierar stöd till forskning om de areella näringarna samt projektrelaterade kostnader i anslutning till sådan forskning såsom utvärderingar, beredningsarbete, konferenser, vissa resor och seminarier samt informationsinsatser. Forskningsstödet finansierar även med näringen samfinansierad forskning som omfattar jordbruksteknisk forskning, viss skogsforskning, trädgårdsforskning samt växtförädling. Förvaltningsanslaget redovisas under utgiftsområde 20 Allmän miljö- och naturvård under anslaget 26:1 *Forskningsrådet för miljö, areella näringar och samhällsbyggande: Förvaltningskostnader* och anslaget för forskning inom områdena miljö och samhällsbyggande redovisas under anslaget

26:2 *Forskningsrådet för miljö, areella näringar och samhällsbyggande: Forskning* under utgiftsområde 20 Allmän miljö- och naturvård. Resultatredovisning för rådet återfinns under politikområdet *Forskning under utgiftsområde 16 Utbildning och universitetsforskning*.

Bemyndigande om ekonomiska åtaganden

För att underlätta planering, upphandling och genomförande av forskningsprojekt bör regeringen bemyndigas att under 2006 för ramanslaget 26:1 *Forskningsrådet för miljö, areella näringar och samhällsbyggande: Forskning och samfinansierad forskning* besluta om bidrag som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför utgifter på högst 275 000 000 kronor 2007, högst 270 000 000 kronor 2008 och högst 85 000 000 kronor därefter.

Tabell 9.7 Bemyndigande om ekonomiska åtaganden

Tusental kronor

	Utfall 2004	Prognos 2005	Förslag 2006	Beräknat 2007	Beräknat 2008–
Utestående åtaganden vid årets början	233 254	286 595	510 000		
Nya åtaganden	185 808	365 373	370 000		
Infriade åtaganden	132 467	141 968	250 000	275 000	355 000
Utestående åtaganden vid årets slut	286 595	510 000	630 000		
Erhållet/föreslaget bemyndigande	510 000	510 000	630 000		

Regeringens överväganden

I enlighet med regeringens bedömning i propositionen Forskning för ett bättre liv (prop. 2004/05:80, bet. 2004/05:UbU15, rskr. 2004/05:289) tillfördes anslaget för 2005 på tilläggsbudget i samband med 2005 års ekonomiska vårproposition 5 000 000 kronor. Anslaget föreslås öka med ytterligare 14 000 000 kronor för 2006. För 2007 beräknas anslaget tillföras ytterligare 24 500 000 kronor och för 2008 beräknas ytterligare 41 500 000 kronor.

Anslaget minskas med 1 390 000 kronor fr.o.m. 2006 till följd av en generell reduktion med 0,6 procent av anslag företrädesvis avsedda för förvaltnings- eller investeringsändamål.

Mot bakgrund av ovanstående föreslår regeringen att 251 737 000 kronor anvisas under anslaget 26:1 *Forskningsrådet för miljö, areella näringar och samhällsbyggande: Forskning och samfinansierad forskning* för 2006. För 2007 och 2008 beräknas anslaget till 281 193 000 kronor respektive 328 767 000 kronor.

Tabell 9.8 Härledning av anslagsnivån 2006–2008, för 26:1 Forskningsrådet för miljö, areella näringar och samhällsbyggande: Forskning och samfinansierad forskning

Tusental kronor

	2006	2007	2008
Anvisat 2005 ¹	231 759	231 759	231 759
<i>Förändring till följd av:</i>			
Pris och löneomräkning ²	2 318	6 926	12 082
Beslut	12 610	37 358	79 665
Överföring till/från andra anslag	5 050	5 149	5 261
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	251 737	281 193	328 767

¹ Statsbudget enligt riksdagens beslut i december 2004 (bet. 2004/05:FiU10).

Beloppet är således exklusive beslut på tilläggsbudget under innevarande år.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel i 2005 års statsbudget. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning.

9.1.3 26:2 Bidrag till Skogs- och lantbruksakademien

Tabell 9.9 Anslagsutveckling

Tusental kronor

2004	Utfall	1 184	Anslags-sparande	0
2005	Anslag	1 184 ¹	Utgifts-prognos	1 168
2006	Förslag	1 177		
2007	Beräknat	1 177		
2008	Beräknat	1 177		

¹ Inklusive tilläggsbudget i samband med 2005 års ekonomiska vårproposition (bet. 2004/05:FiU21) och förslag på tilläggsbudget i samband med budgetpropositionen för 2006.

Kungl. Skogs- och Lantbruksakademiens (KSLA) uppgift är att med stöd av vetenskap och praktisk erfarenhet till samhällets gagn främja jordbruk och skogsbruk samt därtill knuten verksamhet.

Anslaget är uppfört på statsbudgeten som obetecknat. I enlighet med vad som har anförts i 2005 års ekonomiska vårproposition (prop. 2004/05:100) bör anslaget anvisas som ramanslag.

Anslaget finansierar kostnader för akademiens ordinarie tjänstemän, ersättning åt skoglig expertis, bidrag till bibliotek, seminarier m.m. samt vissa kostnader för utländskt forskarutbyte och utländska forskarkontakter.

Regeringens överväganden

Kungl. Skogs- och Lantbruksakademien (KSLA) fungerar som diskussionsplattform för ledande företrädare inom den gröna sektorn. Akademien fyller en viktig funktion som länk mellan forskning, näringsliv, övriga samhällsorgan och ideella organisationer. I sin verksamhetsplan för 2005–2008, som fastställdes hösten 2004, har akademien formulerat en verksamhetsidé. I denna framhålls bl.a. att akademien är en aktiv mötesplats för vetenskap och praktisk erfarenhet. Den är en oberoende och granskande organisation som till samhällets gagn skall främja ett hållbart och ekonomiskt bärkraftigt nyttjande och vård av jord, skog, växter, djur, vatten och luft.

I konferens- och seminarieverksamheten tas angelägna frågor upp för akademiens verksamhetsområde. KSLA har under 2004 anordnat konferenser, seminarier och möten, vilka har belyst t.ex. strukturfrågor inom jord- och skogsbruket samt i livsmedels- och skogsindustrin,

skogspolitik och de internationella skogsfrågorna, frågor om den europeiska jordbrukspolitiken, fiske och vattenbruksfrågor, ekosystem och resiliens, miljö och uthållig utveckling samt konsumentfrågor. Under året har KSLA arbetat med en livsmedelsframsyn, Mat för Livet – 2025, i syfte att utarbeta visioner och framtidsbilder på 20 års sikt. Resultatet redovisades bl.a. på vetenskapsfestivalen i Göteborg i april 2005.

KSLA har sedan länge åtagit sig att utveckla samarbetet med Central- och Östeuropa inom sitt verksamhetsområde. Denna uppgift upprätthålls och utvecklas med hjälp av särskilda medel från regeringen.

Anslaget minskas med 7 000 kronor fr.o.m. 2006 till följd av en generell reduktion med 0,6 procent av anslag företrädesvis avsedda för förvaltnings- eller investeringsändamål.

Mot bakgrund av ovanstående föreslår regeringen att 1 177 000 kronor anvisas under anslaget 26:2 *Bidrag till Skogs- och lantbruksakademien* för 2006. För 2007 och 2008 beräknas anslaget till oförändrat belopp.

Tabell 9.10 Härledning av anslagsnivån 2006–2008, för 26:2 Bidrag till Skogs- och lantbruksakademien

Tusental kronor

	2006	2007	2008
Anvisat 2005 ¹	1 184	1 184	1 184
<i>Förändring till följd av:</i>			
Beslut	-7	-7	-7
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	1 177	1 177	1 177

¹ Statsbudget enligt riksdagens beslut i december 2004 (bet. 2004/05:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut på tilläggsbudget under innevarande år.